

భగవద్గీత

విచారణ

స్వస్వరూప సంధానము

సదాశివ సమారంభాం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు శుక మహర్షి

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శ్రీకృష్ణ

శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాబాజీ

గురు గౌతమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

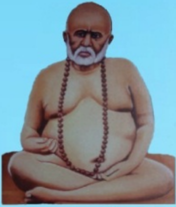

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

గురు వీరబ్రహ్మేంద్ర స్వామి

యోగి వేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతాం

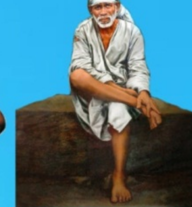

గురు త్రైలింగ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి

గురు వివేకానంద

గురు సాయి బాబా

గురు అరబిందో

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తివేదాంత ప్రభుపాద

గురు మళయాళస్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య

వందే గురుపరంపరాం..

నన్ను "నేను" తెలుసుకోవటానికి

నన్ను "నేను" మార్చుకోవటానికి

నన్ను "నేను" చేరుకోవటానికి

మరియు అత్యుత్తమ జీవన విధానానికి

కావలసిన భక్తి,జ్ఞాన,కర్మ,ధర్మ సమాచారం ఒకేచోట తెలుగులో ఉచితంగా!

సాధారణంగా వేదాంతం తెలుసుకోవాలనే కోరిక వుంటుంది, కాని గ్రంధాలు అందుబాటులో లేవు. ఇంకొకరి దగ్గర గ్రంధాలు వుంటాయి, కాని జిజ్ఞాసువులకి ఎక్కడ ఉన్నవో తెలియదు. అలాగే కొన్ని లైబ్రరీ లో కొన్ని రకాల పుస్తకాలు మాత్రమే లభ్యం అవుతున్నాయి, అంతేగాక విలువైన గ్రంధాలు సరైన సంరక్షణ లేక కనుమరుగైపోతున్నాయి, కనుక మన అందరి కోసం భారత ప్రభుత్వం పురాతన ఆధ్యాత్మిక గ్రంధాలను సంరక్షించే నిమిత్తం ఎంతో శ్రమతో కంప్యూటరీకరణ ద్వారా ఒక చోట చేర్చుతూ ఆన్ లైన్ చేయటం జరిగింది. ఇటువంటి విలువైన జ్ఞాన సంపదను మరింత సులభంగా అందుబాటులోకి తీసుకురావటానికి సాయి రామ్ సేవక బృందం ఉడతా భక్తి గా ఇప్పటివరకి దాదాపు **5000** పుస్తకాలను వివిధ వర్గాలుగా విభజించి PDF(eBOOK) రూపంలో ఆన్ లైన్ లో ఉచితంగా అందించటం జరిగింది. కనుక ప్రతి ఒక్కరు ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోగలరు. ఇందుకు సహాయం అందించిన భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్(డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా http://www.new.dli.ernet.in), ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్(https://archive.org), గూగుల్ వెబ్ సైట్(https://www.google.co.in), మైక్రోసాఫ్ట్ వెబ్ సైట్(http://www.microsoft.com) కు మేము ఋణపడివున్నాము.అలాగే ఇటువంటి బృహత్తర కార్యక్రమానికి పెద్ద మొత్తం లో గ్రంధాలను అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమునకు కూడా మనం ఋణపడివున్నాము. సాయి రామ్ సేవక బృందం కోరుకొనేది ఒక్కటే, ప్రతి ఇల్లు ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన గ్రంధాలతో నిండిపోవాలన్నదే మా కోరిక.

ఈ గ్రంధాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: http://www.new.dli.ernet.in లేక http://www.dli.ernet.in
2) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్: http://www.sairealattitudemanagement.org
3) సాయి రామ్ గూగుల్ సైట్: https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement
4) ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్: https://archive.org/details/SaiRealAttitudeManagement

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞం పై గల సలహాలు,సూచనలకు సేవక బృందాన్ని సంప్రదించుటకు: sairealattitudemgt@gmail.com
సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సమాచారం: https://www.facebook.com/SaiRealAttitudeManagement
సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సంబంధ వీడియోలు: https://www.youtube.com/user/sairealattitudemgt

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞంలో ప్రతి ఒక్కరు పాల్గొని, ఈ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకొని,మీరు సంతృప్తులైతే మరొక సాధకునికి, జిజ్ఞాసువులకు మార్గం చూపించగలరని ఆశిస్తున్నాము. మీరు చదువుకోవటంలో ఏమైనా ఇబ్బంది కలిగితే సేవక బృందంను సంప్రదించగలరు. ఒకవేళ మా సేవలో ఏమైన పొరపాటు వస్తే మన్నించగలరు.

ఈ గ్రంధపు భారత ప్రభుత్వ డిజిటల్ లైబ్రరీ గుర్తింపు సంఖ్య: 2020010008359

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన ప్రచారార్ధం **ఉచితంగా eBook** రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ గ్రంధముపై వ్యాపార,ముద్రణ హక్కులు రచయిత,పబ్లిషర్స్ కి గలవు, కనుక వారిని సంప్రదించగలరని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

Sai**R**eal**A**ttitude**M**anagement(SAI RAM) - సాయి నిజ వ్యక్తిత్వ నిర్వహణ(సాయి రామ్)

* సర్వం శ్రీ సాయినాధ పాద సమర్పణమస్తు *

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

http://www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India: Inc

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with
CMU, IIIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home | Vision | Mission | Goals | Benefits | Content Selection | Current Status | People | Funding | Copyright Policy | FAQ | RFP

Books Journals Newspapers Palm-Leaves (Manuscripts)

Title: Ramayanam
Author:
Year: to
Subject: Any Subject
Language: Telugu
Scanning Centre: Any Centre
Clear Search

Presentations and Report
Statistics Report
Status Report
Feedback | Suggestions | Problems | Missing links or Books

Click here for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

DLI

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

Click Here to know More about DLI New!

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
• Rashtrapati Bhavan • CMU-Books • Sanskrit • TTD,Tirupathi • Kerala Sahitya Akademi	• INSA	• Times of India • Indian Express • The Hindu • Deccan Herald • Eenadu • Vaartha	• Tamil Heritage Foundation • AnnaUniversity NEW!

Title Beginning with.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z

Author's Last Name

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z

Year

1850-1900	1901-1910	1911-1920	1921-1930	1931-1940	1941-1950	1951-

Subject

Astrophysics	Biology	Chemistry	Education	Law	Mathematics	Mythology	Religion	For more subjects...

Language

Sanskrit	English	Bengali	Hindi	Kannada	Marathi	Tamil	Telugu	Urdu

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

"దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్ఠమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం" అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని ఝళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ, సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజా పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్ఛాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నిటి కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన 'ఇచ్ఛ' (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. "నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది" అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

శ్రీ సద్గురు పరమాత్మనే నమః

స్వస్వరూపసంధానము

శ్రీ గీతా నిష్కామ యోగము

(ప్రార్థన గ్రంథము)

శ్రీయుత మాకం తిమ్మయ్యశ్రేష్ఠి గారిచే

రచియింపఁబడి,

శ్రీ బూరెల సత్యనారాయణమూర్తిగారిచే

పరిష్కరింపఁబడినది.

1958

All Rights Reserved
by M. T. Sreshti.

వెల రు.

3-0-0

మూడు రత్నములు

(1) నిన్ను నీవు తెలిసికొనినప్పుడు, భగవంతుని తెలిసికొన గలవు. "నేను" అనునదిఏది: చేయియా, కాలా, మాంసమా, రక్తమా లేక శరీరములోని మరేదైన భాగమా? బాగుగా యోచింపుము. "నేను" అనున దేదియు లేదని, నీకే తెలియగలదు. నీరుల్లిపాయపొరలను వలచినకొలది పొరలు వచ్చుచునేయుండును కాని, పలుకవగిన దేదియును కనబడదు. అట్లే అహంకారముయొక్క స్వరూపమేమి? అని పరిశోధించిన అది తానుగా అదృశ్యమై పోవును. మిగులునది "ఆత్మయే" (చిత్స్వరూపమే) అహంకారము. అది నశించినప్పుడే, భగవంతుడు ప్రత్యక్షమగును.

(2) మరియును అపక్వాహంకారము (అశుద్ధము) పక్వాహంకారము (శుద్ధము) అని రెండు విధములు. ఇది నా యిల్లు, నాభార్య, నాపుత్రుడు, నాధనము, నేను, నాది, అను భావము గలది అశుద్ధము; అపక్వాహంకారము. నేను భగవంతుని సేవకుడను, నేను వాని పుత్రుడను, నేను నిత్యముక్తుడను, నేను జ్ఞాన స్వరూపుడను, అనునట్టిభావముగలది శుద్ధము; పక్వాహంకారము.

(3) పురుషుడు శరీరమునందున్నంత కాలము వాని అహంకారము వానిని పూర్తిగా విడువజాలదు. ఏమాత్రమో కొంత సదా శేషించియే యుండును. ఎట్లనగా? కొబ్బరిచెట్టు మట్టలు పడిపోయినను, అస్థలమున వానిగుర్తులు మిగులును. అహంకారముకూడ ఇట్టిదే, అయినను స్వల్పమైన యీ అహంకారము ఆత్మజ్ఞానియై యున్నవానిని బాధింపదు.

ఓమ్
శ్రీ కృష్ణపరమాత్మనే నమః.

శరీరతత్త్వము

—:0:—

దైవాత్మస్వరూపులారా !

తొమ్మిది బెజ్జాలతోగూడిన యీ శరీరతత్త్వమెట్టిదో బాగుగా గమనించుడు.

సీ॥ తొమ్మిది బెజ్జాలతోలుతిత్తేగాని
కాంతి గుల్కెటి వజ్రఘటముగాదు;
కడుపులోపలను దుర్గంధతిత్తులె కాని
చందనాగరు సువాసనలు లేవు;
నిత్యనిత్యము చాల నీచులూరునుగాని
పునుగు కస్తూరీలు పుట్టబోవు;
యిట్టి నీచపుదేహ మెల్లకాలంబును
దాచుకోలే డెంత ధన్యుడైన;
యింతమాత్రినకే మూర్ఖు లంతపొడవు
నిక్కెదరు; నీల్గెదరు; మేమె యెక్కువనుచు;
చక్రధర ! ధర్మపురిధామ ! సార్వభౌమ !
నరహరీ ! భక్తజనకల్ప ! నాగతల్ప !

సీ॥ పురుషర క్తము ఘటంబులమీద శుభ్రమై
రతివేళ మాతృరంధ్రములు దాటి;
అంగన గర్భంబునందు దేహము గూడి
మల మూత్ర దుర్గంధ మలములోన,
మెదలుచు శ్రమను తొమ్మిదినెలల్ వేగించి
బలుదుఃఖమున మాతృబిలము నుండి,
వెళ్లి వచ్చిననాడు వీ డెంత గర్వించె
నీచ జన్మంబె త్తి నిక్కు_టేమి?
నాదు జనన మెక్కు_వనుచు వదరువాని
చూడ నవ్వును గలుగు యశోవిహార!
చక్రధర ధర్మపురిధామ! సార్వభౌమ!
నరహరీ! భ క్తజనకల్ప! నాగతల్ప!

సీ॥ భవిష్యత్ కడు హీన బహుళ మాకారంబు,
ఎంగిలిమంగలం బంగభూమి;
తేర నువ్వులపోతు దేహస్వరూపంబు,
రోగాలపుట్ట యీ రోతకొంప;
భయముకు పుట్టిల్లు, పాతకంబులు పొంది,
యమబారి గొట్టె యీ యలతియొడలు;
మల మూత్ర ర క్త దుర్మాంస మీచెడు కుసు
మాలిన బాములీ మలిన తనువు;

తోక పురుగులగుంట యీ తోలుతిత్తి;
అరయ ఆకాంక్షసౌఖ్యంబు లందగోరి
కోరి శుద్ధ పశుప్రాయులైరి జనులు;
నరహరీ! భక్తజనకల్ప! నాగతల్ప!

ఇట్టి నీచపుదేహము‌ను మహాశ్రేష్ఠమైన జన్మమని మహానీయులు, మహాత్ములచే కొనియాడబడుటకు కారణము యేమనగా ?

ఈ నీచపు శరీరమునందు నివసించియుండు ఏ సచ్చిదానంద పరబ్రహ్మ స్వరూపమును మహాఋషులు, మహానీయులచే కొనియాడబడుచున్నదో, అట్టి పరబ్రహ్మమే నిత్యమై, శుద్ధమై, బుద్ధమై, ముక్తమై, సత్యమై, శాంత స్వరూపమై, ఆత్మస్వరూపమై వెలుగుచున్నది. అట్టి ఆత్మ స్వరూపతత్వ మిట్టిదని తెలిసికొని ప్రతినిత్యమును భక్తి శ్రద్ధలతో ప్రార్థించుచు పవిత్రము జేసికొన్నయెడల యీ శరీరమే మహాశ్రేష్ఠమైన మానవజన్మమని కొనియాడ బడుటకు కారణమని గ్రహింపవలెను.

శ్రీ స్వస్వరూప సంధానము

సంఖ్య. విషయ సూచిక. పుట.

సంఖ్య.	విషయసూచిక	పుట.

శ్రీ గీతా నిష్కామయోగము

సంఖ్య.	విషయసూచిక		పుట
6.	గీతాధ్యానము ...	...	11
7.	అర్జున విషాదయోగము ముఖ్యాభిప్రాయము		13
8.	సాంఖ్యయోగము 2 వ అధ్యాయము		21
9.	కర్మయోగము 3 వ	,, ...	31
10.	జ్ఞానయోగము 4 వ	,, ...	37
11.	కర్మసన్న్యాసయోగము 5 వ	,, ...	43
12.	ఆత్మసంయమయోగము 6 వ	,,	48
13.	విజ్ఞానయోగము 7 వ	,, ...	55
14.	అక్షరపరబ్రహ్మయోగము 8 వ అధ్యాయము		60
15.	రాజవిద్యా రాజగుహ్యయోగము 9 వ అధ్యాయము		65
16.	విభూతియోగము 10 వ అధ్యాయము		71
17.	విశ్వరూప సందర్శనయోగము 11 వ	,,	78
18.	భక్తియోగము 12 వ అధ్యాయము ...		90
19.	క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞ విభాగయోగము 13 వ అధ్యాయము		94
20.	గుణత్రయ విభాగయోగము 14 వ	,,	101
21.	పురుషోత్తమప్రాప్తియోగము 15 వ	,,	106
22.	దైవాసుర సంపద్విభాగయోగము 16 వ	,,	111
23.	శ్రద్ధాత్రయ విభాగయోగము 17 వ	,,	116
24.	మోక్షసన్న్యాసయోగము 18 వ	,,	122
25.	శ్రీ గీతాతత్వరహస్యము		134

18 అధ్యాయములు 701 శ్లోకములుగల
పారాయణ గ్రంథము సంపూర్ణము.
ఓం తత్ సత్.

ఓమ్.

శ్రీకృష్ణ పరమాత్మనే నమః

స్వస్వరూపసంధానము

పీఠిక.

మహాశయులారా !

స్వస్వరూపసంధానము, ఇత్యాది మహావాక్యములు వేదాంతసారభూతముగా ఉపనిషత్తులలోనుండి యెల్లరును పఠింప యోగ్యముగా నుండునట్లు కేవల అద్వైతానంద పరిపూర్ణ సచ్చిదానంద పరబ్రహ్మమే నేనని స్వస్వరూప జ్ఞానము గలుగుటకై అనేక మహాత్ములచే విదితంబుగా రచింపగలిగిన శ్లోకములను, సకల ముముక్షజనపారాయణోపయుక్తముగా అజ్ఞాన మను అంధకారమును నివర్తింపజేసి, జ్ఞానమును, ప్రకాశముకలుగజేసి పరబ్రహ్మస్వరూప సంధానము సిద్ధింపజేయునట్టిదియును, సకలపురుషార్థ సాధకముగను, శ్రవణ మనన నిధి ధ్యాసాత్మికమును నైన యీ స్వస్వరూప సంధాన మను చిన్నగ్రంథమును సంపూర్ణజ్ఞాన సిద్ధికొరకై రచియింపగలిగితిని.

దైవాత్మ స్వరూపులారా!

ప్రయత్నపూర్వకముగా ప్రతినిత్యమును స్తోత్రపారాయణచేయగా, ప్రతివారి హృదయమునందును భక్తిని బలపఱచి చిత్తచాంచల్యమును నశింపజేసి, అహంకార మమకారముల కెడమివ్వక, వైరాగ్యమును నుదయింపజేసి బుద్ధీంద్రియ సర్వస్వమును కేంద్రీకృతముగ జేసి స్వాత్మజ్ఞానానందమును గలుగజేయును.

ఐహిక సామ్రాజ్యము వేఱు, మోక్షసామ్రాజ్యము వేఱు. ఈ రెండిటికిని స్థితిగతులయం దెంతో భేద మున్నది. ఎట్లనగా ఐహికసామ్రాజ్యము ననుభవించు సుఖముగాని, నేత్రములకు కనుపించు వస్తువైభవముగాని, అమిత సంతోషకరమగు విషయములుగాని, నిలకడలేనివి; మెఱపువలె మెఱసి అంతలో నదృశ్యమగుచున్నవి (నశించుచున్నవి) మోక్షసామ్రాజ్యమునం దట్టి చంచలత్వములేదు. అందు సమస్తము శాశ్వతముగా నుండునది. ఇట్టి మోక్ష సామ్రాజ్యములో ఎంత కష్టపడినను దుఃఖమెంతమాత్రము గన్పడదు. శరీరము కృశింపజేయదు. మనస్సున కెంతో నుల్లాసమును సంతోషమును గలిగించునట్టి చల్లని వాయువులు మెల్లమెల్లగావీచుచుండును పుష్పములు వికసించి కమ్మని సువాసన గలిగించునట్లు మనస్సు వికసించును. ఎచ్చట చూచినను సంతోషము గలిగించును. ఆనందము నిచ్చును.

ఇట్టి సంతోషానందము క్షణమాత్రముగాక సూర్య చంద్రు లుండునంతవరకును స్థిరముగా నుండునది.

ఇట్టి శాశ్వతానంద మోక్ష సామ్రాజ్యములో నివసించువా రెవ్వరు ? ఐహిక విషయవాసనలతో వృథాగా కాలము గడుపువారు కారు, నేనును కాదు. మరెవ్వరు ? ప్రతినిత్యమును స్వస్వరూప సంధానమును పానముజేయుచు భక్తియను నావతో భవసాగరమును తరించిన మహానుభావులు – వీరే మానవశ్రేష్ఠులు. ఇట్టివారే భక్తశిఖామణులు. వీరే లోకోపకారులు. ఈ మోక్షసామ్రాజ్యము వీరిది. అట్టి మహనీయులు ఐహికసుఖ విషయాదులతో నధోముఖులై చెడిపోవుచున్న సంసారదుఃఖము లనుభవించుచున్న మానవులకు సరియైన బాట యిది యని త్రోవచూపుచుందురు. అట్టి చిత్తశుద్ధిగల మహనీయులు, భక్తశిఖామణులు రచియించిన ధ్యానశ్లోకములు యిదివరకెందరో చదివియున్నారు. ఎందరో చదువుచున్నారు. ఎందరో వినుచున్నారు. కదా ? వినిపించినదానినే వినిపించుట యేల ? అందరికి తెలిసిన దానినే తెలిపించుట ఏల ? అనగా ఈ ధ్యానశ్లోకములు నూతనములు గాకున్నను వినుపించుమార్గము మాత్రము కేవలము నూతనమార్గమే. ఎచ్చట హెచ్చింపవలెనో, ఎచ్చట పోషింపవలెనో ; ఎచ్చట నొక్కి పలుకవలెనో మొదలగు విషయములను వినినదానినే మరలమరల వినుపించక, చెప్పినదానినే మరల మరల బోధించక యుండుటచేత

సత్యమయిన సంగతులను గ్రక్కదిగ్రప్పకుండ వినిపించ కపోయిన విన్నవారికి చక్కగా రుచింపదు. రుచింపక పోవుటచేత మనస్సుకెక్కదు. మనస్సు కెక్కకుండిన విన్నందువలన నేమియు ప్రయోజనము లేదు. కనుక ఇవ న్నియు మరలమరల చక్కగా బోధించినట్లైన బోధపడును. బోధ పడినమీద రుచించును. రుచించిన మనస్సుకెక్కును. మనస్సు కెక్కినపిమ్మట నందున్న మహత్వ మిట్టిదని తెలిసి మరి మరి చింతించునట్లు ఆధ్యాత్మ నిరతిశయులు, లోకోప కారులు, కరుణామయులు అవతార మూర్తులగు శ్రీ శంకర రామానుజాచార్యులు మొదలగు మహానుభావుల వాక్కుల నుండి బయలువెడలిన అమృత ధారలు కొన్నిటిని వరు సగా ఈ చిన్నగ్రంథముగా వ్రాసియున్నాడను.

సోదర సోదరీమణులారా !

ఇది విన్నవారు మరియొకసారి వినగోరెదరు. చది వినవారు మరియొక్కసారి చదువగోరెదరు. సులభశైలి, భావము మధురము. లక్ష్యమా ముక్తి. ఆచరణమా పవి త్రము కావున మహనీయులారా ! జన్మములలో మానవ జన్మము చాలా ఉత్తమమైనది. పవిత్రమైనది. ఇట్టిఉత్కృ ష్టమైన జన్మము వచ్చినందులకు ప్రతి మానవుడును తన

ివిత రహస్యములను తెలిసికొని ప్రతినిత్యమును బ్రాహ్మ
ముహూ ర్తమున ౪, ఘంటలకు మేల్కాంచి నిత్యకృత్యము
ను దీర్చుకొని స్తోత్రధ్యానములను అనుష్ఠించుచు రాగారాగా,
ర్మలమైన జ్ఞానము ఆనందముగలుగును. అప్పుడు ధన్యుల
మగుదుము. లోకమునకు ఉపకారముజేసినవారమగుదుము.
గవదనుగ్రహమునకు పాత్రులగుదుము. ఇహమునం
దును, పరమునందును నిత్యసుఖము ననుభవింతుము.

ఇట్లు
సర్వజన శుభాభిలాషి,
పండిత, మాకం తిమ్మయ్య శాస్త్రి.

ఓమ్

శ్రీ కృష్ణ పరమాత్మనే నమః

శ్రీ ప్రేమ గీతా సంఘము.

ప్రార్థనా మాహాత్మ్యము

———:o:———

అస్మదాప్తులైన సంఘోద్ధారకులారా!

దోష భూయిష్ఠమగు, సంసారమున సంతోష మున కవకాశ మెక్కడిది? గమనించితిరా! మనస్సు నిర్మల మగుటకు జ్ఞానోదయము గలుగుటకు ప్రయత్నింప నక్కరలేదా! జాగ్రత్త పడుడు. మనము పరిపూర్ణులమై ఇతర సోదర సోదరీమణులను పరిపూర్ణులను జేయుటకై. మన సంఘ మభివృద్ధిజేయుటకై శ్రద్ధతో ప్రయత్నింప వలదా? మనము నేర్చుకొను విషయములు అనేకములు కలవు ఆమరణ పర్యంతము స్తోత్ర ధ్యానములు శ్రద్ధతో సలుపుచుండవలయును.

మనస్సుయొక్క బహిఃప్రవృత్తి అరికట్టి ప్రజ్ఞాన ఘనమగు ఆత్మశక్తిని బొందుటకై మనస్సు నంతర్ముఖము జేయుటయే జ్ఞానము బొందుటకు ప్రథమ సోపానము. మనస్సు నిర్మలమగుటకు, నిదియే సులభమైన మార్గము.

ఎంతటి దుర్జనుడైనను, ఇక నతడు యోగ్యుడు కానేరడని చెప్పవలదు. ఎందుకనగా, అతని ప్రస్తుతప్రవర్త

నలు, ఆతని అభ్యాసఫలితమేకదా ? నూతనమైన అభ్యాస ములచేత తన పూర్వాభ్యాసములను నాతడు నిగ్రహించు కొనవచ్చును అట్టి అభ్యాసఫలితముచే మనోనిశ్చల మేర్ప డును. కావున ప్రతివారును మంచి అభ్యాసము అలవాటు చేసికొనుటయే, మనోనిర్మలమునకు చక్కనిమార్గము.

గమనించుడు, మహాప్రమాదములైన దుఃఖములను దాటుటకు ప్రయత్నించుడు ప్రయత్నించుటే పురుషార్థము. ఈ ప్రమాదకరమైన మోహము మనల నావరించియున్నది. కీడేదియో, మేలేదియో, వివేకముచే, శాస్త్రప్రమాణముచే నిర్ణయించుకొనుడు. ఇక నెంతమాత్రము తామసించుట తగదు. మన దుఃఖముల నశింపజేసుకొనుటకు ఇదియే సులభమార్గము.

ఇప్పుడు కాలమాహాత్మ్యము ఎట్లున్నదో గమనించి తిరా ! మనము పూజించు దేవతావిగ్రహములు మూటగట్టి, గంగలో పడవేసియున్నాము. వేదశాస్త్రములన్నియు మూట గట్టి మూలయింట పడవేసియున్నాము సనాతనధర్మముల నుద్ధరించు సంఘములన్నియు, మాయబడియుండుటయేనా మనధర్మము? సోదరబృందములారా! ఇప్పుడైనను జాగ్రత పడుడు. శాంతముచేతను, నిర్మలప్రేమచేతను, సర్వదుఃఖ ములు తప్పక నశించును.

వ్యర్థమైన కుతర్కవాదముల నిమిత్తమై ఎవరైనను మీదగ్గరకువచ్చినచో, మర్యాదగాను, మృదువచనములతోను, శాస్త్ర సంప్రదాయములైన, మీ సానుభూతిని ప్రకటించుడు. మీయందు ఇట్టి ప్రధాన గుణములు ప్రకటితమైనప్పుడే, మహాశక్తి సామర్థ్యములతో, మీరు ఘనకార్యములుకూడ సాధించగలరు. నీతి ప్రవర్తనలతో, ధీరులై యుండగలరు. కావున మనము ఎల్లప్పుడు ప్రేమపూర్వకముగా ప్రవర్తించవలయును, మతవాద ప్రతివాదములతో మనకు నిమిత్తము లేదు

వంచనచేగాని, మోసముచేగాని, ఎట్టి కార్యములు సాధింపజాలము. నిర్మలప్రేమతోను, స్తోత్రధ్యానాభ్యాసములతోను, అఖండమైన సత్వశక్తి సామర్థ్యములచే సమస్తకార్యములు సాధించగలము. కావున శ్రద్ధతోను, దృఢబుద్ధితోను, నిష్కపటముతోను అహంభావన లేనివారై ఎల్లరితోను స్నేహభావనగలిగి శ్రద్ధతో ప్రతినిత్యము ఉదయము 5 గంటలకు స్తోత్రధ్యానములచే సదా ఆనందముగా నుండుటకు ప్రయత్నింపవలెను. ఇదియేపవిత్రమైనమార్గము.

ప్రేమస్వరూపులారా ! జీవాత్మ నివాసమగు, మహాశ్రేష్ఠమైన నీ దేహమందిరము కర్మసాధనముకదా ? ఇట్టి శ్రేష్ఠమైన దేహమందిరమును నరకకూపముగా మార్చుకొనువాడును, అలక్ష్యముగా జూచువాడును, నిందకుపాత్రులగుదురు; దుఃఖము లనుభవించగలరు

ఆత్మసంయమము శ్రద్ధతో సాధించినవారికి, బాహ్య విషయములగు దుఃఖములు ఎట్టివైనను బాధింపజాలవు. అతడు దేనికిని దాసుడు కాజాలడు. అతనిమనస్సు స్వతంత్రమైయుండును. అట్టి మహనీయుడు లోకమునందు కీర్తి గాంచును.

మనమెంత శాంతచిత్తులమైయుందుమో అంత విశేషముగా, లోకులచే ప్రేమించగలుగుదుము. అప్పుడు ఎట్టి ఘనకార్యములైనను, సాధించగలము. జాగ్రత్తపడుడు. "మనస్సు" మనలను దిగలాగును, అధోగతి పొందించి, దుఃఖముల పాల్సేయును. ఇట్టి మనస్సు విషయ విరక్తి పొందినచో, మనోశీల మేర్పడును. ఇట్టి మనస్సే మనలను రక్షించును; విముక్తులను జేయును. మనస్సు నిర్మలములేని కారణమే, దుఃఖము ననుభవించుటకు కారణము.

సోదరబృందములారా! శ్రద్ధతో గమనించుడు. ప్రతిదినము శ్రద్ధతో, ప్రార్థనాభ్యాసములు సలుపుచు, మనస్సును యథేచ్ఛగా పోనివ్వక, దృష్టిని అంతర్ముఖముజేసి, ప్రార్థనలు సలుపుటవలన కొంతకాలమునకు, క్రమముగా, ఆ మనస్సుయొక్క చపలత్వముమాని, శాంతి నొందును. ఇట్టి రజోగుణమునకు సంబంధించినమనస్సును, శాంతింపజేసికొని శ్రద్ధతోను, దృఢబుద్ధితోను, అభ్యసించినచో తప్పక జ్ఞానోదయము గలుగును.

అట్లు ప్రతినిత్యము విడువక అభ్యసించినవారికి, నానాటికి క్రమక్రమముగా, మనోచాంచల్యము క్షీణించి మనస్సు ప్రసన్నత గలుగును. కొంతకాలము, అభ్యాసకులకు మనోవృత్తులచే దుఃఖములు అపరిమితముగా నున్నట్లు తెలియుచుండును. కాని అనంతరము క్రమముగా క్షీణించి పోవుచుండును. తుదకు మనస్సు సంపూర్ణముగా వశమగును. కావున ప్రతిదినమును శ్రద్ధతో సోమరితనములేక స్తోత్రధ్యానములు సలుపుచుండవలయును.

పరులకు జ్ఞానోదయము గలిగించుటకై, ప్రయత్నము చేయుటలో ఎన్నికష్టములు సంభవించినను, ఎంతటి మానావమానములు గలిగినను, కొంచమైనను గమనించక ధైర్యసాహసములతో, తీవ్రప్రయత్నములతో సాధనాభ్యాసములు సలుపుచుండుటయే మన కర్తవ్యమని భావించుచు సర్వదా ఆనందముగా నుండవలయును.

సమస్తమానవులను సోదరభావముతోను అత్యంత ప్రేమతోను, ఈ ప్రపంచమునందు అధ్యాత్మికా దావాగ్నిని ప్రజ్వలింపజేయవలయును అప్పుడు మనము సచ్చిదానంద సామ్రాజ్యమున, సుప్రతిష్ఠులమై, వెలయగలము. శ్రీభావార్థగీతామృతము 6 వ అధ్యాయము 29,30 శ్లో॥ నందు చెప్పబడినప్రకారము, పిపీలికాదిబ్రహ్మపర్యంతము సమస్తభూతములయందును, అంతర్యామియై ఆత్మస్వరూపుడై

పత్రికాశించుచున్నాడని తెలిసికొని. భేదవర్జితుడై సమభావనతో జూచుచు (భావించుచు) అనగా సకలభూతములయందున్న ఆత్మకును నాకును ఇంచుకైనను భేదములేదని నిశ్చయజ్ఞానములో భావించుచు, సమస్తజీవులయందును అత్యంత ప్రేమానురాగము జూపుటయే మానవునిధర్మము.

ప్రేమస్వరూపులారా ! మనసంఘోద్ధరణకై ఉజ్వల దీక్షాపరులుకండు ! ధైర్యముతో ముందంజ వేయుడు ! కార్యసాఫల్యమునకు కృషిచేయుడు ! కార్యక్రమములను శ్రద్ధతో సాగింపుడు కీర్తి గౌరవాములకుగాని, పేరుప్రతిష్ఠలకుగాని, ఆశింపకుడు నూరుపోగులను పేని, పెంటిగా జేసినచో, దానితో మదించిన ఏనుగునుకూడ బంధింప వచ్చునని జ్ఞాపక ముంచుకొనుడు

సర్వేశ్వరుడు అందరిని అనుగ్రహించుగాక ! పరమాత్మశక్తి అందరియందును ప్రకాశించుగాక ! తప్పక పత్రికాశించుచున్నదనియే నా నమ్మకము. ఉత్సాహ తరంగములు బహిర్గతము లైనవి. ఇక తత్ప్రభావమును, నెవ్వరును నరికట్టజాలరు.

సోదర సోదరీమణులారా !

ధైర్యసాహసములు, దయ, విశ్వమానవప్రేమ, ఆత్మవిశ్వాసము, ఇవియే ముఖ్యముగా మనకు కావలసినవి. తప్పక వాటిని మనకు పరమేశ్వరు డనుగ్రహించుగాక.

పత్రిక్క పేజీలోగల ఆహార నియమములు గమనింపుడు.

సాత్త్విక ఆహారము

సంఘోద్ధారకులారా! ఆహార విషయమునుకూడ గమనించుడు. మనము భుజించెడు ఆహారమువలన రజస్తమోగుణములు, యింద్రియములు బలిష్టము లగుటయేగాక, శరీరముకూడ బలిష్టమగును. కాని స్థూల శరీరము మాత్రము వృద్ధిజేసుకొనిన, సూక్ష్మశరీరముకూడా వృద్ధియగునుగదా? కాన మనమెట్టి ఆహారమును భుజించెదమో అట్టి గుణముగల మనస్సు ఏర్పడును. ఆహారమువలననే గదా? వ్యాఘ్రమునకు గజమునకు గుణమునందు భేదము గలిగినది. శుద్ధమైన నూనెయుండినయెడల దీపము స్వచ్ఛమైన ప్రకాశము గలిగియుండును. ఆలాగుననే మనము భుజించు భోజనవస్తువులు, (అనగా సాత్త్వికపదార్థములను) కొంతకాలము భుజించుటవలన రాజస తామస గుణములకు సంబంధించిన విషయాదులు నశించిపోవును. ఇట్లు సాత్త్వికాహారము వలననే శుద్ధమైన భక్తియు, శుద్ధభక్తివలన శరీరతత్త్వమును మనసును మార్చుటకు వీలగునని ప్రతివారును గమనించవలయును భగవంతునియందు నిర్మల భక్తి గలుగుటకును, మనస్సు నిర్మలమగుటకును, సాత్త్వికాహారమే శ్రేష్ఠము. ఎవరు సాత్త్వికాహారమునే సేవించుచున్నారో, అట్టివారికి మనస్సు దేహము శుద్ధమగును. సర్వ సందేహములు తొలగి భగవత్సాక్షాత్కారము లభించును. రాజస తామసాహారములు భుజించనేరాదు. సాత్త్వి

కాహారముకూడ దేహధారణమున కెంతవలయునో అంతనే భుజించవలయును. అధికముగా భుజించుటవలన ఆయువు క్షీణించును. రోగమధికమౌను, యోగములభించదు. నిదుర, మఱపు, కామము హెచ్చును. దోషాదులు వృద్ధిజెందును. మలమూత్రములచే బాధ గలుగును.

సాత్త్వికాహారమువలన ఇంద్రియములను జయింప వచ్చును. యోగాభ్యాసముచే శ్వాసము గెలువ వచ్చును. బలము ఆయువు వృద్ధిజెందును. తేజశ్శక్తి జ్ఞానము గలుగును. ఎప్పుడును భగవత్కైంకర్యములే చేయుచుండవచ్చును మరియును, అప్పుడప్పుడు ఉపవసించుట చాలా శ్రేష్ఠకరము. ఉపవసించుటవలన దేహమునకును, ఆత్మకును అత్యంత లాభము గలదు. అందువలననే మహనీయులు ఏకాదశి, శివరాత్రి రామజయంతి, కృష్ణజయంతి, సంక్రాంతి మొదలుగాగల వ్రతదినములయందు ఉపవసించుట శ్రేష్ఠమని చెప్పియున్నారు రాజసతామసాహారములు తటాలున మార్చిన రోగములు గలుగుటకు అవకాశము గలుగును కాన క్రమక్రమముగా రాజసతామసాహారములు తగ్గించుచు సాత్త్వికాహారమునే 5,6 నెలలు సేవించినట్లైన సాధించవచ్చును

ఇట్లు కొంతకాలము సాధన జేయుటవలనను, ప్రతి దినము సోదరులతోగూడి కొంతకాలము స్తోత్రధ్యానములు సలుపుటచేతను భగవంతుడు మనయందు ప్రేమగలవాడై

శాశ్వతానందమును, ఉత్సాహమును, భోగభాగ్యములనొసగి నిత్యసుఖముల గలుగజేయుట కెంతమాత్రము సంశయము లేదు. ఇది సత్యము.

సోదరులారా ! ఈ విధముగా ప్రతినగరమునందును ప్రతి గ్రామమునందును సంఘములు స్థాపించి ప్రతినిత్యమును ఉదయము, సాయంకాలము స్తోత్రధ్యానములను జరిపించిన మనము ధన్యుల మగుదుము. లోకమునకు ఉపకారము చేయువారమగుదుము. (లోకమున ఎల్లరిని భగవంతుని కృపకు పాత్రులగునట్లు జేసినవార మగుదుము) ఈ కార్యము అసాధ్యమనిశంకింపపనిలేదు. సర్వభారములు భగవంతునిపై వేసి నలుగురైదుగురుమాత్రము శ్రద్ధతో ఒక స్థలము నిర్మించుకొని, ప్రేమసంఘము స్థాపించి సర్వులకు తెలియజేయుచు, ప్రతినిత్యము వేకువజామున స్తోత్రధ్యానములకు ఆరంభముచేసిన నిర్విఘ్నముగా కొనసాగగలదు. వేకువజామున స్తోత్ర ధ్యానములకు మహాశ్రేష్ఠము ఆ సమయమున మలయమారుతము భగవంతునివద్దనుండి, భక్తునివద్దకు, భక్తునివద్దనుండి భగవంతునివద్దకు మనోభావములను ఆనందమును గలుగజేయుచుండును. ఈమలయమారుతము మనస్సును లయముచేయుటకు చాలా సహాయముగ నుండును. దేహమునకు చాలా ఆరోగ్యము నిచ్చునది. రాత్రిఅంతయు మనస్సు విశ్రాంతి జెందియుండుటచేత మహాశక్తితో కూడుకొని యుండును ఈ కారణముచేతనే

నిద్రలేవగానే వేకువజామున భగవధ్యానమునకు చాలా శ్రేష్ఠ మని మహాత్ములు చెప్పుచున్నారు.

ఈ మనస్సు పగటివేళంతయు వ్యవహారములలో చిక్కియుండును. గనుక భగవధ్యానముచేయు ఇచ్ఛగల వారు దృఢ నిశ్చయముతోను పరిపూర్ణ విశ్వాసముతోను, నలుగురైదుగురు చాలును. క్రమేణ అనేకులు ఒకరొకరుగా వచ్చి చేరుదురు. అప్పుడు ఆనందమును, ఉత్సాహమును అధికమగును. ఈ సంఘమునకు చేరినవారేగాక ఇతర సోదరులనుకూడ మర్యాదగా పిలిచి కలుసుకొని ధ్యానించ వలయును. ఈ ధ్యానము పురుషులేగాక, స్త్రీలుకూడా ఈ సంఘమునందు ప్రతిరోజువచ్చి ధ్యానింపవచ్చును. సర్వదా జాగరూకులై అచ్చటకు వచ్చునట్టి తల్లులకు, పిల్లలకు ప్రేమతోను, మృదువచనములతోను, స్వామిని ప్రేమించు విషయములను బోధించవలయును. ఇట్లు చేసి చూపించు టయే శ్రేష్ఠమైనమార్గము. స్వామి ప్రీతికొరకనియే చేయ వలయును. ఇంతకంటే సులభమైన మార్గమింకొకటిలేదు. ముమ్మాటికి సత్యమని నమ్ముడు. మహనీయులారా! ఈ జన్మము వచ్చినందులకు ప్రేమసంఘమొకటి ఏర్పాటుజేసి సర్వజనులు సోదరభావముతో కలసి ప్రతినిత్యము భగవ ధ్యానము చేయుచు, భగవదనుగ్రహమునకు పాత్రులగుదు రని నామనఃపూర్వకముగా ప్రార్థన. ఇందులకు వలయు శ్రద్ధ, భక్తి, జ్ఞానము, విశ్వాసము, దయ, మనకు జగ దీశ్వరు డిచ్చుగాత.

ఓం తత్సత్.

ఓంకార ధ్యానమహిమ.

——:o:——

మా॥ సకృదుచ్చరితమాత్ర ఊర్ధ్వ ।
మున్నామయతీ త్యోంకారః॥

అనగా, "ఆత్మను" మోక్షస్థానము, లేక సుషుమ్నా గర్భమును, లేక, సాక్షిత్వమును గలుగజేయునది కావున, ఓంకారశబ్ద మేర్పడినది. దీనికి ప్రణవశబ్ద మెట్లు వచ్చిన దనగా, ప్రకృతితో చిక్కుకొనియుండు జీవులను నివృత్తి జేసి, ప్రకృతిరహితుని అనగా పరమపురుషుని పరమాత్మతో చేర్చుకారణముచే, ప్రణవమను శబ్దము వచ్చినది.

మహానీయులారా! "ఓంకారమే" సర్వవేదసారము. ఇట్టి ఓంకారముయొక్క పరమరహస్యమును, మహిమయు, మాధుర్యమును, ధ్యానించువారు పొందెడు శాశ్వతముక్తియును, ధ్యానముచేయు పద్ధతియు, ధ్యానించువారి అధికారమును, ముముక్షువులు గ్రహించవలసిన ముఖ్యవిషయముగా నున్నది కావుననే, బాలురకు మొట్టమొదట అక్షరాభ్యాసకాలములో, "ఓ-న-మా-లు" నేర్పించుట ముఖ్యరహస్యమై యున్నది

మహానుభావులు కరుణామూర్తులగు మహాత్ములు ఇట్టి ఓంకారరహస్యమును, సమస్తమానవులు ఉద్ధరించు

కొరకై, వేదములకు మూలమైన మహామంత్రమును, మొట్టమొదట తమశిష్యులకు ఉపదేశించిరి. వారిద్వారా సర్వ జనులకు ఉపదేశింపబూనిరి. దీనికి అక్షరాభ్యాసమనియు, విద్యాభ్యాసమనియు, దివ్యనామములుగా ఏర్పాటు జేసిరి. కావున మనము, అక్షరవిద్యయొక్క రహస్యమును గ్రహింపదగినది. ఎందుకనగా, ఈ రెండు పదములు వేరువేరుగా విభజించి చెప్పినపుడు, అక్షరాభ్యాసమనియు, విద్యాభ్యాసమనియు చెప్పవచ్చును. ఈ రెండు ఒకటిగా కలిపి చెప్పిన అక్షరవిద్యాభ్యాసమని చెప్పవచ్చును.

అక్షర విద్యాభ్యాస మనగా, అక్షరమైన విద్య (ప్రకృతి) అని చెప్పబడును. అక్షరమనగా, క్షరముకానిది. (క్షరఃసర్వాణి భూతాని కూటస్థో క్షర ఉచ్యతే) అని గీతయందు చెప్పబడినది. అనగా, చరాచర జగత్తంతయు, క్షరమనియు, కూటస్థు డొక్కడే ఆత్మయనియు, అక్షరుడనియు తెలియజేయుచున్నది. భూర్భువాది సత్యలోకము వరకున్ను, అతలవితలములుగా గల పాతాళలోకమున్ను, వానితోగల శరీరోపాధులున్ను క్షరములే. అనగా, నశ్వరములేగదా ! మరియును, త్రిమూర్తులు, వారియొక్క లోకములుఅనగా, బ్రహ్మలోకము, వైకుంఠము, కైలాసాదులు కూడ క్షరములయందు చేరినవి అని గ్రహించవలయును.

మహాశయులారా !

ఇప్పుడు మనము అభ్యసించునది, "క్ష ర ము" అనగా, అవిద్య; నశించునది. అక్షరమనగా, నాశరహిత మైనది. బ్రహ్మవిద్య ? అని ఒక్కొక్కరున్ను దీర్ఘ ముగ మనస్సునందు చింతనజేయుడు మనకు ఉపాధ్యాయులు ప్రథమమున అక్షరవిద్యాభ్యాసమనిచెప్పి క్షరాభ్యాసము చేయవచ్చునా ? రెండవది విద్యాభ్యాసమనగా, బ్రహ్మ విద్య యని చెప్పబడును. కావుననే గీతయందు "అధ్యాత్మ విద్యా విద్యానాం" అని శ్రీకృష్ణమూర్తి బోధించియున్నారు. అట్టి ఆత్మవిద్యమాత్రము విద్యయనిచెప్పబడును. తక్కిన వన్నియు అవిద్యయే యగును. దీనికి అవిద్య, మాయ, అజ్ఞానము, ప్రకృతి అని పర్యాయపదములు గలవు.

ఇట్టి పరమపవిత్రమైన అక్షరాభ్యాసము తెలియక అనేక శాస్త్రములు చదివినవారును, అనేకపండితులుకూడ, అవిద్యయను, మహాసముద్రమునందు మునిగి దిక్కు తెలియక, తాపత్రయాగ్నిచే తపించుచు దుఃఖములననుభవించుచున్నారు. మరల మరల కర్మము లను కాననమధ్యలో చిక్కుకొని ఘోరసంకటము లనుభవించుచున్నారు. కావున అక్షరాభ్యాసమని బోధించి క్షరమను అవిద్యనేర్పించు గురువుల చెంతచేరక, యదార్థమైన అక్షర విద్యాభ్యాసమును, అనగా, బ్రహ్మవిద్యను నేర్పగల గురువులచెంతకు పోయి, వృద్ధులైనను, లేక వేదవేదాంగములను సాంగము చదివిన

వారైనను లేక స్త్రీలైనను, ఎవరైననుసరియే; అట్టివారివద్ద అభిమానము గర్వము విడిచిపెట్టి వినయ విధేయ నిర్మల గుణము గలవారై, అక్షరాభ్యాసమును నేర్చుకొని ఆత్మ నిష్ఠాపరులై తరించవలయునని, అనేక మహాత్ములు, అనేక శాస్త్రములయందు బోధించియున్నారు గమనించుడు

ఒక్కమారు ఓంకారమును ఉచ్చరించిన మాత్రముచే ఊర్ధ్వగతిని అనగా, ప్రకృతికిఅతీతమైన పరమపదమును, లేక ప్రపంచాతీతస్థితి గలుగజేయునట్టిది. కావున ఇట్టి స్థితిని పొందుగోరువారు, సద్గురువుల అనుసరించి దీనిభావమును బాగుగా గ్రహించి అనుష్ఠించవలయును. ఈ ఓంకారము నుచ్చరించునప్పుడు ప్రాణము ఊర్ధ్వముగా పోవునుగాని, అధోముఖముగా తిరుగదు. కావుననే గీత, 8 వ అధ్యాయ మునందు ఓంకారమును స్మరించుచు దేహమును విడుచు వారు బ్రహ్మము నొందగలరని శ్రీకృష్ణ పరమాత్మ ఉపదే శించియున్నారు. ఆత్మను పరమాత్మయందు చేర్చునట్టిది గాన ప్రణవమనబడును. ఇట్టి ప్రణవధ్యానమునందుమాత్రమే ప్రాణలయము (జీవబ్రహ్మైక్యము) గలుగును.

"ఓంకారము" పరబ్రహ్మ స్వరూపము. జననమరణ దుఃఖములకు కారణమగు సంసారసాగరమును దాటుటకు పడవవలె ఈ ఓంకారము, మాయామోహమను సంసార మునుండి తరింపజేయును. కావున ముముక్షువులకు ఉపాసనా యోగ్యమైనదని తారసారోపనిషత్తునందు చెప్పబడినది.

ధ్యానము

ఇట్టి బ్రహ్మవిద్యాభ్యాసమువలన (విద్యాస్వరూపమైన బ్రహ్మమును) నెరిగి దృఢముగ అభ్యసించి అనేక మహాత్ములు తరించియున్నారని మనము శాస్త్రములలో చదువుచున్నాము వినుచున్నాము. ఇట్టి ఆత్మవిద్యను అభ్యసించినవారు అవిద్యను దాటినవారైరి. కావున ఇది సామాన్య జనులకు సిద్ధించుట అసాధ్యము. ఎందుకనగా, అనేక జన్మసంస్కారముగలవారికిమాత్రమే సిద్ధించును తక్కిన వారు గురుకులవాసముజేరుకొని పూర్వము ఋషులయొక్క సాంప్రదాయకము ననుసరించి సాధన చతుష్టయములతో కూడి బ్రహ్మవిద్యను అవశ్యముగా అభ్యసించవలయును. అట్లు అభ్యసించువారికి చిత్తైకాగ్రత నొందును. అట్లు చిత్తము నిరోధము గలుగనివారికి పైచెప్పిన బ్రహ్మవిద్య అనగా ఓంకారాభ్యాసము అలవడుట మహాకష్టము.

మనస్సులో వృత్తులుండువరకు హృదయము బహిర్ముఖముగా తిరిగియుండును. అట్టివారికి ధారణ ధ్యానాభ్యాసములు లేక మనస్సు బ్రహ్మనిష్టలో ప్రవేశము గలుగదు. వృత్తులు నశించినప్పుడు మనస్సు అంతర్ముఖముగా మరలుచుండును. అప్పుడు మాత్రమే స్వరూపాను సంధానము సిద్ధించును. అద్దమును ప్రపంచమువైపున త్రిప్పిన దానియందు ప్రపంచము ప్రతిబింబము కనబడును. కాని,

వాని శరీరము కనబడదుకదా ? తన ముఖము ప్రక్కకు అద్దము త్రిప్పిన లోకము కనబడదు. తన శరీరముమాత్ర మే కనబడును. అలాగుననే, మనస్సు ఊర్ధ్వగామిగా నుండు నప్పుడు ఆత్మదర్శనము, అనగా సాక్షాత్కారము గలు గును. మనస్సు అధోముఖముగా యుండునప్పుడు ప్రపంచ విషయాదులమీద నుండునుగాని, ఆత్మ సాక్షాత్కారము పొందజాలరు.

కావున మహానీయులారా !

మానవజన్మము చాలా ఉత్తమమయినది, పవిత్ర వంతమైనది. ఇట్టి ఉత్తమమైన జన్మము వచ్చినందులకు ప్రతివారును తమజీవిత రహస్యమును తెలుసుకొని ప్రతి నిత్యమును బ్రహ్మముహూర్తమున 5 గంటలకు మేల్కొంచి నిత్యకృత్యములను దీర్చుకొని, నిశ్చల మనస్సుతో స్తోత్ర ధ్యానములను సలిపి 25 లేక 30 పైన చెప్పిన ప్రకారము శ్రద్ధతో ఉదయము, సాయంకాలము 2 వేళలలో ఓంకార ధ్యానము సలుపుచు రాగారాగా కొలదిదినములకు చిత్తశుద్ధి గలుగును. నిర్మలమైన జ్ఞానము గలుగును. మనస్సున కానందము గలుగును. అప్పుడు ధన్యుల మగుదుము. భగవదనుగ్రహమునకుపాత్రులమగుదుము లోకమున కుప కారము జేసినవారమగుదుము. ఇదిసత్యమని నమ్ముడు. ఇందుకు వలయు శ్రద్ధ, భక్తి, జ్ఞానము, భూతదయ మనకు పరమేశ్వరు డనుగ్రహించుగాక.

ఓమ్

శ్రీకృష్ణ పరమాత్మనే నమః

శ్రీ గీతోపదేశము-నిశ్చయ భావము.

దయానిధి శ్రీకృష్ణ భగవానుడు తన యంశస్వరూపు లగు సర్వమానవ శ్రేయస్సుకొరకై, అర్జునుని ప్రతినిధిగా జేసికొని శ్రీ భగవద్గీతా సందేశమును బాహ్యమునందు శరీర సుఖ మనుభవించుటకును, అంతరమందు ఆత్మసుఖ మనుభవించుటకును, రెండుభావములతో నుపదేశించియున్నాడు. మరియును లోకమునందుగల సమస్త మానవులకు అనగా సమస్త మతస్థులకు అన్ని పరిస్థితులలోను కర్తవ్యములు, వివేకముతో జీవించే పద్ధతులతో బాహ్యమునందు చెడుగుణములు, అంతరమునందు దుర్గుణములనుజయించి సుఖముగ జీవించుటకే గీతోపదేశముయొక్క నిశ్చయమైన భావము.

శ్రీ భగవద్గీత, హిందూ మతమునకే గాక, లోకమునందుగల సమస్త మతస్థులకు నిర్దేశింపబడిన మహా పవిత్రమైన ఉత్తమ గ్రంథము అని తెలియవలయును.

దైవాత్మ స్వరూపులారా ! గీతా నిశ్చయభావము గమనింపుడు.

ఈ శరీర మను రాజ్యమే హస్తినాపురము. ఇది హస్తులతో నిర్మింపబడినది. కావున హస్తినా పురమని చెప్ప

బడును. ధృతరాష్ట్రి మహారాజనగా, గుడ్డివాడు. (అజ్ఞానము) పాండు మహారాజనగా, శుద్ధ సాత్త్విక గుణమునకు సంబంధమైన, జ్ఞానము. వీరిద్దరు పరబ్రహ్మమను తండ్రి కుమారులు. సంజయుడనగా, సర్వేంద్రియములను జయించిన నిశ్చలబుద్ధి. అర్జును డనగా, వివేకముతో గూడిన జీవుడు. శ్రీకృష్ణుడనగా నిశ్చలమైన జ్ఞాన స్వరూపుడు. లేక పరబ్రహ్మ స్వరూపుడు.

ఈ నవద్వారములతో గూడిన దేహమను హస్తినాపురమందు ఒక ప్రక్కన ధర్మక్షేత్రము, ఒక ప్రక్కన కురుక్షేత్రమును, గలవు. ధర్మక్షేత్రమున కధికారి పాండు మహారాజు అనగా శుద్ధ సాత్త్వక గుణము; జ్ఞానము. వీరికి పుత్రులు (మమః ప్రాణాహి పంచపాండవః) అనునట్లు పంచప్రాణములే, ధర్మ భీమార్జున నకుల సహదేవులు. వీరివలన, శాంతము, దయ, కరుణ, ప్రేమ మొదలగు సద్గుణములచే, యజ్ఞములు, యాగములు, దానములు, ధర్మములు, పరోపకారములు, ఈశ్వర భక్తి, మొదలగు సత్కర్మములు నిష్కామబుద్ధితో జరుగుచుండుటవలన అట్టి హృదయ భూమియే ధర్మక్షేత్రము. ఇట్లు ఎవరు సద్గుణములతో, సత్కార్యములు జేయుచున్నారో, అట్టివారు పవిత్ర హృదయముగలవారు ఇహమందు. శరీర సుఖము, పరమందు ఆత్మ సుఖము, ననుభవింతురు.

ఈ దేహమే పాపకర్మములు జేయుటకు పుట్టినిల్లుగ నున్నది. ఎట్లనగా:— ఈ దేహమందొక ప్రక్కన కురుక్షేత్రమున్నది. ఈ కురుక్షేత్రమున కధికారి ధృతరాష్ట్ర మహారాజు, గ్రుడ్డివాడు; అజ్ఞాని. వీరికి ప్రకృతిజన్యములైన రజస్తమో గుణములకు సంబంధించిన అహంకార మమకారాదులు సమస్త విషయేంద్రియములు (101) పుత్రులు గలరు. వీరివలన మోక్షమునకు విరోధమైన చెడు కార్యములు అనగా కొట్టుట, తిట్టుట, ఒకరిని హింసించుట, జీవహింస జేయుట, పరులను దూషించుట, హింసపెట్టుట, పర ద్రవ్యమును అపహరించుట, స్త్రీలను భంగపరచుట, దొంగిలించుట, త్రాగుట, తినుట, 'నేను' అని అహంకరించుట మొదలగు చెడుకార్యములే నడుచుచుండును. కావున దుఃఖముల పాల్సేయు కురుక్షేత్రమని చెప్పబడును. కావుననే లోకమునందుగల మానవులకు చెడు గుణములవలన దుఃఖములు, మంచి గుణములవలన సుఖములు గలుగునని తెలియుటకై ఉపదేశించిన శ్రీ భగవద్గీత ఉత్తమ గ్రంథమని సర్వులు ప్రేమించుచున్నారు.

మరియును జీవుడనెడు అర్జునుడు సూక్ష్మ శరీరమనెడి రథమునం దారోహించి యున్నాడు. ఈ రథమునకు కట్టబడిన ఇంద్రియములే గుఱ్ఱములు, మనస్సే కళ్ళెము, అనగా లగాము. నిశ్చలబుద్ధి యనెడు జ్ఞాన స్వరూపుడు శ్రీకృష్ణభగవానుడు సారథిగా నున్నాడు. జ్ఞానస్వరూపుడైన

బుద్ధి, యింద్రియములనెడు గుఱ్ఱములను జాగ్రతతో శాస్త్రో క్తమార్గముగా ననుసరించి నడిపినయెడల జీవుడనెడు అర్జునుడు నిశ్చయముగా ఇహమందు సుఖము, పరమందు మోక్షము జెందవచ్చును.

అట్లు లేక నిశ్చల బుద్ధియను సారథి రజస్తమో గుణములు గలవాడై అజాగ్రత గలవాడై మనస్సు అను కళ్ళెమును వదలినచో, యింద్రియము లనెడు అశ్వములు, శరీర మను రథమును, రాజమార్గమైన వేదాంతమార్గమును వదలి అహంకార మమకారములకు సంబంధమైన విషయ వీధికి నీడ్చుకొనిపోవును. అప్పుడు రథికుడగు (జీవుడు) అర్జునుడు ఇంద్రియ విషయాదులకు సంబంధించిన అహంకార మమకారములకు లోబడినవాడై చెడు సంకల్పముల చేత, చెడుకార్యములు జేయును. అప్పుడు జీవుడు దుఃఖముల ననుభవించును.

కావుననే ఇంద్రియ నియామకుడైన పరమదయానిధి శ్రీకృష్ణ భగవానుడు సారథియై, తన అంశ స్వరూపుడగు జీవుడను అర్జునుని క్షేమము కొరకై, దుష్టబుద్ధిగల దుర్యోధనాదులను, నీయొక్క స్వధర్మమైన యుద్ధముతో జయించుము. అనగా అహంకారమునకు సంబంధించిన సమస్త విషయేంద్రియములను జయించుము. ఇహమందు

శరీర సుఖము, పరమందు మోక్ష మనుభవించుము. అని ఉపదేశించెను.

స్వధర్మ మనగా, యమనియమాది అష్టాంగయోగములచే, నిష్కామభావనతో చేయబడు ధ్యానమే సత్కర్మములు.

పరధర్మమనగా కీర్తి ప్రఖ్యాతులకై అహంకార మమకారాదులచే చేయబడు దుష్కర్మములు (కార్యకర్మములు)

ఇట్టి పాపకార్యములు చేయించునట్టి అహంకార మమకారాదులైన, దుర్యోధనాధులను, నీ స్వధర్మమైన సద్గుణములచే యుద్ధముజేసి దుర్గుణములను జయించుము. ఓంకార మను ధనుస్సు చేబట్టి, మనోశక్తి అను బాణము సంధించి, లక్ష్యార్థ మను త్రికూటస్థానమందు అంతరదృష్టి, గురిపెట్టి, ధ్యానమనెడు దెబ్బ కొట్టినట్లైన మనస్సు అను బాణము, లక్ష్యార్థమను జ్ఞాన స్వరూపుడు శ్రీకృష్ణ పరమాత్మయందు ఐక్యమగును.

అప్పుడు అహంకార మమకారాదులు యింద్రియ వర్గము లనెడు దుర్యోధనాదులు నిర్మూలమై, జీవుడను అర్జునుడు మోక్షసామ్రాజ్య మనుభవించును.

ఆత్మస్వరూపులారా !

సర్వ మానవ క్షేమముకొరకై శ్రీకృష్ణభగవానుడు ఇట్టి రహస్యములే, అర్జునునకు జేసిన గీతోపదేశము.

కావున మనమందరమును ఇట్టి రహస్యములను తెలిసికొని, ప్రతినిత్యమును శ్రద్ధతో ఆచరించుచు రాగారాగా, జ్ఞానోదయ మగును. అహంకార మమకారములు నశించును. పరమేశ్వరానుగ్రహమునకు పాత్రుల మగుదుము. లోకము సత్యయుగముగా మారును. అప్పుడు లోకసేవ జేయువార మగుదుము; ఇది సత్యం.

ఎవరు పరమ పావనమైన శ్రీ భావార్థ గీతామృతమును ప్రతినిత్యమును శ్రద్ధతో పారాయణ జేయుచున్నారో గీతారహస్యమును తెలిసికొని ఎవరు సత్కర్మములను అనుష్ఠించుచున్నారో అట్టివారు సమస్త పాపములనుండి విడబడిన వారై ఉత్తమగతి (మోక్షము) నొందుదురని 18. అ. 71-72 శ్లోకములయందు శ్రీకృష్ణ భగవాను డుపదేశించి యున్నాడు.

ఓమ్

శ్రీకృష్ణ పరమాత్మనే నమః

శ్రీ గీతానుష్ఠానము

—————:o:—————

ఆత్మ స్వరూపులారా !

గీతానుష్ఠాన మనగా నేమి ? ఎట్లు ఆచరించవలయును అను విషయమును శ్రద్ధతో తెలిసికొన వలయును. శ్రీ భగవద్గీతయందు గల ముఖ్యాభిప్రాయములను సత్యముగా ఉన్నది ఉన్నట్లుగా తెలిసికొని అర్జునునివలె, మన మందరమును కృతార్థులము కావలయును. వాస్తవముగా శ్రీ భగవద్గీతయొక్క మాహాత్మ్యమును వాక్కుద్వారా వర్ణించుట కెంతమాత్రము సాధ్యపడదు. ఎందువల్ల ననగా, ఇది పరమ రహస్యమైన గ్రంథము. నాలుగు వేదములు, నూటపనిమిది ఉపనిషత్తులు, అనేక శాస్త్రములయందు విస్తారముగా చెప్పబడియుండు సమస్తసారమును సంగ్రహముగా చెప్పబడియున్నది. అజ్ఞానులగు మానవులకు సులభముగా తెలియుటకై అత్యంత సుందరమైన సరళముగా నున్నది.

ఇట్టి పరమ పవిత్రమైన శ్రీ భగవద్గీత యందుగల తత్వరహస్యములను తెలిసికొని, శ్రద్ధా భక్తులతో ప్రతి నిత్యమును పారాయణ చేయుచు, (అనుష్ఠించుచు) వారికి,

ప్రతి పదమునందును క్రొత్త క్రొత్త భావము లేర్పడు చుండును. ఇది వాక్కునుండి వర్ణించుటకు సాధ్యపడదు. గీత 9 వ అధ్యాయమునందు చెప్పబడిన ప్రకారము బుద్ధికి అతీతమైనది. మనస్సు కతీతమైనది. కేవలము విద్యలలో రాజవిద్య హృదయగమ్యము. ప్రతి శబ్దమునందును సంపూర్ణ రహస్యము నిండియున్నదని స్పష్టముగా తెలియు చున్నది. కావున వాక్కునం దెట్లు వర్ణించగలము ?

ఇట్టి పావనమైన గీతను, వ్యాఖ్యాన టీకలతో దెలిసి కొనుట చేతగాని, ఒక శబ్దమునకు నూరర్థములు నూట యాభై తాత్పర్యములను విశేషార్థములను తెలిసికొనుటచేత గాని నేమి ప్రయోజనము ? నిజముగా, నిశ్చయభావమును దెలిసికొని అర్జునుడు ఆచరించిన విధముగా, శ్రద్ధయును. భక్తియును, తీవ్ర వైరాగ్యమును గలిగి యుండవలయును. అట్లు లేక వ్యాఖ్యాన ప్రసంగములను ప్రబలము చేయుట వలన మనము గీతయందేది తెలిసికొని నిత్యసుఖము ననుభవించవలయునో దానిని ధారబోసికొని, నుభయభ్రష్టులము కావలసి వచ్చును. కావున భగవాను డుపదేశించిన గీతా రహస్యమును శ్రద్ధతో వినుడు.

గీ తా ర హ స్య ము

ఓ భారతీయా ! ఓ జీవా !

మహా పవిత్రమైన గీతయందు చెప్పబడిన రహస్యముల దెలిసికొని నుద్ధరించిన మహాత్ముల దివ్య జీవితములను నీవు స్మరింపుము. "ఉత్తిష్ఠత" లెమ్ము "జాగ్రిత" అజ్ఞాన నిద్రనుండి మేల్కొనుము. "ప్రాప్య వరాన్ నిబోధత" అనగా జాగ్రతనొంది, ఆత్మశక్తిని వికసింపజేసికొనుటకు ప్రయత్నింపుము. నిన్ను మోహబద్ధునిగ జేసి అజ్ఞానాంధకారమున పడద్రోయుచున్న అహంకార మమకారముల నన్నిటిని ప్రతిఘటించుము. ఇతర భావములన్నియు నిందులో కేంద్రీకరించుము. సంసారమున మెలంగినను, సంసారాతీతుడవై, (అసంగుడవై) సకల ధర్మములు నాచరింపుము. సదా నిష్కాముడవై, స్వార్థరహితుడవై వర్తింపుము.

జీవా ! నీవే ఈ గీతా స్వరూపుడవు. ఈగీత నీహృదయముననే యున్నది. మూఢుడవైతివా ! నీకు వినవచ్చుట లేదా ? "ఓమ్ యనెడు" శబ్ద స్వరూపుడగు సచ్చిదానంద పరబ్రహ్మమే, "సోహం, హంసోహం" నేనే బ్రహ్మం, బ్రహ్మం నేనే, అని శాశ్వత గానము జేయుచున్నాడు. అహోరాత్రులు నీ హృదయముననే జ్ఞానఝురి నెలకొని యున్నది. సదా కీర్తింపబడు చున్నది. ఇదియే గీతయందు

చెప్పబడిన సర్వశక్తి, ఆత్మతేజస్సు. ఇట్టి ఆత్మశక్తిచేతనే అనేకమంది మహానీయులు ఉద్ధరించి యున్నారు. దీనినే, ఆత్మ శక్తి యనియు, మనోశక్తి యనియు జీవశక్తి యనియు చెప్పబడును.

అట్టి ఆత్మశక్తి ప్రభావము తెలిసికొనజాలక, రాగ ద్వేషములకు లోబడినవారై, సమస్త విషయ వాసనలను ననుభవించుచు, భేదభావన గలవారై, సాంప్రదాయము లను, మతాచారములను బెట్టుకొని వానినిగూర్చి వాదులాడు కొనుచు ప్రాకులాడుచున్నారు. అట్లు లేక ప్రతివారును. ఆత్మ తేజశక్తిని వృద్ధిజేసికొని, సంసిద్ధులరై యున్నచో, ఈ గీతయందు చెప్పబడిన సమస్త సద్భావములను, ఆత్మ స్వరూపుడైన శ్రీకృష్ణ భగవానుడే బుద్ధిద్వారా తెలియజేయ గలడు. అప్పుడు మనము ఈ గీతకు వారసులమని నిస్సం దేహముగ తెలియగలదు.

ఓ జీవా ! నీవు ఎంతకాలము అజ్ఞాన మను నిద్రా ముద్రితుడవై యుందువు ? ఆహా ! నీకు ఎల్లప్పుడును అజ్ఞానమను నిద్రయేనా ! అయ్యో ! అజ్ఞానాంధకారమగు జీవితమే నీకు నిత్యానందకరముగనున్నదా ? లెమ్ము అజ్ఞా నాంధకారమగు నిద్రనుండి మేలుకొనుము. జ్ఞానచక్షు వను కన్ను దెరచి, నానాభావ సమన్వితమైన ఈ సకల ప్రపంచ మును జూడుము. ఎల్లకాలము శాశ్వతముగా ప్రకాశించు చున్న మహా పదార్థమును గుర్తించుము. ఓ పిచ్చివాడా !

నీ అమాయకత్వమునకు దుఃఖింపవలయునో, లేక సంతోష పడ వలయునో తెలియకున్నది.

జీవా ! నీ శరీరమును యింటనున్న అమృత భాండ మును దెరచి, నీకు విరోధులగు దుష్టులు కామక్రోధ లోభ మోహము లనెడు దుర్యోధనాధులు ఘడియ ఘడియకు పరుగు పరుగున వచ్చి దోసిళ్ళతో కంఠమువరకు త్రాగి ఆనందించుచుండగా నీవు జూచుచు నూరకుందువేల ? ఈ అమృతమును త్రాగుటకు నీవు హక్కుదారుడవు కావ నియా ? నీవు యజమానుడవు. జన్మాధికారివి కాదనియా ? లేక పరోపకారమనియా ? లేక అనిష్ట మనియా ? లేక అనుభవించుటకు యోగ్యత లేదనియా చెప్పుము.

అదిగో, ఇంకను అజ్ఞానమను పాడు నిద్రలోనే యున్నావా? లెమ్ము, జాగ్రతపడుము. జీవా! బుద్ధిని స్థిరము జేయుము. నీ శరీరమును, ఇంటిలోని మహాధనమును(మహా పదార్థమును) నీకు విరోధిగానుండు దుష్టులు అపహరిం తురు. కావున నీవు జాగ్రతపడి ఆ పదార్థమును నీవనుభ వించుము. నీయింట దొడ్డియందుండుఫలము, మధురమైనది కాదని, సారములేని పొరుగింటి వస్తువగు పండున కాశ పడకుము. ఆశపడితివా, నుభయ భ్రష్టుడ వగుదువు. ఎను బదినాలుగు లక్షల జీవులలో మహోత్కృష్టమైనది నీ మానవ జన్మము. ఈ మాటను మరువక నీ జన్మమును, సార్థక

మును జేసికొనుము. ఇదియే ఏభ్యుక్త ధర్మమని గ్రహిం చుము.

ఇట్టి ధర్మాచరణమునకు నీవెంత తొందరగా ప్రయ త్నించిన నంత మంచిది. అట్లు లేక ఆలస్యము జేయుటకు నీవు చిరంజీవిగా నుండువాడవా ? స్వల్పకాలము. కావున, ఆలస్యముజేయకుము. ఈ జీవితము ఎప్పుడో, ఏవేళనో, ఏచెట్టునో, ఏగుట్టనో, ఉదకమునో, ఊరునో, ఏ అడవిలోనో తెలియదు. "ఆలస్య మమృతం విషమ్" అనునట్లు గమనిం పుము. నీ సంపూర్ణజీవితకాలము నూరేండ్లుగదా ? గుర్తిం చుము.

అందులో నిద్రావస్థలో కొంతకాలము, బాల్యావ స్థలో కొంతకాలము, యౌవనావస్థలో కొంతకాలము వృద్ధావస్థలో కొంతకాలము గడచుచున్నది. ఇట్లు వృథాగా కాలము గడచుచుండగా నీజన్మ సుకృత ఫలమును గూర్చి విచారింపక, ప్రయత్నింపక, అజ్ఞానమను నిద్రావస్థయంచే మునిగి యుంటివేని, నీవెందుకును పనికిరానివాడ వగుదువు. వెఱ్ఱివాడా ! శ్రేష్ఠమైన మానవుడని కీర్తి గాంచుట మహా దుర్లభము. దీపమున్నప్పుడే, యిల్లు చక్కబెట్టుకొన వల యును గాని, దీపమారిన యెడల అంతటను అంధకారమే యగును. అప్పుడు నీవెంత కష్టపడినను, కార్యసాఫల్యము జెందజాలవు. కావున ఈ స్వల్పకాలము వృథాజెయ్యక నీ జన్మ సాఫల్యమునకు ప్రయత్నింపుము.

గురువర్యా! తాము చెప్పినదంతయు, వాస్తవమే. జన్మ సాఫల్యమునకై ప్రయత్నించుట, నాకు ముఖ్యధర్మమే. కాని ఈ స్వల్పకాలములో, ఇట్టి మహాకార్యమును నేనెట్లు సాధింపగలను? స్వామీ! నాకు సులభమార్గ మెద్దియులేదా?

ఓ జీవా! నీకేల ఈ యధైర్యము. నీ శక్తికి మించిన కార్యమును జేయుమందునా! అట్లు నీవు జేయగలవా? నా మాట వినుము. నీజన్మము తరించుటకై నీవు భార్యాపుత్రాదులను విడిచి, సన్యాసిగా పోవలదు. నీ వనుభవించుచున్న భోగభాగ్య సుఖానుభవములను మానవలదు. అడవులకు బోయి కందమూల ఫలాదులను భక్షించి కాలము గడపవలదు. నిరశన వ్రతాదీక్షాపరుండవు కావలదు. గొప్ప గొప్ప యజ్ఞములు యాగములు సలుపమని చెప్పుటలేదు. ఉగ్రతపము లొనరించమని బోధించలేదు. నీవు సంసారపరుండవు. నీవు సంసారమునం దుండియే తరించుటకు సులభమైన మార్గ మొకటి గలదు. చెప్పుచున్నాను వినుము.

సంసార దుఃఖములు సమూలముగా నశించి శాశ్వత సుఖ మనుభవించుటకై ఆనాడు కురుక్షేత్ర మహా భారత సంగ్రామ రంగమున దయానిధి శ్రీకృష్ణ భగవానుడు జీవస్వరూపుడైన అర్జునునకు బోధించిన మహోత్కృష్టమైన గీతా శాస్త్రమును, అధిక శ్రద్ధాభక్తితోను శాంత మనస్సుతోను, సద్గురు విశ్వాసముతోను పఠింపుము. భవమునందు ప్రతివారును తరించుటకు శ్రీ భగవద్గీతయే శ్రేష్ఠమైనది.

ఎట్లనగా, వేదములు, ఉపనిషత్తులు, పురాణములు ఇంకను అనేక శాస్త్రములయందు గల, ముఖ్యమైన సారామృత మును గ్రహించి, శ్రీకృష్ణ భగవానుడే స్వయముగా నుపదే శించుటవలన శ్రీ భావార్థగీతామృతమని పేరొందినది.

కావున శ్రీ భగవద్గీత అన్ని శాస్త్రములకంటెను, మహోత్కృష్టమైన గీతాశాస్త్రమందు చెప్పబడిన విషయ భావములను (నిశ్చయ భావమును) గ్రహించి శ్రద్ధతో అనుష్ఠించుచు అనేక మహాత్ములు తరించియున్నారు. కావున నీవు ఈ మహాసంసార సముద్రమునం దుండినను పరమ పావనమైన శ్రీ గీతాశాస్త్రము యొక్క నిశ్చయభావమును గ్రహించి ప్రతినిత్యమును అనుష్ఠింపుము. శ్రద్ధతో గీతా పారాయణ చేయుము. అనగా,

గీతయందు చెప్పబడిన పదునెనిమిది అధ్యాయముల యొక్క సారమును గ్రహించి (సమస్త గుణములను) జయించుటకు శక్తిలేకున్నను, తుదకు అర్ధశ్లోక మనగా, ఒకపాదము. అనగా ఒక గుణమునైనను గ్రహించి శ్రద్ధతో ప్రతిదినము ఆచరించినచో జీవుడు పావనుడగును. శుద్ధ సాత్త్విక గుణముతో దైవత్వము పొందును అని భావము గాని శ్లోకములను మాత్రము పఠించి ఎత్తిపెట్టుట గాదు.

చదువురాదను కొందువేమో, ఇతరులు చదువుచున్న ప్పుడు శ్రద్ధతో వినుము. గీతాశాస్త్ర ప్రభావము విచారణ చేసికొని తెలిసికొమ్ము. అట్లు తెలిసికొందువేని, తప్పక నీ సంశయము లన్నియు నశించును. మరల ప్రపశ్నిం

జాలవు. భగవంతుడు జ్ఞాన స్వరూపుడై ఎల్లప్పుడును ఈ శరీరమను గీతను నాశ్రయించి యుండును. ఈ గీతయను గృహమే యా మహానుభావునికి శ్రేష్ఠమైన గృహము. గీతలో చెప్పియుండు ఉత్కృష్టమైన జ్ఞానమును అవలంబించియే మూడు లోకములను పాలించుచున్నాడు.

ఈ గీతా శాస్త్రము వేదత్రియము. పరమానందము నిచ్చునట్టి ఉత్తమమైన బ్రహ్మవిద్య. ఇట్టి పరమపావనమైన గీతయున్నచోట సనకాదియోగులు, నారదాది మహర్షులు, ఇంద్రాది దేవతలు, కాశి ప్రయాగాది పుణ్యక్షేత్రములు, గంగాయమునా గౌతమీ మొదలగు పుణ్య తీర్థములు యింతయేల సకల చరాచర బ్రహ్మాండ మంతయును, ఈ శరీరమను గీతయందు అణగి యున్నది.

ఓ జీవా ! ఇట్టి మహోత్కృష్టమైన గ్రంథమును పఠించుటకు తీరికలేదని, శక్తి లేదని, చదువురాదని పనికి మాలిన మాటలు చెప్పకుము. అయ్యో ! నీ జీవితమంతయు జానెడు పొట్టకొరకు, మూరెడు గుడ్డకొరకు, క్షణకాల భోగములకొరకై, ఉపయోగించుటయా ! నీ యుద్యోగము? ఆహా ! ఇది కదా స్వాభిలాష ? స్వార్థము. ఇట్టి అల్పసుఖ సంపాదన కొరకై ఎన్ని అసత్యము లాడజేయవలయును ! ఎందరి హృదయములు నొప్పించవలయును ! ఎన్ని పాప కార్యములు చేయవలయును! ఇట్టి తుచ్ఛ విషయముల కాశపడి నీజీవితమంతయు వృథాగా గడుపుచు దుఃఖములు జెందుట కొరకా నీ జన్మము వచ్చినది ?

జీవా ! నీ శరీరము. నళినీదళగత జలబిందువు సమానము. నీకు తెలియకుండగనే రాలిపోవును. నీ జీవయాత్రా పరిధానమును బాగుగా గ్రహించితివా? క్షణకాలము బాలుడవు. క్షణకాలము యువకుడవు. క్షణకాలము రసికుడవు. క్షణకాలము అధిక వైభవోపేతుడవు. క్షణకాలము కూడు గుడ్డలకు లేక పరమ దరిద్రుడవు. ఇట్టి మార్పులకు లోబడిన వాడే పడకు జనన మరణంబులు బాటువడకు అనేక శరీరములు ధరించి అనేక ఆట పాటలతో, అభినయించి వేసట గలిగి తెర మరుగునకు బోవు వేషగానివలె, నీవును యమపురి యనెడు తెర మరుగునకు పోవలసిన వాడవే. తెర వ్రాలినదా? నాటకము ముగిసినదే !

జీవా ! కడచిన కాలము మరల దొరకుట దుర్లభము. కానరాబోవు కాలమును వృథా చేయకుము. ఈలోపలనే పారమార్థిక జ్ఞానమును సంపాదించుకొని అనాయాసముగా నీ జన్మస్థానమునకు జేరుటకు ప్రయత్న పడుము. జాగ్రతపడుము. ఆలస్యము జేయకుము, నీకు శుభము గలుగుగాక. ఇదియే దయానిధి శ్రీకృష్ణభగవానుడు అజ్ఞానాంధకారమున మునిగి దుఃఖముల ననుభవించుచున్న మానవకోటి కిచ్చిన గీతామృతము, ఇదియే గీతయొక్క నిశ్చయభావము. ఇందుకు వలయు, శ్రద్ధ, భక్తి, భూతదయ, వైరాగ్యము, పెద్దలయందు విశ్వాసము మనకు దయానిధి పరమాత్మ యొసంగుగాక.

ఓమ్

శ్రీ సద్గురు పరమాత్మనే నమః.

దినచర్య

ఆత్మశక్తిని వికసింప జేసికొనుట.

ప్రతిమానవుడు నిత్యసుఖముల ననుభవించు మార్గము.

దైవాత్మ స్వరూపులారా !

ఘోరమైన సంసార తాపత్రయములచే దుఃఖముల ననుభవించుచున్న జీవులను శాంతింపజేసి నిత్యసుఖముల ననుభవింపజేయుటకు మహాత్ములు కారణపురుషులై యున్నారు. అనాది కాలమునుండి ఇంతవరకు నెందరో మహానీయులు సంసారమునం దుండియే భగవధ్యానముచే నిత్యసుఖ మను మోక్షము ననుభవించినట్లు వారియొక్క సచ్చరిత్రములను చదువుచునే యున్నాము; వినుచునే యున్నాము.

అట్టి మహాత్ములగు సత్పురుషులను స్మరించుచు, వారి గుణములను వర్ణించుచు, అట్టివారు లోక హితార్థము కొరకై నిర్మల హృదయముతో వర్ణించిన స్తోత్ర పఠనములను ప్రతినిత్యమును ధ్యానించుచు రాగా రాగా అంతఃకరణమునందు గల మాలిన్యము తొలగి మనోనిర్మల మగును,

అప్పుడు తప్పక ఆత్మశక్తి వికసించును. భగవదనుగ్రహమునకు పాత్రుల మగుదుము. నిత్య సుఖముల ననుభవించ గలము.

సాధారణముగా ఎచ్చటనైనా పదిమందికూడి స్తోత్రధ్యానములను చేయునప్పుడు భగవత్స్వరూపముల నెదుట నుంచుకొని స్తోత్రధ్యానములను చేయుట వాడుక కలదు. అట్టి రూపములు, ప్రకృతిపదార్థములతో తయారుచేయబడినవి. కాని భగవంతుడు కాదు. వాస్తవమే. కాని నిరాకార నిర్గుణ పరబ్రహ్మ స్వరూపుడైన భగవంతుడు అట్టి సగుణ రూపములతో, తన్ను నమ్మిన భక్తులను రక్షించుటకై ఈ రూపములను ధరించినాడని దృఢమైన విశ్వాసముతో స్తోత్రధ్యానములను సలుపవలయును. ఏకలవ్యునికి విద్య నొసగునది మట్టిబొమ్మగాదు. మార్కండేయుని రక్షించినది రాతిలింగము కాదు. సర్వత్రా వ్యాపించియుండు ప్రేమ స్వరూపుడు, పరబ్రహ్మ స్వరూపుడైన భగవంతుడు రక్షించినాడు కదా ? భగవంతుడు భావనారూపుడు, ప్రేమస్వరూపుడు. (యద్భావం, తద్భవతి) అన్నట్లు అట్టి దృఢ భావనయే భక్తిని గలుగజేయును.

కొంత స్పష్టపరచారా !

మన దృఢమైన భావమును బట్టియు, పరిపూర్ణమైన ప్రేమను బట్టియు భగవంతుడు భక్తునికోర్కెలను నెరవే

ర్చును. ఇట్లు భగవదనుగ్రహము గలుగుటకు మార్గము శ్రీ రామకృష్ణాద్యవతారరూపములనుగాని, శ్రీ శంకరమహా విష్ణు రూపములను గాని, మనోరంజకముగా చిత్రింపబడి యుండు రూపముల నుంచుకొని, ఆ స్వరూపములను దర్శించుచు, సమస్త కల్యాణ గుణములను జింతించుచు కనులుమూసి అంతర దృష్టితో ఆ రూపములను తన హృదయ కమలమునందు దర్శించుచు దృఢమైన ప్రేమ విశ్వాసములతో స్తోత్రధ్యానముల జేసిన ఆ రూపములు మనకు చాలా సహాయకర మగును.

ధ్యానముచేయు కాలములో మాట్లాడరాదు. ఇటు అటు దిక్కులు చూడరాదు. ఒకరితో నొకరు జూచుటయు నవ్వుటయు కూడదు. అట్లు చేయుటవలన మనస్సు విషయాదుల యందు ప్రవేశించి భక్తి విశ్వాసములను చలింప జేయును. ఎట్లనగా,

ధ్యానించు సమయమున కండ్లు తెరచి యుండినచో ప్రకృతి సంబంధములైన వస్తువులపై దృష్టిపోవును. ఎచ్చటకు దృష్టి పోవునో అచ్చటకు మనస్సును పరుగిడును. అప్పుడు మనస్సుయొక్క ఏకాగ్రతకు ఆటంకము కలుగును. కావున మొదట అత్యంత ప్రేమతో భగవంతుని స్వరూపమును తన హృదయ కమలమునందు ప్రతిష్ఠింప జేసికొని స్తోత్ర పఠనములచే ధ్యానించవలయును. అట్లు ధ్యానించుటవలన మనస్సు నిర్మలమగును. హృదయము

కోమలమై కరిగి ఆనందము గలుగును. ప్రేమ జనించును. ఆనందబాష్పములు పొర్లి వచ్చుచుండును. గద్గదస్వరము గలుగును. దేహమున పులకాంకురము మొదలయిన చిహ్నములు గలుగును. ఇట్లు గలుగుటయే నిజమైనభక్తి.

ఇట్లు నిర్మలమనస్సుతోను, అత్యంత ప్రేమతోను, ప్రతినిత్యమును ప్రాతఃకాలము 5 గంటలకును, సాయంకాలము 6 గంటలకును రెండువేళలయందును భగవంతుని ధ్యానము చేయుటవలన మనకు ప్రేమ హెచ్చును. భగవంతునికి మనకు ప్రేమసంబంధ మేర్పడును. తప్పక దుఃఖములు నశించును. భయము తొలగిపోవును. ఇట్లు ప్రేమతో పరితపించెడు ఏ భక్తుని భగవంతు డుపేక్షించి యున్నాడు? భక్తునియొక్క ఆనంద బాష్పములు అమూల్యములయినవి. అట్టి ఆనంద బాష్పములు హృదయమునందలి విషయమాలిన్యము నంతయును కడిగివైచి పవిత్రవంతముగ జేయును. ముఖమునకు దివ్యతేజస్సు నిచ్చును. హృదయమును భగవంతునికి వాసయోగ్యముగా జేయును. ఆనందముచేగాని, పరితాపముచేగాని ఒక మారు కన్నీరు కార్చినవారికే, దానియందలి మాధుర్యము తెలియును.

ప్రేమ స్వరూపులారా!

స్తోత్రధ్యానములు చేయుకాలమున నిట్టి యానంద బాష్పములు వచ్చునంతవరకు శ్రద్ధతోను, అత్యంతప్రేమ

తోను, స్తోత్రధ్యానములను సలుపుటయే శ్రేష్టము. ఇట్లు ప్రతినిత్యమును స్తోత్రధ్యానములు చేయుటవలన భగవదను గ్రహము గలుగునా ? ప్రేమ జనించునా ? సమస్త దుఃఖ ములు నశించునా ? అని సంశయింపనక్కరలేదు. ఎట్లనగా

మనకు స్వచ్ఛమైన ప్రకాశము కావలసినచో ఒక లాంతరును వెలిగించుకొనవలయును. అట్టి లాంతరునకు అమర్చబడియుండు గ్లాసును ప్రతిరోజును శుద్ధపరచుట చేత శుద్ధమైన ప్రకాశము నిచ్చును. గ్లాసును కొద్దిరోజులు శుద్ధిపరచకపోయినచో మలినమైన పొగచే ఆవరించినదై అందుండు దీపము యేలాగున ప్రకాశింపదో, ఆలాగుననే మన హృదయమును ప్రతిరోజును స్తోత్ర ధ్యానములచే శుద్ధిపరచకున్నచో మనలో ప్రకాశించుచుండు జ్ఞానదీపమును మలినములయిన విషయవాసన లను పొగచే ఆవరణమై అజ్ఞానుల మగుదుము.

మరియును, గృహములయందు మనము వాడు చుండు చెంబులు మొదలగు పాత్రలను ప్రతిరోజును ప్రాతఃకాలమున శుద్ధి పరచుచుండినచో మలినము పోయి తేజోమయముగా ప్రకాశించుచుండును. అట్లు ప్రతిరోజును శుద్ధి పరచనియెడల పాత్రలు చిలుముపట్టి ఏలాగున చెడి పోవునో ఆలాగుననే మనము ప్రతిరోజును ఉషఃకాలము అనగా ప్రాతః కాలమున 4½ లేక 5 గంటలకు, సాయం

కాలము 6 లేక 7 గంటలకు భగవంతుని స్తోత్ర ధ్యానములు సలుపనిచో, మన హృదయమునందు మలినము లయిన విషయ వాసనలచే మనస్సను పాత్ర అజ్ఞాన మను మలినముచే ఆవరించబడినదై దుఃఖముల ననుభవింప వలసి యుండును.

అట్లు లేక వారమున కొకతూరిగాని, పదిహేను దినముల కొకతూరిగాని, మాసమున కొకతూరిగాని పాత్ర లను శుద్ధి పరచినచో మలినము తొలగుట కష్టసాధ్యము. ఆలాగుననే వారమున కొకతూరిగాని, పదిహేను దినముల కొకతూరిగాని, మాసమున కొకతూరిగాని స్తోత్ర ధ్యానములు సలిపినచో హృదయమునందు మలినము లయిన విషయ వాసనలు తొలగుట మహాకష్టము. కావున ఇంతవరకు చెప్పినప్రకారము ప్రతిరోజును ఉదయమున లేచి నిత్య కృత్యములను దీర్చుకొని స్తోత్ర ధ్యానములచే భగవంతుని ధ్యానించినచో మలినములైన విషయవాసనలు మాయమై అంతఃకరణము శుద్ధి యగును. మనస్సు నిర్మల మగును. శాంతి కలుగును. దుఃఖములు తొలగిపోవును. ఇట్లు ప్రతి నిత్యమును శ్రద్ధతో సలుపుటవలన మనకెంత లాభకరమో గమనించుడు.

ఇట్లు "ఎవరు శ్రద్ధా భక్తులతోను, అత్యంత ప్రేమ తోను, ప్రతి నిత్యమును నన్ను నమ్మి ధ్యానించుచున్నారో

అట్టివారి యోగ క్షేమములను నేనే నిర్వహించుచున్నాను" అని శ్రీకృష్ణభగవానుడు 9 అ॥ 22 శ్లో॥ స్వయముగా చెప్పియున్నాడు. కావున మనము ప్రతినిత్యమును భగవ ధ్యానమును సల్పుటయే తపస్సు అనబడును. అట్లు ధ్యానించుటవలన తప్పక దుఃఖములు నశించి, ఇహమునందు సుఖము, పరమునందు నిత్య సుఖము గలుగును. ఇంత కంటె సులభమైన మార్గ మింకొకటి లేదు.

సోదర సోదరీమణులారా !

ఇంతవరకు మన జీవితము లెన్నియో గడిచినవి. ఈ సంసార కోలాహలమునందు ఎన్నియో యిక్కట్లకు పాటుపడితిమి. ఎన్నియో దుఃఖముల ననుభవించితిమి. ఇంకను మన ప్రారబ్ధకర్మములచే దుఃఖము లెన్ని యనుభవించవలయునో తెలియదు. కావున నికనైనను జాగ్రత పడుడు ! మన తలిదండ్రులను జేరు మార్గము వెదకుడు. ప్రతి నిత్యమును మిమ్ముల ననుసరించి యుండు సోదర బృందములతో కలిసి దైవప్రార్థనలను సలుపుడు.

మహనీయులారా !

మానవ జన్మము చాలా ఉత్తమమైనది. పవిత్రవంత మైనది. ఇట్టి ఉత్తమమైన జన్మము వచ్చినందులకు ప్రతి వారును తమ జీవిత రహస్యమును దెలిసికొని ప్రతి నిత్య

మును బ్రహ్మ ముహూర్తమున మేల్కాంచి నిత్యకృత్యములను దీర్చుకొని స్తోత్ర ధ్యానములను జేయుచు రాగా రాగా చిత్తశుద్ధి గలుగును. నిర్మలమైన జ్ఞానము గలుగును. మనస్సున కానందము గలుగును. అప్పుడు ధన్యుల మగుదుము. భగవదనుగ్రహమునకు పాత్రుల మగుదుము. లోకమున కుపకారము జేసినవార మగుదుము. ఇందుకు వలయు శ్రద్ధ, భక్తి, జ్ఞానము, భూతదయ మనకు పరమేశ్వరు డొసగుగాక!

ఇట్లు

సర్వజన శుభాభిలాషి,

పండిత, మాకం తిమ్మయ్యశ్రేష్ఠి.

ఓమ్.

భగవన్నామ స్తోత్ర మహిమ

దైవాత్మ స్వరూపులారా!

మొట్టమొదట మనయందు భక్తి లేదే యను చింత యక్కరలేదు. భక్తి యుదయించుటకు సులభమైన రాజబాట యొకటి కలదు. అది యేది యనగా, భగవంతుడు ప్రేమస్వరూపుడు. జీవకోటి యంతయు భగవదంశము కావున మనయందు సహజముగానే ప్రేమ యున్నది. భూతకోటిలో ఆత్మరక్షణయందు ప్రేమ లేనిది కలదా? మన ప్రేమ భార్యా పుత్రాదులయందు విశేషముగా వాడుచున్నాము కదా? అట్టిప్రేమ భగవంతునియం దుంచితిమేని అదియే భక్తి యనబడును. కావున మన మీ ప్రేమను ఎచ్చటనుండియో కొని తేవలసిన పనిలేదు. ఏ బజారునందును దొరుకునది కాదు. అది సహజముగా మనయందే కలదు.

కనుకనే అన్నిమార్గములకంటెను భక్తి మార్గము మహా సులభమైనది. తనయందలి ప్రేమగుణమును భగవంతుని కర్పించి మృగమైన గజేంద్రుడును, పక్షియైన జటాయువును, బాలుడైన ధ్రువుడును, రాక్షసాంశమైన ప్రహ్లాదుడును, గొల్లలైన గోపికాస్త్రీలును, ఇంకను అనేక మంది మహాత్ములును ముక్తి పొందియున్నారు. అలాగుననే మనముకూడ ప్రేమగుణము భగవంతుని కర్పించవచ్చును.

కాని సహజముగ మనకు విషయములందుండు ప్రేమను భగవంతునిపై యెట్లు త్రిప్పుట యని యోచన గల్గును. మన తలిదండ్రుల యందును, భార్యా పుత్రాదులయందును, ఇతర వస్తువులయందును గల ప్రేమను ఏ గ్రంథములను జూచి నేర్చినాము? ఎవరు దాని లక్షణములను బోధించినారు? క్రొత్త వారితో పదిరోజులు మనము కలిసియున్నచో సహజముగా వారియెడల మనకు ప్రేమ జనించుటలేదా?

అట్లే భగవన్నామమునకును, భగవంతునికిని గల భేదము. కనుక మనము కొంతకాలము ప్రతి నిత్యమును తప్పక శ్రద్ధతోను, ప్రేమతోను ధ్యానించుచు రాగా రాగా ఆ అభ్యాసమే అత్యంతరుచిని, ప్రేమను పుట్టించి, మన మిప్పు డూహింపజాలని ఆనందమును గలుగ జేయును. తుదకు, అట్టి ఆనందమును విడిచి రసములేని తుచ్ఛమైన ఐహికసంబంధములైన యింద్రియ సుఖములందు విరక్తిని గలుగజేయును. భగవన్నామము మనకు భగవంతుని యెడలనే గాక యితర జీవులయందును ప్రేమ నుదయింపజేయును. భగవంతునియందు గాఢ విశ్వాసమును జనింపజేయును. భక్తిని వృద్ధిజేయును. మన భారము లన్నియును ఆయనపై వేసిన నిర్భరుడుగను, నిర్భయుడుగను నుండజేయును. మొదలనే ప్రేమ జనించకున్నను భయము లేదు. స్వామికార్యము లెప్పుడును వ్యర్థములు కానేరవు. మనకు తెలియకనే మొలకెత్తి ఫలించును. ఎన్ని కల్పము

లయినను ఎండిపోవు. నామస్మరణమువలన మనస్సు నిర్మ లము కాగలదు. అప్పుడు మనతండ్రి ఒక నిమిషమైనను ఆలస్యము జేయక ప్రేమ నుదయింపజేయును.

ఏ వస్తువును గురించి మన మెక్కువగా చింతించె దమో ఆ వస్తువునందే ప్రేమ జనించుట సహజముకదా? కనుక భగవంతుని స్తోత్రధ్యానము జేయగా జేయగా మన హృదయమందు విషయ మాలిన్యము తొలగును. ప్రేమ జనించును; వృద్ధి పొందును; సముద్రమువలె పొంగును. కట్టలు త్రెంచుకొని పొర్లివచ్చి ఇతర క్షేత్రములకు ప్రవ హింపజేయును. భక్తవత్సలుడయిన భగవంతుని నామమును ధ్యానించుకొలది మన హృదయమందు, తనయందు భక్తి ప్రేమ లుదయింప జేయును. తన్ను జేరు మార్గములను తెలియజేయును. మనస్సు అట్టి మార్గములయందు బోవు టకు ప్రేరేపించును. అట్టివాని యోగక్షేమముల భార మం తయు తనపైననే వేసికొనును. ఈ విధముగా భక్తుడు తన్ను జేరువరకు నన్నివిధముల చేయి పట్టుకొని నడిపించు కొని పోవును.

హరి నెఱింగినవాడు అన్నియు నెఱింగినవాడే యగును. కావున ప్రతినిత్యమును తప్పక మనము ఏకాం తమున శ్రద్ధగలవారమై, ఏ యితర చింతలు లేక నిర్మల మనస్సుతో హరినామము స్తోత్రధ్యానములు సల్పుచుండిన

భక్తి వృద్ధియై హృదయమందు జ్ఞానశక్తి ఉదయమై అట్టి జ్ఞానశక్తిద్వారా అవిద్య సమూలముగా నాశన మగును. అప్పుడు అంతరాత్మయే గురువై బుద్ధిద్వారా రహస్యము లన్నియు తెలియజేయుచుండును. నామముచే హరియే పట్టు బడినప్పుడు హరియొక్క కల్యాణగుణములు, హరియొక్క తత్త్వరహస్యము లెట్లు తెలియకుండును? నామమే మన కన్నివిధముల దారి జూపును. హరినామము చీకటిలో దీపమువంటిది. మన మెవ్వరి సలహాను, సహాయమును కోర నవసరములేదు. నిరంతరము భగవద్ధ్యానము వలన ప్రపంచ మంతయును మన దగును. మనము భగవంతుని వార మగుదుము. మన మెప్పుడును ఆనందసముద్రమున మునిగి యుందుము.

లోకమునందు "అయ్యో! నే జచ్చినా నావారి గతి యేమగునో?" యని చింతించుచుందురు. వివేకి యగు వాడు అట్టి విచారమును మానవలయును. ఎందుల కనగా, ఎవరిగతికి వారే కారణము. నిన్ను గాని, నీవారలను గాని రక్షించుభారము స్వామిదే. మనతండ్రి వారు వారు చేసిన పూర్వ జన్మముల కర్మములబట్టి వారు వారు పుట్టినప్పుడే వారికూడు వారికొంగున గట్టియున్నాడు. సర్వరక్షణ భార మును మన తండ్రిదే. ఎవ్వరిపైనను ఆ పెత్తనము మన తండ్రి పెట్టలేదు. కావున లేని పెత్తనమునకు మనమేల పూనుకొనవలయును?

మనకు భార్యాబిడ్డలు, బంధువులు మొదలగు వార లందరును ఋణానుబంధముచే వచ్చినవారు. వారి ఋణము తీర్చుటకు మన కలవిగాదు. ఋణము తీరినవెనుక నొక నిమిషమైన నుండువారు కారు. కావున మన కసాధ్య మయిన దానికి వగచి దుఃఖింప నేల? వారికై మనము చింతించుచు దుఃఖములతో నశించుట యేల? కనుక సం సార తాపత్రియములను సర్వమును మాని, భగవన్నామ మును ప్రీతి నిత్యమును స్తోత్ర ధ్యానములు చేయుటతప్ప వేరు పనిలేదు. ఏ వంశమునందు ఇట్టి జ్ఞానమూర్తి యగు భక్తుడు జన్మించుచున్నాడో వానివలన వానిపితరులు ఇరు వదియొక్క తరములవారు తరించుచున్నారని శాస్త్ర ప్రమా ణము కలదు. కావున, అట్టి పితరులకు నిశ్చయముగా సహాయముచేయు మార్గము మనలను మనము తరింపజేసి కొనుటయే గొప్ప మార్గము.

దైవకృప లేనిచో మనమే రక్షించుకొన గలమా? ఎవరితోనైనను మొరబెట్టిన ప్రయోజన ముండునా? వారు మనలను రక్షింపగలరా? కావున మనమేల మనుష్యసహా యము నపేక్షింపవలయును? భగవంతు డెప్పుడును మన మేలే కోరువాడుకాని మనల దుఃఖములముంచు రాక్షసుడు కాడు. మనకష్టము లన్నియును తుదకు సుఖములే అగును. అజ్ఞానులమయిన మనము హేతువు తెలియక మొదట దుఃఖింతుము. వ్యాధిపీడితుడైన పుత్రుడు చేదు మందు

తినుపించు తల్లిపై ఆగ్రహపడి దుఃఖించును. కాని చేదు మందువల్ల గలుగు మేలు తెలియజాలక పోయినట్లే మనస్థితి యును నున్నది. భగవానునియాజ్ఞ లేక ఒక జీవమైనను కరువజాలదు. ఆయన ఆజ్ఞలేనిది ఒక గడ్డిపోచ యైనను కదలజాలదు. మనము ఒక పోచయైనను యెత్తి పెట్ట జాలము.

మనము చేసిన కర్మముల ననుభవించు సమయము వచ్చినప్పుడు భగవంతుడు ఎవ్వనినైనా నెపముగా ఏర్పాటు చేయించుచుండును. తెలియని వారు దైవ సంకల్పముచే ఆయా కర్మఫలముల ననుభవించవలయు నని తెలియక పరులు జేసినారని దూషింతురు; భూషింతురు. ప్రాణులే ఇదంతయు చేయుచున్నచో భగవంతునితో మనకేమి పని గలదు? మన మేపాపము జేసిన నేమి భయము గలదు? కావున ఇతరులను దూషించరాదు. మనము భయము, సంతోషము వదలి, భగవంతుడు ఏ సమయమున నేది చేయించునో అది అంతయు శుభమని తలచవలెను. మనకు దుఃఖము గలిగినప్పుడు పాపకర్మములు సమసెనని సంతోషించవలయును. సుఖము గలిగినప్పుడు పుణ్యకర్మములు సమసెనని బుద్ధిమంతుడు తలంచవలయును.

కావున, యోగక్షేమముల విషయమై సమస్త భారమును భగవంతునిపై వేచి నిరంతరము భగవధ్యానమును జేయుటయే మనకర్తవ్యము. ఇట్లు భారమంతయును భగ

వంతునిపై వేసియుండుటవలన చేయదగినకార్యము లతడే చేయును. ఎన్నికష్టములు వచ్చినను భయపడకూడదు. బుద్ధిమంతుడు దేనిని విడిచినను భక్తినిమాత్రము వదలగూడదు. సంసారమునం దుండినను ఏకారణముచేతనో భగవంతుడు మనల నీ సంసారమునం దుంచినాడు. దీనియందు నేర్వవలసిన పాఠములు నేర్వకయే బుద్ధిమంతుడు పై క్లాసు పాఠముల కాశపడుట తగునా! ఇట్లు సంసారమునం దుంచుట నా మేలుకై యుండవలయును. కానిచో ఈ దుఃఖములన్నియును తొలగించి యుండడా? భగవత్సంకల్పమునకు విరోధముగా మన మేకార్యమును జేయరాదు. మన కట్టి యోగ్యత కలిగినప్పుడు భగవంతుడే మన కష్టములను తొలగించును. కావున మనము సంసారమునం దుండినను తామరాకుపై నీరువలె నంటియు నంటక ఉండవలయును.

భగవంతుడు తొలగించిన దానిని మరల మనము గ్రహింపరాదు. లభించినదానితో సంతుష్టుండై యుండవలెను. యోగక్షేమములభార మంతయును భగవంతునిపై వేసి నిశ్చింతుడై యుండవలయును. నిరంతరము ఆయన ధ్యానము చేయుచుండిన గీత 9 అ॥ 22 శ్లో॥ ప్రకారము తగునైన మార్గములయందు నడిపించును. మనుష్య రూపమున సహాయము చేయవలసిన సమయము వచ్చినప్పుడు తానే వచ్చును. అన్నికార్యములు తానే వహించును. కొన్ని సమయములలో తగువారితో ఏర్పాటు చేయించును. కావున

మనము చేయవలసిన కర్తవ్యమును మాత్రము శ్రద్ధతోను ప్రేమతోను చేయుచుండవలయును.

మనము తల్లిదండ్రులపై ఆధారపడినట్లు భగవంతునిపై ఆధారపడి యుండవలయును. తల్లివద్ద శిశువును, భర్తవద్ద భార్యయు, మిత్రునివద్ద మిత్రుడును అత్యంత ప్రేమతో హృదయ భావమును వెల్లడించులాగున మన ప్రాణనాథుడైన భగవంతుని అత్యంత ప్రేమతో ధ్యానించుచుండినచో కష్టసుఖము లన్నియును ఆయనమే వహించును. మనము యీ లోకమునకు వచ్చినప్పుడు ఏమియు తెచ్చినది లేదు. పోవునప్పుడు ఒక కౌపీనముకూడ మన వెంట రాదు. మనము యిప్పుడు సమస్తము "నావి, మావి" యనుకొనుచున్న వాటిని ఇంతవరకును, ఇక ముందును ఎందరు నావి, మావి యనుకొని యుండలేదు ? కావున ఈ ద్రవ్యము మొదలగు వస్తువులన్నియును ఇచ్చట ఎవ్వరిదియును కాదు. అంతయును భగవానుని సొత్తేయని దృఢముగ నమ్మవలయును.

వాస్తవముగ తన్ను జేరు నిమిత్తము, దేహధారణ పోషణనిమిత్తమై భగవంతుడు మనకు నొసంగిన వానిని మనవే యనుకొని మనకొరకే ఉపయోగించినచో చోరులమే కదా ? ఇంతకంటె చోరత్వ మేమి గలదు ? భగవంతుని అనుగ్రహమును పొందగోరువాడు ఈ శరీరమును, ఈ శరీరమునకు నొసంగిన సమస్తసంపదలను ఆయనకే

సమర్పించి, ఆయన ప్రీతికొరకే ఆయన కార్యములే ఆయన సేవయే చేయుచున్నాడని దృఢముగ నెంచవలయును. అహంకార మమకారములను సమూలముగ వదలవలెను. భగవంతుడు సర్వస్వతంత్రుడనియు, తాను ఆయన దాసుడనియు, బిడ్డడనియు, దృఢముగ భావించవలెను. ఆయన సేవ చేయుచున్నానని శ్రద్ధతో ప్రార్థనలు చేయుచుండవలయును. అతి దీనునయినను యపార కరుణ శక్తి వలన స్వామి తన్ను రక్షించునని దృఢముగ నమ్మవలయును.

ప్రార్థనలుగాని, ధ్యానముగాని, ప్రతినిత్యము మనము చేయవలసిన కర్తవ్యమని దృఢభావనతో చేయవలయును. కాని ఫలము కోరరాదు. ఏ కర్మము చేసినను నిష్కామ బుద్ధితో చేయవలయును. వాస్తవముగ అన్ని వేళలయందును రక్షించువాడు భగవంతుడు తప్ప యితరుడు లేడు. ధనముగాని, బంధుజాలముగాని ఎవ్వరును రక్షింపజాలరు. నాకింతకంటె రక్షకు లెవ్వరు? అను దృఢమైన విశ్వాసము గలిగి మనము చేయు కార్యము లన్నియు భగవదాజ్ఞలుగా శిరసా వహించి చేయుచుండవలయును. మనము యెంత విశ్వాసముతోను, ఎంత ప్రేమతోను ఆయనపై ఆధారపడియుందుమో అంత యెక్కువగా మనహృదయము నిర్మలమగును. అప్పుడు ఆనందబాష్పములు పొర్లి వచ్చుచుండును. ఇది అంతయును భగవంతుని యాజ్ఞలేక గడ్డిపోచ

యైనను కదలజాలదని నమ్మి ఆయనపై ఆధారపడియుండ వలయును.

భగవంతుడు సమస్త భూతముల యందును సర్వవ్యాపియై, ఆత్మస్వరూపుడై నివసించి యుండుటవలన నే జీవము నయినను హింసించినను, కీడెంచినను భగవంతునికి కీడు జేసినవార మగుదుమని జ్ఞాపక ముంచుకొన వలయును. సమస్త ప్రాణికోటిని మనోవాక్కాయ కర్మములచే నెప్పటికిని కీడెంచక అన్నిటిని తనవలెనే చూచుకొనుచు అన్నిటికిని మేలు కోరుచుండవలయును. భగవంతుడు ఏయే సమయములయందు ఏయే విధముగ నడిపించినను అవి యన్నియు మన మేలుకొరకేయని భావించుచు అనుభవించుచు సంతోషముతో తృప్తులమై యుండవలయును.

భక్తుడు నిశ్చలుడై చింతాభయములు లేక దారిద్ర్యము వచ్చినకాలది "భగవంతునిచే నాకు గుణపాఠము నేర్వ వచ్చినదని" ఆనందముతో ననుభవించుచుండును. పులి ఎదురుగ వచ్చినను అది భగవంతుని చిద్విలాసవేష మని తలచునుగాని ఘోరమృగమని అత డెన్నటికి తెలియడు. భక్తుడు ప్రపంచమంతయును ఆత్మస్వరూపుడయిన భగవత్స్వరూపమే నని ప్రేమించుచుండును. ఇట్లు జేసిన ప్రేమ వర్ధిల్లును. పరులకై స్వార్థము వదలినవాడే ప్రేమ రుచి

తెలిసినవాడు. అట్టి ప్రేమయందే ఆనందము గలదు. కావున తన యానందము నిమిత్తమై లోకమును ప్రేమించు చుండవలయును.

"లోకసేవయే భగవత్సేవ; లోకప్రేమయే భగవత్ ప్రేమ" అని భావించవలయును. లోకోపకారమే ముఖ్య ప్రయోజనము. ఉదారబుద్ధి గలవారికి లోక మంతయును వారికుటుంబమే యగును. మనకు లోకమునందు శత్రువు లెవ రున్నారు? మన దుర్నడతలు, మన అహంకార మమకారములే మనకు శత్రువులు గాని, లోకమునందు మానవులు కారు. ఇదియే స్తోత్ర ధ్యానములవలన గలుగు ఆత్మశక్తి; అపారమయిన భక్తి ప్రేమ. ఇంతకంటె మానవునకు మరేమి కావలయును? ఇందుకు వలయు శ్రద్ధ, భక్తి, జ్ఞానము, భూతదయ మనకు పరమేశ్వరుడు ఇచ్చుగాత !

ఇట్లు

సర[redacted]సుఖాభిలాషి,

పండిత, వ[redacted] తిమ్మయ్య శ్రేష్ఠి.

శివ కేశవులకు భేదము లేదు

శ్లో॥ శివాయ విష్ణురూపాయ శివరూపాయ విష్ణవే
శివస్య హృదయం విష్ణుర్విష్ణోశ్చ హృదయం శివః॥ ౧
మద్భక్త శ్శంకరద్వేష మద్ద్వేషీ శంకరప్రియః
తావుభౌ నరకం యాతో యావశ్చందర్ర దివాకరమ్॥ ౨
నారాయణ శ్శివో విష్ణు శ్శంకరః పురుషోత్తమః
ఏతా దృజ్నా మభిర్బ్రహ్మం పరంప్రోక్తం సనాతనమ్॥
హరం హరిం విధాతారం యఃపశ్యే దేకరూపిణే
సయాతి పరమానందం సయోబ్రహ్మా చోచ్యతే ॥ ४
యతస్సర్వం సముత్పన్నం నిర్గుణా త్పరమాత్మనః
తదేవ శివసంజ్ఞం హి । వేదవేదాంతనో విదుః ॥ ౫
యోవిష్ణుస్స స్వయంబ్రహ్మా యోబ్రహ్మాసౌ మహేశ్వరః
వేదత్రయేచ యజ్ఞేస్మిన్ పండితే ష్వేషనిశ్చయః॥ ౬
హరిశంకరయోర్మధ్యే బ్రహ్మణశ్చాపియో నరః
భేదకృన్నరకం భుంక్తే యావదా చంద్రతారకమ్॥ ౭
యోమాం గురుం పాశుపతం వ్రతం ద్వేష్టి నరాధిప
విష్ణుం వాసన ముచ్యతే జన్మకోటి శతైరపి॥ ॥౮॥

తెలిసినవాడు. అట్టి ప్రేమయందే ఆనందము గలదు. కావున తన యానందము నిమిత్తమై లోకమును ప్రేమించు చుండవలయును.

"లోకసేవయే భగవత్సేవ; లోకప్రేమయే భగవత్ ప్రేమ" అని భావించవలయును. లోకోపకారమే ముఖ్య ప్రయోజనము. ఉదారబుద్ధి గలవారికి లోక మంతయును వారికుటుంబమే యగును. మనకు లోకమునందు శత్రువు లెవ రున్నారు? మన దుర్గుణతలు, మన అహంకార మమ కారములే మనకు శత్రువులు గాని, లోకమునందు మానవులు కారు. ఇదియే స్తోత్ర ధ్యానములవలన గలుగు ఆత్మ శక్తి; అపారమయిన భక్తి ప్రేమ. ఇంతకంటె మానవునకు మరేమి కావలయును? ఇందుకు వలయు శ్రద్ధ, భక్తి, జ్ఞానము, భూతదయ మనకు పరమేశ్వరుడు ఇచ్చుగాత!

ఇట్లు
సర్వజన సుఖాభిలాషి,
పండిత, మాకం తిమ్మయ్యశ్రేష్ఠి.

శివ కేశవులకు భేదము లేదు

శ్లో॥ శివాయ విష్ణురూపాయ శివరూపాయ విష్ణవే
శివస్య హృదయం విష్ణుర్విష్ణోశ్చ హృదయం శివః॥ ౧
మద్భక్త శ్శంకరద్వేష మద్ద్వేషీ శంకరప్రియః
తావుభౌ నరకం యాతో యావశ్చంద్ర దివాకరమ్॥౨
నారాయణ శ్శివో విష్ణు శ్శంకరః పురుషోత్తమః
ఏతా దృజ్ఞ్యా మభిర్బ్రహ్మం పరంప్రోక్తం సనాతనమ్॥
హరం హరిం విధాతారం యఃపశ్యే దేకరూపిణే
సయాతి పరమానందం సయోబ్రహ్మా చోచ్యతే ॥ ४
యతస్సర్వం సముత్పన్నం నిర్గుణా త్పరమాత్మనః
తదేవ శివసంజ్ఞం హి । వేదవేదాంతనో విదుః ॥ ౫
యోవిష్ణుస్స స్వయంబ్రహ్మ యోబ్రహ్మసౌ మహేశ్వరః
వేదత్రయేచ యజ్ఞేస్మిన్ పండితే ష్వేషనిశ్చయః॥ ౬
హరిశంకరయోర్మధ్యే బ్రహ్మణశ్చాపియో నరః
భేదకృన్నరకం భుంక్తే యావదా చంద్రతారకమ్॥ ౭
యోమాం గురుం పాశుపతం వ్రతం ద్వేష్టి నరాధిప
విష్ణుం వాసన ముచ్యతే జన్మకోటి శతైరపి॥ ॥౮॥

ఓమ్

శ్రీకృష్ణపరమాత్మనే నమః

స్వస్వరూపసంధానము

ప్రాతఃకాల ప్రార్థన.

:0:

(శాంతముతో ఓం, ఓం, ఓం అని ముమ్మారు ధ్యానించవలెను.)

దినచర్య

ఓమ్ ఓమ్ ఓంకారరూపం । త్ర్యహమితి చ పరం । యత్స్వ
రూపం తుకీయం । త్రైగుణ్యాతీత నీలం । కలయతి
మనశస్తైజ సిందూరమూర్తిమ్ । యోగీంద్రా బ్రహ్మ

రంధ్రే, సకల గుణమయం। శ్రీహారేంద్రేణ సంగమ్॥
గం గం గం గం గణేశం।గజముఖ మభితో వ్యాపకం
చింతయంతి ॥

తా॥ ప్రణవస్వరూపుడును, త్రిగుణాత్మక మగు ప్రకృతికి అతీతమైనవాడును, తురీయస్వరూపుడును, మనస్సును ప్రకాశింపజేయు వాడును, తేజోరూపుడును, సిందూరకాంతి గలవాడును, సకల కల్యాణ గుణమయుడును, గజముఖుడును, సర్వవ్యాపియు నగు విఘ్నేశ్వరుని యోగులు బ్రహ్మరంధ్రమున పరబ్రహ్మైక్యము కొరకై ధ్యానించుచున్నారో, అట్టి పరబ్రహ్మమును ధ్యానించు చున్నాను.

గా య త్రి ధ్యా న ము

ఓం భూర్భువస్వః । ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం, భర్గో దేవస్య
ధీమహి । ధియోయోనః । ప్రచోదయాత్ ॥
ఓం హంస హంసాయ విద్మహే। పరమ హంసాయ ।
ధీమహి, తన్నోహంస । ప్రచోదయాత్॥
ఓం తద్బ్రహ్మ, ఓం తద్వాయుః, ఓం తదాత్మా, ఓం త
త్సత్యం, ఓం త త్సర్వం, ఓం తత్పురోర్నమః॥
అంతశ్చరతి భూతేషు గుహాయాం, విశ్వమూర్తిషు త్వం
యజ్ఞస్త్వం, వషట్కార స్త్వం । ఇంద్ర స్త్వం, రుద్ర స్త్వం,
విష్ణుస్త్వం, బ్రహ్మత్త్వం ప్రజాపతిః । త్వం తదాప ఆపో
జ్యోతీ, రసోఽమృతం, బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్॥

గాయత్రీ తత్వ రహస్యము

తా॥ "భర్గ" (తేజస్సు) అనగా, సమస్త భూతములను, సృష్టించు కర్తయగు, ఆత్మస్వరూపుడగు పరమాత్మను ధ్యానించు చున్నాము అని అర్థము.

"భర్గ" అనగా, మన హృదయ కమలమునందు దేదీ ప్యమానమై ప్రకాశించుచు, బుద్ధిరూపుడై, ధర్మ, అర్థ, కామ, మోక్షము లను నాల్గు విధములు ప్రేరేపణజేయు "దాతు" అని అర్థము, మరియును,

"భర్గ" అనగా, దేదీప్యమాన ప్రకాశ స్వరూపము. ప్రళయ కాలమందు కాలాగ్నిస్వరూపముతో, సర్వజగత్తును భస్మము జేయు చున్నది. కావున ఈ తేజస్సు "భర్గ" యని చెప్పబడును. మరి యొక అర్థము గమనించుడు.

భ, ర, గ, అనగా, "భ" సమస్త పస్తువులయందును రాగాది గుణములను ఉత్పత్తి గలుగజేయుచున్నది. "ర" అనగా, గమనము గలిగించుటకు కారణమై యున్నది. "గ" అనగా ఉపయుక్త- మూడు పదములు చేరి, సమస్త లక్షణములతో, జ్ఞాత" యగుచున్నది. కావున "భర్గ" అను శబ్దమును, సర్వాత్మక స్వరూపమని తెలియవలయును.

"సవితుః" అనగా, సమస్త మండలములకు అంతరాత్మయై, ఆదిత్య దేవతా స్వరూపమైన పరమ పురుషుడని అర్థము.

"ఓం" కారమునకు, ప్రణవమనియు, నాదమనియు అనగా (శబ్దబ్రహ్మమనియు) చెప్పబడును. అ, ఉ, మ, ఈ మూడు అక్షర ములు చేరి, "ఓం" కారము సృష్టి అయినది. ఓం అను శబ్దమునకు

సృష్టి, స్థితి, లయమనియు, బ్రహ్మ, విష్ణు, రుద్ర, త్రిమూర్తి స్వరూప మైన పరబ్రహ్మ మనియు చెప్పబడును.

"తత్" అనగా, సూర్యమండలమందు, ఆదిత్య దేవతాస్వరూపుడై, సమస్తమును ప్రకాశింప జేయుచు పరమ పురుష స్వరూపుడై సూర్యుడెట్లు ప్రకాశించు చున్నాడో, ఆ ప్రకారము, హృదయకమలమునందు ఆత్మ, జీవాత్మ స్వరూపుడై ప్రకాశించుచున్నాడు. అని అభేదబుద్ధితో, "దేవస్య" క్రీడావినోదము గలవాడు, "సవితుః" సర్వ భూతములను, ప్రకాశింపజేయు సూర్యుడు "భూర్భువస్వః" స్వర్గ, మర్త్య పాతాళములకు, త్రిభువన మూర్తి "వరేణ్యం" జనన, మరణ భయములను తొలగించు ఉపాసనామూర్తి, యనియు,

"తత్ భర్గః" భర్గ, అను పరబ్రహ్మ స్వరూపముగల, ఏ స్వయం జ్యోతి గలదో, దానిని, మనము— "ధీమహి" ధ్యానించుచున్నాము. "యో" భర్గ, అను సర్వాంతర్యామి జ్యోతి స్వరూపుడైన పరమేశ్వరుడు "నః సంసార దుఃఖముల ననుభవించుచున్న జీవుని యొక్క "ధియః" మనోబుద్ధులను, "ప్రచోదయాత్" ధర్మ, అర్థ, కామ, మోక్షములను నాల్గువిధములు సదా అనుగ్రహించువాడని గ్రహించవలయును.

గాయత్రికి గోత్రము, సాంఖ్యాయన, యను నామము చెప్పబడు చున్నది. 32 అక్షరములతో గూడియున్నది. నాలుగు పాదములుగలది. అంత్య పాదము తురీయము. అంతర్యామియై ఆత్మ స్వరూపమైన, సూక్ష్మ ప్రకృతి. మూడు పాదములతోను, ఇరువది నాలుగు అక్షరములతోను గూడినది స్థూలప్రకృతి యనియు, **మాయా యనియు చెప్పబడును.**

ఇట్టి మహోత్కృష్టమై అనంత రూపములతో సర్వశక్తి స్వరూపమై, సమస్తమునందును, ఆత్మ స్వరూపమై, వ్యాపించియుండు, గాయత్రి తత్వరహస్యమును, ధానించు మార్గమును ఎవరు, సద్గురు మూలముగా తెలిసికొని గీత 14 అ॥ 39 శ్లో॥ న చెప్పినప్రకారము ప్రతినిత్యమును ధ్యానించుచున్నారో, అనుష్ఠించుచున్నారో, గీత 9 అ. 22 శ్లో॥ న చెప్పినప్రకారము అనన్య చింతతో ధ్యానించుచున్నారో, అట్టివారు, గీత, 18 అ. 71, 72 శ్లోకముల చెప్పబడినప్రకారము సమస్త పాపములనుండి విడువబడిన వారై, శుద్ధాత్మస్వరూపమును బొందుచున్నారు. ఇందు కెంత మాత్రమును సంశయము లేదని శ్రీకృష్ణ భగవానుడుపదేశించి యున్నాడు.

శ్లో॥ హృదయకమలమధ్యే, సూర్యబింబాసనస్థం
నిఖిలభువనబీజం, సృష్టిసంహారహేతుం
నిరతిశయ సుఖాత్మా, జ్యోతిషాహం స్వరూపం
పరమపుర నివాసం, చింతయే దాత్మమూర్తిం॥

హరిః ఓమ్.

శ్రీ సద్గురు ధ్యానము

ఓం ఈశానస్సర్వవిద్యానా, మీశ్వర స్సర్వ భూతానాం ।
బ్రహ్మాధిపతి ర్బ్రహ్మణోఽధి, పతి ర్బ్రహ్మా శివోమే
అస్తు సదాశివోమ్॥ ॥౧॥

యం బ్రహ్మా వరుణేంద్ర రుద్ర మరుతః, స్తున్వంతిదివ్యైః
స్తవై ర్వేదైః, సాంగ పదక్రమోపనిషదై. ర్గాయంతి
యం సామగాః॥ ॥౨॥

ధ్యానావస్థిత తద్గతేన మనసా, పశ్యంతి యం యోగినో ।
యస్యాంతం నవిదుః, సురాసుర గణా దేవాయ తస్మై
నమః॥ ॥౩॥

జగద్గురో నమస్తుభ్యం, శివాయ శివదాయ చ । యోగీంద్రా
ణాంచ యోగీంద్ర, గురుణాం గురవే నమః ॥౪॥

గురుర్బ్రహ్మా గురుర్విష్ణు, ర్గురు ర్దేవో మహేశ్వరః । గురు
ర్దేవ పరంబ్రహ్మ, తస్మై శ్రీ గురవే నమః॥ ॥౫॥

బ్రహ్మానందం పరమసుఖదం, కేవలం జ్ఞానమూర్తిమ్ ।
ద్వంద్వాతీతం గగనసదృశం, తత్వ మస్యాది లక్ష్యమ్॥
ఏకం నిత్యం విమల మచలం, సర్వధీ సాక్షిభూతం
భావాతీతం త్రిగుణరహితం, సద్గురుం తం నమామి॥౬॥

వందే గురుణాం చరణారవిందే । సందర్శిత స్వాత్మసుఖా
వబోధే । జనస్య యే జాంగలి కాయమానే । సంసార
హాలాహల మోహశాంత్యై ॥౭॥

సచ్చిదానందరూపాయ, వ్యాపినే పరమాత్మనే ।
నమశ్శ్రీ గురునాథాయ, ప్రకాశానంద మూర్తయే ॥౯॥
సత్యానందస్వరూపాయ, బోధైక సుఖకారిణే ।
నమో వేదాంత వేద్యాయ, గురవే బుద్ధి సాక్షిణే ॥౧౦॥
యేన చేదయతాహీదం, చిత్తం చేతయతే నరః ।
జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యాది. తస్మై శ్రీ గురవే నమః॥
చైతన్యం శాశ్వతం శాంతం, వ్యోమాతీతం నిరంజనం ।
నాదబిందుకళాతీతం, తస్మై శ్రీ గురవే నమః ॥౧౨॥
అఖండ మండలాకారం, వ్యాప్తం యేన చరాచరమ్
తత్పదం దర్శితం యేన తస్మై శ్రీ గురవే నమః॥౧౩॥
స్థావరంజంగమం వ్యాప్తం, యత్కించిత్ సచరాచరం ।
త్వంపదం దర్శితం యేన, తస్మై శ్రీగురవే నమః॥
చిన్మయం వ్యాపితం సర్వం, త్రైలోక్యం సచరాచరం ।
అసిత్వం దర్శితం యేన, తస్మై శ్రీ గురవేనమః॥౧౪॥
మన్నాథ శ్రీజగన్నాథో, మద్గురు శ్రీజగద్గురుః। స్వాత్మైవ
సర్వభూతాత్మా, తస్మై శ్రీ గురవే నమః ॥౧౬॥
అజ్ఞాన తిమి రాంధస్య, జ్ఞానాంజన శలాకయా । చక్షురున్మీ
లితం యేన తస్మై శ్రీ గురవే నమః ॥౧౭॥
ఆ బ్రహ్మస్తంభ పర్యంతం, పరమాత్మ స్వరూపకం ।
స్థావరం జంగమం చైవ, ప్రణమామి జగన్మయమ్॥
అనన్యాశ్చింతయంతో యే, సులభం పరమం సుఖమ్ ।
తస్మాత్సర్వ ప్రయత్నేన, గురోరారాధన కురు ॥౧౯॥

అచింత్యా వ్యక్తరూపాయ, నిర్గుణాయ గుణాత్మనే
సమస్త జగదాధారమూర్తయే, బ్రహ్మణే నమః ॥౨౦॥

ఆనందమానందకరం ప్రసన్నం । జ్ఞాన స్వరూపం నిజబోధ యుక్తం । యోగీంద్రమీడ్యం । భవరోగ వైద్యం, శ్రీమద్గురుం నిత్య మహం నమామి ॥౨౧॥

గుకారశ్చ గుణాతీతో, రూపాతీతో రు కారకః ।
గుణరూప విహీనత్వా, ద్గురు రిత్యభిధీయతే ॥౨౨॥

గురురాత్మా గురుర్జ్ఞానం, గురుర్మేధా గురుర్గతిః ।
గురోః పరతరం నాస్తిసత్యం, బంధవిముక్తయే ॥౨౩॥

ధ్యానమూలం గురుర్మూర్తిః । పూజామూలం గురోఃపదం। మంత్రమూలం గురోర్వాక్యం । ముక్తిమూలం గురోః కృపా॥ ॥౨౪॥

శ్రీమత్పరం బ్రహ్మ గురుం స్మరామి । శ్రీమత్పరంబ్రహ్మ గురుం వదామి । శ్రీమత్పరం బ్రహ్మగురుం నమామి శ్రీమత్పరం బ్రహ్మ గురుం భజామి ॥౨౫॥

గురుస్తోత్ర మిదం పుణ్యం, త్రికాలం యఃపఠేన్నరః ।
ఆత్మసిద్ధి మవాప్నోతి, నతు భూయోభిజాయతే ॥౨౬॥

యస్య ప్రసాదా దహమేవ సర్వం । మయ్యేవ సర్వం పరికల్పితం చ । ఇత్థం విజానామి సదాత్మ రూపం । తస్యాంఘ్రిపద్మం ప్రణతోస్మి నిత్యం ॥౨౭॥

హరిః ఓమ్.

శాంతి స్తోత్రము

ఓమ్ వాఙ్మే మనసి ప్రతిష్ఠితా, మనో మే వాచి ప్రతిష్ఠితమ్
ఆవిరావీర్మ ఏధి । వేదస్యమ ఆణీస్థః । శ్రుతం మే మా
ప్రహాసీర, నేనాధి తేనాహో, రాత్రిన్సంధధామి। ఋతం
వదిష్యామి । సత్యం వదిష్యామి।తన్మామవతు।తద్వక్తార
మవతు।అవతుమామ్ మవతు వక్తారం ॥
ఓం శ్యాంతి శ్యాంతి శ్యాంతిః
హరిః ఓమ్.

తాత్పర్యము:— నా వాక్కు నిరంతరము మనస్వరూపమున స్థిరమగుగాక! నా మనస్సు వాక్కునందు నెలకొని యుండునుగాక! [వాక్కున్ను మనస్సున్ను పరస్పర సహాయముగా నుండుగాక! యని ప్రార్థన] ఓ జ్యోతి స్వరూపమగు పరమాత్మా! నా అజ్ఞానమును పోగొట్టి నాకు ప్రకాశము కలుగునట్లనుగ్రహింపుము. ఓ మనోవాక్కులారా! నాకు దిగువ నుచ్చరింపబడు [అధ్యయనము చేయబడిన గ్రంథమందు] యథార్థ వస్తువునే [పరమాత్మనే] అనుసరించెదనుగాక! సత్యమునే వచింతునుగాక! మీద చెప్పిన పరమాత్మ శిష్యుడనగు నన్నును, బోధకులగు ఆచార్యులను రక్షించుగాక!

ఓమ్ శం నో మిత్రః । శం వరుణః । శం నో భవత్వర్య
మా । శం న ఇంద్రో బృహస్పతిః । శం నో విష్ణు
రురుక్రమః । నమో బ్రహ్మణే । నమస్తేవాయో । త్వ
మేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మాఽసి । త్వామేవ ప్రత్యక్షం
బ్రహ్మ వదిష్యామి॥

ఋతం వదిష్యామి । సత్యం వదిష్యామి । తన్మామ వతు ।
తద్వక్తార మవతు । అవతు మామ్ । అవతు వక్తారం।
ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః.
హ రిః ఓ మ్.

తా॥ సూర్యుడు మాకు సుఖమును కలుగజేయుగాక! వరుణుడు మాకు సౌఖ్యమును నొసంగుగాక! అట్లనే ఆర్యముడు, ఇంద్రుడు, బృహస్పతి, విశాలరూపుడగు విష్ణువు మాకు సుఖమును కలుగజేయుదురుగాక! బ్రహ్మస్వరూపమైన వాయువునకు నమస్కారము. ఓ వాయువా! నీవే ప్రత్యక్షమైన బ్రహ్మస్వరూపముగా చెప్పగలను. నిన్ను ఋతుస్వరూపముగను చెప్పగలను. [శాస్త్రమును, కర్తవ్యమును అతిక్రమింప బడకుండ బుద్ధియందు స్థిరముగ అర్థము ఋతు వనబడును.] సత్య స్వరూపముగను వచింపగలను. ఆ బ్రహ్మము నన్ను రక్షించునుగాక! ఆచార్యుని రక్షించునుగాక! ప్రణవస్వరూపమను ఓ పరబ్రహ్మమా! ఆధ్యాత్మిక, ఆధిభౌతిక, ఆధిదైవిక తాపములు శమన మగునుగాక!

ఓమ్ పూర్ణమదః పూర్ణమిదం పూర్ణాత్పూర్ణ ముదచ్యతే ।
పూర్ణస్య పూర్ణమాదాయ పూర్ణమేవాఽవ శిష్యతే ॥ ౩ ॥
ఓమ్ శాంతిః శాంతిః శాంతిః
హ రిః ఓ మ్.

తా॥ అపరోక్షముగ నున్న బ్రహ్మము పూర్ణము. ప్రత్యక్షముగా నున్న జీవాత్మయు పూర్ణమే. పూర్ణమునుంచి (పూర్ణముగ నున్నదని యూహింపబడిన జగత్తుకంటె) పరిపూర్ణమైన బ్రహ్మము అతీతము

శాంతి స్తోత్రము

ఓమ్ వాఙ్మే మనసి ప్రతిష్ఠితా, మనో మే వాచి ప్రతిష్ఠితమ్ ఆవిరావీర్మ ఏధి। వేదస్యమ అణీస్థః। శ్రుతం మే మా ప్రహాసీర, నేనాధి తేనాహో, రాత్రిన్సంధధామి। ఋతం వదిష్యామి। సత్యం వదిష్యామి।తన్మామవతు।తద్వక్తార మవతు।అవతుమామ్ మవతు వక్తారం ॥

ఓం శ్శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః

హ రిః ఓ మ్.

తాత్పర్యము:— వాక్కు [illegible] స్థితమగుగాక! నా మనస్సు [illegible] గాక! [వాక్కు [illegible] గాక! యని ప్రార్థన] [illegible]! [illegible] మనసు [illegible] నాకు [illegible] మనోవాక్కులారా! నా [illegible] | [illegible] చేయబడిన గ్రంథమును] [illegible] | [illegible] | [illegible] రించెదనుగాక! [illegible] వచింతునుగాక! [illegible] శిష్యుడనగు నన్నును, [illegible] గాక!

ఓమ్ శం నో మిత్రః। శం వరుణః। శం నో భవత్వర్య మా। శం న ఇంద్రో బృహస్పతిః। శం నో విష్ణు రురుక్రమః। నమో బ్రహ్మణే। నమస్తేవాయో। త్వ మేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మాసి। త్వామేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మ వదిష్యామి॥

ఋతం వదిష్యామి । సత్యం వదిష్యామి । తన్మామ వతు ।
తద్వక్తార మవతు । అవతు మామ్ । అవతు వక్తారం।
ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః.
హ రిః ఓ మ్.

తా॥ సూర్యుడు మాకు సుఖమును కలుగజేయుగాక! వరుణుడు మాకు సౌఖ్యము నొసంగుగాక! అట్లనే ర్యముడు, ఇంద్రుడు, బృహస్పతి, విశాలరూపుడగు విష్ణువు మాకు సుఖమును కలుగజేయుదురుగాక! బ్రహ్మస్వరూపమైన వాయువునకు నమస్కారము. ఓ వాయువా! నీవే ప్రత్యక్షమైన బ్రహ్మస్వరూపముగా చెప్పగలను. నిన్ను ఋతుస్వరూపముగను చెప్పగలను. [శాస్త్రమును, కర్తవ్యమును అతిక్రమింప బడకుండ బుద్ధియందు స్థిరమగు అర్థము ఋతువనబడును.] సత్య స్వరూపముగను వచింపగలను. ఆ బ్రహ్మము నన్ను రక్షించునుగాక! ఆచార్యుని రక్షించునుగాక! ప్రణవస్వరూపమగు నో పరబ్రహ్మమా! ఆధ్యాత్మిక, ఆధిభౌతిక, ఆధిదైవిక తాపములు శమన మగునుగాక!

ఓమ్ పూర్ణమదః పూర్ణమిదం పూర్ణాత్పూర్ణ ముదచ్యతే ।
పూర్ణస్య పూర్ణమాదాయ పూర్ణమేవాఽవ శిష్యతే ॥౩॥
ఓమ్ శాంతిః శాంతిః శాంతిః
హ రిః ఓ మ్.

తా॥ అగోచరముగ నున్న బ్రహ్మము పూర్ణము. ప్రత్యక్షముగా నున్న జీవాత్మయును పూర్ణమే. పూర్ణము నుండి (పూర్ణముగ నున్నదని యూహింపబడిన జగత్తునుండి) పరిపూర్ణమైన బ్రహ్మము తీసినను

మున్నది. ఆ స్వార్ణవస్తువు ([illegible]) [illegible] పూర్ణసంబను గ్రహించిన స్వార్ణం (అ[illegible]) బ్రహ్మమే) శేషించుచున్నది.

ఓమ్, సహనావవతు, సహనౌభునక్తు, సహ వీర్యం కరవా
వహై । తేజస్వినావధీతమస్తు । మా విద్విషావహై॥
ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః । హరిః ఓం.

తా॥ [illegible] రక్షించుగాక! [illegible] యు[illegible] [illegible] గాక! [illegible] మా [illegible] చే[illegible] గాక! [illegible] చార్యులను [illegible] గాక!

అహంబ్రహ్మాస్మి మంత్రోయం, జన్మపాప వినాశయేత్ ।
అహంబ్రహ్మాస్మి మంత్రోయం, భేదబుద్ధిం వినాశయేత్॥
అహంబ్రహ్మాస్మి మంత్రోయం, జ్ఞానానందం ప్రయచ్ఛతి।
అహంబ్రహ్మాస్మి మంత్రోయం, అహంవృత్తిం వినాశయేత్॥
అహంబ్రహ్మాస్మి మంత్రోయం, క్రోధ శక్తిం వినాశయేత్।
అహంబ్రహ్మాస్మి మంత్రోయం, ఆత్మానందం ప్రయచ్ఛతి।
అహంబ్రహ్మాస్మి మంత్రోయం, కోటిదోషం వినాశయేత్॥
సప్తకోటి మహామంత్రాన్, జన్మకోటి శతప్రదాన్।
సర్వమంత్రాన్ పరిత్యజ్య, ఏతన్మంత్రం సమభ్యసేత్॥

హరిః ఓం.

అపరోక్ష స్వరూపము

(అపరోక్షానందం)

ఓం మిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ, సర్వ మిదం బ్రహ్మతత్ ।
బ్రహ్మైవాహ మస్మి, ఓం తత్సత్.

ఓం నిత్యం శుద్ధం బుద్ధం, ముక్తం సత్యం శాంతం ।
సూక్ష్మం సాక్షిం పరం పూర్ణం । ఇత్యాది వాచ్య ముని
ర్వాచ్య శివోహం శివోహం ॥

ఓం ఏకమేవా ద్వయంబ్రహ్మం, సచ్చిదానంద రూపం
శివోహం ॥

ఓం అహం బ్రహ్మైవ సర్వం । సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ
నేహానాస్తి కిం చ నః॥

ఓం తచ్ఛాంత మచల, మద్వయానంద చిద్ఘన ఏవాస్మి ॥

ఓం అహం హి సర్వం । న చ కించి దన్యం ॥

ఓం సత్యం జ్ఞాన మనంతం, కేవలం సచ్చిదానందం ।
బ్రహ్మైవాహం న సంశయః॥

ఓం యద్ శ్రోత్రస్య శ్రోత్రం, మనసో మనోయద్వా ।
చోహవాచం ప్రాణస్య ప్రాణః, చక్షుశ్చక్షుః తత్
బ్రహ్మైవాహ మస్మి॥

ఓం జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యాది, ప్రపంచం యత్ప్రకాశతే,
తత్బ్రహ్మైవాహం, నిర్గుణం సత్యచిద్ఘనం॥

ఓం సర్వం బ్రహ్మైవ కేవలం, సక్షరం సజనం క్వచిత్।
ఓం అహమేవాహమేవాస్మి, భూమాకార స్వరూపవాన్॥
ఓం స్వాదాంతజ్యోతి రేవాహం, చిన్మాత్రం కేవలం చాహం।
ఓం అహమేవ పరంబ్రహ్మ, అనాత్మా సర్వమిదాస చ॥
ఓం బ్రహ్మైవ మాత్రమిదం, సర్వం తదేవాహం నాన్యోస్మి
ఓం అహమేకో దేవ స్సర్వభూతేషు, గూఢ స్సర్వవ్యాపి
సర్వభూతాంతరాత్మా॥
ఓం అహం నిత్యానందమయం, బ్రహ్మకేవలం సర్వతా
స్వయం॥
ఓం అహం బ్రహ్మమృతం పురుతశ్చాహం । పశ్చాదహం
దక్షిణతశ్చోత్తరేణ॥
ఓం అధశ్చోర్ధ్వంచ ప్రసృతం । బ్రహ్మై వాహం విశ్వ
మిదం వరిష్ఠం॥
ఓం అహం బ్రహ్మస్మి అహం బ్రహ్మస్మి, అహంబ్రహ్మేతి
నిశ్చయః॥
ఓం నేతి నేతీతి శేషితం, యత్పరం పదం । తదద్వయ
మఖండ మనాద్యనంతోహం॥
ఓం పూర్ణమిదః పూర్ణమిద మహమాత్మా । నిరాకార సర్వ
వ్యాపీ స్వభావతః॥

హరిః ఓమ్.

సర్వేంద్రియ శుద్ధి

ఓం ప్రాణాపాన,వ్యానోదాన,సమానా మే।శుద్ధ్యంతాం, జ్యోతి
రహం, విరజా విపాప్మా, భూయాసం స్వాహా॥
ఓం పృధివ్యప్తేజో, వాయ్వాకాశా మే । శుద్ధ్యంతాం,జ్యోతిర
హం, విరజా విపాప్మా । భూయాసం స్వాహా॥
ఓం శబ్దస్పర్శరూపరసగంధా మే।శుద్ధ్యంతాం, జ్యోతిరహం,
విరజా విపాప్మా, భూయాసం స్వాహా॥
ఓం మనోవాక్కాయ కర్మాణి మే।శుద్ధ్యంతాం, జ్యోతిరహం,
విరజా విపాప్మా, భూయాసం స్వాహా॥
ఓం అన్నమయ ప్రాణమయ, మనోమయ విజ్ఞానమయ ।
ఆనందమయా మే, శుద్ధ్యంతాం, జ్యోతిరహం, విరజా
విపాప్మా, భూయాసం స్వాహా॥
ఓం ఆత్మా మే, శుద్ధ్యంతాం, జ్యోతిరహం, విరజా విపాప్మా,
భూయాసం స్వాహా॥
ఓం అంతరాత్మా మే, శుద్ధ్యంతాం, జ్యోతిరహం, విరజా
విపాప్మా, భూయాసం స్వాహా॥
ఓం పరమాత్మా మే,శుద్ధ్యంతాం,జ్యోతిరహం, విరజావిపాప్మా
భూయాసం స్వాహా॥
ఓం భూః ఓం భువః । ఓగ్ం సువః । ఓం మహః । ఓం
జనః । ఓం తపః। ఓగ్ం సత్యం । ఓం తత్సవితుర్వరే
ణ్యం । భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో యోనః ప్రచోద

యాత్ । ఓం మాపోజ్యోతీ రసో౽మృతం, బ్రహ్మ భూ ర్భువస్సువరోమ్॥

తా॥ నా యందుండు ప్రాణ అపాన వ్యాన ఉదాన సమానములు (పంచప్రాణములు), పృథివ్యాది పంచభూతములును, శబ్దాది పంచ తన్మాత్రలు పరిశుద్ధము లగుగాక! నాయొక్క మనోవాక్కాయకర్మములు, అన్నమయాది పంచకోశములు పరిశుద్ధము లగుగాక! నాయొక్క వాక్యములలో ఆత్మ, అంతరాత్మ, పరమాత్మ అను శబ్దములలో ఆత్మశబ్దము అన్నమయ, ప్రాణమయ, మనోమయ, కోశాభిమానియగు భూతాత్మ అనియు, అంతరాత్మ విజ్ఞానమయ కోశాభిమానియగు జీవాత్మ అనియు, పరమాత్మ ప్రత్యగాత్మ యనియు భావింపవలయును. కాన నేను జ్యోతిస్స్వరూపుడను, నేను నిర్మలుడను, పాపరహితుడను అగుదునుగాక యని భావించుటలో ఆ పరమాత్మ విషయమై నా భావము పరిశుద్ధమగునని యర్థము.

ఓం అర్ధ్రిం జ్వలతి, జ్యోతిరహమస్మి।జ్యోతిర్జ్వలతి,బ్రహ్మ అహమస్మి । యో౽హమస్మి।బ్రహ్మాఅహమస్మి । అహమస్మి బ్రహ్మాఅహ మస్మి।అహ మేవాహం । మాంజుహోమి స్వాహా॥

(సర్వులు పూర్వమువలెనే ధ్యానింపవలయును.)

తా॥ మూలజ్యోతి ఈశ్వరుని చిహ్నముగను, దానిలోనుండి వెలిగింపిన చిన్నజ్యోతిని జీవుని చిహ్నముగను భావించి, చిన్నజ్యోతిని మూలజ్యోతితో చేర్చినప్పుడు జీవాత్మ పరమాత్మలో ఐక్యమును పొందినట్లు సర్వులు భావింపవలయును.

పురుషసూక్తము

ఓం సహస్రశీర్షా పురుషః । సహస్రాక్ష స్సహస్రపాత్,
స భూమిం, విశ్వతోవృత్వా । అత్యతిష్ఠ ద్దశాంగులం ॥

పురుష ఏవేదం సర్వం । యద్భూతం యచ్చ భవ్యం ।
ఉతామృతత్వస్యేశానః । యదన్నేనాతి రోహతి॥
ఏతావానస్య మహిమా । అతో జ్యాయాంశ్చ పురుషః ।
పాదోఽస్య విశ్వాభూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి॥
ఓం తద్విష్ణోః, పరమం పదం, సదా పశ్యంతి సూరయః।
దివీవ చక్షురాతతం । తద్విప్రాసో విపన్యవో ।
జాగృవాంస స్సమింధతే । విష్ణోర్యత్పరమం పదం॥
ఓం నమస్తే, అస్తు భగవన్, విశ్వేశ్వరాయ, మహాదేవాయ,
త్ర్యంబకాయ, త్రిపురాంతకాయ, త్రికాగ్ని కాలాయ,
కాలాగ్నిరుద్రాయ, నీలకంఠాయ, మృత్యుంజయాయ ।
సర్వేశ్వరాయ, సదాశివాయ, శ్రీమన్మహాదేవాయ నమః॥

హరిః ఓమ్ !

తా॥ ఈ మంత్రముతో వేయి శిరస్సులు, వేయికన్నులు, వేయి పాద ములు గల పురుషుడును సర్వ భూతాత్ముడును, విశ్వాతీతుడును అను పురుషుని సత్పురుషులు ధ్యానించినట్లును 22 వ మంత్రముతో శ్రీ మహావిష్ణువు యొక్క మహిమాన్వితపదమగు పరమపదమును పరమాత్మయొక్క విభూతులను ధ్యానించినట్లును వృథముగా సంకల్పించుకొన వలయును.

శ్రీకృష్ణ పర బ్రహ్మ స్తోత్రము.

శ్రీకృష్ణాయ, యాదవేంద్రాయ, జ్ఞానముద్రాయ యోగినే,
నాథాయ రుక్మిణీశాయ, నమో వేదాంతవేదినే॥ 1

సశంఖచక్రం,సకిరీటకుండలం,సపీతవస్త్రం, సరసీరుహేక్షణం
సహారవక్షస్థల,శోభికౌస్తుభం,నమామివిష్ణుశిరసాచతుర్భుజం॥
అప్రమేయ హరే విష్ణో, కృష్ణ దామోదరాచ్యుత,
గోవిందానంత సర్వేశ, వాసుదేవ నమోస్తుతే॥ 3
గోవింద కేశవ జనార్దన, వాసుదేవ విశ్వేశవిశ్వ,
మధుసూదన విశ్వరూప, శ్రీ పద్మనాభ పురుషోత్తమ॥ 4
యజ్ఞేశాచ్యుత గోవింద, మాధవానంత కేశవ,
కృష్ణ విష్ణో హృషీకేశ, వాసుదేవ నమోస్తుతే॥ 5
నమః కృష్ణాయ దేవాయ, బ్రహ్మణేఽనంత మూర్తయే ।
యోగీశ్వరాయ యోగాయ, త్వాం మహం శరణం గతః॥ 6
కృష్ణాయ వాసుదేవాయ, దేవకీ నందనాయ చ,
నందగోప కుమారాయ, గోవిందాయ నమో నమః॥ 7
నమః పరమ కల్యాణ, నమస్తే విశ్వభావనా,
వాసుదేవాయ శాంతాయ, యదూనాంపతయే నమః॥ 8
నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ, గోబ్రాహ్మణహితాయ చ,
జగద్ధితాయ కృష్ణాయ, గోవిందాయ నమో నమః॥ 9
ఏకోపికృష్ణస్యసకృత్ప్రణామో,దశాశ్వమేధావబృథేనతుల్యః
దశాశ్వమేధీ, పునరేతి, జన్మకృష్ణ ప్రణామీ, న పునర్భవాయ॥
సర్వోపనిషదో గావో, దోగ్ధా గోపాలనందనః,
పార్థోవత్స సుధీ ర్భోక్తా, దుగ్ధం గీతామృతం మహత్॥ 11
గీతా శాస్త్ర మిదం పుణ్యం, యఃపఠేత్ ప్రయతః పుమాన్,
విష్ణోః పదమవాప్నోతి, భయశోకాది వర్జితః॥ 12

ఆతామ్రపాణి కమల ప్రణయ ప్రలోద,
మాలోలహార మణి కుండల హేమసూత్రమ్॥ 13

అవిశ్రమాంబుకణ మమ్బుద నీల మవ్యా,
ధాద్య ధనంజయ రథా భరణం మహోన॥ 14

వ్యాసం వశిష్ఠ నప్తారం, శక్తేః పౌత్ర మకల్మషమ్,
పరాశరాత్మజం వందే శుకతాతం తపోనిధిం॥ 15

వ్యాసాయ విష్ణురూపాయ, వ్యాసరూపాయ విష్ణవే,
నమో వై బ్రహ్మనిధయే, వాసిష్ఠాయ నమో నమః॥ 16

సీ॥ దేవకీ నందన దేవదేవోత్తమ, నందయశోదాభినంద
నీయ, । బృందావన విహార బృందారకస్తుత, వేణు
నాద వినోద విశ్వరూప,। గోవర్ధనోద్ధార గోపీమనోహర,
బ్రహ్మాదిపూజిత పదసరోజ, । చాణూరముష్టికసంహార,
కంసవిధ్వంసన పతితపావన శుభాంగ । రుక్మిణీలోల
శుభశీల రుక్మచేల, । కృష్ణరథచోద నానంత కృష్ణవరద ।
శ్రితజన మనోల్లాస పరిపూర్ణ చిద్విలాస, । రమ్య గుణ
కీర్తి భద్రాద్రిరామమూర్తి॥

శా. కృష్ణా నీవొనరించుకార్యములు, లెక్కింపన్ సమర్థుండె
వర్ధిష్ణుండైన విధాత మూడు గుణముల్, దీపించులోపిం
తురో, చిష్ణుత్వంబున నుండు నీవలన నిస్సీమంబు, నీ
రూపు నిజ । విష్ణుజ జిష్ణు సహిష్ణు, నీకు సమితుజ విశ్వే
శ్వరుజ మ్రొక్కెదజ॥ 18

సీ. సకలేశ దీనరక్షక లోకనాయక, యవ్యయానందసింహా
సనస్థపద్మలోచన పాపభంజన, భవబంధ మోచన ముర
హార పుణ్యపురుష, । గరుడవాహన గోపికామనోహర
రుక్మిణీవర మహానీయ దేవదేవ, । బృందావనవిహార
కుందమందారహాసా మహాత్మా యను మంత్రదాయ॥

గీ॥ కనక వసన శుభాంగ లోకత్రయ పరి
పాలన, సమర కల్యాణ శీల. । యెట్టు,
లరసి జూచిన దిక్కులేదయ్య నీవె,
కాచినను గావకున్నను గన్నతండ్రి॥ 19

శా. శ్రీకాంతా !యని వేడగా గజపతిన్ జేపట్టగా నేగితో,
లోకేశా । యని వేడగా దనుజబాలున్ బ్రోవ విచ్చేసితో,
కాకుత్స్థా ! యని వేడగా మునితతి న్గావ స్థిరిం జేసితో,
హా కృష్ణా । యమునందనా ! యిపుడు లేవా ద్వారకా
నాయకా॥ ॥20

మ. సరసీజేక్షణ! రుక్మిణీవర! హరే ! సర్వేశ్వరా ! ధ్యాన
సుంర, । దర! । వేదాంతవిహార! సంతతమునీంద్రధ్యేయ!
దీనావనాధర ! । దామోదర ! పాపహార పరమాత్మన్
పాహి మామన్యథా । శరణంనాస్తి మమత్వమేవశరణం
స్వామిన్ కృపాంభోనిధే. 21

శ్లో॥ గోవింద ద్వారకావాసిన్, కృష్ణ గోపీజనప్రియ,
కౌరవైః పరిభూతాం మాం, కిం జనానాపి కేశవ ॥

హేనాథ హేరమానాథ, వ్రజనాథా_ర్తి నాశన,
కౌరవార్ణవ మగ్నాం, మాముద్ధరస్సర్వజనార్దన ॥
కృష్ణకృష్ణ మహాయోగిన్, విశ్వాత్మన్విశ్వభావన,
ప్రసన్నాంపాహిగోవింద, కురుమధ్యేఽవసీదితం

శ్రీ రామకృష్ణ ధ్యానము

(మిశ్రమరాగం, చౌతాళం)

ఖణ్డన భవబన్ధన జగవన్దన వన్దితో మాయ్
నిరఞ్జన నరరూపధర నిర్గుణ గుణమయ్ ।
మోచన అఘదూషణ జగభూషణ చిద్ఘనకాయ్
జ్ఞానాంజన విమలనయన వీక్షణే మోహజాయ్ ॥
భాస్వర భావసాగర చిర-ఉన్మద-ప్రేమ పాథాక్
భక్తార్జన-యుగళచరణ తారణ-భవపార్ ।
జృంభిత-యుగ-ఈశ్వర జగదీశ్వర యోగసహాయ్
నిరోధన-సమాహిత-మన నిరఖి తవకృపాయ్॥
భఞ్జన దుఃఖగఞ్జన కరుణాఘనకర్మ కఠోర్
ప్రాణార్పణ-జగతతారణ కృన్తన కలిడోర్ ।
వంచన కామకాంచన అతినిన్దిత ఇన్ద్రియరాగ్
త్యాగీశ్వర హే నరవర దేహపదే అనురాగ్॥
నిర్భయ గతసంశయ దృఢనిశ్చయ-మానసవాన్
నిష్కారణ-భకతశరణ త్యజి జాతి కులమాన్ ।

సంపద తవశీప్రద భవగోష్పద వారి యథాయ్
ప్రేమార్పణ సమదర్శన జగజ్జన దుఃఖజాయ్॥ 4
నమో నమో ప్రభువాక్య మనాశ్రిత మనవచనై రాధార్
జ్యోతిరజ్యోతి ఉజ్జ్వల హృదికన్దర తుమిం మటన్జనహార్
ధే ధే ధే లంగ రంగ భంగ బాజే అంగ సంగ మృదంగ
గాఇచే ఛంద భకత బృన్ద ఆరతి తోమార్
జయ జయ హారతి తోమార్
హర హర హారతి తోమార్
శివ శివ హారతి తోమార్ ॥ 5

దేవీ స్తోత్రము

సర్వమంగళమాంగళ్యే శివే సర్వార్థసాధికే
శరణ్యే త్ర్యంబకే గౌరి నారాయణి నమోఽస్తుతే।
సృష్టిస్థితివినాశానాం శక్తిభూతే సనాతనే
గుణాశ్రయే గుణమయే నారాయణి నమోఽస్తుతే।
శరణాగత దీనార్త పరిత్రాణ పరాయణే
సర్వస్యార్తి హరే దేవి నారాయణి నమోఽస్తుతే॥ 1

జయ నారాయణి నమోఽస్తుతే.

శ్రీ శారదా దేవి స్తోత్రము

ప్రకృతిం పరమా మభయాం వరదాం
నరరూపధరాం జనతాపహరాం,

శరణాగత సేవక తోషకరీం
ప్రణమామి పరాం జననీం జగతాం॥ 1
గుణహీనసుతా నపరాధయుతాన్
కృపయాద్య సముద్ధర మోహగతాన్,
తరణీం భవసాగర పారకరీం
ప్రణమామి పరాం జననీం జగతాం ॥ 2
విషయం కుసుమం పరిహృత్యసదా
కరణాంబురుహామృత శాంతి సుధామ్
పిబ భృంగమనోభవరోగహరాం
ప్రణమామి పరాం జననీం జగతాం॥ 3
కృపాంకురు మహాదేవి
సుతేషు ప్రణతేషు చ,
శరణాశ్రియ దానేన
కృపామయి నమోస్తు తే॥ 5
లజ్జాపటావృతే నిత్యం శారదే జ్ఞానదాయికే,
పాపేభ్యో నః సదా రక్ష కృపామయి నమోస్తుతే॥ 6
రామకృష్ణ గతప్రాణాం తన్నామశ్రవణప్రియాం,
తద్భావ రంజితాకారాం, ప్రణమామి ముహుర్ముహుః ॥ 7
పవిత్రం చరితం యస్యాః పవిత్రం జీవనం తథా,
పవిత్రితా స్వరూపిణ్యై తస్మై కుర్మో నమో నమః॥ 8
దేవీం ప్రసన్నాం ప్రణతార్తి హంత్రీం
యోగీంద్రపూజ్యాం యుగధర్మ పాత్రీం,

తాం శారదాం భక్తి విజ్ఞానధాత్రీం
దయాస్వరూపాం ప్రణమామి నిత్యం॥ 9

స్నేహేన బధ్నాసి మనోఽస్మదీయం
దోషాన శేషాన్ సగుణీకరోషి,
అహేతునా నో దయసే సదోషాన్
స్వాంకే గృహీత్వా యదిదం విచిత్రం॥ 10

ప్రసీదమాత ర్వినయేన యాచే
నిత్యం భవస్నేహవతీ సుతేషు
ప్రేమైకబిన్దుం చిరదగ్ధచిత్తే
విషం చ చిత్తం కురు నః సుశాంతం॥ 11

జననీం శారదాదేవీం
రామకృష్ణం జగద్గురుం,
పాదపద్మే తయోః శ్రిత్వా
ప్రణమామి ముహుర్ముహుః॥ 12

శ్రీ వివేకానంద స్తోత్రము

[ఛాయా - ఖాంబాజ్ - త్రితాళ్.]

మూర్తమహేశ్వర ముజ్జ్వలభాస్కర మిష్టమమరనరవన్ద్యమ్
వన్దే వేదతను ముజ్ఘిత గర్హిత కామకాంచన బంధమ్,
కోటిభానుకరదీప్త సింహామహో కటితట కౌపీనవస్త్రం
అభీరభీరుంకారనాదితదిఙ్ముఖ ప్రచండతాండవనృత్యం,
భుక్తిముక్తి కృపాకటాక్ష ప్రేక్షణమఘదలవిదలనదక్షం
బాలచంద్రధర మిన్దువన్ద్య మిహ నౌమి గురు వివేకానన్దమ్॥

ముకుందమాల స్తోత్రము

శ్రీవల్లభేతి వరదేతి దయాపరేతి, భక్తప్రియేతి భవలుంఠన
కోవిదేతీ, నాథేతి నాగశయనేతి జగన్నివాసే, త్యాలాపినం
ప్రతిపదం కురుమే ముకున్ద॥ 1
జయతు జయతు దేవో, దేవకీనందనోఽయం,
జయతు జయతు కృష్ణో, వృష్ణివంశ ప్రదీపః,
జయతు జయతు మేఘశ్యామలః, కోమలాంగో,
జయతు జయతు పృథ్వీభారనాశో, ముకుంద॥ 2
కృష్ణ! త్వదీయ పదపంకజ పంజరాంత,
మద్యైవమే, విశతు మానస రాజహంసః,
ప్రాణ ప్రయాణ సమయే, కఫవాత పిత్తైః,
కణ్ఠావరోధన విధౌ, స్మరణం కుతస్తే॥ 3
జిహ్వేకీర్తయ కేశవం మురరిపుం, చేతో భజశ్రీధరం,
పాణిద్వన్ద్వ సమర్చయాచ్యుత, కథాశ్శ్రోత్ర ద్వయత్వం
శృణు, కృష్ణంలోకయ లోచనద్వయ హరేర్గచ్ఛాంఘ్రియు
గ్మాలయం, జిహ్వఘ్రాణముకుంద, పాదతులసీ మూర్ధం
నమామ్యధోక్షజమ్॥ 4
హేగోపాలక! హేకృపాజలనిధే! హేసింధు కన్యాపతే!
హేకంసాంతక! హేగజేంద్రకరుణా పారీణ! హేమాధవ!
హేరామానుజ! హేజగత్రయగురో! హేపుండరీకాక్షమాం,
హేగోపీజననాథ! పాలయ పరం జానామిసత్వాం వినా॥ 5

భక్తాపాయ భుజంగ గారుడమణి, స్త్రైలోక్య రక్షామణిః,
గోపీలోచన చాతకాంబుదమణి, స్సౌందర్య ముద్రామణిః,
యంః కాంతామణి రుక్మిణీఘనకుచద్వంద్వైక భూషామణి,
శ్శ్రేయోదేవ శిఖామణి,ర్దిశతునో గోపాల చూడామణిః॥ 6
శత్రుచ్ఛేదైక మంత్రం,
సకల ముపనిషద్వాక్య సంపూజ్య మంత్రం,
సంసారోత్తార మంత్రం,
సముపచిత తమస్సంఘ నిర్యాణ మంత్రం,
సర్వైశ్వర్యైక మంత్రం,
వ్యసన భుజగ సందష్ట సంత్రాణ మంత్రం,
జిహ్వే శ్రీకృష్ణ మంత్రం,
జపతప సతతం జన్మసాఫల్య మంత్రమ్॥ 7
వ్యామోహప్రశమౌషధం, మునిమనోవృత్తి ప్రవృత్త్యౌషధం
దైత్యేంద్రార్తికరౌషధం, త్రిభువనీ సంజీవనైకౌషధమ్,
భక్తాత్యంతహితౌషధం, భవభయ ప్రధ్వంస నైకౌషధం,
శ్రేయః ప్రాప్తికరౌషధం, పిబ మన శ్రీకృష్ణ దివ్యౌషధం॥ 8
మజ్జన్మనః ఫలమిదం, మధుకైటభారే
మత్ప్రార్థనీయ, మదనుగ్రహ ఏషఏవ,
త్వద్భృత్య భృత్య పరిచారక, భృత్య
భృత్యస్య భృత్య ఇతి మాం స్మరలోకనాథ॥ 9
కృష్ణో రక్షతునోజగత్త్రయగురుః, కృష్ణంనమస్యామ్యహం
కృష్ణే నామర శత్రవో వినిహతాః, కృష్ణాయ తస్మైనమః

కృష్ణా దేవసముత్థితం జగదిదం, కృష్ణస్యదాసోఽస్మ్యహం,
కృష్ణేతిష్ఠతి సర్వమే తదఖిలం, హే కృష్ణ రక్షస్వమామ్॥
శ్రీనాథనారాయణవాసుదేవ, శ్రీకృష్ణ భక్తప్రియచక్రపాణే,
శ్రీపద్మనాభాచ్యుత కైటభారే, శ్రీరామ పద్మాక్షహరే
మురారే॥ 11

అనంత వైకుణ్ఠముకుంద,కృష్ణ,గోవిందదామోదరమాధవేతీ
వక్తుం సమర్థోపి నివక్తి కశ్చిత్, అహోజనానాం వ్యసనాభి
ముఖ్యమ్॥ 12

శ్రీరామ పరబ్రహ్మస్తోత్రమ్

చ. కలుషవిదూర! నిర్గతవికార! సురాంబుజసూర! సూరిహృ
జ్జలజవిహార! చారుసుఖ సాగర! విశ్వశరీర! భూరిని
ర్మల గుణవార! వారధిసమానగంభీర! సుమేరుధీర! స
న్నలినభవాభవాచ్యుత, మనః కలితాత్మ విచారకారణా.1

క. సర్వేశ్వర! సర్వోత్తమ! సర్వవ్యాపారసాక్షి! సర్వాధారా
సర్వజ్ఞ సర్వతోముఖ, సర్వాధిష్ఠాన భూత సర్వాకారా.2

ప్రణమితముని జాలా! భాసురానంత లీలా!
ప్రణవజపనిధానా! బ్రహ్మవిద్యానిధానా!
ప్రణత నిఖిలదేవా! భవ్య దివ్య ప్రభావా!
గుణనిధి జగదీశా! కోటిసూర్య ప్రకాశా! 3
విశ్వాంతరావాసక! విశ్వమూర్తీ!
విశ్వజ్ఞ! విశ్వోదర! విశ్వవంద్యా!

విశ్వాక్ష ! విశ్వాతీత ! విశ్వసాక్షి !
విశ్వాది! విశ్వేశ్వర ! విశ్వరూపా ! 4
నిరీశ ! నిష్కారణ ! నిర్వికల్పా !
నిరీహ ! నిర్వాణద ! నిర్వికారా !
నిరామయా ! నిర్గుణ ! నిర్విశేషా !
నిరంతరానంద ! వి నిశ్చితాత్మా ! ॥ 5

చరాచర కృత ప్రపంచ మయ సర్వసంసారభృత్
క్షరాక్షర విలక్షణా గతవికార ! చిల్లక్షణా !
పరాపర ! సనాతనా పరమ పావనోద్ద్యోతనా !
పురాణ పురుషోత్తమా ! పురుష పూర్ణ విద్యోత్తమా. 6
పరంధామ ! దివ్యప్రభావాభిరామా !
పరాకాశ ! సంపూర్ణ భవ్య ప్రకాశా !
పరానంద ! దేవాధిపా ! విశ్వరూపా !
పరానంద ! సచ్చిత్స్వభావాత్మరూపా. 7
యోగయోగాంగ సంయుక్త, యోగప్రియా,
యోగముద్రాన్వితా, యోగ నిందార్చితా,
యోగలక్ష్యావనా యోగసిద్ధి ప్రదా,
యోగమాయా శ్రయా, యోగయోగీశ్వరా. 8
సర్వాధారా సగుణ విగుణా, సర్వభూతాది వాసా,
సర్వాధ్యక్షా సకల వరదా, సర్వవాగీశ్వరేశా,
సర్వవ్యాపీ సదయ హృదయా, సర్వసర్వాంతరాత్మా,
సర్వాతీతా సమరస మయా, సచ్చిదానందరూపా. 9

చ. పరమదయాసముద్రగుణ, భద్రకరాంచితబోధముద్ర,భా
స్కరశతకోటిధామ జితకామ,బుధాంబుధిసోమ విస్ఫుర
న్నిరతిశయప్రభావ ఘన, నిర్మల భావమహార్ద్రభావశం
కర హరి ధాతృరూపచిద, ఖండకలాప జగత్ప్రదీపికా.

పంచాక్షర స్తోత్రము

శ్లో॥ నాగేంద్ర హారాయ త్రిలోచనాయ
భస్మాంగ రాగాయ మహేశ్వరాయ,
దివ్యాదిదేహాయ, దిగంబరాయ,
తస్మైనకారాయ, నమశ్శివాయ॥ 1

శ్లో॥ మాతంగచర్మాంబర. భూషణాయ
సమస్తగీర్వాణ, గణార్చితాయ,
త్రైలోక్యనాథాయ, పరాంతకాయ,
తస్మైమకారాయ, నమశ్శివాయ॥ 2

శ్లో॥ శివాయగౌరీ, వదనారవింద
నీక్షాయ దక్షాధ్వర నాశనాయ
చంద్రార్కబింబా, నలలోచనాయ
తస్మైశికారాయ, నమశ్శివాయ॥ 3

శ్లో॥ వశిష్ఠ కుంభోద్భవ, గౌతమాది
మునీంద్రవంద్యాయ, గిరీశ్వరాయ
శ్రీనీలకంఠాయ, వృషధ్వజాయ
తస్మైవ, కారాయ నమశ్శివాయ॥ 4

శ్లో॥ యజ్ఞస్వరూపాయ జటాధరాయ
పినాకహస్తాయ సనాతనాయ
జ్ఞానాయ నిత్యాయ శివాయతస్మై
తస్మైయకారాయ నమశ్శివాయ॥ 5

సచ్చిదానంద పరబ్రహ్మ స్తోత్రము

శ్లో॥ అకారం ఉకారం మకారం తృతీయం
సదా నాదబిందూ కళాతీతపూతం,
హరిబ్రహ్మరుద్రం పరబ్రహ్మరూపం
చిదానందరూపః శివోహం శివోహం॥ 1

శ్లో॥ అనాకాశ మాకాశ మాకాశరూపం
నిరాకార సాకార ఓంకారగమ్యం;
సహస్రార మధ్యస్థ బిందు స్వరూపం
చిదానంద రూపః శివోహం శివోహం॥ 2

శ్లో॥ సుషుమ్నాంతరస్థం పరబ్రహ్మనిత్యం
మునిస్వాంత వేద్యం మహాపద్మపీఠం,
నిశాంతేదినాంతేఽత్రకాలే వసంతం
చిదానందరూపః శివోహం శివోహం॥ 3

శ్లో॥ అహం నిర్వికల్పో నిరాకారరూపీ
విభుత్వాది సర్వత్ర సర్వేంద్రియాణాం,
సదా సమ్మతం నవ్యముక్త ప్రబోధం
చిదానందరూపః శివోహం శివోహం॥ 4

శ్లో॥ చతుష్పాదయుక్తం సరోజంచ చిత్తం
షడారంద శారం స్ఫుర ద్ద్వాద శారమ్,
దశేద్వంద్వంయుక్తం సరోజం స్మరేయం
చిదానందరూపః శివోహాం శివోహాం॥ 5

శ్లో॥ నమేద్వేషరాగౌ నమే లోభ మోహౌ
మదోనైవ మేనైవ మాత్సర్య భావః
నధర్మో నచార్థో నకామో నమోక్ష
చిదానందరూపః శివోహం శివోహాం॥ 6

శ్లో॥ నాహాం ప్రాణసంజ్ఞో నవాపంచ వాయు
ర్నదారో సుతో సప్తధాతుర్నకోశః
నవాక్పాణి పాదా నచోపస్థ పాయూ
చిదానంద రూపః శివోహాం శివోహం, హరిః ఓం 7

పరబ్రహ్మ స్తోత్రము

కాలత్రయ బోధితం బ్రహ్మ
సర్వకాల బోధితం బ్రహ్మ
సగుణ నిర్గుణ స్వరూపం బ్రహ్మ
సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ
మాయాతీత గుణాతీతం బ్రహ్మ
అణోరపి పరమ సూక్ష్మం బ్రహ్మ
మహతో మహత్వం బ్రహ్మ
నిరుపమనిరవద్య నిరతిశయానందలక్షణం బ్రహ్మ

అనంతవీర్యా ప్రమేయోఽఖండ పరిపూర్ణం బ్రహ్మ
అద్వితీయ పరమానంద శుద్ధ బుద్ధ ముక్తస్వరూప
వ్యాపకోఽ పరిచ్ఛిన్నం బ్రహ్మ
సచ్చిదానంద ప్రకాశం బ్రహ్మ
మనోవాచామ గోచరం బ్రహ్మ
అఖిల ప్రమాణ గోచరం బ్రహ్మ
అమిత వేదాంత వేద్యం బ్రహ్మ
దేశతః కాలతోవస్తుతః అపరిచ్ఛేదరూపం బ్రహ్మ
సర్వ పరిపూర్ణం బ్రహ్మ
తురీయ నిరాకారం బ్రహ్మ
అద్వైత మునిర్వాచ్యం బ్రహ్మ
ప్రణవాత్మకం బ్రహ్మ
ప్రణవా ద్యఖిల మంత్రాత్మకం బ్రహ్మ
పాద చతుష్ట యాత్మకం బ్రహ్మ
స ఏవ తురీయం బ్రహ్మ
స ఏవ విష్ణుః, స ఏవేశ్వరః, స ఏవ బ్రహ్మ
వాచక వాచ్యో బ్రహ్మ
స ఏవ పరంజ్యోతిః, స ఏవ మాయాతీతః
స ఏవ సర్వోపాధి రహితః, స ఏవ పరమేశ్వరః
స ఏవ చింతనః, పురుషః
ప్రణవా ద్యఖిలమంత్ర వాచక వాచ్యః

ఆద్యంత శూన్యః, తురీయాతీతం
జానాతి స ఏవ పరిపూర్ణః,
సత్య కామః, సత్య సంకల్పః,
ఆత్మారామః, జ్యోతి స్వరూపః,
కాలత్రయ బోధిత నిజ స్వరూపః,
స్వయంజ్యోతిః, స్వప్రకాశమయః,
న దివా రాత్రి విభాగః.
న సంవత్సరాది కాల విభాగః,
స్వానందమయాఽనంతాఽ చింత్య విభవః,
ఆత్మా అంతరాత్మా పరమాత్మా జ్ఞానాత్మా
చేతి వాచక వాచ్యః, అద్వైత విభుః,
నిత్యో నిష్కళంకో నిర్వికల్పో నిరాఖ్యాత
శ్శుద్ధోదేవ ఏకః పరమాత్మా,
నద్వితీయో౽స్తి పురుషః తద ద్వితీయో
పాసనయా అఖండ బ్రహ్మానుభవః.
హ రిః ఓ మ్.

నారాయణోపనిషత్తు ధ్యానం.

అథపురుషోహవై నారాయణో కామయతప్రజాస్సృజేయేతి నారాయణాత్ప్రాణోజాయతే । మనస్సర్వేన్ద్రియాణి చ। ఖం వాయుర్జ్యోతిరాపః పృథివీ విశ్వస్యధారిణీ ।

నారాయణాద్బ్రహ్మా జాయతే । నారాయణాద్రుద్రో జాయతే
నారాయణా దిన్ద్రో జాయతే । నారాయణా త్ప్రజాపతయః
ప్రజాయంతే !

నారాయణాద్ద్వాదశాదిత్యా । రుద్రావసవత్సర్వాణిచఛందాగ్ంసి
నారాయణాదేవ సముత్పద్యన్తే ! నారాయణే ప్రవర్తన్తె
నారాయణే ప్రలీయంతే॥

ఓమ్ । అధనిత్యో నారాయణః ।
బ్రహ్మానారాయణః । శివశ్చ నారాయణః ।
శక్రశ్చ నారాయణః । ద్యావాపృధివౌచ నారాయణః ।
కాలశ్చ నారాయణః । దిశశ్చ నారాయణః ।
ఊర్ధ్వశ్చ నారాయణః । అధశ్చ నారాయణః ।
అంతర్బహిశ్చ నారాయణః । నారాయణ ఏవేదగ్ంసర్వమ్
యద్భూతం యచ్చభవ్యం.। నిష్కళో నిరంజనో
నిర్వికల్పో నిరాఖ్యాత శ్శుద్ధో దేశ ఏకో నారాయణః
నద్వితీయోస్తి కశ్చిత్ । య ఏవం వేద।
స విష్ణురేవ భవతి స విష్ణు రేవ భవతి॥
ఓ మిత్యగ్రే వ్యాహరేత్ । నమ ఇతి పశ్చాత్
నారాయణా యేత్యు పరిష్టాత్ । ఓ మి త్యేకాక్షరం
నమ ఇతి ద్వై అక్షరే । నారాయణాయేతి పంచాక్షరాణి
ఏ తద్వైనారాయణాస్యాష్టాక్షరం పదమ్
యోహవై నారాయణాస్యాష్టాక్షరం పదమధ్యేతి

అనపబ్రవ సర్వమాయురేతి విందతే ప్రిజాపత్యగ్ం
రాయుస్పోషం గౌపత్యమ్
తతో మృతత్వ మశ్నుతే తతో మృతత్వ
మశ్నుత ఇతి । యఏ వం వేద ।
ప్రత్యగానందం బ్రిహ్మపురుషం ప్రిణవ స్వరూపం
అకార ఉకార మకార ఇతి ।
తానేకధాసమభర త్త దేత దోమితి
య ముక్త్వా ముచ్యతే యోగీజన్మ సంసారబంధనాత్
ఓం నమో నారాయణాయేతి మంత్రోపాసకః
వైకుంఠ భువనలోకం గమిష్యతి
తదిదం పరం పుండరీకం విజ్ఞాన ఘనమ్
తస్మాత్త దిదావన్మాత్రిమ్
బ్రిహ్మణ్యో దేవకీపుత్రో బ్రహ్మణ్యో మధుసూదనః
సర్వభూతస్థ మేకం నారాయణం
కామరూప మకార పరబ్రహ్మోహమ్
ఏతదథర్వశిరో యోధీతే॥
శ్లో॥ రక్తం శ్వేతం తథా కృష్ణం నీల పీతాది శోభితం
తన్మధ్యే ఆత్మజ్యోతిశ్చ బిందురూపం ప్రకాశతే॥

మంత్ర పుష్పము

(తాత్పర్య సహితము)

1. సహస్ర శీర్షం దేవం విశ్వాక్షం విశ్వశంభువం ।
విశ్వం నారాయణం దేవ మక్షరం పరమం పదం॥

అనేకమైన శిరస్సులు గలవాఁడును, అనేక నేత్రములు గలవాఁడును, ప్రపంచమునకు సుఖముఁ జేయువాఁడును, సర్వ వ్యాపకుఁడును, సర్వ ప్రాణుల కాధార భూతుఁడును, మంగళ కరుఁడును, మోక్షస్థాన భూతుఁడైనట్టి నారాయణునకు నమస్క రించెదము.

2. విశ్వతః! పరమాన్నిత్యం విశ్వం నారాయణగ్ం హరిం,
విశ్వ మే వేదం పురుష స్త ద్విశ్వ ముపజీవతి।
3. పతిం విశ్వస్యాత్మేశ్వరగ్ం శాశ్వతగ్ం శివ మచ్యుతం

ప్రపంచాతీతుఁడును, ప్రపంచ స్వరూపుఁడును, జీవులను పోషించు వాడును, సర్వ వ్యాపకుఁడును, విశ్వమునకుఁ ప్రభు వును, శాశ్వతుఁడును, శుభకరుఁడును, నాశరహితుఁడునైన నారా యణునికి వందనము.

నారాయణం మహాజ్ఞేయం విశ్వాత్మానం పరాయణం ॥
4. నారాయణ పరోజ్యోతి రాత్మా నారాయణః పరః ।
నారాయణ పరంబ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణః పరః ॥
నారాయణ పరోధ్యాతా ధ్యానం నారాయణః పరః

మహర్షులచే విచారించి తెలిసికొనఁదగినవాఁడును, అంత ర్యామి రూపుఁడును, నారాయణుండే. జ్యోతి స్వరూపుఁడు నైన నారాయణుఁడే పరమాత్మస్వరూపుడు. నారాయణుఁడే పరబ్రహ్మ స్వరూపుడు. నారాయణుడే తత్వరూపుడు. నారాయణుడే ధ్యానము చేయఁదగినవాడు. అట్టి ధ్యాన గోచరుడైన పరమాత్మను సేవించుచున్నాము.

5. యచ్చకించి జగత్సర్వం దృశ్యతే శ్రూయతేఽపివా ।
అంతర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణ స్థ్సితః.

6. అనన్త మవ్యయం కవిగ్ంసముద్రేఽంతం విశ్వశంభువం

బ్రహ్మాండాకాశమందు ఈ స్వల్పజగత్తు ఘటాకాశ మహాకాశమువలె జూడఁబడి వినఁబడుచున్నదో, బాహ్యాంతరములయందుండి సర్వవ్యాపకుఁడై నారాయణుఁడు సర్వత్ర ఉన్నాఁడు: ఆద్యంతరహితుండై నాశరహితుఁడైన దేవుఁడు సముద్రమువంటి ఈ సంసారమునందు విరక్తి నిచ్చువాఁడును, ప్రపంచ సుఖముల నిచ్చువాఁడును,

పద్మకోశ ప్రతీకాశగ్ం హృదయం చాప్యధోముఖం.

7 అధో నిష్ట్యా వితస్త్యాంతే నాభ్యా ముపరితిష్ఠతి ।

గళమునకు అధోభాగమున నాభికి ఊర్ధ్వభాగమునకు నడుమ ద్వాదశాంగుళ ప్రమాణభాగమందు అధోముఖమై ముకుళితమై హృదయ కమల మున్నది. ఆ హృదయ కమలమందు దేవు డున్నాడు.

జ్వాలమాలాకులం భాతివిశ్వస్యాఽయతనం మహత్

8. సన్తతగ్ం శిలాభిస్తు లంబత్యా కోశసన్నిభం,

తస్యా_న్తేసుషిరగ్ం సూక్ష్మం తస్మింత్సర్వం ప్రతిష్ఠితం
9. తస్య మధ్యే మహానగ్ని ర్విశ్వార్చిర్విశ్వతో ముఖః

హృదయ పుండరీకము నాశ్రయించి జ్వాలావళులచే ప్రకాశించుచు అనేక నాడీసమూహము వ్రేలాడుచు జీవునకు ముఖ్యస్థానమై కొంచెము వికసితమైన తామర పుష్పముతో తుల్య మైన ఆ హృదయాగ్రమందు సూక్ష్మమైన యొక కమలమున్నది. దానియందు సర్వము ప్రతిష్ఠింపబడియున్నది. దాని నడుమ సర్వత్ర జ్వలించుచు జఠరాగ్నిరూపమైన వైశ్వానరు డున్నాడు.

సోఽగ్రభు గ్విభజ న్తిష్ఠ న్నాహార మజరః కవిః
తిర్యగూర్ధ్వ మధశ్శాయీ రశ్మయ _స్తస్య సంతతా.
10. స న్తాపయతి సందేహం మాపాద తల మ_స్తకః

ఆ జఠరాగ్నియందు తాను భుజించిన యన్నము నాయా భాగములలో విభజించుచు సూర్ధ్వముగను అడ్డముగ క్రిందుగ నున్నది. వాని కిరణములు పాదాది శిరఃపర్యంతము వ్యాపకన్యాస ముచేత యోగధ్యానాది సత్కార్యములం జేయువారు జరామరణ వర్జితులై దేహకాంతి గల్గి సుఖింతురు.

తస్య మధ్యే వహ్ని శిఖా అణీయోర్ధ్వా వ్యవస్థితః
11. నీలతోయద మధ్యస్థా ద్విద్యుల్లేఖేన భాస్వరా,

ఈ జఠరాగ్నికి నడుమ సూక్ష్మములయిన అగ్నిజ్వాల లూర్ధ్వ ముఖముగ నడచుచున్నవి. అవి నల్లనిమేఘములోని మెఱుపులు ప్రకాశించు చున్నవి.

నీవారశూకవ_త్తన్వీ పీతాభాస్వ త్యణూపమా.
12. తస్యాశ్శిఖాయా మధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః

స బ్రహ్మా స శివ స్సహరి స్సేన్ద్రస్సో౽క్షరః పరమస్స్వరాట్

నీవారధాన్యము ముల్లువలె సూక్ష్మమై పీతవర్ణమై అణువులతో సమానమై యున్నది. దాని శిఖామధ్యమందు పరమాత్ము డున్నాడు. ఆ పరమాత్మయే బ్రహ్మయు, రుద్రుడు, విష్ణువు, ఇంద్రుడు ననియు, నాశరహితుడు, కూటస్థుడు, అన్నిటికి మూలకారణుడు, స్వప్రకాశకుడును.

13. కిం తద్విష్ణోర్బల మాహుః కాదీ ప్తిః కిం పరాయణం,
ఏకోయద్ధారయ ద్దేవః, రేజతీ రోదసీ ఉభే

ఐహికాముష్మికముల రెండిటని యేస్వప్రకాశుడైన దేవు డొక్కడే యెట్లు ధరించెనో వైకుంఠవాసియైన శ్రీమన్నారాయణునకు బలమేమి అయన ప్రకాశమెంత ? యని ప్రశ్న.

14. వాతాద్విష్ణో ర్బల మాహుః అక్షరా ద్దీప్తిరుచ్యతే,
త్రిపదాద్ధారయద్దేవః, యద్విష్ణో రేక ముత్తమం.

"ఉత్తరము" విష్ణువునకు ప్రాణాయామాది వాయుధారణవలన బలమును, నాశరహితుడగుటవలన దీప్తియు గలిగెను, ఏ భగవంతుడు త్రిపాద్విభూతివలన ఒక్కడే లోకములను ధరించెనో ఆ విష్ణులోక మొక్కటియే ఉత్తమము.

15. రాజాధిరాజాయ ప్రసహ్యాసాహినే, నమో వయం వై
శ్రవణాయ కుర్మహే; సమే కామాన్ కామకామాయ
మహ్యం, కామేశ్వరో వైశ్రవణో దదాతు, కుబేరాయ
వైశ్రవణాయ, మహారాజాయ నమః

ఎల్లరాజులకు రాజగు భగవంతునకు మేము వందనము జేయుచున్నాము. కామేశ్వరుడు కోరికల నిచ్చుచున్నాడు. సహస్ర నామాది స్తోత్ర పాఠ శ్రవణమున దాసక్తి గలవాడును, బ్రహ్మాండమునకు రాజుగానుండు శ్రీమన్నారాయణునకు భక్తితో నమస్కరించెదము.

16. ఓం తద్బ్రహ్మా, ఓం తద్వాయుః ఓం తదాత్మా,
ఓం తత్సత్యం ఓం తత్సర్వం ఓం తత్పురోంనమః

17. అన్తశ్చరతి భూతేషు గుహాయాం విశ్వమూర్తిషు,
త్వం యజ్ఞస్త్వం వషట్కార స్త్వమిన్ద్ర స్త్వగ్ంరుద్ర
స్త్వం విష్ణుస్త్వం బ్రహ్మత్వం ప్రజాపతిః॥

వర్ణత్రయాత్మకమైన ప్రణవమే బ్రహ్మస్వరూపము. ప్రణవమే వాయుస్వరూపము. ప్రణవమే ఆత్మస్వరూపము. ప్రణవమే సత్యస్వరూపము. ప్రణవమే సర్వకారణస్వరూపమని వందనము చేయుచున్నాను. ఆ ప్రణవాత్మకమైన శబ్ద వాచ్యుడైన భగవంతుడు సమస్త భూత హృదయములం దుండువాడును, శ్రీశైల కుహరములం దుండువాడును, అంతర్బాహ్యముల యందు సర్వత్ర మూర్తిత్రయాత్మకుడై, యజ్ఞస్వరూపుడై వషట్కార స్వరూపుడై, ఇంద్రుడై, రుద్రుడై, విష్ణువై, బ్రహ్మస్వరూపుడై ప్రజలను బాలించుచున్నాడు.

18. త్వం తదాప ఆపో జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మ
భూర్భువస్సువ రోం.

స్వప్రకాశుడవైన నీవు ఆపోజ్యోతిస్వరూపుడవు, అమృత రూపుడవు, రసరూపుడవు, బ్రహ్మస్వరూపుడవు, భూలోక భువర్లోక సువర్లోక స్వరూపుడవు, ప్రణవైకాక్షర స్వరూపుడ వగుచున్నావు.

ఈశాన స్సర్వవిద్యానా మీశ్వరస్సర్వభూతానాం బ్రహ్మా
ధిపతిర్ బ్రహ్మణోఽధిపతిర్ బ్రహ్మశివో మే అస్తు
సదాశివోం. 19

సర్వవిద్యలకు ప్రభువైన పక్షివాహ్యుడవు. సర్వభూతములకు ప్రభువవు, బ్రహ్మలోకాధిపతివి, బ్రాహ్మమున కధిపతివి, బ్రహ్మ స్వరూపుడవు, శివస్వరూపుడవు, ఓంకార రూపుడవగు నీవు మాకు సర్వ కాలములయందును శుభము లిత్తువని భక్తితో ప్రార్థించు చున్నారము.

తద్విష్ణోః పరమం పదగ్ం సదాపశ్యన్తి సూరయః
దివీవ చక్షు రాతతం. 20

విద్వాంసులు జ్ఞానదృష్టిచే పరమపదమైన యా విష్ణు లోకము అంతరిక్షమందున్న నాటకదీపమువలె సాక్షి నెల్లప్పుడు చూచుచున్నారు.

తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాంస స్సమిన్ధతే విష్ణోర్య
త్పరమం పదం. 21

ఆ భగవంతునియొక్క శ్రేష్ఠమైన ఏ మోక్షపదము గలదో సంకటములు లేనివారును, జాగ్రతగ నుండువారును బొందుదురు. జాగ్రత యనగా సర్వకాల సర్వావస్థల యందును దన్ను కాపాడెడు దేవుని మరువకుండుట.

ఋతగ్ంం సత్యం పరం బ్రహ్మపురుషం కృష్ణపింగళం
ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపాయవై నమోనమః.

యథార్థరూపుడు, సత్యరూపుడు, శ్రేష్ఠమైనవాడు, బ్రహ్మ స్వరూపుడు, విశ్వాకారుడు, విశ్వమే నేత్రముగా గలవాడు, ప్రపంచమునకు సుఖము జేయువాడు, పింగళ వర్ణము గలవాడు, ఊర్ధ్వరేతస్కుడైన శ్రీ కృష్ణమూర్తికి నమస్కారము,

నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి
తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్. 23

శ్రీమన్నారాయణుడు మాకు నామస్మరణములయందు దృఢాపరోక్ష బుద్ధిని గలుగజేయు గాక.

ఆకాశాత్పతితం తోయం యథా గచ్ఛతి సాగరం,
సర్వదేవ నమస్కారః కేశవం ప్రతి గచ్ఛతి. 24

ఆకాశమునుండి జారిన ఉదకములు సముద్రమునకు ఏలాగు చేరుచున్నవో ఆ ప్రకారమే దేవునిగూర్చి చేయబడు నమస్కారములను శ్రీమన్నారాయణుడే పొందుచున్నాడు.

మంత్రపుష్పము ముగిసెను.

శ్రీ సద్గురు పాదుకా స్తవమ్

శ్రీ సమంచిత మవ్యయం పరమ ప్రకాశ మగోచరమ్
భేదవర్జిత మప్రమేయ మనంతమాద్యమ కల్మషమ్
నిర్మలం నిగమాంత మద్వయ మప్రతర్క్యమబోధకమ్
ప్రాతరేవహి మానసాంత ర్భావయే ద్గురు పాదుకామ్॥ 1

నాదబిందు కళాత్మకం దశనాదభేద వినోదకామ్
మంత్రరాజవిరాజితం నిజమండలాంతర్భాసితమ్
పంచవర్ణ మఖండ మద్భుత మాదికారణ మచ్యుతమ్
ప్రాతరేవహి మానసాంతర్భావయే ద్గురుపాదుకామ్॥ 2

వ్యోమవద్బహిరంతరస్థిత మక్షరం నిఖిలాత్మకమ్
కేవలం పరిశుద్ధ మేకమజన్మ హి ప్రతిరూపకమ్
బ్రహ్మతత్వవినిశ్చయం నిరతానుమోక్ష సుబోధకమ్
ప్రాతరేవహి మానసాంతర్భావయే ద్గురుపాదుకామ్॥ 3

బుద్ధిరూపమబుద్ధికం త్రితయైకకూట నివాసినమ్
నిశ్చలం నిరతప్రకాశక నిర్మలం నిజమూలకమ్
పశ్చిమాంతర ఖేలనం నిజశుద్ధ సంయమి గోచరమ్
ప్రాతరేవహి మానసాంతర్భావయే ద్గురుపాదుకామ్॥ 4

హృద్గతం విమలం మనోజ్ఞ విభాసితం పరమాణుకమ్
నీలమధ్య సునీల సన్నిభ మాదిబిందు నిజాంశుకమ్
సూక్ష్మకర్ణిక మధ్యమస్థిత విద్యుదాది విభాసితమ్
ప్రాతరేవహి మానసాంతర్భావయే ద్గురుపాదుకామ్॥ 5

పంచపంచ హృషీక దేహ మనశ్చతుష్క పరస్పరమ్
పంచభూతక కామషట్క సమీర శబ్దము భేతరమ్
పంచకోశ గుణత్రయాది సమస్తధర్మ విలక్షణమ్
ప్రాతరేవహి మానసాంతర్భావయే ద్గురుపాదుకామ్॥ 6

పంచముద్రి సులక్ష్యదర్శన భావమాత్ర నిరూపణమ్
విద్యుదాది ధగద్ధగిత్వరుచి ర్వినోద వివర్ధనమ్
చిన్ముఖాంతర వర్తనం విలసద్విలాస మమూయకమ్
ప్రాతరేవహి మానసాంతర్భావయే ద్గురుపాదుకామ్॥ 7

పంచవర్ణ శుచిర్విచిత్రి విశుద్ధతత్వ విచారణమ్
చంద్రిసూర్యచిదగ్ని మండల మండితం ఘనచిన్మయం
చిత్కళా పరిపూర్ణమంతర చిత్సమాధి నిరీక్షణమ్
ప్రాతరేవహి మానసాంతర్భావయే ద్గురుపాదుకామ్॥ 8

హంసచార మఖండనాద మనేకవర్ణ మరూపకమ్
శబ్దజాలమయం చరాచర జంతుదేహ నివాసినమ్
చక్రిరాజమనాహ తోద్భవ మేకవర్ణ మతఃపరమ్
ప్రాతరేవ హి మానసాంతర్భావయే ద్గురుపాదుకామ్॥ 9

జన్మకర్మ విలీనకారణ హేతుభూత మభూతకమ్
జన్మకర్మ నివారకం రుచిపూరకం భవతారకమ్
నామరూప వివర్జితం నిజనాయకం శుభదాయకమ్
ప్రాతరేవహి మానసాంతర్భావ యేద్గురుపాదుకామ్॥ 10

తప్తకాంచన దీప్యమాన మహాణుమాత్రమరూపకమ్
చంద్రకాంతర తారకైరవ ముజ్జ్వలం పరమాస్పదమ్
నీలనీరదమధ్య మస్థిత విద్యుదాధి విభాసితమ్
ప్రాతరేవహి మానసాంతర్భావయే ద్గురుపాదుకామ్॥ 11

స్థూలసూక్ష్మ సకారణాంతర ఖేలనం పరిపాలనం
విశ్వతైజస ప్రాజ్ఞచేత సమంతరాత్మ నిజాంశుకమ్
సర్వకారణ మీశ్వరం నిటలాంతరాళ విహారకమ్
ప్రాతరేవహి మానసాంతర్భావయే ద్గురుపాదుకామ్॥ 12

ఓం

శివ తాండవ స్తోత్రము

ఓం జయ గంగాధర, హరశివజయ గిరిజాధీశ । శివజయ గౌరీనాథ । త్వం మాం, పాలయ నిత్యం కృపయాజగదీశ । ఓం హరహరహర మహాదేవ్॥ 1

కైలాసే గిరిశిఖరే, కల్పద్రుమవిపినే । శివకల్పద్రుమవిపినే। కుంజతిమధుకరపుంజే, కుంజవనేగహనే । కోకిలకూజతి ఖేలతి హంసావళి లలితా । శివహంసావళి లలితా । రచయతి కలాకలాపం, నృత్యతి ముదసహితా । ఓం హర ॥హరహర మహాదేవ్॥ 2

తస్మిన్ లలితసుదేశే శాలామణి రచితా। శివశాలా మణి రచితా। తన్మధ్యే హరనికటే, గౌరీముద సహితా। భూషణ భూషిత దేహో రమయతినిజరమణం । శివ రమయతి నిజరమణం। బ్రహ్మేంద్రాది సురేశారాధిత సత్చరణం। ఓం హర। హరహర మహాదేవ్॥ 3

విబుధవధూర్బహు నృత్యతి హృదయాహ్లాదయుతం శివ హృదయాహ్లాదయుతం। గాయతి కిన్నర రాజః సప్త స్వరరచితం। ధినకత థైథై ధినకత మృదంగనాద యతే శివమృదంగ నాదయుతే। క్వణక్వణ లలితావేణుః మధురం నాదయతే। ఓం హర ॥హరహరమహాదేవ్॥

రుణరుణ చరణే రచియత, నూపురముజ్జ్వలితం। శివనూపురముజ్జ్వలితం చక్రావర్తే, భ్రమయతి కురుతే తాంధికతాం। లుపచుపతాలం నాదయతే, శివతాలం నాదయతే। అంగుష్ఠాంగుళినాదం లాస్యకతాం కురుతే।ఓం హర ॥హరహర మహాదేవ్॥ 5

కర్పూరద్యుతి గౌరం పంచానన సహితాం । శివపంచానన సహితా। త్రినయన శశిధర మౌళిం, విషధర కంఠ యుతం। సుందర జటాకలాపం। పావక యుతఫాలం డమరుత్రిశూలపినాకం కరధృత నృకపాలం। ఓం హర హరహర మహాదేవ్॥ 6

శంఖనినాదం కృత్వా ఝల్లరి నాదయతే, శివఝల్లరి నాద యతే। నీరాజయతే బ్రహ్మా నీరాజయతే విష్ణు ర్వేదరు

చాం । పఠతే ఇతి మృదుచరణ సరోజం హృత్కమలే
ధృత్వా । అవలోకయతి మహేశం । శివలోకయతి
సురేశం । కామాదిం హిత్వా ॥ ఓం హరహరహర
మహాదేవ్॥ 7

మానవ కపాలమాలం పన్నగవర కలితం । శివపన్నగ
వరకలితం । వామవిభాగే గిరిజారూపం బహులలితం ।
సకలశరీరే శిరసి చ కృతభస్మాభరణం । ఇతి వృషభ
ధ్వజరూపం । హర శివశంకరరూపం । తాపత్రయ
హరణం । ఓం హరహరహర మహాదేవ్॥ 8

ధ్యానంసంధ్యాసమయే శుచిహృదయే కృత్వా। శివ శుచిహృ
దయే కృత్వా । స్థాణుం గిరిజానాథం గిరీశం హ్యాభి
నత్వా । ప్రతిదినమేవం పఠనం భక్త్యాయఃకురుతే ।
శివభక్త్యాయః కురుతే శివసాయుజ్యం గచ్ఛతి । భక్త్యా
యః శ్రుణుతే । ఓం హరహరహర మహాదేవ్॥ 9

శ్రీ రామ పాదుకా స్తవము

శ్లో॥ మంగళం కోసలేంద్రాయ మహనీయ గుణాబ్ధయే,
చక్రవర్తి తనూజాయ సార్వభౌమాయ మంగళమ్.
వేదవేదాంత వేద్యాయ మేఘశ్యామల మూర్తయే ,
పుంసాంమోహన రూపాయ పుణ్యశ్లోకాయ మంగళం.1

లోకత్రాణానుకారీ దశవదనశిరఃపంక్తివిచ్ఛేదకారీ
లంకాలంకారహారీ భృగుతనయ మనస్సర్వగర్వాపహారీ,
సీతా సీమంతకారీ మణిమయమకుటో దివ్యకోదండ ధారీ
శ్రీరామః పాపహారీ శమయతు దురితం భూమిభారాపహారీ.

తా॥ లోకమునందు భక్తులను రక్షించుటకై పూర్ణావతారమై అష్ట కల్యాణ గుణములతో సలంకరింపబడిన వాడును, పది శిరస్సులుగల రావణుని సంహరించిన వాడును, లంకయొక్క అలంకారమును హరించినవాడును, పరశురాముని గర్వమును నశింప జేసినవాడును, సీతను ఆనందింప చేసినవాడును, నవరత్నములతో గూడిన కిరీటము గలవాడును, దివ్యమైన ధనుస్సును ధరించినవాడును, భక్తుల పాపముల నశింపజేసి భూభారమును తగ్గించిన వాడును అయిన శ్రీరామమూర్తిని ఎల్లప్పుడు ధ్యానించుచున్నాను.

ధ్యాయేత్వాం హృదయాంబుజే రఘుపతిం విజ్ఞానదీపాంకురం
హంసోహంస పరంపరాదిమహిమాధారం జగన్మోహనమ్,
హస్తాంభోజ గదాబ్జచక్రయుతులం పీతాంబరం కౌస్తుభం
శ్రీవత్సం పురుషోత్తమం మణినిభం రామం భజేతారకమ్.

తా॥ ఎవరు రామా యను రెండక్షరముల రహస్యమును దెలిసికొని ధ్యానించుచున్న భక్తుల హృదయమందు జ్ఞానజ్యోతియై ప్రకాశించువాడును, సమస్తమునకు ఆధారమై జగముల మోహింపజేయువాడును, పద్మముల వంటి చేతులయందు శంఖ, చక్ర, గదా, పద్మముల ధరించిన వాడును, శ్రీ కౌస్తుభమును ధరించినవాడు, పీతాంబరము ధరించినవాడును, నీలమేఘము

వంటి శరీరము గలవాడును, అయిన శ్రీరామమూర్తిని నాహృదయ పద్మమున ప్రతిష్ఠింపజేసికొని ఎల్లప్పుడును సోహం, సోం సోహం అను మంత్రముచే ధ్యానించుచుందును.

ము క్తేర్మూలం మునివర హృదానందకందం ముకుందం
కూటస్థాఖ్యం సకలవరదం సర్వచైతన్యరూపమ్,
నాదాతీతం కమలనిలయం నాదనాదాంతతత్త్వం
నాదాతీతం ప్రకృతిరహితం రామచంద్రం భజేఽహమ్.

తా॥ అనన్యభక్తితో ధ్యానించుచున్న భక్తుల హృదయపద్మముసందు నివసించి ఆనందింపజేయువాడును, ముకుందుడును, ఆత్మస్వరూపుడై నివసించు కూటస్థుడును, భక్తులకోర్కెలను నెరవేర్చువాడును, నాదనాదాంతము గలవాడును, ప్రకృతిరహితుడును, జ్ఞానస్వరూపుడగు శ్రీరామమూర్తిని ఎల్లప్పుడును ధ్యానించుచున్నాను.

ఓతప్రోతసమస్తవస్తునిలయం చోంకారబీజాక్షరం
ఓంకారప్రకృతిం షడక్షరహితం చోంకార కందాంకురమ్,
ఓంకారస్ఫుటభూర్భువస్సువరితం త్ర్యైభుత్రయారాధితం
ఓంకారోజ్జ్వలసింహపీఠనిలయం రామంభజేతారకమ్,

తా॥ పిపీలికాది బ్రహ్మపర్యంతము ప్రపంచమునందుగల చరాచరముల యందును, ఆత్మస్వరూపుడై నివసించువాడును, క్షరాక్షర స్వరూపుండును, ఓంకార స్వరూపుండును, షడాక్షరములతో గూడిన మంత్రముచే ధ్యానింపదగినవాడును, ఓంకారమునకు మూలమైనవాడును, భూః భువః, సువః అను వ్యాహృతు

లతో గూడినవాడును, దేవతలచేతను, సిద్ధులచేతను, మానవుల చేతను, ధ్యానింపదగినవాడును, ఓంకారమను సింహాసనమందు ప్రకాశించువాడును అయిన శ్రీరామమూర్తిని ధ్యానించుచున్నాను.

భ్రూమధ్యే నిగమాగమోజ్జ్వలపదే చంద్రే త్రిమార్గాంతరే
నిర్ద్వంద్వే నిఖిలార్థతత్త్వవిలసత్సూక్ష్మే సుషుమ్నాముఖే,
ఆసీనం ప్రళయార్కభాసురపరంజ్యోతిః స్వరూపాత్మకం
వర్ణాభ్యంచిత మోక్షలక్ష్మి సహితం రామం భజే తారకమ్.

తా॥ వేదశాస్త్రములచే తెలియదగిన ఓంకారస్వరూపుడును, చంద్రసూర్యాగ్నులను ప్రకాశింపజేయువాడును, సూక్ష్మస్వరూపముతో నిఖిలార్థములను ప్రకాశింపజేయువాడును, భ్రూమధ్యమున దృష్టినిలిపి అంతరదృష్టిచే దర్శింపదగినవాడును, సుషుమ్నాది నూర్ధ్వముఖంబున పరంజ్యోతి స్వరూపుడై సమస్తగుణములచే కొండాడబడుచున్న మోక్షలక్ష్మితోగూడి ఆనంద స్వరూపుడైన తారక రామమూర్తిని ధ్యానించుచున్నాను.

వందే రామ మనాదిపూరుష మజం వందే రమానాయకం
వందే హారకిరీటకుండలధరం వందే సునీలద్యుతిమ్,
వందే చాపకళంబకోజ్జ్వలకరం వందే జగన్మంగళం
వందే పఙ్క్తిరథాత్మజం మమగురుం వందే సదా రాఘవమ్,

తా॥ ఆదిమధ్యాంతములు లేనివాడును, పుట్టుకలేనివాడును మోక్షలక్ష్మికి నాయకుడును, మకరకుండల కిరీట కేయూర హారములతో శోభించుచుండువాడును, మంచి నీలములవంటి కాంతి గలవాడును, ధనుర్బాణములు ధరించిన జగన్మోహన మంగళ

స్వరూపుడును నాకు సద్గురుమూర్తి అయిన రఘురాముని ధ్యానించుచున్నాను.

వందే శౌనకగౌతమాద్యభినుతం వందే ఘనశ్యామలం
వందే తారకపీఠమధ్య నిలయం వందే జగన్నాయకమ్,
వందే భక్తజనౌఘదైవతతరుం వందే ధనుర్వల్లభం
వందే తత్త్వమసీతివాక్యజనకం వందే సదారాఘవమ్.

తా॥ శౌనకాది మహామునులచేతను, గౌతముడు మొదలగు తపోనిధులచేతను కొనియాడబడువాడును, మేఘముపలె నల్లని చాయగలవాడును, రెండక్షరములచే కూడిన తారకమను పీఠ మధ్యమున ప్రకాశించువాడును, సకలలోకములకు నాయకుడును, తన్ను నమ్మినభక్తులకు కల్పవృక్షమువంటి వాడును, "తత్త్వమసి" యను రూపము గలవాడును, ధనుస్సును ధరించిన నా సద్గురుమూర్తియగు రామమూర్తిని ధ్యానించుచున్నాను.

వందే సూర్యశశాంకలోచనయుగం వందే జగత్పావనం
వందే పత్రిసహస్రపద్మనిలయం వందే పురారిప్రియం
వందే రాక్షసవంశనాశనకరం వందే సుధాశీతలం
వందే దేవకవీంద్రకోటి వినుతం వందే సదా రాఘవమ్.

తా॥ సూర్యచంద్రులతో సమానమైన కన్నులు గలవాడును లోకములను పవిత్రము జేయువాడును, సహస్రదళముల మధ్యమందు ప్రకాశించుచున్న మహేశ్వరుడును, రాక్షసాధములను నశింపజేసి, చల్లని చూపు గలవాడును, వానరులుగా అవతరించిన కోట్లకొలది దేవతలచే కొనియాడబడువాడును అయిన శ్రీరామ మూర్తిని ఎల్లప్పుడును ధ్యానించుచున్నాను.

వందే సాగర గర్వభంజక శరం వందే జగజ్జీవనం
వందే కౌశికయాగ రక్షణకరం వందే గురూణాం గురుమ్.
వందే బాణశరాసనోజ్జ్వలకరం వందే జటావల్కలం
వందే లక్ష్మణభూమిజాన్విత మహం వందే సదా రాఘవమ్.

తా॥ సముద్రుని గర్వము నణచినవాడును, సకలలోకము లను రక్షించువాడును, విశ్వామిత్రుని యాగసంరక్షణ చేసినవాడును, గురువులకు గురువై, జడలు, నారవస్త్రములు ధరించి శరచాపములు, హస్తముల ధరించి సీతాలక్ష్మణ సహితుడై ప్రకాశించు రఘురాముని ధ్యానించుచున్నాను.

వందే పాండర పుండరీకనయనం వందేఽబ్జబింబాననం
వందే కంబుగళం కరాబ్జయుగళం వందే లలాటోజ్జ్వలం.
వందే పీతదుకూల మంబుదనిభం వందే జగన్మోహనం
వందే కారణమానుషోజ్జ్వలతనుం వందే సదా రాఘవం.

తా॥ తెల్లని తామరకమలములవంటి కన్నులు గలవాడును చంద్రబింబముతో సమానమైన ముఖము గలవాడును, శంఖము వంటి కంఠము గలవాడును, పద్మములవంటి చేతులుగలవాడును, ఫాలనేత్రమువంటి బొట్టుచే ప్రకాశించువాడును, పీతాంబరము ధరించినవాడును, నీలమేఘమువంటి కాంతితోగూడిన శరీరము గలవాడును, జగత్తును మోహింపజేయువాడును, మానవరూపము ధరించి ప్రకాశించుచున్న రఘురాముని ఎల్లప్పుడు ధ్యానించుచున్నాను.

వందే నీల సరోజకోమలరుచిం వందే జగద్వందితం
వందే సూర్యకులాబ్ధికౌస్తుభమణిం వందే సురారాధితమ్,
వందే పాతకపంచకప్రహరణం వందే జగత్కారణమ్
వందే వింశతి పంచతత్త్వరహితం వందే సదా రాఘవమ్.

తా॥ నల్లని కలువవలె కోమలమైన కాంతి గలవాడును, లోకములచే స్తుతింపదగినవాడును, పూజింపదగినవాడును, సూర్య వంశ మను కౌస్తుభమణితో సమానముగ ప్రకాశించువాడును, పంచమహాపాతకముల హరింపజేయువాడును, లోకములను, సృష్టికి కారణమై ఇరువదిఅయిదు తత్వములతో గూడిన ప్రకృతికి అతీతమై ప్రకాశించు రఘురాముని ఎల్లప్పుడును ధ్యానించు చున్నాను.

వందే సాధకవర్గ కల్పకతరుం వందే త్రిమూర్త్యాత్మకం
వందే నాదలయాంతరస్థలగతం వందే త్రివర్గాత్మకమ్,
వందే రాగవిహీనచిత్తసులభం వందే సభానాయకం
వందే పూర్ణదయామృతార్ణవ మహం వందే సదా రాఘవమ్.

తా॥ సాధులపాలిటి కల్పవృక్షమును, త్రిమూర్తి స్వరూపుండును, నాద లయ మధ్యస్థలమందు సూక్ష్మరూపుడును, ధర్మార్థ కామ మోక్షస్వరూపుడును, రాగద్వేషములులేని నిర్మలమనస్సు గలవాడును, భక్తులకు సులభుడును, సభానాయకుడై ప్రకాశించు వాడును, పరిపూర్ణ ప్రేమ యనెడు యమృతమునకు దయాసముద్రుడును అయిన శ్రీరామమూర్తిని ధ్యానించుచున్నాను.

వందే సాత్త్వికతత్త్వముద్రిత తనుం వందే సుఖాదాయకం
వందే చారుచతుర్భుజం మణినిభం వందే షడబ్జస్థితం,
వందే బ్రహ్మపిపీలికాదినిలయం వందే విరాడ్విగ్రహం
వందే పన్నగతల్పశాయిన మహం వందే సదా రాఘవం.

తా॥ శుద్ధ సాత్త్వికగుణముచే ప్రకాశించుచున్న శరీరము గలవాడును, శాశ్వతమైన మోక్షసుఖము నిచ్చువాడును, చతుర్భుజములు గలవాడును, నవరత్నములతో సమానముగా ప్రకాశించువాడును, షట్చక్రముల కాధారమై, సమస్తలోకములను తన కుక్షియందు నివసింపజేసికొని విరాట్స్వరూపుడై, శేషతల్పము నందు పవళించువాడును, అయిన శ్రీరామమూర్తిని ఎల్లప్పుడును ధ్యానించుచున్నాను.

అచింత్య మవ్యక్త మనంతరూప
మద్వైత మానంద మనాది గమ్యం,
పుణ్యస్వరూపం పురుషోత్త మాఖ్యం
రామం భజే రాఘవ రామచంద్రం.

తా॥ ఆలోచింపరానివాడును, తెలియపగినవాడును, అంతము లేని రూపము గలవాడును, తనకు రెండవది లేనివాడును, ఆనంద స్వరూపుడును, ఆదిలేనివాడును, ఆనందము పొందదగినవాడును, పుణ్యస్వరూపుడును, పురుషోత్తముడును అగు శ్రీరామ చంద్ర ప్రభువును ధ్యానించుచున్నాను.

నమో నమ స్తేఽఖిల పూజితాయ
నమో నమశ్చంద్ర నిభాననాయ,

నమో నమస్తే రఘువంశజాయ
నమోస్తు రామాయ సలక్ష్మణాయ.

తా॥ ఎల్లరచేతను పూజింపబడువాడును అయిన రఘురామునికి నమస్కరించుచున్నాను. చంద్రునితో సమానమైన మోము గలవాడును అయిన రామా! నీకు నమస్కారము. రఘువంశోద్ధారకుడవై అవతరించిన రామమూర్తీ! నీకు నమస్కారము. ఎల్లప్పుడును లక్ష్మణునితో గూడియుండు రఘుకులతిలకా! ఓ రామచంద్రమూర్తీ! నీకు నమస్కరించుచున్నాను.

శ్రీరామ పాదుకా స్తవము
సంపూర్ణము

మహావాక్యములు.

అష్టోత్తర శత మనన స్తోత్రము.

అహమేకోపి సూక్ష్మంచ జ్ఞాతా సాక్షీ సదా వ్యయః 1
బ్రహ్మైవాహం మనశ్శాంత సచ్చిదానంద లక్షణః 2
నిర్వికారో నిరాకారో నిరవద్యోహమద్వయః 3
నిరామయో నిరాభాసో నిర్వికల్పో హమాతతః 4
నిర్గుణో నిష్క్రియో నిత్యోనిత్య ముక్తోహ మచ్యుతః 5
నిర్మలో నిశ్చలోనంతః శుద్ధోహ మజరో మరః 6

అహ మాకాశ వత్సర్వం బహిరంతర్గతోచ్యుతః 7
సదా సర్వ సమస్సిద్ధో నిస్సంగో నిర్మలోచలః 8
అసంగోహ మనంగోహ మలింగోహ మభంగురః 9
ప్రశాంతోహ మనంతోహ మమలోహం చిరంతనః 10
అకర్తాహ మభోక్తాహ మవికారోహ మక్రియః 11
శుద్ధబోధస్వరూపోహం కేవలోహం సదాశివః 12
నిత్యశుద్ధ విముక్తోహం అఖండానంద మద్వయః 13
సాక్ష్యహం సర్వదా నిత్య శ్చిన్మాత్రోహం సదాశివః 14
సర్వోపాధి వినిర్ముక్తం సదా ద్వైత మానందం నిజబోధః
అవస్థాత్రయ భావాభావసాక్షిస్స్వయం సత్తామాత్రః 16
సదా సర్వగతో దేవః స్థిరః పూర్ణో నిరంతరః 17
అహమాత్మా నిరాకార స్సర్వవ్యాపీ స్వభావతః 18
బ్రహ్మైవాహం సదాద్వైతం శుద్ధజ్ఞాన నిర్మలః 19
అహమేవ సదానంద శ్శుద్ధో విజ్ఞాన విగ్రహః 20
నిత్యం సుఖం నిష్కల మప్రమేయం అరూప మవ్యక్తః 21
అనాఖ్యమవ్యయం జ్యోతిస్స్వయం స్వప్రకాశైకరూపః 22
జ్ఞాతృ జ్ఞాన జ్ఞేయ శూన్యం సత్యబోధ సుఖరూపః 23
నిర్వికల్పం కేవల చిన్మాత్రోహం అపరోక్ష స్వరూపః 24
ఆధారాధేయరూపోహం అవృత్తి వృత్తిసాక్షి చైతన్యరూపః
అహమేకం మిదం విశ్వం వ్యోమాకారం నిరంతరః 26
నిత్యానందై కరసంప్రత్య గభిన్నం దేహత్రయవిలక్షణః 27
అనాదితత్వం త్వమహ మిద మద ఇతి కల్పనాదూరః 28

రూపం నాహం నామ నాహం నకర్మ సచ్చిదానందరూపః
సర్వత్ర సర్వదా సర్వమహ మేకో నిరంతరః 30
తత్వమసీత్యాది మహావాక్య లక్ష్యార్థ స్వరూపః 31
వ్యష్టి సమష్ట్యుపాధిరహిత బోధానంద ఘనస్వరూపః 32
నిష్కళంకో నిరంజనో నిర్వికల్పో నిరాఖ్యాత శ్శుద్ధః 33
శాశ్వతానంద రూపోహం సర్వవేదాంత వేద్యః 34
అప్రమేయం అమృతత్వం మనోవాచామగోచరః 35
అవ్యక్తాది సృష్టి ప్రపంచేషు వ్యాప్య పూర్ణ మవినాశః 36
సూక్ష్మా త్సూక్ష్మతర పరంజ్యోతీరూపం పరమపురుషః 37
పురాణోరణురూపోహం ఆదిమధ్యాంత విహీన మేకః 38
ప్రణవస్వరూపోహం అద్వితీయ మనపద్య మసంగః 39
ప్రజ్ఞానైక రసోహం జ్ఞాతృ జ్ఞానం జ్ఞేయ విహీనపరః 40
న బద్ధోనైవ ముక్తోహం స్వభావనిర్మల బ్రహ్మపురుషః 41
అహం బ్రహ్మాస్మీత్యాకారం సత్య బుద్ధ ముక్తః 42
అచింత్య మవ్యక్త మనంతరూపం స్వయంబ్రహ్మమయః 43
నజాతోహం మృతో వాపి నమేకర్మ నిరాశ్రియః 44
చిదానంద మరూప మద్భుతోహం త్రిపరిచ్ఛేద వర్జితః 45
పరసచ్చిత్సుఖరూపోహం అమాయం సర్వాఖ్యారహితః 46
సర్వేంద్రియ వివర్జితం నిత్యకైవల్యం సదాత్మరూపః 47
అకార ఉకారో మకారజ్యోతిర్ జ్యోతి స్వయం జ్యోతిర్మయః 48

సద్ఘనం చిద్ఘనం నిత్యమానంద ఘనం పరికృతే సాక్షి
రూపః 49
సజాతీయ విజాతీయ స్వగతభేదరహిత పూర్ణాకారః 50
బ్రహ్మైకరూపోహం సదా విముక్తోస్మి సద్వైకరూపః 51
వ్యోమేవపూర్ణోస్మి విమలోస్మి చిదేవ కేవలః 52
విదేహం గగనాకారం నిత్యవిశుద్ధ స్వభావతః 53
కేవలం అద్వితీయం బ్రహ్మైవాహం వేద్య వేదకవర్జితః 54
దహనపవనహీనం సలిల పృథ్వీహీనం విజ్ఞాన మేకః 55
జ్ఞానామృతం శుద్ధమతీంద్రియోహం నచ భూతసంఘః 56
పూర్ణోఽనిత్యయేక శ్చివోహం ధారణా ధ్యాన నిర్ముక్తః 57
మోక్షానందైక సింధురేవాహం సూక్ష్మోహ మక్షరః 58
విగళిత గుణజాల కేవలాత్మాహం సర్వసాక్షి స్వరూపః 59
కూటస్థ చేతనోహం స్వస్వరూపం వేదవేదాంత లక్ష్యః 60
నిర్మల నిర్వాణమూర్తి రేవాహం నిరపము వోహ మజః 61
అహంధ్యాతా పరంధ్యేయ మఖండ ఖండరహితః సర్వ
మేకః 62
కేవల సన్మాత్రసార భూతోహం నిజబోధ స్వతంత్రితః 63
పరమానందైక భూమోహం అఖండానందపూర్ణః 64
బుద్ధోముక్తోయ మద్భుతాత్మాహం శుద్ధోహమద్వయః 65
ఏకోహం సంపూర్ణ భావాభావవిహీన కైవల్యజ్యోతిర్మయః
శాశ్వతవిజ్ఞాన సమరసాత్మాహం స్వభావ నిర్మలః 67

అనంత సమరస మేకోహం భోజ్యం భోక్తా భోగశ్చ
విలక్షణః 68

ఆదిశూన్యోహం నిరుపమం త్రిపుటీశూన్యం అశూన్యః 69

స్వరూపనిర్వాణ మయోహం బహిరంతరవర్జిత సర్వసమః

కేవలతత్వ నిరంజనోహం సదా లక్ష్యాలక్ష్య వివర్జితః 71

శుద్ధాద్వైత పరాత్పరోహం నిత్యనిర్మల నిశ్చల గగనాకారః

సహజానందోహం గమనాగమన వినిర్ముక్తో నిర్వికల్పో
నిరాకులః 73

భావాభావ వినుర్ముక్త మంతరాళం దినరాత్రి భేద వివర్జితః

నిర్గుణం శుద్ధ మవ్యయం అశరీరం సమం తత్వం సర్వ
బ్రహ్మమయః 75

చైతన్యం దోషరహితం సర్వజ్ఞం పూర్ణమేవాహం గగ
నోపమః 76

సర్వవివర్జిత సర్వసమోహం కారణకార్య విహీనసమః 77

గురుశిష్య వివర్జిత తత్వపదోహం నిరంతర సర్వ శివః 78

ద్వైతాద్వైత వివర్జితోహం నిత్యముక్త పురుషోహ కేవలః 79

అహమేవ సదా సర్వమేకం నిరంతరం సర్వమాత్మైవ 80

అహమేవ సదా నిత్యో క్షుత్పిపాసాది షడూర్మిదూరః 81

అపాణి పాదోహ మవాగ చక్షుర ప్రాణ విచిత్ర పురాతనః

నిత్యోహం విశుద్ధాంతఃకరణ ముముక్షు జనానుభవవేద్యః 83

అవ్యయం అఖిలోపాధి వినిర్ముక్తం అనాద్యనంతం శుద్ధం
శివం శాంతః 84

దేశకాల వస్తు పరిచ్ఛేద రాహిత్య చిన్మాత్రం సూక్ష్మతత్వ
రహస్యః 85

ఉత్పత్తివినాశ షడ్భావ వికారాది రహితోహం అనిధి
వినిర్ముక్తపరః 86

సత్యం జ్ఞాన మనంతం ఆనందం సర్వశరీరోపాధ్యః 87

సర్వాత్మా సర్వరూప శ్చ సర్వాతీతోహం అనంతమవ్యయః
సర్వకల్పనాధిష్ఠానం సర్వప్రకాశకం సర్వగతం
నిరావరణచిన్మాత్రః 89

నిర్విశేష చిన్మాత్రోహం సదద్వైత మానందం సర్వ
జగదానంద లక్షణః 90

అనిర్వచనీయ స్వయంజ్యోతి స్స్వరూపోహం నిరతిశయః
ప్రమేయాది త్రియసాక్ష్యహం సూక్ష్మం ప్రమేయాది
విలక్షణః 92

యద్వాచానభ్యుదితం యేనవాగభ్యుద్యతేతదేవాహ మూతతః
యన్మనసానమనతే యేనాహుర్మనో మతం తదేవాహ
మద్వయః 94

యచ్చక్షుషా న పశ్యతియేన చక్షూంషి పశ్యతి తవాహ
మచ్యుతః 95

యచ్ఛ్రోత్రేణ న శృణోతి యేన శ్రోత్ర మిదం శృతం
తదేవాహ సర్వగతః 96

యత్ప్రాణేన న ప్రాణితి యేన ప్రాణః ప్రణీయతే
తదేవాహ మనామయః 97

సర్వత్రి మఖండైక రసోహం గగనాకారం అహా
మేకోనిరంజనః 98

నేతి నేతీతి నేతీతి శేషితం యత్పరం పదం తదస్మి
పరాపరః 99

స్థాణుర్నిత్య సదానంద శుద్ధో జ్ఞానమయో మలః 100
ఆకాశవన్నిర్మల నిర్వికల్ప నిస్సీమ నిష్పంద ననిర్వికారః
అద్వితీయ పరిచ్ఛిన్న సచ్చిదానంద మూర్తిః 102
నిత్యానందో నిత్యదాతా నిర్మలోహం చిదాత్మస్వరూపః 103
జాగ్రిత్స్వప్న సుషుప్త్యాది ప్రపంచం యత్ప్రకాశతే
తదేవాహ నిరాకులః 104

పరిజ్ఞానమేవత ద్బ్రహ్మే త్యుపదేష్టాహ మీశ్వరః 105
బోధానందైకమూర్తి రేవాహం కేవలాఖండ చిన్మాత్రరూపః
ఆత్మాహం సర్వభూతానాం విభుస్సాక్షీ న సంశయః 107
జ్ఞానామృతం శివోహం బ్రిహ్మైవాహం సచ్చిదానంద
రూపః 108

హరిః ఓమ్.

శ్రీ దక్షిణామూర్తి స్తోత్రము

ఓమ్ స్ఫటికరజితవర్ణం మౌక్తికీ మక్షమాలామ్
అమృతకలశవిద్యాం జ్ఞానముద్రాం కరాగ్రే
దధతమురగకక్ష్యం చంద్రచూడం త్రినేత్రమ్
విధృత వివిధభూషం దక్షిణామూర్తి మీడే ॥౧॥

తా॥ స్ఫటిక రజితములవంటి స్వచ్ఛమైన వర్ణము గలవాడును, ముత్యములతో చేయబడిన జపమాలను ధరించినవాడును, అమృతకలశము గైకొనిన వాడును, విద్యానిధియును, హస్తముల చివఱ చిన్ముద్ర ధరించినవాడును, కక్ష్యభాగమున సర్పములు గలవాడును, శిరస్సుపై చంద్రుడు యొప్పుచున్న వాడును, త్రినేత్రుఁడును, పెక్కు భూషణముల ధరించినవాడు నగు శ్రీ దక్షిణామూర్తిని స్తుతించెదను.

ఓమ్ ముద్రాం భద్రార్థధాత్రీం స పరశుహరిణం
బాహుభిర్బాహుమేకం । జాన్వాసక్తం దధా
నో భుజగబిలసమాబద్ధకక్ష్యోవటాధః । ఆసీన
శ్చంద్రఖండ ప్రతిఘటితజటాక్షీర గౌరస్త్రి
నేత్రో । దద్యాదాద్య శ్శుకాద్యై ర్మునిభిరభి
వృతో భావశుద్ధిం భవో నః ॥౨॥

తా॥ శుభార్థముల నొసంగు చిన్ముద్రను ధరించినవాడును, పరశుహరిణంబుల చేబూనివాడును, మోకాటిపై నొక హస్తము నుంచుకొనిన వాఁడును, కక్ష్యభాగమున సర్పములచే జుట్టబడిన వాడును, వటవృక్షముక్రింద నాసీనుడును, చంద్రఖండం బొప్పు

చున్నట్టి జటాజూటము గలవాడును, క్షీరమువలె స్వచ్ఛమైన కాంతి గలవాడును, త్రినేత్రుడును, సనాతనుడును, శుకాది మునులచే స్తుతింపఁబడువాడునగు శ్రీ దక్షిణామూర్తి మాకు భావ శుద్ధిని గలుగచేయు గాక !

ఓమ్ భస్మవ్యాపాండు రంగశ్శశికలధరో జ్ఞానము
దాక్షమాలా । వీణాపుస్తైర్విరాజత్కర కమ
లధరో యోగపట్టాభిరామః । వ్యాఖ్యాపీఠే
నిషణ్ణో మునివరనికరైః స్సేవ్యమానః ప్రస
న్నః । సవ్యాళః కృత్తి సావాస్సతత మవతు
నో దక్షిణామూర్తిరీశః ॥ ३ ॥

తా॥ భస్మధారణచే తెల్లని కాంతిగలవాడును, చంద్రశేఖరుఁడును, జ్ఞానముద్రను చేబట్టినవాడును, జపమాలను ధరించినవాడును, వీణాపుస్తకములు విరాజిల్లు కరకమలములు గలవాడును, యోగ పట్టాభిషిక్తుడును, భక్తుల హృదయములందు రమించువాడును, వాక్పీఠమున నాసీనుఁడును, శ్రేష్ఠమైన మునుల సముదాయముచే సేవింపబడువాడును, ప్రసన్నచిత్తుడును, సర్పముల ధరించినవాడును, ఏనుగుచర్మము వస్త్రముగా గలవాడును, ఈశ్వర స్వరూపుడు నగు శ్రీ దక్షిణామూర్తి మమ్ము నిరతము బ్రోవుగాక !

ఓమ్ వీణాంకరైః పుస్తకమక్షమాలాం బిభ్రాణ
మభ్రాభగళం వరాఢ్యమ్ । ఫణీన్ద్రకక్ష్యం
మునిభిశ్శుకాద్యైస్సేవ్యం వటాధః కృత
నీడమీడే ॥ ४ ॥

తా॥ హస్తములయందు వీణ, పుస్తకము, జపమాలను ధరించినవాడును, మేఘకాంతివలె నిలమైన ఉత్తమ కంఠప్రదేశముచే భాసిల్లువాడును, కక్ష్యభాగమున నాగేంద్రము గలవాడును, శుకాదిమునులచే స్తుతింపబడువాడును, వటవృక్షముక్రింద నివాసమేర్పరచుకొనినవాడు నగు శ్రీ దక్షిణామూర్తిని స్తుతించెదను.

ఓమ్ ముద్రాపుస్తకవహ్నినాగ విలసద్బాహుం
ప్రసన్నాననమ్ । ముక్తాహారవిభూషణం శశి
కళా భాస్వత్కిరీటోజ్జ్వలమ్ । అజ్ఞానాపహ
మాదిమాది మగిమర్థం భవానీపతిమ్ । న్య
గ్రోధాస్త నివాసినం పరగురుం ధ్యాయామ్య
భీష్టాప్తయే ॥౫॥

తా॥ చిన్ముద్ర, పుస్తకము, అగ్ని, సర్పము—ఇవి హస్తములందు గల్గి ప్రకాశించువాడును, ప్రసన్న ముఖుడును, ముత్యాలహారములే భూషణములుగా గలవాడును, చంద్రకళలచే ప్రకాశించుచున్న ఉజ్జ్వలకిరీటముచే నొప్పువాడును, అజ్ఞానమును బోగొట్టువాడును, ఆదిపురుషుడును, ప్రణవార్థ స్వరూపుడును, పార్వతీపతియు, వటవృక్షము క్రింద నివసించువాడును, పరమగురువు శ్రీ దక్షిణామూర్తిని అభీష్టసిద్ధికొఱకు ధ్యానించెదను.

ఓమ్ యోగీన్ద్రహృదయామ్భోజ నిషణ్ణ మపవర్గ
దమ్ । నమామి దక్షిణామూర్తిం ప్రణవా
త్మ స్వరూపిణమ్ ॥౬॥

తా॥ యోగీంద్రుల హృదయకమలముల వసించువాడును మోక్షము నొసంగువాడును, ప్రణవాత్మస్వరూపుడునగు శ్రీదక్షిణామూర్తికి నమస్కరించెదను.

ఓమ్ నమో బ్రహ్మాదిభ్యో బ్రహ్మవిద్యా సంప్ర
దాయకర్తృభ్యో । వంశఋషిభ్యో మహద్భ్యో
నమో గురుభ్యః ॥౭॥

తా॥ చతుర్ముఖ బ్రహ్మ మొదలుగాగల బ్రహ్మవిద్యా సంప్రదాయ కర్తలును, ఋషివంశీయులు నగు గురువులకు నమస్కారము.

ఓమ్ నమశ్శ్రుతిశిరః పద్మషండమార్తాండ మూర్తయే
బాదరాయణ సంజ్ఞాయ మునయే శివవేశ్మనే ॥౮॥

తా॥ ఉపనిషత్తులను పద్మసమూహమునకు సూర్యుడును, బాదరాయణుడను పేరుగలవాడును, మంగళత్వమునకు నిలయుడును నగు శ్రీ వ్యాసమునికి నమస్కారము.

ఓమ్ నారాయణం నమస్కృత్య నరంచైవ నరో
త్తమమ్ । దేవీం సరస్వతీం వ్యాసం తతో
జయముదీరయేత్ ॥౯॥

తా॥ శ్రీమన్నారాయణునకును, నరులలో నుత్తమునకును, శ్రీ సరస్వతీ దేవికిని, శ్రీ వ్యాసభగవానునకును నమస్కరించి ఆ పిదప జయమును చెప్పుచున్నాను.

ఓమ్ హరే రామ హరే రామ రామ రామ హరే
హరే । హరే కృష్ణ హరే కృష్ణ కృష్ణ కృష్ణ
హరే హరే ॥౧౦॥

ఓమ్ ఇతిషోడశకం నామ్నాం కలికల్మష నాశనమ్ ।
నాతః పరతరోపాయ స్సర్వవేదేషు దృశ్యతే ॥౧౧॥

తా॥ పదునాఱక్షరములు గల మంత్రము కలికల్మషములను బోగొట్టునదై యున్నది. అట్లు కలికల్మషములను పోగొట్టునదైన మఱియేయుపాయమున్ను దీనికి మించినది సర్వవేదములందును కానుపించుటలేదు.

ఓమ్ హరేర్నామ హరేర్నామ హరేర్నామైవ
కేవలమ్ । కలౌ నాస్త్యేవ నాస్త్యేవ నాస్త్యేవ
గతిరన్యథా ॥౧౨॥

తా॥ కేవలము శ్రీహరి నామముచే దప్ప ఈ కలియుగమున మనుజులకు తరించుటకు వేఱుమార్గము లేదు; ముమ్మాటికిని లేదు.

ఓమ్ శివనామైవ సంసారమహారోగైక శామకమ్ ।
నాన్యత్సంసార రోగస్య శామకం దృశ్యతే
మయా ॥౧౩॥

తా॥ శివనామ మొకటియే సంసారరోగమును శమింపజేయున దగును. అట్లు సంసార రోగమును శమింపజేయునట్టి మఱెద్దియు నాచే గాంచబడలేదు.

ఓమ్ వృత్తిహీనం మనఃకృత్వా క్షేత్రజ్ఞం పరమాత్మని । ఏకీకృత్య విముచ్యేత యోగోఽయం
ముఖ్య ఉచ్యతే ॥౧౪॥

తా॥ మనస్సును వృత్తిరహితముగాజేసి, క్షేత్రజ్ఞుని (జీవుని) పరమాత్మయందైక్య మొనర్చి, విముక్తి నొందవలయును. ఇదియే ముఖ్యమగుయోగమని వచింపబడును.

ఓమ్ యదా సర్వాణి భూతాని సమాధిస్థో న పశ్యతి ।
ఏకీభూత పరేణాసౌ తదా భవతి కేవలః ॥౧౫॥

తా॥ ఎపుడు సమాధిస్థితియందు సర్వజీవులను పరమాత్మ కంటె అన్యముగ భావించక కేవలము పరమాత్మ స్వరూపము గనే భావించుదురో అపుడే కేవలపరబ్రహ్మస్వరూపు లగుదురు.

ఓమ్ దేహాఽభిమానపాశేన చిరం బద్ధోఽపి పుత్రక ! ।
బోధోఽహం జ్ఞానఖడ్గేన తన్నికృత్య సుఖీభవ॥ .

తా॥ ఓ పుత్రకా ! దేహాభిమానము లను పాశముచే చిరకాలము నీవు బంధింపబడి యున్నావు. నేను చిద్రూపుడ నగు యాత్మను. వివేక ఖడ్గముచే పాశములను ఛేదించివైచి సుఖివి కమ్ము.

ఓమ్ సర్వభూతేషు చాత్మానం సర్వభూతాని చాత్మని ।
సమం పశ్యన్నాత్మయాజీ స్వారాజ్య మధిగచ్ఛతి॥

తా॥ సర్వభూతములందు తన్నును, తనయందు సర్వభూతములను సమముగ భావించునట్టి ఆత్మ స్వారాజ్యమును (మోక్షమును) బడయుచున్నాఁడు.

ఓమ్ యోమాం పశ్యతి సర్వత్ర సర్వంచమయి
పశ్యతి । తస్యాహం న ప్రణశ్యామి స చ
మేన ప్రణశ్యతి ॥౧౮॥

తా॥ అంతట నన్నే గాంచువాడును, నాయందే అంతయు వీక్షించువాడు నగు వానికి నేను కనబడకపోను; అతడు నాకు కనబడకపోడు.

ఓమ్ సర్వేఽత్ర సుఖినస్సన్తు । సర్వేసన్తు నిరా
మయాః । సర్వే భద్రాణి పశ్యన్తు । మా కశ్చి
ద్దుఃఖ మాప్నుయాత్ ॥౧౯॥

తా॥ ఈ ప్రపంచమున నందఱును సుఖమునే పొందుదురు గాక! సర్వులును దుఃఖరహితులు అగుదురుగాక! శుభములనే గాంచుదురు గాక! ఒకడేని క్లేశముల నొందకుండును గాక!

ఓమ్ సర్వేషాం స్వస్తిర్భవతు । ఓం సర్వేషాం
శాన్తిర్భవతు । ఓం సర్వేషాం పూర్ణంభవతు ।
ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః ॥

శంభో! శివ శివ! శివ శివ! శివ శివ! ।
నారాయణ! నారాయణ! నారాయణ! ఓమ్॥

హరిః ఓం.

శ్రీ సూర్యాష్టకమ్

సూర్యనమస్కారము

ఆదిదేవ నమస్తుభ్యం ప్రసీద మమభాస్కర
దివాకర నమస్తుభ్యం ప్రభాకర నమోస్తుతే 1
సప్తాశ్వారథమారూఢం ప్రచండం కశ్యపాత్మజం,
శ్వేతపద్మ ధరం దేవం తం సూర్యం ప్రణమామ్యహమ్ 2
లోహితం రథమారూఢం సర్వలోక పితామహం,
మహా పాపహరం దేవం తం సూర్యంప్రణమా మ్యహమ్.3
త్రైగుణ్యంచ మహాశూరం బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరమ్,
మహా పాపహరం దేవం తం సూర్యం ప్రణమామ్యహమ్.4
బృంహితం తేజసాం పుంజం వాయురాకాశ మేవ చ,
ప్రభు స్త్వం సర్వలోకానాం తం సూర్యం ప్రణమామ్యహం.
బంధూక పుష్పసంకాశం హారకుండల భూషితం,
ఏకచక్రధరం దేవం తం సూర్యం ప్రణమామ్యహమ్. 6
విశ్వేశం విశ్వకర్తారం మహాతేజ ప్రదీపనమ్,
మహాపాపహరం దేవం తం సూర్యం ప్రణమామ్యహమ్. 7
శ్రీవిష్ణుం జగతాం నాథం జ్ఞానవిజ్ఞాన మోక్షదమ్,
మహాపాపహరం దేవం తం సూర్యం ప్రణమామ్యహమ్.8
అంతర్జ్యోతిర్బహిర్జ్యోతిః ప్రత్యగ్జ్యోతి ర్పరాత్పరః,
జ్యోతిర్జ్యోతి స్స్వయంజ్యోతి రాత్మజ్యోతి శివోశ్మ్యహం. 9

తా॥ బాహ్యాభ్యంతరములు, ప్రకాశింపజేయు, జ్యోతిస్స్వరూపుడును, ప్రత్యగాత్మయు, పరాత్పరుడును, (సూర్యాది) జ్యోతులకున్న జ్యోతియును, స్వయంజ్యోతియును, ఆత్మజ్యోతియును, అయిన శివుడు నేను.

ఆత్మజ్యోతిర్మనోజ్యోతి జ్యోతిశ్చక్షుస్స్వపశ్యతి,
సబాహ్యాభ్యంతర జ్యోతి స్సాజ్యోతి శివముచ్యతే. 10

తా॥ ఆత్మ జ్యోతి స్వరూపమే, మనస్సు జ్యోతిస్స్వరూపమే, సత్యస్వరూపుడైన పరమాత్మను దర్శించునవి. (జ్ఞాననేత్రము) ఇట్లు జ్ఞాననేత్రముగలవాడు బాహ్యాభ్యంతరములయందు ప్రకాశించు జ్యోతి స్వరూపుడగు శివుడే యగుచున్నాడు. ఆ జ్యోతియే. శివము.

ఆత్మార్పణ

భగవన్నివేదన.

ఓం భూర్భువ స్సువః । ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం
భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో యోనః ।
ప్రచోదయాత్ ॥

దేవ సవితః ప్రసువ । సత్యం త్వర్తేన పరిషించామి॥
ఓం ప్రాణాయ స్వాహా । ఓం అపానాయ స్వాహా ।

ఓం వ్యానాయ స్వాహా । ఓం ఉదానాయ స్వాహా ।
ఓం సమానాయ స్వాహా । ఓం బ్రహ్మణే స్వాహా॥

తా॥ పంచప్రాణులతో గూడుకొనియున్న ఓం అను పర మాత్మస్వరూపు డయిన బ్రహ్మమునకు అర్పితం స్వాహా॥

మంగళమ్

శ్లో॥ మంగళం భగవాన్ శంభో మంగళం వృషభధ్వజః
మంగళం పార్వతీనాథ మంగళం భక్తవత్సలః॥
మంగళం భగవన్ విష్ణో మంగళం మధుసూదన ।
మంగళం పుండరీకాక్ష మంగళం గరుడధ్వజః॥
మంగళం మద్గురుభ్యోస్తు । తద్గురుభ్యోస్తు మంగళం
అస్మత్సర్వ గురుభ్యోస్తు । నిత్యశ్రీర్నిత్య మంగళం॥
మంగళం గురుదేవాయ । మహనీయ గుణాత్మనే ।
సర్వలోక శరణ్యాయ । సాధురూపాయ మంగళమ్ ॥

శ్రీ విష్ణు హారతి

ఆదితాళము.

జయ జగదీశ్వర ఈశ్వర – కరుణానిధే స్వామీ
జయ జయ సబ్ జగపాలక – ప్రభు అంతర్యామీ ॥జయ॥
శ్యామస్వరూప మనోహర – పీత వసన ధారీ
శశిమండల సుఖశోభా – మందహాసన ప్యారీ ॥జయ
శశిమకుట మకరాకృతీ – కుండలకానమే
మస్తక తిలక విరాజే – బనమాలా తనమే ॥జయ
చతురభుజా బాజుబంధ – కంకణ సుఖదాయీ
శంఖ చక్రి గదా పద్మ – విరాజేకర మాహీ ॥జయ
కటీమే మణిమయ సుందర–మేఖల రాజ రహీ
చరణనమే నూపురధ్వని–చనచన బాజ రహీ ॥జయ
వామ అంకమే కమలా–ముఖ పంకజ సోహే
పీరఖయగళ చ ఛీ సుందర–ఋషిముని మన మోహే
స్వర్ణసింహాసన విస్తర–కోమల సుఖకారీ
శేషనాగ ఫణ ఛత్ర–విరాజే శిరధారీ ॥జయ
గరుడ ఖడే తరజోడే–పార్షదచమరకరే
శివ సనకాదిక నారద–శారద ధ్యానధరే ॥జయ
దీనదయాళ దయానిధే–భక్తజన హితకారీ
శరణాగత ప్రతిపాలక–భవబంధనహారీ ॥జయ

జో జన హారికీ ఆరతీ — ప్రేమసహిత గావే
బ్రహ్మానంద పరమపద — సో నిశ్చయ పావే
జయ జగదీశ్వర ఈశ్వర—కరుణానిధే స్వామీ
జయజయ సబ్ జగపాలక— ప్రభు అంతర్యామీ॥

మంగళము

ఆటతాళం

1. పరాత్పరా పరేశ । పరంధామ మంగళం
సురేంద్ర మౌనివందితా । సుఖాత్మ మంగళం ॥పరా॥
2. అనాధనాథ రక్షకా । అనంత మంగళం
సనాతనా వినోదనా । సుధీర మంగళం ॥పరా॥
3. అఖండ చిత్కళావిలాస। యనఘ మంగళం
అఘోర పాపనాశ జగ ।ద్భరిత మంగళం ॥పరా॥
4. అశేష దుఃఖరహిత । ఆదిదేవ మంగళం
విశేష గ్రహావినాశ । విశ్వేశ మంగళం ॥పరా॥
5. భక్తాంతరంగవాస । పరమపురుష మంగళం
సర్వశక్తి నిలయవాస । విశ్వరూప నీకు మంగళం ॥ప॥
6. ధరణి గీత ఆశ్రమా । సుధామ నీకు మంగళం
దాస హృదయవాస । చిద్విలాస యిదిగో మంగళం ॥
పరాత్పరా । పరేశ । పరంధామ మంగళమ్॥

నమస్కారము

శ్లో॥ నమస్తే నమస్తే విభో విశ్వమూర్తే,
నమస్తే నమస్తే చిదానందమూర్తే,
నమస్తే నమస్తే తపోయోగ గమ్యా,
నమస్తే నమస్తే శ్రుతిజ్ఞానగమ్యా.

శ్లో॥ త్వమేవ మాతా చ పితాత్వమేవ,
త్వమేవ బంధుశ్చ సఖా త్వమేవ,
త్వమేవ విద్యా ద్రవిణం త్వమేవ,
త్వమేవ సర్వం మమదేవ దేవ.

శ్లో॥ కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా,
బుధ్యాత్మనావా ప్రకృతే స్వభావాత్,
కరోమి యద్యేత్ సకలం పరస్మై,
నారాయణాయేతి సమర్పయామి.

శ్లో॥ స్వస్తి ప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం,
న్యాయేన మార్గేణ మహీం మహీశాః,
గో బ్రాహ్మణేభ్యః శుభమస్తు నిత్యం,
లోకాః సమస్తాః సుఖినో భవంతు.

ఓం సర్వేషాం స్వస్తిర్భవతు,
ఓం సర్వేషాం శాంతిర్భవతు,
ఓం సర్వేశాం పూర్ణం బవతు.

ఓం శాంతిః శ్శాంతిః శ్శాంతిః.

ఓం అని దీర్ఘముగా ఒక నిమిషకాలము మూలాధారమునుంచి శ్వాసముయొక్క సహాయముచేత మెల్లగ ఉచ్చరించుచు సహస్రారమునందు లయింపజేయవలయును. ఇట్లు ఓం ఓం ఓం అని మూడుసార్లు ధ్యానించి శాంతి నొందుదురుగాత,

---

భజన.

శ్రీకృష్ణ చైతన్య ప్రభు నిత్యానందం
హరేరాం హరేకృష్ణ రాధే గోవిందం
హేరామ హేకృష్ణ హే వాసుదేవ
హరేరాం హరేకృష్ణ రాధే గోవింద
హేరామ హేకృష్ణ హేజగద్గురో
హరేరాం హరే కృష్ణ రాధేగోవింద
గోవింద గోవింద హరే మురారే
గోవింద గోవింద ముకుంద కృష్ణ

కృష్ణా కృష్ణా గోవిందకృష్ణా
గోవింద గోవింద గోపాలకృష్ణ
కృపానంద ముకుంద మురారే
వామన మాధవ గోవింద
శ్రీధర కేశవ రాఘవ విష్ణో
లక్ష్మీనాయక నరసింహో.

శ్రీ శివస్తుతి—నామావళి

చంద్రశేఖర చంద్రశేఖర । చంద్రశేఖర పాహిమాం
చంద్రశేఖర చంద్రశేఖర । చంద్రశేఖర రక్షమాం॥ 1
సంగమేశ్వర సంగమేశ్వర । సంగమేశ్వర రక్షమాం
పాపనాశన పాపనాశన । పాపనాశన పాహిమాం॥ 2
శంభో శంకర గౌరీశా । శాంతదయాపర విశ్వేశా
ఉపదిశతారక మద్యైవ। కాలవిలంబో నహిదేవా. 3
శంకరశివ శంకరశివ । శంభోశంకర మహాదేవ
శంభోశంకర మహాదేవ । సాంబసదాశివ గురుదేవ॥ 4
శివశివ శివశివ శివశరణం।భవభయ భవభయభయహరణం ॥5
శంకరశంకర జగత్ప్రభో।సంయమిశంకర జగద్గురో॥ 6
దత్తగురు దత్తగురు । దత్తాత్రేయ వధూతగురు॥ 7॥
శివ శివ శివ శివ । శివాయ నమ ఓం,
శివాయ నమ ఓం । శివాయ నమ ఓం నమశ్శివాయ ॥8

ప్రార్థన

1. జయ జానకీరమణ । జయ విభీషణ శరణ
జయ సరోరుహచరణ । జయదీన కరుణా ॥జయ॥
జయ లోక శారణ్య । జయ భక్త కారుణ్య
జయ దివ్య లావణ్య । జయ జగత్పుణ్యా ॥జయ॥

2. సకలలోకావాస । సాకేతపురివాస
అకళంక నిజదాస । అబ్జముఖిహాసా ॥జయ॥
సుఖమునిస్తుతిపాత్ర । శుభదనుత చారిత్ర
మకర కుండలకర్ణ । మేఘశ్యామవర్ణా ॥జయ॥

3. కమనీయకోటీర । కౌస్తుభాలంకార
కమలాక్ష రఘువీర । కమలావిహారా ॥జయ॥
సమరరిపు జయధీర । సకలగుణ గంభీర
అమల హృత్సంచార । అఖిలార్తిహారా ॥జయ॥

4. రూపనిందితమార । రుచిరసద్గుణశూర
భూప దశరథ కుమార । భూభారహార
పాపసంఘవిదార । పంక్తిముఖి సంహార
శ్రీపతే సుకుమార । సీతావిహార ॥జయ॥

ఆరభిరాగం — త్రిపుటితాళం.

శరణు శరణు సురేంద్ర సన్నుత । శరణు శ్రీపతివల్లభా
శరణురాక్షస గర్వసంహార । శరణు వెంకట నాయక ॥శ॥
అనిమిషేంద్రులు మునులు । దిక్పతు లమర కిన్నరసిద్ధులు,
ఘనతతో రంభాదికాంతలు । గాచినా రెచ్చరికయా ॥శర॥
కమలధరుడును కమలమిత్రుడు । కమలశత్రుడు కమలయు
క్రమముతో మిముగొలువనిప్పుడు।గాచినారెచ్చరికయా ॥శ॥
పరమపద గోవింద మాధవ । పద్మనాభ జనార్దనా
ధరణి ధరవర గరుడవాహన । దైత్య బలిమదభంజనా ॥
ఎన్నగల ప్రహ్లాదభక్తులు । ఎలమితో మిము గొలువ వచ్చిరి
విన్నపము వినవయ్య దేవర । విజయవెంకట నాయకా॥శ॥

మధ్యమావతిరాగం — ఆదితాళం.

ప॥ నారాయణతే నమోనమో భవ।నారదసన్నుత నమోనమో॥
మురహర నగధర ముకుందమాధవ । గరుడ గమన పంకజనాభా ।
పరమపురుష భవభంజన కేశవ । నరమృగ శరీర నమో నమో ॥నా॥
జలధిశయన రవి చంద్ర విలోచన । జలరుహభవనుత చరణయుగ ।
బలిబంధన గోపీజనవల్లభ । నళినోద్ధరతే నమోనమో॥
శ్రీవత్సలాంఛన పీతాంబరధర।దేవకినందన నారాయణా
గోవత్సపాలన గోవర్ధనధర।గోపప్రియతే నమోనమో॥

కౌసల్యాత్మజ కాయిత ఫలదా। కరుణాసాగర కాంతిమయా
దశరధనందన దనుజకులాంతక । కుశలవ జనకా !
నమో నమో ॥

తారాపతిహార తపనకులోద్భవ। తాపసమునిగణవంద్య పదా
మారీచాంతక మారుతిసేవిత । వారధిబంధన నమో నమో॥

ఆదిదేవ సకలాగమపూజిత । యాదవకుల మోహనరూపా
వేదోద్ధర శ్రీ వెంకటనాయక। నాధా ప్రియతే నమోనమో॥

సావేరిరాగం — చాపుతాళం.

1. దేవేశ గణారాధిత । దివ్యాంబుజపాదా
శ్రీ వెంకట గిరినాయక । శ్రీశా హెచ్చరికా ॥దే॥

2. కలిమానుష కలుషాపహా । కమనీయ సుకీర్తే
అలిమేలో మంగా మోహన । మూర్తే హెచ్చరికా॥దే॥

3. జలజాసన పరిపాలన । జగదేకనిధానా
కలశాంబుధి తట శోభన । చరణా హెచ్చరికా ॥దే॥

4. వకుళాసన హరిచందన । వనమధ్యవిహారా
సకలాగమపరిపాలన । చతురా హెచ్చరికా ॥దే॥

5. నారాయణ నరపోషణ । నరకాది సంహరణా
హేరావణ మద భంజన । ధీరా హెచ్చరికా ॥దే॥

6. శ్రీ కేశవ నారాయణ । గోవింద మురారే
శ్రీ మాధవ మధుసూదన । దామోదర శౌరే ॥దే॥

7. శేషాచల నిలయావర । భూషామణి వలయా
రోషాదివిజయమౌని । విధేయా హెచ్చరికా ॥దే॥
8. రజనీ చరవర నాయక । కాలావనమాలా
వ్రజపాలన వరవిజయ ।గోపాల హెచ్చరికా ॥దే॥

భజన ఆట.

1. కృష్ణ, గోవింద, గోపాల గాతే చలో,
మనకే, విషయోంకే, విషసే, హాటాతే చలో,
నామధనకా, ఖజాన, బడాతే చలో, ॥కృష్ణ॥
2. దేఖ, నా, ఇంద్రయోంకే, న, ఘోదేభగే,
రాత్దీన, ఉనకే, సంయమకే, కోడెలగే,
అపనే, రథకే, సుమాగగ, చలాతే చలో ॥కృష్ణ॥
3. కామ కరతే రహో, నామ జపతే రహో
రాత, దీన, కృష్ణకా, ధ్యాన, ధరతే రహో
పాపకి, వాసనయోం, హటాతే చలో ॥కృష్ణ॥
4. యాద, ఆయేగి, ఉనకె, కభీ న, కభీ
ఏసా, విశ్వాస, మనమే, జమాతే చలో ॥కృష్ణ॥
5. దుఃఖమే, తడపో మత్, సుఖమే, భూలో మత్,
ప్రాణ, జాయే, మగర్, నామ భూలో మత్
రాధా, కృష్ణకే, మనమే, రిజాతే చలో ॥కృష్ణ॥
6. నామ, జప, జపకే, లోగేనే, పాయిగలీ,
భక్తనే, హై, యీసీసే, కరీవనత్,
మురళీ, వాలోకె, మనసీ, రిజాతే చలో ॥కృష్ణ॥

భ జ న - ఆ ట.

1. మనువా, గోవింద, గోపాల గాతే చలో,
అపనే ముక్తికా । మారగ బనాతే ఛలో ॥మ॥

2. దుఃఖమే, రోవోమత్ । సుఖమే, భూలో మత్,
ప్రేమ, భక్తికే హం సూ । బహాతే చలో ॥మ॥

3. లోగేనె, కహతేకీ । భగవాను, ఆతే నహీ
ప్రేమ, భక్తిసే, ఉనకో । బులాతే, నహీ
భక్త ప్రహ్లాద, కీరీట । లాగాతే చలో ॥మ॥

4. లోగో కహతేకీ । భగవాను, ఆతే నహీ,
శవరీకి, తరహో, తుమ । ఖిలాతే, నహీ
సాగ, భక్త విదురకే తరహో । ఖిలాతే చలో,

5. దుఃఖమే, కహతేహై । కీ, భగవాను ఆతే నహీ
ద్రౌపతీ, కీ, తరహో । తుమ బులాతే నహీ
అఖిల జగకే, ప్రభుసే । మన లాగాతే చలో ॥మ॥

6. మనువా, గోవింద । గోపాల, గాతే చలో
ఏసా విశ్వాస మనమే । జమాతే, చలో
మనువా, గోవింద । గోపాల, గాతే చలో ॥మ॥

శివస్తోత్రమ్

బ్రహ్మమురారి సురార్చిత లింగమ్
నిర్మలభాసిత శోభితలింగమ్
జన్మజ దుఃఖ వినాశక లింగమ్
తత్ప్రణమామి సదా శివలింగమ్॥

దేవముని ప్రవరార్చితలింగమ్
కామదహన కరుణాకరలింగమ్
రావణదర్ప వినాశనలింగమ్
తత్ప్రణమామి సదా శివలింగమ్॥

సర్వసుగన్ధ సులేపితలింగమ్
బుద్ధివివర్ధన కారణలింగమ్
సిద్ధసురాసుర వందితలింగమ్
తత్ప్రణమామి సదా శివలింగమ్॥

కనక మహామణిభూషితలింగమ్
ఫణిపతి వేష్టిత శోభితలింగమ్
దక్షసుయజ్ఞ వినాశనలింగమ్
తత్ప్రణమామి సదాశివలింగమ్॥

కుంకుమ చందనలేపితలింగమ్
పంకజహార సుశోభితలింగమ్
సంచిత పాపవినాశన లింగమ్
తత్ప్రణమామి సదాశివ లింగమ్॥

శ్రీ రా మ ధ్యా న ము

ఏ క తా ళ ం

భజే విశేషసుందరం । సమస్తపాప ఖండనం
స్వభక్త చిత్తరంజనం తదైవరామ మద్వయమ్॥
జటాకలాప శోభితం । సమస్తపాప నాశకం
స్వభక్తభీతి భంజనం । భజేహరామ మద్వయమ్॥
నిజస్వరూప బోధకం । కృపాకరం భవాపహమ్
సమం శివం నిరంజనం। భజేహరామ మద్వయమ్॥
సప్రపంచ కల్పితం హ్యనామ । రూపవాస్తవమ్
నిరాకృతిం నిరామయం। భజేహరామ మద్వయమ్॥
నిష్ప్రపంచ నిర్వికల్ప । నిర్మలం నిరామయమ్
చిదేకరూప సంతతం । భజేహరామ మద్వయమ్॥
భవాబ్ధిపోత రూపకం । హ్యసేషదేహ కల్పితం
గుణాకరం కృపాకరం। భజేహరామ మద్వయమ్॥
మహావాక్య బోధకైర్విరాజ । మానవాక్పదైః
పరబ్రహ్మ వ్యాపకం । భజేహ రామ మద్వయమ్॥
శివప్రదం సుఖప్రదం । భవచ్ఛిదం భ్రమాపహమ్
విరాజమాన దైశికం । భజేహరామ మద్వయమ్॥

కానడరాగము – ఆదితాళం.

హరేరామ హరేరామ । రామరామ హరేహరే
హరేకృష్ణ హరేకృష్ణ । కృష్ణ కృష్ణ హరేహరే ॥హ॥

జననమొందె తనయుడొకడు । ఘనుడు రూపవంతు డెలిమి
జనకు డుల్లసిల్ల నెల్ల । జగములెల్ల నందమొందె హ॥
కరుణజూచి ఏలుకోర।పరమపురుష పాపదూర
నిరతమూని నామస్మరణ। మరుపకా ధ్యానించితీర ॥హ॥
ఘోర సంసారాబ్ధిదాటు । దారినెరుగ జాలనయ్య
నేరమూలు నెల్లమరచి । దారిజూపు దేవదేవ హ॥
అండపిండ బ్రహ్మాండంబులెల్ల । నిండిన బ్రహ్మాండరూప
దండిప్రేమ జూపి నీదు । అండజేర్చుకోర ధీర హ॥
అందమౌ నీ శ్యామసుందర । రాంగదర్శనం బొసంగి
నందహృదయ నందబ్రహ్మ । నందవార్ధి దేల్చుమయ్య॥
ధరణిగీత ఆశ్రమానుభావ।పరమపురుష సద్గురురామనామ
తిమ్మదాసహృదయవాస। నిరత చిద్విలాస యీశ హ॥

హిందుస్థాని భైరవి – చాపుతాళం

1. నేడు మనమందరముగూడి । పాడుదము పరమేశుని ।
యీడుజగమున లేకయుంతట। హెచ్చివెలిగెడు జ్యోతిని॥
2. కంధరమ్ముల, మందిరమ్ముల । గహనపర్వతసీమల ।
సుందరధ్వనితోడియోగులు । స్తుతియొనర్చెడు దేవుని॥
3. చెట్టుచెట్టున గానసంబున । జెలగు మధురతరంబుల ।
పిట్టలెవనిని బాడుచుండునో। ప్రీతిసాగరు నాతని ॥నే॥
4. నూతులందును చెరువులందును।లోతు తెలియని జలధిలో
శీతజలమును దావి కీర్తన । జేయు జలచర మాతని ॥

5. ఉత్సవంబుల నుల్లమలరగ । నువిదలెవ్వని బాడుచు
నుత్సహింతురో, యా దయామయు । నుత్తమోత్తమ
పురుషుని ॥నేడు॥

6. శూరులను వీరాధివీరులు । శుద్ధహృదయాంబుజముల
సారెసారెకు నెవనిదలతురో । సత్స్వరూపు బరేశుని ॥

బేహాగ్ - ఆదితాళం.

1. పరపితా మా । ప్రార్థన వినరా ।
పాపములో బడనీయకురా ।
శరణాగత ర । క్షకుడని నిన్నే ।
శరణుజొచ్చితిమి విడవకురా ॥పర॥

2. పరులను మావలె భావించెడు మది
పరమాత్మా మా కొసగుమురా ।
నిరతమునంతట నీమహిమల గను ।
నిరుపమవిద్యను నేర్పుమురా ॥పర॥

3. నీయాజ్ఞలనే నెరవేర్పగ మది ।
నిర్మలభక్తిని నిలుపుమురా ।
న్యాయసత్య కరుణాలయ మాలో ।
నద్భుతనాట్యము సల్పుమురా ॥పర॥

4. శాంతిధామ మా స్వాస్తమునందలి ।
చింతల నీ వెగ జిమ్ముమురా ।
అంతరంగమును నరవిందము నీ ।
కెంతయు బ్రీతి న । ర్పింతుమురా ॥పర॥

శహానా - చాపుతాళం.

1. ప్రభుని మరచితివేలే । పాపపు ఓ మనసా ।
శుభదృష్టితో నిన్ను । జూచునుగదవే ఓ మనసా ॥ప్ర॥
2. విభుదయ లేకున్న । విశ్వములోన
విభవము లెవ్వైన । విలసిల్లగలవే ఓ మనసా ॥ప్ర॥
3. నీవు పుట్టకమున్నే । నీకై దయతో
గావలసిన వెల్ల । గల్పించెగదవే ఓ మనసా ॥ప్ర॥
4. శరణని యా ప్రభు । మరుగున జేర
దరిలేని దుఃఖాబ్ధి । దాటించుగదవే ఓ మనసా ॥ప్ర॥
5. తలపులోపలనుండి । ధర్మమె జూపి
పలుతెరగుల నిన్ను । పాలించుగదవే ఓ మనసా ॥ప్ర॥
6. కరుణాది సద్గుణ । ఘనమణి ఖనియై
పరిపరివిధముల । భాసిల్లుగదవే ఓ మనసా ॥ప్ర॥

ముఖారి — ఆదితాళం.

1. నిఖిలజగము లేలు నీశు । నిన్ను నేలకుండునా ।
నిఖిలమెరుగు సర్వసాక్షి । నిన్ను నెరుగకుండునా ?॥ని॥
2. నిఖిల జీవరక్షకుండు । నిన్ను గానకుండునా ।
నిఖిల భువననాయకుండు । నిన్ను నడుపకుండునా?॥ని

3. నిఖిల మతని కప్పుగింప । నిన్ను మెచ్చుకుండునా
నిఖిల మతని దయయే యనగ। నీకు దుఃఖముండునా?

4. నిండి యంతట నుండువాడు । నీలో నుండకుండునా ?
నిండు మదిని నతని గొల్వ । నీకు లోప ముండునా ?

మధ్యమావతి - ఆదితాళం.

1. మరి రాదుర యీ । మానుష జన్మము
పరమపురుష కృప । వలననె గలిగెను ॥మరి॥

2. పరమేశుని వౌ । పరమాద్భుతముల
దరిశన మొనరింప । దగు యత్రిం బిది ॥మరి॥

3. పరిపరి విధముల । బరులకు హితముల
దరిని జేయ సా । ధన రాజమ్మిది ॥మరి॥

4. ఘన సద్గుణమణి । గణము గడింపగ
మనకు లభించిన । మహిత ధనం బిది ॥మరి॥

5. దేవుని జేర్పగ । జీవుని గొని చను
దేవదత్తమౌ । దివ్యరథం బిది ॥మరి॥

జంఝూటి — ఆదితాళము.

వదలకు మార్గము । పరమార్గమ్మున
వర్తిలుచుండవె । యో మనసా ।

సదమల భక్తిని । స్వామిని గొలుచుచు
సౌఖ్యము లందవె । యో మనసా ॥౧॥

పరుల సుఖమునే । పాటించుచు భువి
పను లొసరింపవె । యో మనసా ।
దురితదవాగ్నిని । దూఱుదు దారుణ
దుఃఖము లందకె । యో మనసా ॥౨॥

సత్యమె సర్వ । శ్రేయస్కరమని
సతత మెఱుంగవె యో మనసా ।
సత్యవ్రతమును । సలిపెదు నపుడే
శౌర్యము జూపవె । యోమనసా ॥౩॥

న్యాయమె స్వర్గ । ప్రాయము జగతిని
నమ్ముము దృఢముగ । నో మనసా ।
న్యాయము దప్పిన । నరకంబుగ భువి
నాడే మారునె । యో మనసా ॥౪॥

సుగుణరత్నముల । సొగసుగ దాల్చి
శోభిలుచుండవె । యో మనసా ।
అగణిత గుణ ర । త్నాకరు డగు పర
మాత్మయె శరణము । విను మనసా ॥౫॥

ఆ ది తా ళ ం.

ప॥ పూరణ ప్రేమలగా । దిలమే
జబనేమక బంధన చూటగయా । ॥పూ॥

1. కోయీ పండితలోక బతావత హై ।
సమజావత హై జగరీత నకో ।
జబ పీ్రతమసే దృఢపీ్రత భయీ ।
సబ రీ తనకా బంధన టూట గయా. ॥పూ॥

2. కోయీ తీరథపర్యన జావత హై ।
కోయీ మందిరమే నిత దర్శనకో ।
ఘటభీతర దేవ దేదార హుయా ।
తబ బాహిరసే మనరూట గయా. ॥పూ॥

3. కోయీ జీవ కహే కోయీ ఈశ కహే ।
కోయీ గావత బ్రహ్మ నిరంజనకో ॥
జబ అందర బాహిర ఏక హుయా ।
సబద్వైతక పడదా పూటగయా. ॥పూ॥

4 కోయీ ఏక అనేక స్వరూప బనా ।
పరిపూరణహై జలమేథలమే ॥
బ్రిహ్మానందకరీ గురు దేవదయా ।
భవసాగరకా భయ పూటగయా. ॥పూ॥

శ్రీ గురు ప్రార్థన

ఆ ది తా ళ ం.

జయ గురుదేవ దయానిధి దీనన హితకారీ,
జయజయ మోహవినాశక భవబంధనహారీ ॥జయ॥
బ్రహ్మ విష్ణు సదాశివ గురుమూరతీధారీ,
వేదపురాణ బఖావత గురుమహిమాభారీ ॥జయ॥
జపతప తీరథసంయమ దాన వివిధదీనే,
గురువీన జ్ఞాన నహోవే కోటి జతనకీనే ॥జయ॥
మాయా మోహా నదీజల జీవబహేంసారే,
నామ జహాజ భీఠాకర గురుఫలమే తారే ॥జయ॥
కామక్రోధ మదమత్సర చోర బడే భారే,
జ్ఞాన ఖడగదే కరమే గురునబ సంహారే ॥జయ॥
నానాపంథ జగతమే నిజ నిజగుణ గావే,
సబకా సారబతాకర గురుమారగ లావే ॥జయ॥
గురు చరణామృత నిర్మల సబపాతకహారీ,
బచన సునత తమనాసే సబసంశయటారీ ॥జయ॥
తన మన ధనసబ అర్పణ గురుచరణకీజే,
బ్రహ్మానంద పరమపద మోక్షగతీలీజే ॥జయ॥

రాగం - ఆదితాళం.

హరినారాయణ గోవిందా యను । అచ్యుతనామ మితాయి,
హరి హర బ్రహ్మాద్యమరాదులకును । గోచరమయిన
మితాయి ॥హ॥ 1

ఎంత భుజించిన రోయదుమనుసకు। పరమాత్మనిమితాయి,
ఇది చాలునని చెప్పుటకు నాలుక । చిరుగదు రుచిగల రామ
మితాయి ॥హ॥ 2

కోటి ధనంబులు ఇచ్చిన దొరుకదు । కోసలదేశ మితాయి,
సాటిలేని సద్భక్తి జ్ఞానులకు। సేవించినదే మితాయి ॥హ॥3
పావనులగు శుక శౌనకాదులకు । ప్రిబలంబైన మితాయి,
భువిలోగల యాపదలన్నియు। పారదోలు మితాయి ॥హ॥
శ్రవణమనన నిధి ధ్యాసులయ్యందును।జేరిన రామ మితాయి,
యెన్ని యాపదలు యున్నను గాని । హరి నెన్నువారిది
మితాయి ॥హ॥ 5

పరమాద్భుత వర నాదబ్రహ్మ । నందార్చిత మితాయి,
ధరామరులు భువి వినుతిసేయు । సుందరంబైన మితాయి॥
వేదవాక్యమను గోధుమపిండితో। వెలయగసేయు మితాయి,
సాధన చతుష్టయ సంపత్తియుగల।సాధులకిచ్చిన మితాయి॥
కొంటెలకును దుర్మార్గజనులకు । కొనరానిది మితాయి,
అంటి అంటక ఆరింటావల।అనుభవమైన మితాయి॥హ॥ 8
కారణవరగురు కటాక్షమున । తన కన్నులవెల్గు మితాయి,
ధర గుడియాత పురమున । స్థిరముగ నిలచిన నిర్మలమైన
మితాయి ॥హ॥ 9

అభంగ — ఏకతాళం.

1. ఘడి ఘడి ఘడి చరణతుఝె । హాతలీతో రాము
ఆసనిశయనిభో జనగముని । చందతుజ అంహా ॥ఘ॥
2. దృష్టాతీత పూర్ణబ్రహ్మో । నిత్య నిర్వికారా
అంబుజదళా నయన మునీ । మానసీ విహార ॥ఘ॥
3. సర్వసాక్షి సర్వోత్తము । సర్వ గురురూపా
ప్రేమయాబె సౌఖ్యసింధు । దశరథ కులదీప ॥ఘ॥
4. తాతమాత భ్యాతబంధు । తుజ ఏక పాహీ
కేశవహ్మోనె కరీదయా । శరణ తుజపాయీ ॥ఘ॥

గీతా కీర్తన

రాగం - బంగల - ఆదితాళం.

ప అర్జునకే రణభూమి విషే హోకీ ।
బ్రహ్మజ్ఞాన నిర్మల సమఝావే ॥అ॥
తుం కిసికాహై కౌన తుమారా ।
ఏకహి ఆవత ఏకహి జావే ॥అ॥
అవినాశీయహా జీవ సనాతన,
దేహాకే సంగ మరణ నహీ పావే ॥అ॥
ఘట ఘట భీతర వ్యాపక హుంమై ।
భేదభావనా కేం మనలావే ॥అ॥
బ్రహ్మానంద స్వరూపహై తేరా ।
శోకకీ బాతన కేం బిసరావే ॥అ॥

బ్రహ్మానంద భజన కీర్తనలు

రాగం అసావేరి - తాళం, రూపం

ప॥ ప్రభు తేరీ మహిమా కిసవిధగావూం ।
తేరే అంత కహీ నహీ పావూం ॥

అ॥ అలక్ నిరంజన రూపతుమారే। కిసవిధ ధ్యానలగావూం,
వేదపార అజహూం నహీపాయే మైకైసే బతలావూం॥
గంగా యమునా నీరబహాయే । మజ్జనకిమకరవావూం,
వృక్షబగీచే రచనాతేరే । కైసే పుష్పచఢావూం ॥ప్ర॥
పంచభూతకే దేహన తుమరీ । చందనకిమలి పటావూం,
సకలజగతకే పాలనకర్తా। కిసవిధభోగ లగావూం ॥ప్ర॥
హాత జోడకర అరజకరుంమై । బారబారసిరనావూం,
బ్రహ్మానంద మితాదే పడదా।ఘటఘట దర్శనపావూం॥ప్ర॥

భ జ న కీ ర్త న

1. సునో, ఆజ జగదీశ, వినతి హమారీ ।
పడా, హూం శరణ బీచ, ఆకర తుమారీ ॥దేఖు॥
2. మాతా తుం హై, పితా తుం హమారా ।
విధాత, జగతకే, తుంహై, నిర్వికారీ ॥
3. విషయోంకే, లాలచమే, తుజకో విశారా ।
క్షమాకరో, ప్రభుమేరే, అవగుణ హజారీ ॥
4. సంసార సాగరమే, గహార ఫసాయ ।
ముజే అబ దయాకరకే, లీజే ఉబారీ॥
5. తేరేబినా, అవురు పాలక, నమేరీ ।
బ్రహ్మానంద పూరణ కరో, ఆశామేరీ ॥

భజన కీర్తన.

1. ప్రభు తేరి, మహిమా, కౌన బఖానే ।
జాకే బ్రహ్మాధీక, నహి జానే॥
2. తుం సర్వజ్ఞ చరాచర పూరణ వ్యాపక సభీ టికానే ।
ఘర ఘర భీతర జ్యోతి తుమారీ, ఢుండత ఘూర దివానే॥
3. కైసే దేహ రచీహై తుమనే, కిసవిధ ప్రాణచలానే ।
జీవకహంసే, ఆవేజావే కోయి నభేనాపిచానే ॥
4 సూరజ, చాంద, శితారే, పర్వత నదియోం, నీరబహానే।
భువన చతుర దశ, రచనాతేరీ తుజమే, సకలసమానే॥
5. తేరీ శరణ పడే జో, ప్రాణి మోక్షధామ పోహుంచానే।
బ్రహ్మానంద, బినా, తుజ సుమరణ జన్మజన్మ బటకానే॥

భజన కీర్తన.

1. రే, మనువా, కేం జగమే లిపటాయో ।
తేకీ కోయీ, నహిహై, సహాయో॥
2. యహ సంసార, స్వపనకి మాయా, విరయా, బరమ ఘులాయో।
క్షణభంగర సబ వస్తువినాశి ప్రీతిలగా పచతయో ॥
3. విషయామృగ తృష్ణా పాణి, దేఖదేఖ దరుఘాయో।
కబహుం, ప్యాసమిటే నహితేరీ జనమజనమభటకాయో॥
4. జోప్రభునిత్య సహాయకతేరీ తిసకో, కెం బిసనాయే ।
సకలవ్యాపక అంతరయామి, జనసబుజగఉపజాయో ॥
5. తేరీ మేరీ కరతే నిశదిన సబహీ జన్మఖితాయో ।
బ్రహ్మానంద ధ్యానకరో ప్రభుకా జోచాహే సుఖపాయో॥

రాగం, ధ్రుప - ఆదితాళం.

ప॥ జో జన ధ్యానధరే నిర్గుణకో,
ఔో ఈశ్వరకా దరశన పావే ॥జో॥

అ॥ జాయ ఏకాంత భవనమే భైఠే।
కోమల ఆసన భూమి బిచావే,
చింతా పికర చోడ సబమనకో।
త్రికూట మహాలమే సూరతి జమావే॥

పహాలే పహాలే రవి శశి తారే।
ఫల ఫల మే బిజలీ చమకావే,
దూర దూరకే దివ్య దేవగణ।
పున పున తేజ బీచ దరశావే ॥జో॥

దినదిన ధ్యానధరే యోగీజన।
బ్రిహ్మ జోత ఘఠమే ప్రిగటావే,
కోటిభానుసమ జిలమిల జిలమిల।
రోమ రోమమే సుఖవుపజావే॥

కర్మనకే బంధన సబ టూటేమాయ।
మోహజాల కటజావే,
బ్రిహ్మానంద మోక్షపదపావే।
గర్భవాస ఫిరతే నహి ఆవే ॥జో॥

రాగం, అసావేరి - రూపకము.

ప॥ ప్రభు ఇక నామతేరా సుఖకారీ ।
సబ దునియాం పరము దుఃఖారీ ॥

అ॥ గర్భవాసమే వులటే లససే ।
సౌ దశ మాస గుజారీ,
బాహిర ఆయా పడ పృథివీపర ।
మాయలీ పటి తుసూరీ ॥ప్ర॥

బాలపణేమే, పరాధీన నిత ।
మాతాగోధ ఖిలారీ,
సుఖదుఃఖ సబహీ వ్యాపతతనమె ।
బచన సకెన వుచారీ ॥ప్ర॥

జో బనమే నీత కామ సతావే ।
మోహలీయే మనసారీ,
బాల బచ్చోంతే పాలనరే హిత ।
పరఘరదాస భిఖారీ ॥ప్రి॥

వృద్ధపణేమే రోగలగే సబ ।
కాయనిర్బలహారీ,
బ్రిహ్మానందా భజనబినతుమరే ।
జన్మమరణ భయభారీ ॥ప్రి॥

శ్రీ శివ హారతి

ఆదితాళం.

జయ శివ శివ శివ శంకరం జయ గిరిజాధీశా
జయ జయ కరుణాసాగర పశుపతి జగదీశా ॥జయ॥
జూటజటా శిర ఊపర సురసరి ధారచలే
చంద్రికళా మస్తకమే ముండనహార గలే ॥జయ॥
ఫాలవిలోచన సుందర కుండల కాననమే
భూషణ నాగవిరాజిత భాగాంబర తనమే ॥జయ॥
అంగవిభూతి మనోహర గౌరశరీర లసే
కరత్రిశూల పరసు వర గిరిజాసంగ బసే ॥జయ॥
గిరికైలాస శిఖర శుభసింహాసన రాజే
నందీగణ గణనాయక శోభిత దరవాజే ॥జయ॥
ఋషి ముని సురగణ మిలకర మహిమా గానకరే
యోగీజన హిరదోమే నిశదిన ధ్యానధరే ॥జయ॥
సకల మనోరథనాయక దీనన దుఃఖహర్తా
జన్మమరణ భవబంధన హారణ సుఖకర్తా ॥జయ॥
పూరణ బ్రిహ్మ నిరంజన నిర్గుణ గుణరాశీ
సకలజగతి ప్రతిపాలన కారణ అవినాశీ ॥జయ॥
జో జన శివకీహారతి గాయన నిత్యకరే
బ్రిహ్మానంద సహజమే సో భవసింధుతరే ॥జయ॥
జయ శివ శివ శివ శంకర జయ గిరిజాధీశా
జయ జయ కరుణాసాగర పశుపతి జగదీశా ॥జయ॥

కీర్తన

ప॥ సాధుసభా సద్గురు స్వామి సభా ।
భజనపరులకు భాసిల్లు సభా॥

అ॥ ఉత్తమభక్తుల మూర్తిసభా ।
సజ్జనులకు సంతోష సభా ॥

1. భక్తులకును పరోక్షసభా ।
జ్ఞానులకును అపరోక్ష సభా ॥

2. కరుణారస ముప్పొంగు సభా ।
సోదరబృందము నిండు సభా ॥

3. ఋషిధర్మములను నిల్పు సభా ।
మళయాళస్వాముల మహిమ సభా ॥

4. జ్ఞానభాస్కరుడు వెల్గు సభా ।
సర్వప్రాణులకు తృప్తి సభా ॥

5. ప్రకృతి శల వంచించె సభా ।
బ్రహ్మానందమయము సభా ॥

6. సత్య శాంతము దయ జూపు సభా ॥
నిత్యసుఖమను మోక్షము నిచ్చు సభా ॥

అభంగ – ఆదితాళం.

1. టాదేవిటపర నికట కటపరకర । పీతాంబరధారీరే,
శంఖచక్రి దోహాతబిరాజే । గోవర్ధనగిరి ధారీరే ॥టా॥

2. మదనమురత ఖుబసురతబసీహై।నటనాగర[బజబాసీరే ॥
అతనికుసుమకాంతి బిరాజిత । మోరమగుటగలాం
తులసీరే॥

3. భీమాకేతటి నికట పండరపుర । అజబక్షేత్రి సుఖ
దాయీరే,
తాళవీణ ఔరమృదంగ బజావత । సంతనకీబాదశా
హీరే ॥టా॥

4. భజనపుజన హరికీర్తన నిశిదినీం । గావతహరి లీలారే,
ప్రేమా సుఖకూ, లంపటబైటకర । పుండలీక మత
వాలారే ॥టా॥

5. చోడదియా బైకుంఠ సుఖహరీ। భావభకితికే భూకారే,
కహాతకబీరా హంసేమీలా । లాగతితుళసీ బుక్కారే॥

నా మా వ ళి

రామకృష్ణహరీ । ముకుంద మురారీ.
రాధాకృష్ణహరీ । గోవింద గోపాళ.

తత్వము - ఆదితాళం.

ప॥ ఆడుది మళయాళదీ బహు కళలు గలిగిన జాణది॥ఆ॥

1. పరబ్రహ్మనిర్మితమైనది । దేవరంభవలె తా సున్నది,
దాని సందుదెలిసిన సాధులకు।పరముజూపుచునున్నది ॥

2. వాదభేదములేనిది । ఒకచోటనే తా సున్నది,
బ్రహ్మాండమంతయు । పెళ్ళగించుచున్నది ॥ఆ॥

3. మూటిలోపలనున్నది । కనుసూటిబెట్టకమున్నది
మూలమెరిగిన జ్ఞానులొద్ద । ఆనందమాడుచున్నది॥

4. ఆరుమేడలుపైనది । ఆటలాడుచున్నది
దట్టమైన వీణయిక । మీటుచు తా సున్నది ॥ఆ॥

5. రూపుచూపు లేనిది । నడివీధిదారిలో యున్నది
మూడుమూల నట్టనడమ । ముక్తికాంతై యున్నది॥ఆ॥

6. శతుర్వివు లార్గురి నింక । నణచిపెట్టిన దాడుది,
చిన్నపెద్దల అద్దులోపల । ముద్దుగుల్కినదాడుది ॥ఆ॥

7. మహా దేవాచార్య మందిరంబున।నాట్యమాడుచున్నది,
జగతిలో చైతన్యదాసుకు । బోధచేయుచున్నది ॥ఆ॥

ఓమ్ శ్రీకృష్ణ పరమాత్మనే నమః

శ్రీగీతా నిష్కామ యోగము

గీ తో ప దే శ ము

గ్రం థ క ర్త:

పండిత, మాకం తిమ్మయ్యశ్రేష్ఠి.

ప్రథమ ముద్రణ 2000
ద్వితీయ ముద్రణ 2500
తృతీయ ముద్రణ 3000

ఈ గ్రంథము మాచే కాపీరైటు రిజిష్టరు చేయబడినది కావున, ఇందలి భావములు గాని, తాత్పర్యములుగాని, చిత్రపటములు గాని ఎవరైన కాపీచేసినట్లయిన, వారిపై "లా" ప్రకారము చర్య తీసికొనబడును.

:: ప్రకాశకులు ::
శ్రీ మద్గీతాలయ
7555 కలాసిగుడ
సికింద్రాబాదు ఆం. ప్ర.

(సర్వహక్కులు గ్రంథకర్తవి.)

శ్రీగీతా నిష్కామ యోగము

[పారాయణ గ్రంథము.]

దినచర్య

పండిత:
శ్రీ మాకం తిమ్మయ్యశ్రేష్ఠి గారిచే
రచియింపఁబడి,

శ్రీ బూరెల సత్యనారాయణమూర్తిగారిచే
పరిష్కరింపఁబడినది.

శ్రీ కొండా శంకరయ్యగారి
ప్రీమియర్ ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రించి,
ప్రకటింపఁబడియె.

1958

Copy Right Registe e l by M. T. Sresty.

విన్నపము

మహనీయులారా !

శ్రీ భగవద్గీత మోక్షము నొసంగునట్టి సకల వేదాంత శాస్త్రములలోను మహాశ్రేష్ఠ మయినది. మోక్షము సకల వర్ణముల వారికిని, జన్మ స్వాతంత్ర్యమైనది. ఏ మతస్థులైనను, ఏ ఆశ్రమస్థులైనను, భగవంతునిచే నియమింపబడియుండు స్వకర్మములను నిస్సంగ బుద్ధితో, నాచరించుటవలన, నిరాటంకముగా, సకల దుఃఖములు నశించి, మోక్ష సుఖము గలుగుచున్నదని శ్రీకృష్ణ భగవానుడు గీతయందు స్పష్టముగా చెప్పియున్నాడు.

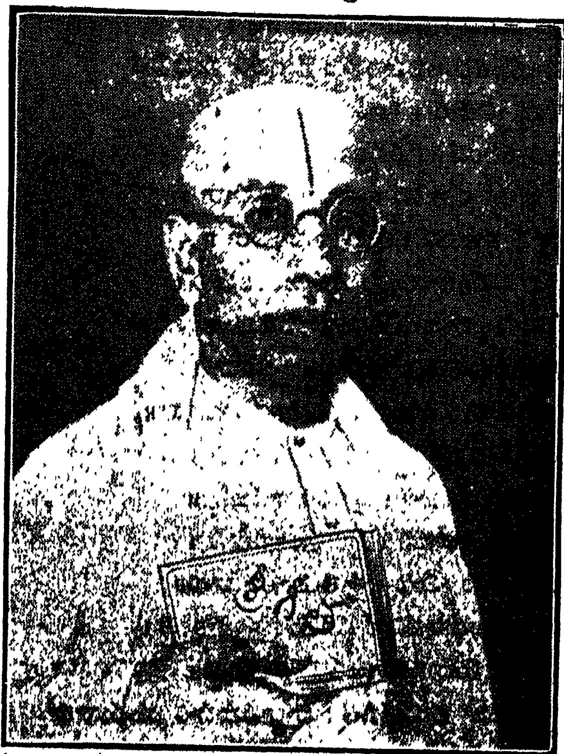
కావున మోక్షము గలుగుటకు భ్రాంతి జ్ఞానము సమూలముగా నశించవలయును. (అనగా జనన మరణములను సంసార దుఃఖములను నశింప జేసికొనవలెను.) ప్రతివాడును, ప్రతినిత్యము ఉదయము 5 గంటలకు లేచి సులభముగా పారాయణ చేయుటకును, గీతయందు చెప్పబడిన నిష్కామ కర్మాచరణ చేయుటకును, ఎల్లరికి సులభముగా తెలియునట్లు 18 అధ్యాయములు 701 శ్లోకములతోను ప్రతి అధ్యాయము యొక్క అభిప్రాయము తెలియుటకు 18 అధ్యాయములు 18 శ్లోకముల కర్థము; నిదర్శనముగా 18 ఛాయా పటములతో "శ్రీ గీతా నిష్కామ యోగము" 701 శ్లోకములతో పారాయణ గ్రంథముగా ప్రకాశింపజేయ గలిగితిని.

ఇట్టి మహాపవిత్రమైన సద్గ్రంథమును, చదువరులు, పండితులు, శాస్త్రజ్ఞులు, విద్వాంసులు పఠించునప్పు డచ్చటచ్చట పొరపాటున తటస్థించిన స్వల్ప ప్రమాదములను పాటించక అర్థమును వ్యక్తముగా గ్రహించ ప్రార్థన.

ఇట్లు
గీతా ప్రచారకులు
పండిత మాకం తిమ్మయ్య శ్రేష్ఠి.

ఓమ్ః

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః.

గ్రంథకర్త:

గీతా ప్రచారకులు

పండిత మాకం తిమ్మయ్య శ్రేష్ఠి.

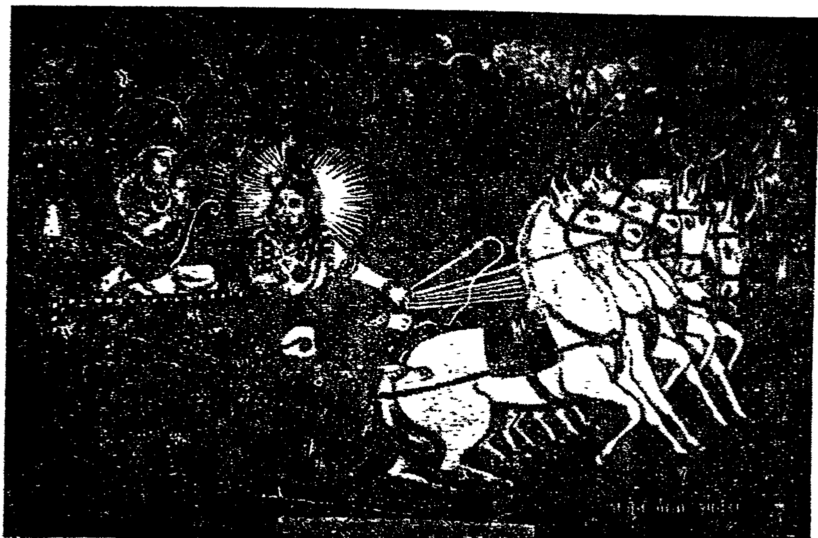
6

శ్రీ గీతా ఆరతి.

1. ఆరతి ప్రథమకరుం । భగవంతా ।
కృష్ణ చరణనిజ । తేపునిమాతా॥
2. జయజయగీతే । జయ భగవత గీతే ।
హరిహియ కమలవిహారిణి । సుందర సుపునీతే
3. సృతి స్మృతిసార । శిఖవీ జగిం గీతా ।
సంసారీ కరీందే । పరపూర్థా॥
4. కర్మసుకర్మ ప్రకాశిని । కామాశక్తి హరా ।
తత్వజ్ఞాన వికాసిని । విద్యాబ్రహ్మపరా ॥
5. నిశ్చలభక్తి ప్రదాయిని । నిర్మలమలహారీ ।
తత్వరహస్య ప్రదాయిని । సభవిధి సుఖకారీ ॥
6. రాగద్వేషవిదారిణి । కారిణి మోదసదా ।
భవభయహారిణి । తారిణి పరమానందప్రదా॥
7. అసురభావ వినాశిని । నాశిని తమరజనీ ।
దైవీ సద్గుణదాయిని । హరిరసికాసజనీ ॥
8. సమతత్యాగ శిఖావని । హరిముఖకీబానీ ।
సకలశాస్త్రకీ స్వామిని । శృతియోంకి రాణి॥
9. దయాసుధాబరసావని । మాతు ! కృపాకీ జై ।
హరిపద ప్రేమదానకర।అపనో కరలీ జై॥
10. కృష్ణరూపహి భగవతగీతే । పార్థాసమహరి యదునాథా
జయజయగీతే, జయభగవతగీతే ఆరతిస్వీకరు జగన్మాతా॥

శ్రీ మద్గీతా లయ
మధురాసు

గీ తా ప్రా రం భ ము

శ్రీ భగవానుడు అర్జునునకు గీత తత్త్వోపదేశము జేయుట.

శ్రీ

ఓం శ్రీ కృష్ణాయనమః

శ్రీ గీతా నిష్కామ యోగము

గీతా మాహాత్మ్యమ్

—:o:—

ధరోవాచ :—

భగవ న్పరమేశాన భక్తి రవ్యభిచారిణీ
ప్రారబ్ధం భుజ్య మానస్య కథం భవతి హే ప్రభో. 1

శ్రీ విష్ణు రువాచ :—

ప్రారబ్ధం భుజ్యమానోఽపి గీతాభ్యాసరతః సదా,
స ముక్తః స సుఖీ లోకే కర్మణా నోపలిప్యతే. 2

మహాపాపాది పాపాని గీతాధ్యానం కరోతిచేత్,
క్వచిత్స్పర్శం న కుర్వంతి నలినీదల మంబువత్. 3

గీతాయాః పుస్తకం యత్ర యత్ర పాఠః ప్రవర్తతే,
తత్ర సర్వాణి తీర్థాని ప్రయాగాదీని తత్రవై. 4

సర్వే దేవాశ్చ ఋషయో యోగినః పన్నగాశ్చ యే,
గోపాలా గోపికావాపి నారదోద్ధవపార్షదైః.
సహాయో జాయతే శీఘ్రం యత్ర గీతా ప్రవర్తతే. 5

యత్ర గీతా విచారశ్చ పఠనం పాఠనం శ్రుతమ్,
తత్రాహం నిశ్చితం పృథ్వి నివసామి సదైవ హి. 6
గీతాశ్రయోఽహం తిష్ఠామి గీతా మే చోత్తమం గృహమ్,
గీతాజ్ఞానముపాశ్రిత్య త్రీన్లోకా న్పాలయామ్యహమ్. 7
గీతా మే పరమా విద్యా బ్రహ్మరూపా న సంశయః,
అర్ధమాత్రాక్షరా నిత్యా స్వాఽనిర్వాచ్యపదాత్మికా. 8
చిదానందేన కృష్ణేన ప్రోక్తా స్వముఖతోఽర్జునమ్,
వేదత్రయీ పరానందా తత్త్వార్థజ్ఞానసంయుతా. 9
యోఽష్టాదశ జపేన్నిత్యం నరో నిశ్చలమానసః,
జ్ఞానసిద్ధిం స లభతే తతో యాతి పరంపదమ్. 10
పాఠేఽసమర్థః సంపూర్ణే తదర్ధం పాఠమాచరేత్,
తదా గోదానజం పుణ్యం లభతే నాత్ర సంశయః. 11
త్రిభాగం పఠమానస్తు గంగాస్నానఫలం లభేత్,
షడంశం జపమానస్తు సోమయాగఫలం లభేత్. 12
ఏకాధ్యాయంతు యో నిత్యం పఠతే భక్తిసంయుతః,
రుద్రలోక మవాప్నోతి గణోభూత్వా వసేచ్చిరమ్. 13
అధ్యాయం శ్లోకపాదం వా నిత్యం యః పఠతే నరః,
స యాతి నరతాం యావన్మనుకాలం వసుంధరే! 14
గీతాయాః శ్లోకదశకం సప్త పంచ చతుష్టయమ్,
ద్వౌ త్రీనేకం తదర్ధం వా శ్లోకానాం యః పఠేన్నరః. 15

చంచ్రిలోకమవాప్నోతి వర్షాణామయుతం ధ్రువమ్,
గీతాపాఠసమాయుక్తో మృతోఽమానుషతాం వ్రజేత్. 16
గీతాభ్యాసం పునః కృత్వా లభతే ముక్తి ముత్తమామ్,
గీతేత్యుచ్చారసంయుక్తో మ్రియమాణో గతిం లభేత్. 17
గీతార్థ శ్రవణాసక్తో మహాపాపయుతోఽపి వా,
వైకుంఠం సమవాప్నోతి విష్ణునా సహ మోదతే. 18
గీతార్థం ధ్యాయతే నిత్యం కృత్వా కర్మాణి భూరిశః,
జీవన్ముక్తః స విజ్ఞేయో దేహాంతే పరమం పదమ్. 19
గీతామాశ్రిత్య బహవో భూభుజో జనకాదయః,
నిర్ధూత కల్మషా లోకే గీతాయాతాః పరం పదమ్. 20
గీతాయాః పఠనం కృత్వా మాహాత్మ్యం నైవ యః పఠేత్,
వృథా పాఠో భవేత్తస్య శ్రమ ఏవ హ్యుదాహృతః. 21
ఏతన్మాహాత్మ్యసంయుక్తం గీతాభ్యాసం కరోతి యః,
స తత్ఫలమవాప్నోతి దుర్లభాం గతిమాప్నుయాత్. 22

సూత ఉవాచ :—

మాహాత్మ్యమేతద్గీతాయాః మయాప్రోక్తం సనాతనమ్,
గీతాంతే చ పఠేద్యస్తు యదుక్తం తత్ఫలం లభేత్. 23

ఇతి శ్రీ వరాహపురాణే శ్రీ గీతామాహాత్మ్యమ్.

అథ అంగన్యాస, కరన్యాసః

ఓం అస్య శ్రీ భగవద్గీతా శాస్త్ర మహామంత్రస్య । భగవాన్ వేదవ్యాస ఋషిః॥ అనుష్టుప్ ఛందః । శ్రీకృష్ణ పరమాత్మా దేవతా॥

"అశోచ్యా నన్వ శోచ స్త్వం ప్రజ్ఞా వాదాం చ భాషసే ఇతిబీజం । సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజేతి శ క్తిః అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మాశు చ ఇతి కీలకమ్"॥

ఓం నైనం ఛిన్దంతి శస్త్రాణి నైనం దహతి పావకః—
ఇత్యంగుష్ఠాభ్యాం నమః॥

ఓం న చైనం క్లేదయం త్యాపో న శోష యతి మారుత—
ఇతి తర్జనీభ్యాం నమః॥

ఓం అచ్ఛేద్యోఽ యమదాహ్యోఽ యమక్లేద్యోఽ శోష్య
ఏవచేతి—మధ్యమాభ్యాంనమః॥

ఓం నిత్యస్సర్వ గతస్థాణు రచలోఽయం సనాతనః—
ఇత్యనామికాభ్యాం నమః॥

ఓం పశ్యమే పార్థరూపాణి శతశోఽథ సహస్రశ—
ఇతి కనిష్ఠికాభ్యాం నమః॥

ఓం నానావిధాని దివ్యాని నానా వర్ణాకృతీ న చ—
కరతల కరపృష్ఠాభ్యాం నమః॥

అథ హృదయాది న్యాసః

ఓం నైనం ఛిన్దన్తి శస్త్రాణి నైనం దహతి పావకః—
ఇతి హృదయాయ నమః॥

ఓం న చైనం క్లేదయం త్యాపో న శోషయతి మారుత—
ఇతి శిరసే స్వాహా॥

ఓం అచ్ఛేద్యోఽయ మదాహ్యోఽయ మక్లేద్యోఽశోష్య
ఏవచేతి—శిఖాయై వషట్॥

ఓం నిత్యస్సర్వ గతః స్థాణు రచలోఽయం సనాతనః—
ఇతి కవచాయ హుమ్॥

ఓం పశ్యమే పార్థరూపాణి శతశోఽథ సహస్రశః—
ఇతి నేత్రత్రయాయవౌషట్॥

ఓం నానావిధాని దివ్యాని నానావర్ణాకృతీని చ—
అస్త్రాయ ఫట్॥

ఓం భూర్భువస్సువరోమితి — దిగ్బంధః॥

శ్రీకృష్ణ ప్రీత్యర్థే గీతాపారాయణే జపే వినియోగః॥

ఓమ్.

గీతా ధ్యానమ్ః

శ్లో॥ గీతాకల్పతరుంభజే, భగవతా కృష్ణేన సంరోపితం ।
వేదవ్యాస వివర్ధితం శృతిశిరో బీజం ప్రబోధాంకురం॥
నానాశాస్త్రరహస్య శాఖ మరతిక్షాంతి ప్రవాళాంకితం ।
కృష్ణాంఘ్రిద్వయ భక్తి పుష్పసురభిం మోక్షప్రదం జ్ఞానినాం॥

ఓం పార్థాయ ప్రతిబోధితాం భగవతా నారాయణేనస్వయం
వ్యాసేన గ్రథితాం పురాణమునినా మధ్యే మహాభారతమ్,
అద్వైతామృతవర్షిణీం భగవతీ మష్టాదశాధ్యాయినీ
మంబ త్వా మనుసందధామి భగవద్గీతే భవద్వేషిణీమ్. 1
నమోఽస్తుతే వ్యాసవిశాలబుద్ధే ఫుల్లారవిందాయత పత్రనేత్ర
మేనత్వయా భారతతైలపూర్ణః ప్రజ్వాలితో జ్ఞానమయః
ప్రపన్న పారిజాతాయ తోత్రవేత్రైకపాణయే [ప్రదీపః.
జ్ఞానముద్రాయ కృష్ణాయ గీతామృతమహే నమః. 3
సర్వోప నిషదో గావో దోగ్ధా గోపాలనందనః,
పార్థో వత్సః సుధీర్భోక్తా దుగ్ధం గీతామృతం మహత్. 4
వసుదేవసుతం దేవం కంసం చాణూరమర్దనమ్,
దేవకీపరమానందం కృష్ణం వందే జగద్గురుమ్. 5
భీష్మద్రోణతటా జయద్రథజలా గాంధారనీలోత్పలా
శల్యగ్రాహవతీ కృపేణ వహనీ కర్ణేన వేలాకులా,

అశ్వత్థామవికర్ణఘోరమకరా దుర్యోధనావర్తినీ
సోత్తీర్ణాఖలు పాండవైః రణనదీ కైవర్తకే కేశవే. 6
పారాశర్యవచస్సరోజమమలం గీతార్థ గంధోత్కటం
నానాఖ్యానక కేసరం హరికథాసంబోధనా బోధితం,
లోకే సజ్జనషట్పదై రహరహః పేపీయమానం ముదా
భూయాద్భారతపంకజం కలిమలప్రధ్వంసి నః శ్రేయసే. 7
మూకం కరోతి వాచాలం పంగుం లంఘయతే గిరిమ్,
యత్కృపాతమహం వందేపరమానంద మాధవమ్, [స్తవై
యం బ్రహ్మా వరుణేంద్ర రుద్రమరుతః స్తున్వంతి దివ్యైః
ర్వేదైస్సాంగపదక్రమోపనిషదై ర్గాయంతి యం సామగాః
ధ్యానావస్థిత తద్గతేన మనసా పశ్యంతి యం యోగినో
యస్యాంతం న విదుః సురాసురగణా దేవాయ తస్మైనమః.

హరిః ఓమ్.

శ్రీ కృష్ణార్పణ మస్తు.

ఓమ్

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీ గీతా నిష్కామ యోగము

ప్రథమోఽధ్యాయః.

అర్జున విషాదయోగః.

ధృతరాష్ట్రునకు సంజయుడు గీతామాహాత్మ్యమును చెప్పుట.

ధృతరాష్ట్ర ఉవాచ (మూలజ్ఞానము) :—

ధర్మక్షేత్రే కురుక్షేత్రే సమవేతా యుయుత్సవః,
మామకాః పాండవాశ్చైవ కిమకుర్వత సంజయ ॥ 1

భావార్థము :—

సంజయా ! (ఓ నిర్మలబుద్ధీ !) ఈ శరీరము ధర్మార్థ కామ మోక్షములకు ఉత్పత్తిస్థానము; జీవునకు వాసస్థానము; నవద్వార ములుగల పురము. ఈ పురమునందు అహంకారాదులైన నావారు దుర్యోధనాదులున్ను - సమస్తము గోల్పోయి స్వారాజ్య (మోక్ష) ప్రాప్తికొరకై అహంకారాదులైన, మావారితో యుద్ధము జేయుటకు సన్నద్ధులైన వివేకాదులు పాండు పుత్రులున్ను ఏమిచేయుచుం డిరి ? అని ధృతరాష్ట్రుడు (మూలజ్ఞానము) అడుగగా, సంజ యుడు (నిర్మల బుద్ధి) ఇట్లు చెప్పు చున్నది.

ఆత్మ స్వరూపులారా !

గీతా నిశ్చయ భావము గమనించుడు.

యీ శరీరమను రాజ్యమే హస్తినాపురము, ఇది హస్తులతో నిర్మింపబడినది. ధృతరాష్ట్ర మహారాజనగా గ్రుడ్డివాడు. (రజ స్తమోగుణములకు సంబంధించిన అజ్ఞాని) పాండు మహారాజ నగా శుద్ధ సాత్విక గుణమునకు సంబంధించిన, జ్ఞానము. వీరి ద్దరు పరబ్రహ్మమను తండ్రి కుమారులు. సంజయు డనగా, సర్వేంద్రియములను జయించిన నిశ్చలబుద్ధి. అర్జునుడనగా వివే కముతో గూడిన జీవుడు. శ్రీకృష్ణు డనగా నిశ్చలమైన జ్ఞాన స్వరూ పుడు. లేక పరబ్రహ్మ స్వరూపుడు.

ఈ నవద్వారములతో గూడిన దేహమను హస్తినాపురమందు ఒక ప్రక్కన ధర్మక్షేత్రము, ఒకప్రక్కన కురుక్షేత్రమును గలవు. ధర్మక్షేత్రమ్మునకు అధికారి, పాండు మహారాజు, (మమప్రాణాహి పంచ పాండవః). అనగా శుద్ధ సాత్వీక గుణముతోగూడిన జా

మునకు పంచప్రాణులే పంచపాండవులు. ధర్మ భీమార్జునులు. వీరివలన శాంతము, దయ, ప్రేమ, కరుణ మొదలగు సద్గుణము లచే, యజ్ఞములు, యాగములు, దానధర్మములు, పరోపకార ములు ఈశ్వరభక్తి మొదలగు ధర్మములు నిష్కామ బుద్ధితో జరుగుచుండుటవలన అట్టి హృదయ భూమియే ధర్మక్షేత్రము. ఇట్లు ఎవరు సద్గుణములతో, నిష్కామబుద్ధితో, సత్కార్యములు జేయుచున్నారో అట్టి పవిత్రమైన హృదయముగలవారు ఇహము నందు శరీర సుఖము, పరమునందు ఆత్మ సుఖము ననుభవిం తురు. మరియును,

ఈ దేహమే పాపకర్మములకు పుట్టినిల్లుగా నున్నది. ఎట్లనగా ఈ దేహమునందొక కురుక్షేత్రమున్నది. దాని కధికారి, ధృతరాష్ట్ర మహారాజు. గ్రుడ్డివాడు, అజ్ఞాని. వీరికి పుత్రులు రజస్తమో గుణములకు సంబంధించిన అహంకారాదులగు దుర్యోధనాదులు. సమస్త విషయేంద్రియములతో కూడిన 101 పుత్రులు. వీరివలన మోక్షమునకు విరోధమైన చెడుకార్యములు అనగా కొట్టుట, తిట్టుట, ఒకరిని దూషించుట, హింసించుట, జీవహింస జేయుట పరద్రవ్య మపహరించుట, స్త్రీలను భంగపరుచుట, దొంగిలించుట త్రాగుట, తినుట, "నేను" అని అహంకరించుట మొదలగు చెడు కార్యములే నడుచుచుండును. కావున దుఃఖముల పాల్సేయు కురుక్షేత్రమని చెప్పబడును. కావున,

లోకమునందుగల మానవులకు, చెడుగుణములవలన దుఃఖములు, మంచిగుణములవలన సుఖములు గలుగునని, దయానిధి శ్రీకృష్ణ భగవానుడు ఉపదేశించిన గీతను నిశ్చల జ్ఞానము

నొసంగునట్టి ఉత్తమ గ్రంథమని సర్వులు ప్రేమించుచున్నారు. మరియును,

శ్రీ స్వస్వరూప సంధానమునందు 22 వ పేజీ మొదలు 37 పేజీ వరకు "గీతాతత్త్వోపదేశము - ముఖ్యాభిప్రాయము" "గీత అనుష్ఠానము" అను రెండు ఉపన్యాసముల యందుగల అంతర భావమును గమనించుడు.

సంజయ ఉవాచ :—

దృష్ట్వాతు పాండవానీకం వ్యూఢం దుర్యోధన స్తదా,
ఆచార్య ముపసంగమ్య రాజా వచన మబ్రవీత్॥ 2
పశ్యైతాం పాండుపుత్రాణా మాచార్య మహతీం చమూం,
వ్యూఢాం ద్రుపదపుత్రేణ తవ శిష్యేణ ధీమతా॥ 3
అత్ర శూరా మహేష్వాసాః భీమార్జునసమా యుధి,
యుయుధానో విరాటశ్చ ద్రుపదశ్చ మహారథః॥ 4
ధృష్టకేతు శ్చేకితానః కాశీరాజశ్చ వీర్యవాన్
పురుజి త్కుంతిభోజశ్చ శైబ్యశ్చ నరపుంగవః॥ 5
యుధామన్యుశ్చ విక్రాంత ఉత్తమౌజాశ్చ వీర్యవాన్,
సౌభద్రో ద్రౌపదేయాశ్చ సర్వ ఏవ మహారథాః॥ 6
అస్మాకం తు విశిష్టా యే తాన్నిబోధ ద్విజోత్తమ,
నాయకా మమసైన్యస్య సంజ్ఞార్థం తాన్ బ్రవీమి తే॥ 7
భవాన్ భీష్మశ్చ కర్ణశ్చ కృపశ్చ సమితింజయః,
అశ్వత్థామా వికర్ణశ్చ సౌమదత్తి స్తథైవ చ॥ 8

శ్లో॥ అన్యే చ బహవశ్శూరాః మదర్థే త్యక్తజీవితాః,
నానాశస్త్రప్రహరణా స్సర్వే యుద్ధ విశారదాః. 9
అపర్యాప్తం తదస్మాకం బలం భీష్మాభిరక్షితం,
పర్యాప్తం త్విదమేతేషాం బలం భీమాభిరక్షితం. 10
అయనేషు చ సర్వేషు యథాభాగ మవస్థితాః,
భీష్మమేవాభిరక్షంతు భవంత స్సర్వ ఏవ హి. 11
తస్య సంజనయ౯ హర్షం కురువృద్ధః పితామహః,
సింహనాదం వినద్యోచ్చై శ్శంఖం దధ్మౌ ప్రతాపవా౯. 12
తతశ్శంఖాశ్చ భేర్యశ్చ పణవానక గోముఖాః,
సహసైవాభ్యహన్యంత సశబ్దస్తుములోఽభవత్. 13
తతశ్శ్వేతైర్హయైర్యుక్తే మహతి స్యందనే స్థితౌ,
మాధవః పాండవశ్చైవ దివ్యౌ శంఖౌ ప్రదధ్మతుః. 14
పాంచజన్యం హృషీకేశో దేవదత్తం ధనంజయః.
పౌండ్రం దధ్మౌ మహాశంఖం భీమకర్మా వృకోదరః. 15
అనంతవిజయం రాజా కుంతీపుత్రో యుధిష్ఠిరః,
నకుల స్సహదేవశ్చ సుఘోష మణిపుష్పకౌ. 16
కాశ్యశ్చ పరమేష్వాసః శిఖండీ చ మహారథః,
ధృష్టద్యుమ్నో విరాటశ్చ సాత్యకిశ్చాపరాజితః. 18
ద్రుపదో ద్రౌపదేయాశ్చ సర్వశః పృథివీపతే,
సౌభద్రశ్చ మహాబాహుశ్శంఖా౯ దధ్ముః పృథక్పృథక్. 18

శ్లో॥ స ఘోషోధార్తరాష్ట్రాణాం హృదయాని వ్యదారయత్.
నభశ్చ పృథివీం చైవ తుములో వ్యనునాదయన్. 19
అథ వ్యవస్థితాన్ దృష్ట్వా ధార్తరాష్ట్రాన్ కపిధ్వజః,
ప్రవృత్తే శస్త్రసంపాతే ధనురుద్యమ్య పాండవః. 20
హృషీకేశం తదా వాక్య మిదమాహ మహీపతే,
అర్జున ఉవాచ :—
సేనయోరుభయోర్మధ్యే రథం స్థాపయ మేఽచ్యుత. 21
యావదేతాన్ నిరీక్షేఽహం యోద్ధుకామా నవస్థితాన్,
కైర్మయా సహ యోద్ధవ్య మస్మిన్ రణసముద్యమే. 22
యోత్స్యమానానవేక్షేఽహం య ఏతేఽత్ర సమాగతాః,
ధార్తరాష్ట్రస్య దుర్బుద్ధేర్యుద్ధే ప్రియచికీర్షవః. 23
సఞ్జయ ఉవాచ :—
ఏవముక్తో హృషీకేశో గుడాకేశేన భారత,
సేనయోరుభయో ర్మధ్యే స్థాపయిత్వా రథోత్తమం. 24
భీష్మద్రోణప్రముఖత స్సర్వేషాం చ మహీక్షితాం,
ఉవాచ పార్థ పశ్యైతాన్ సమవేతాన్ కురూనితి. 25
తత్రాపశ్యత్ స్థితాన్ పార్థః పితౄనథ పితామహాన్,
ఆచార్యాన్మాతులాన్ భ్రాతౄన్ పుత్రాన్ పౌత్రాన్ సఖీం స్తథా
శ్వశురాన్ సుహృదశ్చైవ సేనయోరుభయోరపి,
తాన్ సమీక్ష్య స కౌంతేయ స్సర్వాన్ బంధూనవస్థితాన్. 27
కృపయా పరయావిష్టో విషీదన్నిదమబ్రవీత్,
అర్జున ఉవాచ:—
దృష్ట్వేమం స్వజనం కృష్ణ యుయుత్సుం సముపస్థితమ్. 28

శ్లో॥ సీదంతి మమ గాత్రాణి ముఖం చ పరిశుష్యతి,
వేపథుశ్చ శరీరే మే రోమహర్షశ్చ జాయతే. 29
గాండీవం స్రంసతే హస్తాత్ త్వక్చైవ పరిదహ్యతే,
న చ శక్నోమ్యవస్థాతుం భ్రమతీవ చ మే మనః. 30
నిమిత్తాని చ పశ్యామి విపరీతాని కేశవ,
న చ శ్రేయోఽనుపశ్యామి హత్వా స్వజన మాహవే. 31
న కాంక్షే విజయం కృష్ణ న చ రాజ్యం సుఖాని చ,
కిం నో రాజ్యేన గోవింద కిం భోగై ర్జీవితేనవా. 32
యేషామర్థే కాంక్షితం నో రాజ్యం భోగాస్సుఖాని చ,
త ఇమేఽవస్థితా యుద్ధే ప్రాణాం స్త్యక్త్వా ధనాని చ. 33
ఆచార్యాః పితరః పుత్రా స్తథైవ చ పితామహాః,
మాతులాః శ్వశురాః పౌత్రాః స్యాలాః సంబంధిన స్తథా. 34
ఏతాన్న హంతుమిచ్ఛామి ఘ్నతోఽపి మధుసూదన,
అపి త్రైలోక్యరాజ్యస్య హేతోః కిన్ను మహీకృతే. 35
నిహత్య ధార్తరాష్ట్రాన్నః కాప్రీతిస్స్యా జ్జనార్దన,
పాపమేవాశ్రయేదస్మా న్హత్వైతా నాతతాయినః. 36
తస్మాన్నార్హావయం హంతుం ధార్తరాష్ట్రాన్స్వబాంధవాన్
స్వజనం హి కథం హత్వా సుఖినస్స్యామ మాధవ. 37
యద్యప్యేతే న పశ్యంతి లోభోప హతచేతసః,
కులక్షయ కృతం దోషం మిత్రద్రోహేచ పాతకమ్. 38
కథం న జ్ఞేయ మస్మాభిః పాపాదస్మా న్నివర్తితుం,
కులక్షయకృతం దోషం ప్రపశ్యద్భి ర్జనార్దన. 39

శ్లో॥ కులక్షయే ప్రణశ్యంతి కులధర్మాస్సనాతనాః,
ధర్మే నష్టే కులం కృత్స్న మధర్మోఽభిభవత్యుత. 40
అధర్మాభిభవాత్కృష్ణ ప్రదుష్యంతి కులస్త్రియః,
స్త్రీషు దుష్టాసు వార్ష్ణేయ జాయతే వర్ణసంకరః. 41

సంకరో నరకాయైవ కులఘ్నానాం కులస్య చ,
పతంతి పితరో హ్యేషాం లుప్తపిండోదకక్రియాః. 42
దోషైరేతైః కులఘ్నానాం వర్ణసంకరకారకైః,
ఉత్సాద్యంతే జాతిధర్మాః కులధర్మాశ్చ శాశ్వతాః. 43
ఉత్సన్న కులధర్మాణాం మనుష్యాణాం జనార్దన,
నరకే నియతం వాసో భవతీ త్యనుశుశ్రుమ. 44
అహో బత మహత్పాపం కర్తుం వ్యవసితా వయమ్,
యద్రాజ్యసుఖలోభేన హంతుం స్వజనముద్యతాః. 45
యది మామ ప్రతీకార మశస్త్రం శస్త్రపాణయః,
ధార్తరాష్ట్రా రణే హన్యుస్తన్మే క్షేమతరం భవేత్. 46

సంజయ ఉవాచ :—

ఏవముక్త్వార్జున స్సంఖ్యే రథోపస్థ ఉపావిశత్,
విసృజ్య స శరం చాపం శోకసంవిగ్న మానసః. 47

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే
శ్రీ కృష్ణార్జునసంవాదే అర్జునవిషాదయోగో నామ ప్రథమోధ్యాయః.

ఓమ్

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీ గీతా నిష్కామ యోగము

ద్వితీయోఽధ్యాయః.

సాంఖ్య యోగః.

సంజయ ఉవాచ :—

శ్లో॥ తం తథా కృపయావిష్ట మశ్రుపూర్ణాకులేక్షణమ్,
విషీదంత మిదం వాక్య మువాచ మధుసూదనః. 1

శ్రీ భగవానువాచ :—

కుతస్త్వా కశ్మలమిదం విషమే సముపస్థితమ్,
అనార్యజుష్ట మస్వర్గ్య మకీర్తికర మర్జున. 2
క్లైబ్యం మాస్మ గమః పార్థ నైతత్ త్వయ్యుపపద్యతే,
క్షుద్రం హృదయదౌర్బల్యం త్యక్త్వోత్తిష్ఠ పరంతప. 3

అర్జున ఉవాచ :—

కథం భీష్మమహం సంఖ్యే ద్రోణం చ మధుసూదన,
ఇషుభిః ప్రతియోత్స్యామి పూజార్హా వరిసూదన. 4
గురూ నహత్వా హి మహానుభావాన్
శ్రేయో భోక్తుం భైక్ష్యమపీహలోకే,
హత్వార్థకామాంస్తు గురూనిహైవ
భుంజీయ భోగాన్ రుధిరప్రదిగ్ధాన్. 5
నచైతద్ విద్మః కతరన్నో గరీయో
యద్వా జయేమ యది వా నో జయేయుః,

శ్లో॥ యానేవ హత్వా న జిజీవిషామ
స్తేఽవస్థితాః ప్రముఖే ధార్తరాష్ట్రాః. 6
కార్పణ్యదోషోప హతస్వభావః
పృచ్ఛామి త్వాం ధర్మసంమూఢచేతాః,
యచ్ఛ్రేయః స్యాన్నిశ్చితం బ్రూహి తన్మే
శిష్య స్తేఽహం శాధి మాం త్వాం ప్రపన్నమ్. 7
న హి ప్రపశ్యామి మమాపనుద్యాత్
యచ్ఛోక ముచ్ఛోషణ మింద్రియాణామ్,
అవాప్య భూమావసపత్న మృద్ధం
రాజ్యం సురాణామపి చాధిపత్యమ్. 8

సంజయ ఉవాచ :—
ఏవ ముక్త్వా హృషీకేశం గుడాకేశః పరంతపః,
న యోత్స్య ఇతి గోవింద ముక్త్వా తూష్ణీం బభూవ హ. 9
తమువాచ హృషీకేశః ప్రహసన్నివ భారత,
సేనయోరుభయోర్మధ్యే విషీదంతమిదం వచః. 10

శ్రీ భగవానువాచ :—
అశోచ్యానన్వశోచ స్త్వం ప్రజ్ఞావాదాంశ్చ భాషసే,
గతాసూ నగతాసూంశ్చ నానుశోచంతి పండితాః. 11
న త్వేవాహం జాతు నాసం, న త్వం నేమే జనాధిపాః,
నచైవ న భవిష్యామః సర్వే వయ మతఃపరమ్. 12
దేహినోఽస్మిన్ యథా దేహే కౌమారం యౌవ్వనం జరా,
తథా దేహాంతరప్రాప్తిర్ధీర స్తత్ర న ముహ్యతి. 13

శ్లో॥ మాత్రాస్పర్శాస్తు కౌంతేయ శీతోష్ణసుఖదుఃఖదాః,
ఆగమాపాయినోఽనిత్యాస్తాం స్తితిక్షస్వ భారత. 14
యంహి న వ్యథయం త్యేతే పురుషం పురుషర్షభ,
సమదుఃఖసుఖం ధీరం సోఽమృతత్వాయ కల్పతే. 15
నాసతో విద్యతే భావో నాభావో విద్యతే సతః,
ఉభయోరపి దృష్టోఽన్త స్త్వనయో స్తత్త్వదర్శిభిః. 16
అవినాశి తు తద్విద్ధి యేన సర్వమిదం తతమ్,
వినాశమవ్యయస్యాస్య న కశ్చిత్ కర్తుమర్హతి. 17
అంతవంత ఇమే దేహా నిత్యస్యోక్తాః శరీరిణః,
అనాశినోఽప్రమేయస్య తస్మాద్యుధ్యస్వ భారత. 18
య ఏనం వేత్తి హంతారం యశ్చైనం మన్యతే హతమ్,
ఉభౌతౌ న విజానీతో నాయం హంతి న హన్యతే. 19

న జాయతే మ్రియతే వా కదాచి
న్నాయం భూత్వా భవితా వా న భూయః,
అజో నిత్యః శాశ్వతోఽయం పురాణో
న హన్యతే హన్యమానే శరీరే. 20
వేదావినాశినం నిత్యం య ఏనమజమవ్యయమ్,
కథం స పురుషః పార్థ కం ఘాతయతి హంతి కమ్, 21
వాసాంసి జీర్ణాని యథా విహాయ
నవాని గృహ్ణాతి నరోఽపరాణి,
తథా శరీరాణి విహాయ జీర్ణా
న్యన్యాని సంయాతి నవాని దేహీ. 22

అర్జునునకు ఆత్మజ్ఞానోపదేశము చేయుట.

శ్లో॥ నైనం ఛిన్దంతి శస్త్రాణి నైనం దహతి పావకః,
నచైనం క్లేదయంత్యాపో న శోషయతి మారుతః.

భావార్థము :—

అర్జునా ! (ఓజీవా !) ప్రకృతికి సంబంధములైన పంచభూతములతో గూడిన ఈ శరీరము త్రిగుణములతోను, కర్మేంద్రియ జ్ఞానేంద్రియములతో గూడిన ఈ శరీరము ఎప్పటికైన నశించును.

నదే. ఆత్మ సమస్తము వ్యాపించి యుండుటచే చంపబడదు. (నశింపదు.) కావున దుఃఖింపకుము.

ఈ అత్మను అస్త్ర శస్త్రములు ఛేదింపజాలవు. అగ్నిహో త్రుడు దహింపజాలడు. ఉదకముచే తడుపబడదు. వాయువు చలింపజేయజాలదు. ఆత్మస్వరూపుడగు పరమాత్మయే నానావిధ నామరూపాత్మకమగు సర్వ ప్రపంచముగా ప్రకాశించుచున్నాడు. అతని కన్యముగా అణుమాత్రమైన వస్తువేదియును లేదు. సమస్తము తానే యగుచున్నాడు. 3 అ. 22 శ్లో॥ గమనించుడు.

శ్లో॥ అచ్ఛేద్యోఽయమదాహ్యోఽయమక్లేద్యోఽశోష్య ఏవచ,
నిత్యః సర్వగతః స్థాణు రచలోఽయం సనాతనః. 24
అవ్యక్తోఽయమచింత్యోఽయమవికార్యోఽయముచ్యతే,
తస్మాదేవం విదిత్వైనం నానుశోచితుమర్హసి. 25
అథ చైనం నిత్యజాతం నిత్యం వా మన్యసేమృతమ్,
తథాపి త్వం మహాబాహో నైనం శోచితుమర్హసి. 26
జాతస్య హి ధ్రువో మృత్యుర్ధ్రువం జన్మ మృతస్య చ,
తస్మాదపరిహార్యేఽర్థే న త్వం శోచితుమర్హసి. 27
అవ్యక్తాదీని భూతాని వ్యక్తమధ్యాని భారత,
అవ్యక్తనిధనాన్యేవ తత్ర కా పరిదేవనా. 28
ఆశ్చర్యవ త్పశ్యతి కశ్చిదేన
మాశ్చర్యవ ద్వదతి తథైవ చాన్యః,
ఆశ్చర్యవ చ్చైన మన్యః శృణోతి
శ్రుత్వాప్యేనం వేద న చైవ కశ్చిత్. 29

శ్లో॥ దేహీ నిత్యమవధ్యోఽయం దేహే సర్వస్య భారత,
తస్మాత్సర్వాణి భూతాని న త్వం శోచితుమర్హసి. 30

స్వధర్మమపి చావేక్ష్య నవికంపితుమర్హసి,
ధర్మ్యాద్ధి యుద్ధాచ్ఛ్రేయోఽన్యత్ క్షత్రియస్య న విద్యతే. 31

యదృచ్ఛయా చోపపన్నం స్వర్గద్వారమపావృతమ్,
సుఖినః క్షత్రియాః పార్థ లభంతే యుద్ధమీదృశమ్. 32

అథచేత్త్వమిమం ధర్మ్యం సంగ్రామం న కరిష్యసి,
తతః స్వధర్మం కీర్తిం చ హిత్వా పాప మవాప్స్యసి. 33

అకీర్తించాపి భూతాని కథయిష్యన్తి తేఽవ్యయామ్,
సంభావితస్య చాకీర్తిర్మరణాదతిరిచ్యతే. 34

భయాద్రణాదుపరతం మన్యన్తే త్వాం మహారథాః,
యేషాం చ త్వం బహుమతో భూత్వా యాస్యసి లాఘవమ్,

అవాచ్యవాదాంశ్చ బహూన్ వదిష్యన్తి తవాఽహితాః,
నిన్దన్తస్తవ సామర్థ్యం తతో దుఃఖతరం ను కిమ్. 36

హతో వా ప్రాప్స్యసే స్వర్గం జిత్వా వా భోక్ష్యసే మహీమ్.
తస్మాదుత్తిష్ఠ కౌన్తేయ! యుద్ధాయ కృతనిశ్చయః. 37

సుఖదుఃఖే సమే కృత్వా లాభాలాభౌ జయాజయౌ,
తతో యుద్ధాయ యుజ్యస్వ నైవం పాపమవాప్స్యసి. 38

ఏషా తేఽభిహితా సాంఖ్యే బుద్ధిర్యోగే త్విమాం శృణు,
బుద్ధ్యా యుక్తో యయా పార్థ కర్మబన్ధం ప్రహాస్యసి. 39

శ్లో॥ నేహాభిక్రమనాశోఽస్తి ప్రత్యవాయో న విద్యతే,
స్వల్పమప్యస్య ధర్మస్య త్రాయతే మహతో భయాత్. 40

వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధి రేకేహ కురునన్దన !
బహుశాఖా హ్యనన్తాశ్చ బుద్ధయోఽవ్యవసాయినామ్. 41

యామిమాం పుష్పితాం వాచం ప్రవద న్త్య విపశ్చితః.
వేదవాదరతాః పార్థ నాన్యద స్తీతి వాదినః, 42

కామాత్మానస్స్వర్గపరాః జన్మకర్మఫలప్రదామ్,
క్రియావిశేషబహుళాం భోగైశ్వర్యగతిం ప్రతి. 43

భోగైశ్వర్యప్రసక్తానాం తయాపహృతచేతసామ్,
వ్యవసాయాత్మకా బుద్ధి స్సమాధౌ న విధీయతే, 44

త్రైగుణ్యవిషయా వేదా నిస్త్రైగుణ్యోభవార్జున,
నిర్ద్వన్ద్వో నిత్యసత్త్వస్థో నిర్యోగక్షేమ ఆత్మవాన్. 45

యావానర్థ ఉదపానే సర్వతస్సంప్లుతోదకే,
తావాన్ సర్వేషు వేదేషు బ్రాహ్మణస్య విజానతః. 46

కర్మణ్యేవాధికారస్తే మా ఫలేషు కదాచన,
మాకర్మఫలహేతుర్భూ ర్మాతే సఙ్గోఽస్త్వకర్మణి. 47

యోగస్థః కురు కర్మాణి సంగం త్యక్త్వా ధనంజయ,
సిద్ధ్యసిద్ధ్యోస్సమో భూత్వా సమత్వం యోగ ఉచ్యతే. 48

దూరేణ హ్యవరం కర్మ బుద్ధియోగాద్ధనఞ్జయ,
బుద్ధౌ శరణ మన్విచ్ఛ కృపణాః ఫలహేతవః 49

శ్లో॥ బుద్ధియుక్తో జహాతీహ ఉభే సుకృతదుష్కృతే,
తస్మాద్యోగాయ యుజ్యస్వయోగః కర్మసు కౌశలమ్. 50

కర్మజం బుద్ధియుక్తాహి ఫలం త్యక్త్వా మనీషిణః,
జన్మబంధవినిర్ముక్తాః పదం గచ్ఛన్త్యనామయమ్. 51

యదా తే మోహకలిలం బుద్ధిర్వ్యతితరిష్యతి,
తదా గన్తాసి నిర్వేదం శ్రోతవ్యస్య శ్రుతస్య చ. 52

శ్రుతివిప్రతిపన్నా తే యదా స్థాస్యతి నిశ్చలా,
సమాధా వచలా బుద్ధిస్తదా యోగమవాప్స్యసి. 53

అర్జున ఉవాచ :—

స్థిత ప్రజ్ఞస్య కా భాషా ? సమాధిస్థస్య కేశవ !
స్థితధీః కిం ప్రభాషేత ? కిమాసీత వ్రజేత కిమ్ ? 54

శ్రీ భగవానువాచ :—

ప్రజహాతి యదా కామాన్ సర్వాన్ పార్థ మనోగతాన్,
ఆత్మన్యేవాత్మనా తుష్టః స్థితప్రజ్ఞస్తదోచ్యతే. 55

దుఃఖే ష్వనుద్విగ్నమనా స్సుఖేషు విగతస్పృహః,
వీతరాగభయక్రోధః స్థితధీర్మునిరుచ్యతే. 56

యస్సర్వత్రానభిస్నేహ స్తత్తత్ప్రాప్య శుభాశుభమ్,
నాభినన్దతి న ద్వేష్టి తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా. 57

యదా సంహరతే చాయం కూర్మోఽంగానీవ సర్వశః,
ఇన్ద్రియాణీన్ద్రియార్థేభ్యస్తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా. 58

శ్లో॥ విషయా వినివర్తన్తే నిరాహారస్య దేహినః,
రసవర్జం రసోఽప్యస్య పరం దృష్ట్వా నివర్తతే, 59
యతతో హ్యపి కౌన్తేయ! పురుషస్య విపశ్చితః,
ఇన్ద్రియాణి ప్రమాథీని హరన్తి ప్రసభం మనః. 60
తాని సర్వాణి సంయమ్య యుక్త ఆసీత మత్పరః,
వశే హి యస్యేన్ద్రియాణి తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా. 61
ధ్యాయతో విషయాన్ పుంసస్సఙ్గస్తేషూపజాయతే,
సంగాత్సంజాయతే కామః కామాత్క్రోధోఽభిజాయతే. 62
క్రోధాద్భవతి సమ్మోహస్సమ్మోహాత్స్మృతివిభ్రమః,
స్మృతిభ్రంశా ద్బుద్ధినాశో బుద్ధినాశాత్ప్రణశ్యతి. 63
రాగద్వేషవియుక్తైస్తు విషయానిన్ద్రియైశ్చరన్,
ఆత్మవశ్యైర్విధేయాత్మా ప్రసాదమధిగచ్ఛతి. 64
ప్రసాదే సర్వదుఃఖానాం హానిరస్యోపజాయతే,
ప్రసన్నచేతసో హ్యాశు బుద్ధిః పర్యవతిష్ఠతి. 65
నాస్తి బుద్ధి రయుక్తస్య న చాయుక్తస్య భావనా,
న చాభావయతశ్శాన్తి రశాన్తస్య కుతస్సుఖమ్ ? 66
ఇంద్రియాణాం హి చరతాం యన్మనోఽనువిధీయతే,
తదస్య హరతి ప్రజ్ఞాం వాయుర్నావమివామ్భసి. 67
తస్మాద్యస్య మహాబాహో నిగృహీతాని సర్వశః,
ఇంద్రియాణీన్ద్రియార్థేభ్య స్తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా. 68

శ్లో॥ యా నిశా సర్వభూతానాం తస్యాం జాగర్తి సంయమీ,
యస్యాం జాగ్రతి భూతాని సా నిశా పశ్యతో మునేః. 69

అపూర్యమాణమచల ప్రతిష్ఠం
సముద్రమాపః ప్రవిశన్తియద్వత్.
తద్వత్కామాయం ప్రవిశన్తి
సర్వే సశాన్తిమాప్నోతి న కామకామీ 70

విహాయ కామాన్ యస్సర్వాన్ పుమాంశ్చరతినిస్స్పృహః,
నిర్మమో నిరహంకార స్స శాన్తిమధిగచ్ఛతి. 71

ఏషా బ్రాహ్మీస్థితిః పార్థ నైనాం ప్రాప్య విముహ్యతి,
స్థిత్వాఽస్యామన్తకాలేఽపి బ్రహ్మనిర్వాణమృచ్ఛతి. 72

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతా సూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జున సంవాదే సాంఖ్యయోగో నామ
ద్వితీయోఽధ్యాయః.

ఓమ్.

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ గీతా నిష్కామయోగము

తృ తీ యో ఽ ధ్యా యః

క ర్మ యో గః

అర్జున ఉవాచః—

శ్లో॥ జ్యాయసీ చేత్కర్మణ స్తే మతా బుద్ధిర్జనార్దన,
తత్కిం కర్మణి ఘోరే మాం నియోజయసి కేశవ. 1
వ్యామిశ్రేణేవ వాక్యేన బుద్ధిం మోహయసీవ మే,
తదేకం వద నిశ్చిత్య యేన శ్రేయోఽహమాప్నుయామ్. 2

శ్రీ భగవానువాచః—

లోకేఽస్మిన్ ద్వివిధా నిష్ఠా పురా ప్రోక్తా మయానఘ,
జ్ఞానయోగేన సాంఖ్యానాం కర్మయోగేన యోగినామ్. 3
న కర్మణామనారంభాన్నైష్కర్మ్యం పురుషోఽశ్నుతే,
న చ సన్న్యసనాదేవ సిద్ధిం సమధిగచ్ఛతి. 4
న హి కశ్చిత్క్షణమపి జాతు తిష్ఠత్యకర్మకృత్,
కార్యతే హ్యవశః కర్మ సర్వః ప్రకృతిజైర్గుణైః. 5
కర్మేంద్రియాణి సంయమ్య య ఆస్తే మనసా స్మరన్,
ఇంద్రియార్థాన్విమూఢాత్మా మిథ్యాచారః స ఉచ్యతే. 6
యస్త్వింద్రియాణి మనసా నియమ్యారభతేఽర్జున,
కర్మేంద్రియైః కర్మయోగ మసక్తః స విశిష్యతే 7
నియతం కురు కర్మ త్వం కర్మ జ్యాయో హ్యకర్మణః,
శరీరయాత్రాపి చ తే న ప్రసిద్ధ్యేదకర్మణః. 8

శ్లో॥ యజ్ఞార్థాత్కర్మణోఽన్యత్ర లోకోఽయం కర్మబంధనః,
తదరం కర్మ కౌంతేయ ముక్తసంగః సమాచర. 9
సహాయజాః ప్రజాః సృష్ట్వా పురోవాచ ప్రజాపతిః,
అనేన ప్రసవిష్యధ్వమేష వోఽస్త్విస్త్విష్టకామధుక్. 10
దేవాన్భావయతానేన తే దేవా భావయంతు వః,
పరస్పరం భావయంతః శ్రేయః పరమవాప్స్యథ. 11
ఇష్టాన్భోగాన్హి వో దేవా దాస్యంతే యజ్ఞభావితాః,
తైర్దత్తానప్రదాయైభ్యో యో భుంక్తే స్తేన ఏవ సః. 12
యజ్ఞశిష్టాశినః సంతో ముచ్యంతే సర్వకిల్బిషైః,
భుంజతే తే త్వఘం పాపాయే పచంత్యాత్మకారణాత్. 13
అన్నాద్భవంతి భూతాని పర్జన్యాదన్నసంభవః,
యజ్ఞాద్భవతి పర్జన్యో యజ్ఞః కర్మసముద్భవః. 14
కర్మ బ్రహ్మోద్భవం విద్ధి బ్రహ్మాక్షరసముద్భవమ్,
తస్మాత్సర్వగతం బ్రహ్మ నిత్యం యజ్ఞే ప్రతిష్ఠితమ్. 15
ఏవం ప్రవర్తితం చక్రం నానువర్తయతీహ యః,
అఘాయురింద్రియారామో మోఘం పార్థ స జీవతి. 16
యస్త్వాత్మరతిరేవ సాదాత్మతృప్తశ్చ మానవః,
ఆత్మన్యేవ చ సంతుష్టస్తస్య కార్యం న విద్యతే. 17
నైవ తస్య కృతేనార్థో నాకృతేనేహ కశ్చన,
న చాస్య సర్వభూతేషు కశ్చిదర్థవ్యపాశ్రయః. 18
తస్మాదసక్తః సతతం కార్యం కర్మ సమాచర,
అసక్తో హ్యాచరన్కర్మ పరమాప్నోతి పూరుషః. 19

శ్లో॥ కర్మణైవ హి సంసిద్ధి మాస్థితా జనకాదయః,
లోకసంగ్రహమేవాపి సంపశ్యన్కర్తుమర్హసి. 20
యద్యదాచరతి శ్రేష్ఠస్తత్త దేవేతరో జనః,
స యత్ప్రమాణం కురుతే లోక స్తదనువర్తతే. 21

లోక క్షేమమునకై భగవానుడు యజ్ఞము చేయుట.

న మే పార్థాస్తి కర్తవ్యం త్రిషు లోకేషు కిం చ న,
నానవాప్తమవాప్తవ్యం వర్త ఏవ చ కర్మణి. 22

భావార్థము :—

అర్జునా ! ఓ జీవా ! నేను సర్వజ్ఞుడను; సత్యసంకల్పుడను; ఈ లోకమందు నేను పొందదగినది యేదియు లేదు. లోక సంరక్షణార్థమై అవతరించి, కర్మలు నాచరించుచునే యున్నాను. నేను ఎట్లు కర్మలు నాచరించుచున్నానో, అట్లే మానవులు నన్ను నమ్మియే నాయందు మనస్సుంచి కర్మలు నాచరింతురు. అట్లు కర్మలు నాచరింపకుండినచో, లోకమునందు మానవులందరు కర్మలు నాచరింపక కర్మభ్రష్టులై దుఃఖము లనుభవింతురు. కావున లోకక్షేమము కొరకై కర్మములను చేయుచునేయున్నాను. కావున, నీవు నిష్కామబుద్ధితో, లోకక్షేమము కొరకై కర్మలు నాచరింపుము. 4 అ॥ 28 శ్లో॥ గమనించుడు.

శ్లో॥ యది హ్యహం న వర్తేయం జాతు కర్మణ్యతంద్రితః,
మమ వర్త్మాను వర్తంతే మనుష్యాః పార్థ సర్వశః. 23
ఉత్సీదేయురిమే లోకా న కుర్యాం కర్మ చేదహమ్,
సంకరస్య చ కర్తా స్యాముపహన్యామిమాః ప్రజాః. 24
సక్తాః కర్మణ్య విద్వాంసో యథా కుర్వంతి భారత,
కుర్యాద్విద్వాంస్తథాఽసక్తశ్చికీర్షుర్లోక సంగ్రహమ్. 25
న బుద్ధిభేదం జనయే దజ్ఞానాం కర్మసంగినామ్,
జోషయే త్సర్వకర్మాణి విద్వాన్యుక్తః సమాచరన్. 26
ప్రకృతేః క్రియమాణాని గుణైః కర్మాణి సర్వశః,
అహంకార విమూఢాత్మా కర్తాహ మితి మన్యతే. 27

శ్లో॥ తత్త్వవిత్తు మహాబాహో గుణకర్మవిభాగయోః,
గుణా గుణేషు వర్తంత ఇతి మత్వా న సజ్జతే. 28
ప్రకృతే ర్గుణసమ్మూఢా స్సజ్జన్తే గుణకర్మ సు,
తానకృత్స్నవిదో మన్దాన్ కృత్స్నవి న్న విచాలయేత్. 29
మయి సర్వాణి కర్మాణి సన్న్యస్యాధ్యాత్మచేతసా,
నిరాశీ ర్నిర్మమో భూత్వా యుధ్యస్వ విగతజ్వరః. 30
యే మే మతమిదం నిత్య మనుతిష్ఠన్తి మానవాః,
శ్రద్ధావన్తోఽనసూయన్తో ముచ్యన్తే తేఽపి కర్మభిః. 31
యే త్వేతదభ్యసూయన్తో నానుతిష్ఠన్తి మే మతమ్,
సర్వజ్ఞాన విమూఢాంస్తాన్ విద్ధి నష్టానచేతసః. 32
సదృశం చేష్టతే స్వస్యాః ప్రకృతేర్జ్ఞానవానపి,
ప్రకృతిం యాన్తిభూతాని నిగ్రహః కిం కరిష్యతి 33
ఇన్ద్రియ స్యేన్ద్రియస్యార్థే రాగద్వేషౌ వ్యవస్థితౌ,
తయో ర్న వశమాగచ్ఛే త్తౌ హ్యస్య పరిపన్థినౌ. 34
శ్రేయాన్ స్వధర్మో విగుణః పరధర్మాత్స్వనుష్ఠితాత్,
స్వధర్మే నిధనం శ్రేయః పరధర్మో భయావహః. 35
అర్జున ఉవాచ :—
అథ కేన ప్రయుక్తోఽయం పాపం చరతి పూరుషః,
అనిచ్ఛన్నపి వార్ష్ణేయ బలాదివ నియోజితః 36
శ్రీ భగవానువాచ :—
కామ ఏష క్రోధ ఏష రజోగుణసముద్భవః,
మహాశనో మహాపాప్మా విద్ధ్యేనమిహ వైరిణమ్, 37

శ్లో॥ ధూమేనావ్రియతే వహ్నిర్యథాஉదర్శో మలేన చ,
యథోల్బేనావృతో గర్భ స్తథా తేనేదమావృతమ్. 38

ఆవృతం జ్ఞానమేతేన జ్ఞానినో నిత్యవైరిణా,
కామరూపేణ కౌన్తేయ ! దుష్పూరేణానలేన చ. 39

ఇన్ద్రియాణి మనో బుద్ధి రస్యాధిష్ఠాన ముచ్యతే,
ఏతై ర్విమోహయత్యేష జ్ఞానమావృత్య దేహినమ్. 40

తస్మాత్త్వమిన్ద్రియాణ్యాదౌ నియమ్య భరతర్షభ,
పాప్మానం ప్రజహి హ్యేనం జ్ఞానవిజ్ఞాననాశనమ్. 41

ఇన్ద్రియాణి పరాణ్యాహు రిన్ద్రియేభ్యః పరం మనః,
మనసస్తు పరా బుద్ధి ర్యో బుద్ధేః పరతస్తు సః 42

ఏవం బుద్ధేః పరం బుద్ధ్వా సంస్తభ్యాత్మా నమాత్మనా,
జహి శత్రుం మహాబాహో ! కామరూపం దురాసదమ్. 43

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మ విద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీ కృష్ణార్జునసంవాదే కర్మ యోగోనామ
తృతీయోஉధ్యాయః.

ఓమ్

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీ గీతా నిష్కామ యోగము

చతుర్థోఽధ్యాయః.

జ్ఞా న యో గః.

శ్రీ భగవానువాచ :—

శ్లో॥ ఇమం వివస్వతే యోగం ప్రోక్తవానహమవ్యయమ్,
వివస్వాన్ మనవే ప్రాహ మను రిక్ష్వాకవేఽబ్రవీత్. 1

ఏవం పరమ్పరాప్రాప్త మిమం రాజర్షయో విదుః,
సకాలేనేహ మహతా యోగోనష్టః పరన్తప. 2

స ఏవాయం మయాతేఽద్య యోగః ప్రోక్తః పురాతనః.
భక్తోఽసి మే సఖా చేతి రహస్యం హ్యేతదుత్తమమ్. 3

అర్జున ఉవాచ :—

అపరం భవతో జన్మ పరం జన్మ వివస్వతః,
కథమేతద్విజానీయాం త్వమాదౌ ప్రోక్తవా నితి. 4

శ్రీ భగవానువాచ :—

బహూని మే వ్యతీతాని జన్మాని తవ చార్జున,
తాన్యహం వేద సర్వాణి న త్వం వేత్థ పరన్తప! 5

అజోఽపి సన్నవ్యయాత్మా భూతానామీశ్వరోఽపి సన్,
ప్రకృతిం స్వామధిష్ఠాయ సమ్భవామ్యాత్మమాయయా. 6

శ్లో॥ యదా యదా హి ధర్మస్య గ్లాని ర్భవతి భారత!
అభ్యుత్థానమధర్మస్య తదాత్మానం సృజామ్యహమ్. 7
పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయ చ దుష్కృతామ్,
ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సమ్భవామి యుగేయుగే. 8
జన్మ కర్మచ మే దివ్య మేవం యో వేత్తి తత్త్వతః,
త్యక్త్వా దేహం పునర్జన్మ నైతి మామేతి సోఽర్జున. 9
వీతరాగభయక్రోధా మన్మయా మాముపాశ్రితాః,
బహవో జ్ఞానతపసా పూతా మద్భావమాగతాః. 10
యే యథా మాం ప్రపద్యన్తే తాం స్తథైవ భజామ్యహమ్,
మమ వర్త్మానువర్తన్తే మనుష్యాః పార్థ సర్వశః. 11
కాంక్షన్తః కర్మణాం సిద్ధిం యజన్త ఇహ దేవతాః,
క్షిప్రం హి మానుషే లోకే సిద్ధిర్భవతి కర్మజా. 12
చాతుర్వర్ణ్యం మయా సృష్టం గుణకర్మ విభాగశః.
తస్యకర్తారమపి మాం వి ద్ధ్యకర్తారమవ్యయమ్. 13
న మాం కర్మాణి లిమ్పన్తి నమే కర్మఫలే స్పృహా,
ఇతి మాం యోఽభిజానాతి కర్మభి ర్న స బధ్యతే. 14
ఏవం జ్ఞాత్వా కృతం కర్మ పూర్వైరపి ముముక్షుభిః,
కురు కర్మైవ తస్మాత్త్వం పూర్వైః పూర్వతరం కృతమ్.
కిం కర్మ కిమకర్మేతి కవయోఽప్యత్ర మోహితాః,
తత్తే కర్మ ప్రవక్ష్యామి యజ్జ్ఞాత్వా మోక్ష్యసేఽశుభాత్. 16

శ్లో॥ కర్మణో హ్యపి బోద్ధవ్యం బోద్ధవ్యం చ వికర్మణః,
అకర్మణశ్చ బోద్ధవ్యం గహనా కర్మణో గతిః. 17
కర్మణ్యకర్మ యః పశ్యే దకర్మణి చ కర్మ యః,
స బుద్ధిమాన్మనుష్యేషు స యుక్తః కృత్స్నకర్మకృత్. 18
యస్య సర్వే సమారమ్భాః కామసఙ్కల్పవర్జితాః,
జ్ఞానాగ్ని దగ్ధకర్మాణం తమాహుః పండితం బుధాః. 19
త్యక్త్వా కర్మఫలాసఙ్గం నిత్యతృప్తో నిరాశ్రయః,
కర్మణ్యభిప్రవృత్తోఽపి నైవ కిఞ్చిత్కరోతి సః. 20
నిరాశీర్యతచిత్తాత్మా త్యక్తసర్వపరిగ్రహః,
శారీరం కేవలం కర్మ కుర్వన్నాప్నోతి కిల్బిషమ్. 21
యదృచ్ఛాలాభసంతుష్టో ద్వంద్వాతీతో విమత్సరః,
సమస్సిద్ధావసిద్ధౌ చ కృత్వాపి న నిబధ్యతే. 22
గతసఙ్గస్య ముక్తస్య జ్ఞానావస్థిత చేతసః,
యజ్ఞాయాచరతః కర్మ సమగ్రం ప్రవిలీయతే. 23
బ్రహ్మార్పణం బ్రహ్మహవిర్బ్రహ్మాగ్నౌ బ్రహ్మణా హుతమ్,
బ్రహ్మైవ తేన గంతవ్యం బ్రహ్మకర్మ సమాధినా. 24
దైవమేవాపరే యజ్ఞం యోగినః పర్యుపాసతే
బ్రహ్మాగ్నావపరే యజ్ఞం యజ్ఞేనైవోపజుహ్వతి. 25
శ్రోత్రాదీనీంద్రియాణ్యన్యే సంయమాగ్నిషు జుహ్వతి,
శబ్దాదీన్విషయానన్య ఇంద్రియాగ్నిషు జుహ్వతి. 26
సర్వాణీంద్రియకర్మాణి ప్రాణకర్మాణి చాపరే,
ఆత్మసంయమయోగాగ్నౌ జుహ్వతి జ్ఞానదీపితే. 27

కామ్యకర్మములు (వివిధ యజ్ఞములు)

శ్లో॥ ద్రవ్యయజ్ఞా స్తపోయజ్ఞా యోగయజ్ఞా స్తథాపరే,
స్వాధ్యాయజ్ఞానయజ్ఞాశ్చ యతయః సంశితవ్రతాః. 28

భావార్థము :—

అర్జునా ! ఓ జీవా ! లోకమునందు మానవులు అవివేకులై ఫలాపేక్షకలవారై ద్రవ్యయజ్ఞము, తపోయజ్ఞము, యోగయజ్ఞము, స్వాధ్యాయయజ్ఞము, జ్ఞానయజ్ఞము, వ్రతయజ్ఞము మొదలగు కర్మలు వారివారి కోరికలు నెరవేరుటకై కర్మల నాచరింతురు. కొందరు పుణ్యక్షేత్రములు దర్శించుచుందురు. కొందరు దేవాలయములు, తటాకములు నిర్మించుచుందురు. తద్వారా తమ

కోరికలను బడయుచుందురు. ఇట్టి కార్యకర్మములచే దుఃఖములే యనుభవించుచుందురు.

మరికొందరు ఉత్తమ పురుషులు మోక్షాపేక్షకలవారై సద్గురువానుగ్రహమును పొంది వా రుపదేశించిన మంత్రమును నొక మాత్రగా జేసికొని 6 అ. 10 శ్లో॥ నందు చెప్పిన ప్రకారము ఏకాంత స్థలమునందు ప్రతినిత్యమును శ్రద్ధతో ధ్యానించుచు అఖండజ్ఞానమును పొంది ఇహమునందు శరీరసుఖము పరము నందు మోక్షసుఖము నొందుదురు 5 అ. 18 శ్లో॥ గమనించుడు.

శ్లో॥ అపానే జుహ్వతి ప్రాణం ప్రాణేఽపానం తథాపరే,
ప్రాణాపానగతీ రుద్ధ్వా ప్రాణాయామపరాయణాః. 29
అపరే నియతాహారాః ప్రాణాన్ప్రాణేషు జుహ్వతి,
సర్వేఽప్యేతే యజ్ఞవిదో యజ్ఞక్షపిత కల్మషాః. 30
యజ్ఞశిష్టామృతభుజో యాంతి బ్రహ్మ సనాతనమ్,
నాయంలోకోఽస్త్యయజ్ఞస్య కుతోఽన్యః కురుసత్తమ. 31
ఏవం బహువిధా యజ్ఞా వితతా బ్రహ్మణో ముఖే,
కర్మజాన్విద్ధి తాన్సర్వానేవం జ్ఞాత్వా విమోక్ష్యసే. 32
శ్రేయాన్ద్రవ్యమయాద్యజ్ఞాత్ జ్ఞానయజ్ఞః పరన్తప,
సర్వం కర్మాఖిలం పార్థ జ్ఞానే పరిసమాప్యతే. 33
తద్విద్ధి ప్రణిపాతేన పరిప్రశ్నేన సేవయా.
ఉపదేక్ష్యంతి తే జ్ఞానం జ్ఞానినస్తత్త్వదర్శినః. 34

శ్లో॥ యజ్జ్ఞాత్వా న పునర్మోహమేవం యాస్యసి పాండవ,
యేన భూతాన్యశేషేణ ద్రక్ష్యస్యాత్మన్యథో మయి. 35

అపి చేదసి పాపేభ్యః సర్వేభ్యః పాపకృత్తమః,
సర్వం జ్ఞానప్లవేనైవ వృజినం సంతరిష్యసి. 36

యథైధాంసి సమిద్ధోఽగ్నిర్భస్మసాత్కురుతేఽర్జున,
జ్ఞానాగ్నిః సర్వకర్మాణి భస్మసాత్కురుతే తథా. 37

నహి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్రమిహ విద్యతే,
తత్స్వయం యోగసంసిద్ధః కాలేనాత్మని విందతి. 38

శ్రద్ధావాన్లభతే జ్ఞానం తత్పరః సంయతేంద్రియః,
జ్ఞానం లబ్ధ్వా పరాం శాంతి మచిరేణాధిగచ్ఛతి. 39

అజ్ఞశ్చాశ్రద్ధధానశ్చ సంశయాత్మా వినశ్యతి,
నాయం లోకోఽస్తి న పరో న సుఖం సంశయాత్మనః 40

యోగసన్న్యస్తకర్మాణం జ్ఞానసంఛిన్నసంశయమ్,
ఆత్మవంతం న కర్మాణి నిబధ్నంతి ధనంజయ. 41

తస్మాదజ్ఞానసంభూతం హృత్స్థంజ్ఞానాసినాత్మనః,
ఛిత్త్వైనం సంశయం యోగమాతిష్ఠోత్తిష్ఠ భారత. 42

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతా సూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జున సంవాదే జ్ఞానయోగో నామ
చతుర్థోఽధ్యాయః.

ఓమ్.

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ గీతా నిష్కామయోగము

పఞ్చమోఽధ్యాయః

కర్మ సన్న్యాసయోగః

అర్జున ఉవాచ:—

శ్లో॥ సన్న్యాసం కర్మణాం కృష్ణ పునర్యోగం చ శంససి.
యచ్ఛ్రేయ ఏతయోరేకం తన్మే బ్రూహి సునిశ్చితమ్. 1

శ్రీ భగవానువాచ :—

సన్న్యాసః కర్మయోగశ్చ నిఃశ్రేయసకరావుభౌ,
తయోస్తు కర్మ సన్న్యాసాత్కర్మయోగో విశిష్యతే. 2

జ్ఞేయః స నిత్యసన్న్యాసీ యో న ద్వేష్టి న కాంక్షతి,
నిర్ద్వంద్వో హి మహాబాహో సుఖం బంధాత్ప్రముచ్యతే. 3

సాంఖ్యయోగౌ పృథగ్బాలాః ప్రవదంతి నపండితాః,
ఏకమప్యాస్థితస్సమ్య గుభయోర్విందతే ఫలమ్. 4

యత్సాంఖ్యైః ప్రాప్యతే స్థానం తద్యోగైరపి గమ్యతే,
ఏకం సాంఖ్యం చ యోగం చ యః పశ్యతి స పశ్యతి. 5

సన్న్యాసస్తు మహాబాహో దుఃఖమాప్తుమయోగతః,
యోగయుక్తో మునిర్బ్రహ్మ న చిరేణాధిగచ్ఛతి, 6

యోగయుక్తో విశుద్ధాత్మా విజితాత్మా జితేంద్రియః,
సర్వభూతాత్మ భూతాత్మా కుర్వన్నపి న లిప్యతే. 7

శ్లో॥ నైవ కించిత్కరోమీతి యుక్తో మన్యేత తత్త్వవిత్,
పశ్యఞ్శృణ్వఞ్ స్పృశఞ్ జిఘ్ర న్నశ్నన్గచ్ఛఞ్ స్వపఞ్
ప్రలపఞ్ విసృజఞ్ గృహ్ణన్నున్మిషన్నిమిషన్నపి [శ్వసఞ్.
ఇంద్రియాణీంద్రియార్థేషు వర్తంత ఇతి ధారయఞ్. 9

బ్రహ్మణ్యాధాయ కర్మాణి సంగం త్యక్త్వా కరోతియః,
లిప్యతే న స పాపేన పద్మపత్ర మివాంభసా. 10

కాయేన మనసా బుద్ధ్యా కేవలై రింద్రియై రపి,
యోగినః కర్మ కుర్వంతి సంగం త్యక్త్వాఽత్మశుద్ధయే. 11

యుక్తః కర్మఫలం త్యక్త్వా శాంతి మాప్నోతి నైష్ఠికీమ్,
అయుక్తః కామకారేణ ఫలే సక్తో నిబధ్యతే. 12

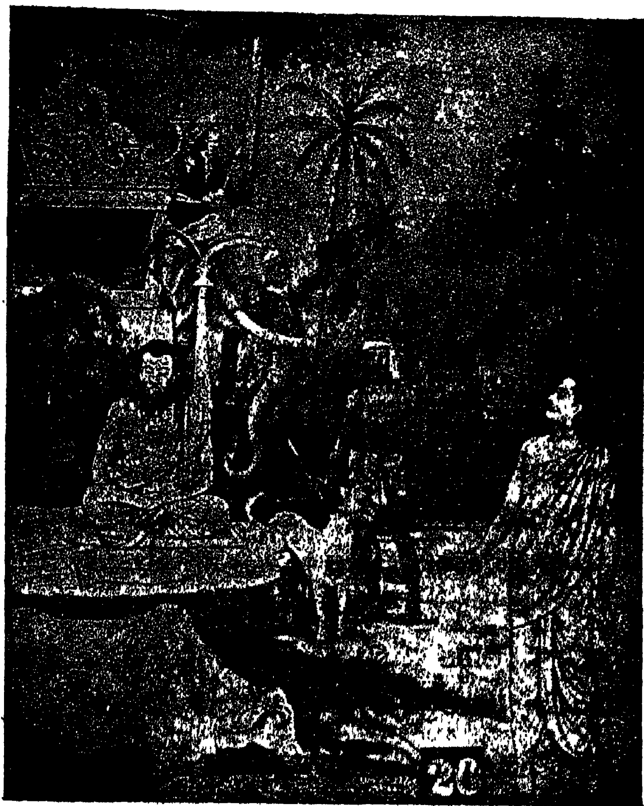
సర్వకర్మాణి మనసా సన్న్యస్యాఽస్తే సుఖం వశీ,
నవద్వారే పురే దేహీ నైవ కుర్వన్న కారయన్. 13

న కర్తృత్వం న కర్మాణి లోకస్య సృజతి ప్రభుః,
న కర్మఫలసంయోగం స్వభావస్తు ప్రవర్తతే. 14

నాదత్తే కస్యచిత్పాపం న చైవ సుకృతం విభుః,
అజ్ఞానేనావృతం జ్ఞానం తేన ముహ్యంతి జంతవః. 15

జ్ఞానేన తు తదజ్ఞానం యేషాం నాశిత మాత్మనః,
తేషా మాదిత్యవజ్జ్ఞానం ప్రకాశయతి తత్పరమ్. 16

తద్బుద్ధయ స్తదాత్మాన స్తన్నిష్ఠా స్తత్పరాయణాః,
గచ్ఛంత్యపునరావృత్తిం జ్ఞాననిర్ధూతకల్మషాః. 17

సమస్తభూతములను సమానముగ భావించుట.

విద్యావినయ సంపన్నే బ్రాహ్మణే గవి హస్తిని,
శుని చైవ శ్వపాకే చ పండితాః సమదర్శినః. 18

భావార్థము :—

అర్జునా! ఓజీవా! ఏ మానవుడు "నిత్యమంగళ స్వరూపు డగు పరమాత్మయే సమస్తభూతములయందును, అంతర్యామియై ఆత్మస్వరూపుడుగా ప్రకాశించుచున్నాడు" అని భావించుచున్నాడో, అట్టి మానవుడుసజాతి విజాతియ స్వగత భేదములు అనగా జాతి, నీతి, కులము మతము, గోత్రము, మడి, ఆచారములు మొదలగు భేదములు లేనివాడై సమస్త భూతముల యందుండు ఆత్మకును నాకును ఇంచుకైనను భేదములేదని భావించుచు, బ్రాహ్మణుని యందునుగోవునందును, ఏనుగునందును, కుక్కయందును కుక్క మాంసము భుజించునట్టి చండాలుని యందును సమభావన గల వాడై అన్నిటియందును కృష్ణభగవానునే దర్శించును. (పరమాత్మనేదర్శించును.) ఇందుకునిదర్శనము చిత్రపటమునుజూడుడు. 6 వ అ. 10 శ్లో॥ గమనించుడు.

శ్లో॥ ఇహైవ తైర్జిత స్సర్గో యేషాం సామ్యే స్థితం మనః,
నిర్దోషం హి సమం బ్రహ్మ తస్మాద్బ్రహ్మణి తే స్థితాః. 19

న ప్రహృష్యేత్ప్రియం ప్రాప్య నోద్విజేత్ప్రాప్య చాప్రియం,
స్థిరబుద్ధి రసమ్మూఢో బ్రహ్మవిద్బ్రహ్మణి స్థితః. 20

బాహ్యస్పర్శే ష్వస క్తాత్మా విందత్యాత్మని యత్సుఖమ్,
స బ్రహ్మయోగయుక్తాత్మా సుఖ మక్షయ మశ్నుతే. 21

యే హి సంస్పర్శజా భోగా దుఃఖయోనయ ఏవ తే,
ఆద్యంతవంతః కౌంతేయ న తేషు రమతే బుధః. 22

శక్నోతీహైవ యస్సోఢుం ప్రాక్ఛరీరవిమోక్షణాత్,
కామక్రోధోద్భవం వేగం స యుక్తస్స సుఖీ నరః. 23
యోఽన్తస్సుఖోఽన్తరారామ స్తథాఽన్తర్జ్యోతిరేవ యః,
స యోగీ బ్రహ్మనిర్వాణం బ్రహ్మభూతోఽధిగచ్ఛతి. 24
లభంతే బ్రహ్మనిర్వాణ మృషయః క్షీణకల్మషాః,
ఛిన్నద్వైధా యతాత్మాన స్సర్వభూతహితేరతాః. 25
కామక్రోధవియుక్తానాం యతీనాం యతచేతసామ్,
అభితో బ్రహ్మనిర్వాణం వర్తతే విదితాత్మనామ్. 26
స్పర్శాన్ కృత్వా బహిర్బాహ్యాం శ్చక్షుశ్చైవాంతరేభ్రువోః
ప్రాణాపానౌసమౌ కృత్వా నాసాభ్యంతరచారిణౌ. 27
యతేంద్రియమనోబుద్ధిర్మునిర్మోక్షపరాయణః,
విగతేచ్ఛాభయక్రోధోయస్సదా ముక్త ఏవ సః. 28
భోక్తారం యజ్ఞతపసాం సర్వలోకమహేశ్వరమ్,
సుహృదం సర్వభూతానాం జ్ఞాత్వామాం శాంతిమృచ్ఛతి. 29

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతా సూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీ కృష్ణార్జున సంవాదే కర్మసన్న్యాసయోగోనామ
ప ఞ్చ మోఽ ధ్యా యః.

ఓమ్

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ గీతా నిష్కామ యోగము

షష్ఠోఽధ్యాయః

ఆత్మ సంయమయోగః.

శ్రీ భగవానువాచః—

శ్లో॥ అనాశ్రితః కర్మఫలం కార్యం కర్మ కరోతి యః,
న సన్న్యాసీ చ యోగీ చ న నిరగ్నిర్నచాక్రియః. 1
యం సన్న్యాసమితి ప్రాహు ర్యోగం తం విద్ధి పాండవ,
న హ్యసన్న్యస్తసంకల్పో యోగీ భవతి కశ్చన. 2
ఆరురుక్షోర్మునేర్యోగం కర్మ కారణముచ్యతే,
యోగారూఢస్య తస్యైవ శమః కారణముచ్యతే. 3
యదా హి చేంద్రియార్థేషు న కర్మ స్వనుషజ్జతే,
సర్వసంకల్పసన్న్యాసీ యోగారూఢ స్తదోచ్యతే. 4
ఉద్ధరే దాత్మనాత్మానం నాత్మాన మవసాదయేత్,
ఆత్మైవ హ్యాత్మనో బంధురాత్మైవ రిపురాత్మనః. 5
బంధురాత్మాత్మన స్తస్య యేనాత్మైవాత్మనా జితః,
అనాత్మనస్తు శత్రుత్వే వర్తేతాత్మైవ శత్రువత్. 6
జితాత్మనః ప్రశాంతస్య పరమాత్మా సమాహితః,
శీతోష్ణసుఖదుఃఖేషు తథా మానావమానయోః. 7
జ్ఞానవిజ్ఞానతృప్తాత్మా కూటస్థో విజితేంద్రియః,
యుక్త ఇత్యుచ్యతే యోగీ సమలోష్టాశ్మకాంచనః. 8
సుహృన్మిత్రార్యుదాసీన మధ్యస్థద్వేష్యబంధుషు,
సాధుష్వపి చ పాపేషు సమబుద్ధి ర్విశిష్యతే. 9

ధ్యాన యోగము

శ్లో॥ యోగీ యుంజీత సతతమాత్మానం రహసి స్థితః,
ఏకాకీ యతచిత్తాత్మా నిరాశీర పరిగ్రహః. 10

భావార్థము :—

అర్జునా ; ఓజీవా ! ఆత్మజ్ఞానానందమును బడయుగోరు వారు ఏకాంతస్థలమునందు సిద్ధాసనాసీనులై ఇంద్రియ విషయాదులనుండి మనస్సు మళ్ళించి సత్యశీలురై, కోపరహితులై సద్గురు మూలముగా తెలిసికొన్న పరము రహస్యమైన గాయత్రి మంత్రమును 7 అ. 29 శ్లో॥ నందు సప్తజ్ఞాన భూమికలయందు చెప్పినప్రకారము, మనస్సు ఈ శరీరము ఇంద్రియములు, పంచ ప్రాణములు, దృశ్య ప్రపంచమునందు చూడబడు సమస్తము అనిత్యములనియు నాకు ఏవియు సంబంధము లేదనియు, సమస్తమునకు నేను సాక్షిగా నున్నాననియు, సర్వసాక్షిగానుండు పరమాత్మయే నేను; నేనే పరమాత్మ అను దృఢభావన గలవారై ధ్యానించుచు రాగారాగా,

కొంతకాలమునకు దుఃఖములు సంభవించును. వ్యాధులు గూడ సంభవించును. కాని భయపడక దృఢచిత్తము గలవారై, ధ్యానించువారికి అఖండ శక్తితో గూడిన ఆత్మజ్ఞానానందము గలుగును. ప్రపంచమునందు మానవజన్మమెత్తిన జీవునికే నిర్మల జ్ఞానము లభ్యమగును. కావున ప్రతివారును ఇట్టి ధ్యానాభ్యాసాదులచే ఆత్మానుభవము (ఆత్మస్వరూపమును) సులభముగా పొందవచ్చును. 7 అ. 29 శ్లో॥ గమనించుడు.

శ్లో॥ శుచౌ దేశే ప్రతిష్ఠాప్య స్థిరమాసనమాత్మనః,
నాత్యుచ్ఛ్రితం నాతినీచం చేలాజినకుశోత్తరమ్. 11
తత్రైకాగ్రం మనః కృత్వా యతచిత్తేంద్రియక్రియః,
ఉపవిశ్యాసనే యుంజ్యాద్యోగ మాత్మవిశుద్ధయే. 12

శ్లో॥ సమం కాయశిరోగ్రీవం ధారయ న్నచలం స్థిరః,
సంప్రేక్ష్య నాసికాగ్రం స్వం దిశశ్చానవలోకయన్. 13

ప్రశాంతాత్మా విగతభీర్బ్రహ్మచారివ్రతే స్థితః,
మనః సంయమ్య మచ్చిత్తో యుక్త ఆసీత మత్పరః. 14

యుంజన్నేవం సదాత్మానం యోగీ నియతమానసః,
శాంతిం నిర్వాణపరమాం మత్సంస్థామధిగచ్ఛతి. 15

నాత్యశ్నతస్తు యోగోఽస్తి నచైకాంతమనశ్నతః.
న చాతిస్వప్నశీలస్య జాగ్రతో నైవ చార్జున. 16

యుక్తాహారవిహారస్య యుక్తచేష్టస్య కర్మసు,
యుక్తస్వప్నావబోధస్య యోగో భవతి దుఃఖహా. 17

యదా వినియతం చిత్తమాత్మన్యేవావతిష్ఠతే,
నిస్పృహః సర్వకామేభ్యో యుక్త ఇత్యుచ్యతే తదా. 18

యథా దీపో నివాతస్థో నేంగతే సోపమా స్మృతా,
యోగినో యతచిత్తస్య యుంజతో యోగమాత్మనః. 19

యత్రోపరమతే చిత్తం నిరుద్ధం యోగసేవయా,
యత్ర చైవాత్మనాత్మానం పశ్యన్నాత్మని తుష్యతి. 20

సుఖమాత్యంతికం యత్త ద్బుద్ధిగ్రాహ్యమతీంద్రియమ్,
వేత్తియత్ర న చైవాయం స్థితశ్చలతి తత్త్వతః. 21

యం లబ్ధ్వా చాపరం లాభం మన్యతే నాధికం తతః,
యస్మిన్ స్థితో న దుఃఖేన గురుణాపి విచాల్యతే. 22

శ్లో॥ తం విద్యాద్దుఃఖసంయోగ వియోగం యోగసంజ్ఞితమ్,
స నిశ్చయేన యోక్తవ్యో యోగోఽనిర్విణ్ణచేతసా. 23

సంకల్పప్రభవాన్కామాం స్త్యక్త్వా సర్వానశేషతః,
మనసైవేంద్రియగ్రామం వినియమ్య సమంతతః. 24

శనైః శనైరు పరమేద్బుద్ధ్యా ధృతిగృహీతయా,
ఆత్మసంస్థం మనః కృత్వా న కించి దపి చింతయేత్. 25

యతో యతో నిశ్చరతి మనశ్చంచల మస్థిరమ్,
తత స్తతో నియమ్యై తదాత్మన్యేవ వశం నయేత్. 26

ప్రశాంతమనసం హ్యేనం యోగినం సుఖముత్తమమ్,
ఉపైతి శాంతిరజసం బ్రహ్మభూత మకల్మషమ్. 27

యుంజన్నేవం సదాత్మానం యోగీ విగతకల్మషః,
సుఖేన బ్రహ్మసం స్పర్శ మత్యంతం సుఖమశ్నుతే. 28

సర్వభూతస్థమాత్మానం సర్వభూతాని చాత్మని,
ఈక్షతే యోగయుక్తాత్మా సర్వత్ర సమదర్శనః. 29

యో మాం పశ్యతి సర్వత్ర సర్వం చ మయి పశ్యతి,
తస్యాహం న ప్రణశ్యామి స చ మే న ప్రణశ్యతి. 30

సర్వభూతస్థితం యో మాం భజత్యేకత్వమాస్థితః,
సర్వథా వర్తమానోఽపి స యోగీ మయివర్తతే. 31

ఆత్మౌపమ్యేన సర్వత్ర సమం పశ్యతి యోఽర్జున,
సుఖం వా యది వా దుఃఖం స యోగీ పరమో మతః. 32

అర్జున ఉవాచ :—

యోఽయం యోగస్త్వయా ప్రోక్తః సామ్యేన మధుసూదన
ఏతస్యాహం న పశ్యామి చంచలత్వాత్స్థితిం స్థిరామ్. 33
చంచలం హి మనః కృష్ణ ప్రమాథి బలవద్దృఢమ్,
తస్యాహం నిగ్రహం మన్యే వాయోరివ సుదుష్కరమ్. 34

శ్రీ భగవానువాచః—

అసంశయం మహాబాహో మనోదుర్నిగ్రహం చలమ్,
అభ్యాసేన తు కౌంతేయ వైరాగ్యేణ చ గృహ్యతే. 35
అసంయతాత్మనా యోగో దుష్ప్రాప ఇతిమే మతిః,
వశ్యాత్మనా తు యతతా శక్యోఽవాప్తుముపాయతః. 36

అర్జున ఉవాచః—

అయతిః శ్రద్ధయోపేతో యోగాచ్చలితమానసః,
అప్రాప్య యోగసంసిద్ధిం కాం గతిం కృష్ణ గచ్ఛతి. 37
కచ్చిన్నోభయవిభ్రష్టశ్ఛిన్నాభ్రమివ నశ్యతి,
అప్రతిష్ఠో మహాబాహో విమూఢో బ్రహ్మణః పథి. 38
ఏతంమే సంశయం కృష్ణ ఛేత్తుమర్హస్యశేషతః,
త్వదన్యః సంశయస్యాస్య ఛేత్తా నహ్యుపపద్యతే. 39

శ్రీ భగవానువాచ :—

పార్థ ! నైవేహ నాముత్ర వినాశస్తస్య విద్యతే,
న హి కల్యాణకృత్కశ్చిద్దుర్గతిం తాత గచ్ఛతి. 40

శ్లో॥ ప్రాప్య పుణ్యకృతాం లోకా నుషిత్వా శాశ్వతీః సమాః,
శుచీనాం శ్రీమతాం గేహే యోగభ్రష్టోఽభిజాయతే. 41

అథవా యోగినామేవ కులే భవతి ధీమతామ్,
ఏతద్ధి దుర్లభతరం లోకే జన్మ యదీదృశమ్. 42

తత్ర తం బుద్ధిసంయోగం లభతే పౌర్వదైహికమ్,
యతతే చ తతో భూయః సంసిద్ధౌ కురునందన. 43

పూర్వాభ్యాసేన తేనైవ హ్రియతే హ్యవశోఽపి సః,
జిజ్ఞాసురపి యోగస్య శబ్దబ్రహ్మాతి వర్తతే. 44

ప్రయత్నాద్యతమానస్తు యోగీ సంశుద్ధకిల్బిషః,
అనేకజన్మసంసిద్ధ స్తతో యాతి పరాం గతిమ్. 45

తపస్విభ్యోఽధికో యోగీ జ్ఞానిభ్యోఽపి మతోఽధికః,
కర్మిభ్యశ్చాధికో యోగీ తస్మాద్యోగీ భవార్జున. 46

యోగినామపి సర్వేషాం మద్గతేనాంతరాత్మనా,
శ్రద్ధావాన్భజతే యో మాం స మే యుక్తతమో మతః. 47

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మ విద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీ కృష్ణార్జునసంవాదే ఆత్మసంయమ యోగోనామ
షష్ఠోఽధ్యాయః.

ఓమ్

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీ గీతా నిష్కామ యోగము

సప్తమోఽధ్యాయః.

వి జ్ఞా న యో గః.

శ్రీ భగవానువాచ :—

శ్లో॥ మయ్యాసక్తమనాః పార్థ! యోగం యుంజన్మదాశ్రయః,
అసంశయం సమగ్రం మాం యథా జ్ఞాస్యసి తచ్ఛృణు. 1
జ్ఞానం తేఽహం సవిజ్ఞాన మిదం వక్ష్యా మ్యశేషతః,
యద్ జ్ఞాత్వా నేహ భూయోఽన్యద్ జ్ఞాతవ్యమవశిష్యతే. 2
మనుష్యాణాం సహస్రేషు కశ్చిద్యతతి సిద్ధయే,
యతతామపి సిద్ధానాం కశ్చిన్మాం వేత్తి తత్త్వతః. 3
భూమిరాపోఽనలో వాయుః ఖం మనో బుద్ధిరేవ చ,
అహంకార ఇతీయం మే భిన్నా ప్రకృతి రష్టధా. 4
అపరేయమిత స్త్వన్యాం ప్రకృతిం విద్ధిమే పరామ్,
జీవభూతాం మహాబాహో! యయేదం ధార్యతే జగత్. 5
ఏతద్యోనీని భూతాని సర్వాణీత్యుపధారయ,
అహంకృత్స్నస్య జగతః ప్రభవః ప్రళయ స్తథా. 6
మత్తః పరతరం నాన్య త్కించిద స్తి ధనంజయ!
మయి సర్వమిదం ప్రోతం సూత్రే మణిగణా ఇవ. 7
రసోఽహమప్సు కౌంతేయ ప్రభాఽస్మి శశిసూర్యయోః,
ప్రణవ స్సర్వవేదేషు శబ్దః ఖే పౌరుషం నృషు. 8

శ్లో॥ పుణ్యో గంధః పృథివ్యాం చ తేజశ్చాస్మి విభావసౌ,
జీవనం సర్వభూతేషు తపశ్చాస్మి తపస్విషు. 9

బీజం మాం సర్వభూతానాం విద్ధి పార్థ సనాతనమ్,
బుద్ధిర్బుద్ధిమతామస్మి తేజ స్తేజస్వినా మహమ్. 10

బలం బలవతా మస్మి కామరాగవివర్జితమ్,
ధర్మావిరుద్ధో భూతేషు కామోఽస్మి భరతర్షభ. 11

యే చైవ సాత్త్వికా భావా రాజసా స్తామసాశ్చ యే,
మత్త ఏవేతి తాన్విద్ధి న త్వహం తేషు తే మయి. 12

త్రిభి ర్గుణమయై ర్భావై రేభి స్సర్వమిదం జగత్,
మోహితం నాభిజానాతి మామేభ్యః పరమవ్యయమ్. 13

దైవీహ్యేషా గుణమయీ మమ మాయా దురత్యయా,
మామేవ యేప్రపద్యంతే మాయామేతాం తరంతి తే. 14

న మాం దుష్కృతినో మూఢాః ప్రపద్యంతే నరాధమాః,
మాయయాపహృతజ్ఞానా ఆసురం భావమాశ్రితాః. 15

చతుర్విధా భజంతే మాం జనాస్సుకృతినోఽర్జున,
ఆర్తో జిజ్ఞాసు రర్థార్థీ జ్ఞానీ చ భరతర్షభ. 16

తేషాం జ్ఞానీ నిత్యయుక్త ఏకభక్తిర్విశిష్యతే,
ప్రియో హి జ్ఞానినోఽత్యర్థ మహం స చ మమ ప్రియః.

ఉదారాస్సర్వ ఏవైతే జ్ఞానీ త్వాత్మైవ మే మతమ్,
ఆస్థిత స్స హి యుక్తాత్మా మామేవా నుత్తమాం గతిమ్. 18

శ్లో॥ బహూనాం జన్మనామంతే జ్ఞానవాన్మాం ప్రపద్యతే.
వాసుదేవ స్సర్వమితి స మహాత్మా సుదుర్లభః. 19

కామై స్తైస్తై ర్హృతజ్ఞానాః ప్రపద్యంతేఽన్యదేవతాః.
తం తం నియమాస్థాయ ప్రకృత్యా నియతాస్స్వయా. 20

యోయో యాంయాం తనుంభక్తః శ్రద్ధయార్చితుమిచ్ఛతి,
తస్య తస్యాచలాం శ్రద్ధాం తామేవ విదధామ్యహమ్. 21

సతయా శ్రద్ధయా యుక్త స్తస్యారాధనమీహతే,
లభతే చ తతః కామాన్ మయైవ విహితాన్ హితాన్. 22

అంతవత్తు ఫలం తేషాం తద్భవత్యల్ప మేధసామ్,
దేవాన్ దేవయజో యాంతి మద్భక్తా యాంతి మామపి. 23

అవ్యక్తం వ్యక్తి మాపన్నం మన్యంతే మామబుద్ధయః.
పరం భావమజానంతో మమావ్యయమనుత్తమమ్. 24

నాహం ప్రకాశస్సర్వస్స్య యోగమాయాసమావృతః,
మూఢోఽయం నాభిజానాతి లోకో మామజమవ్యయమ్ 25

వేదాహం సమతీతాని వర్తమానాని చార్జున,
భవిష్యాణి చ భూతాని మాం తు వేద న కశ్చన. 26

ఇచ్ఛాద్వేషసముత్థేన ద్వంద్వమోహేన భారత,
సర్వభూతాని సమ్మోహం సర్గేయాన్తి పరంతప. 27

యేషాం త్వంతగతం పాపం జనానాం పుణ్యకర్మణామ్,
తే ద్వంద్వమోహనిర్ముక్తా భజంతేమాం దృఢవ్రతాః. 28

స ప్త జ్ఞా న భూ మి క లు

శ్లో॥ జరామరణమోక్షాయ మామాశ్రిత్య యతంతి యే,
తే బ్రహ్మ తద్విదుఃకృత్స్న మధ్యాత్మం కర్మ చాఖిలమ్ 29

భావార్థము :—

అర్జునా! ఓ జీవా! లోకమునందుగల సమస్త చరాచరములయందును, అంతర్యామియై నుండు ఆత్మ స్వరూపుడైన నన్ను నమ్మి (నన్నే ఆశ్రయించి) నాయందే మనస్సు గలవారై శ్రద్ధతో ధ్యానించువారికి జరా మరణములను, సంసార దుఃఖములు సమస్తము తెలిసి శుద్ధ జ్ఞానోదయము గలుగుటకు సులభమైన మార్గము.

పైన కనపరచిన చిత్రపటమునందు చెప్పిన ప్రకారము సప్తజ్ఞాన భూమికలచే ప్రతినిత్యమును తప్పక ధ్యానించువారు మరల జనన మరణములేని స్థానమును అనగా, పరబ్రహ్మానుభవమును పొందుచున్నారు. మోహమునుండి విడవబడినవారై ఆత్మానంద మనుభవించు చుందురు. ఇట్టివారే జ్ఞాను లనబడుదురు. వీరు నా కత్యంత ప్రియులు. 8 అ. 12-13 శ్లో॥ గమనించుడు.

శ్లో॥ సాధిభూతాధిదైవం మాం సాధియజ్ఞం చ యే విదుః,
ప్రయాణకాలేఽపి చ మాం తే విదుర్యుక్తచేతసః. 30

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతా సూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జున సంవాదే విజ్ఞానయోగో నామ
సప్తమోఽధ్యాయః.

ఓమ్.

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ గీతా నిష్కామయోగము

అ ష్ట మో ఽ ధ్యా యః

అక్షర పరబ్రహ్మయోగః

అర్జున ఉవాచః—

శ్లో॥ కిం తద్బ్రహ్మ కిమధ్యాత్మం కిం కర్మ పురుషోత్తమ,
అధిభూతం చ కిం ప్రోక్తమధిదైవం కి ముచ్యతే 1
అధియజ్ఞః కథం కోఽత్ర దేహేఽస్మి న్మధుసూదన,
ప్రయాణకాలే చ కథం జ్ఞేయోఽసి నియతాత్మభిః 2

శ్రీ భగవానువాచ :—

అక్షరం బ్రహ్మ పరమం స్వభావోఽధ్యాత్మ ముచ్యతే,
భూతభావోద్భవకరో విసర్గః కర్మసంజ్ఞితః. 3
అధిభూతం క్షరోభావః పురుషశ్చాధిదైవతమ్,
అధియజ్ఞోఽహమేవాత్ర దేహే దేహభృతాం వర. 4
అంతకాలే చ మామేవ స్మరన్ముక్త్వా కళేబరమ్,
యః ప్రయాతి సమద్భావం యాతినాస్త్యత్ర సంశయః. 5
యం యం వాపి స్మరన్భావం త్యజత్యంతే కళేబరమ్,
తం తమేవైతి కౌంతేయ సదా తద్భావభావితః. 6

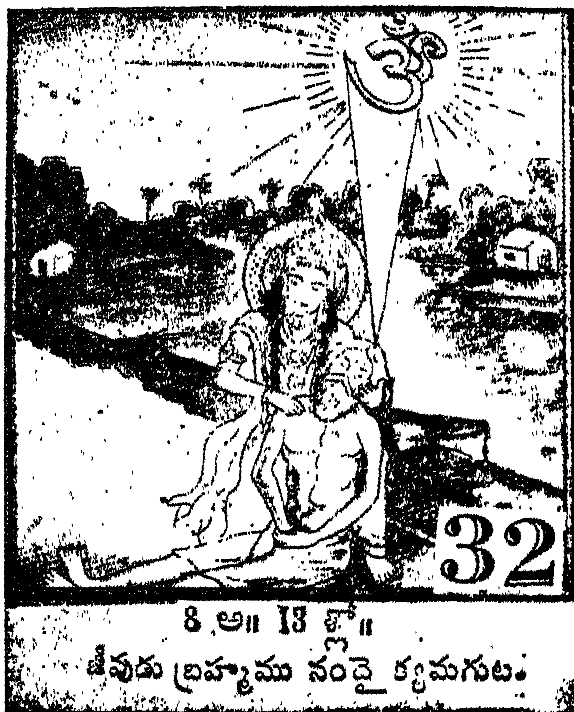
శ్లో॥ తస్మాస్సర్వేషు కాలేషు
మామనుస్మర యుధ్యచ,
మయ్యర్పితమనోబుద్ధి
ర్మామేవైష్య స్య సంశయమ్. 7

అభ్యాసయోగ యుక్తేన
చేతసా నాన్యగామినా,
పరమం పురుషం దివ్యం
యాతి పార్థానుచింతయన్. 8

కవిం పురాణ మనుశాసితార
మణో రణీయాంస మనుస్మరేద్యః,
సర్వస్య ధాతార మచింత్యరూప
మాదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్. 9

ప్రయాణకాలే మనసాఽచలేన
భక్త్యా యుక్తో యోగబలేన చైవ,
భ్రువోర్మధ్యే ప్రాణమావేశ్య సమ్యక్
స తం పరం పురుషముపైతి దివ్యమ్. 10

యదక్షరం వేదవిదో వదంతి
విశంతి యద్యతయో వీతరాగాః,
యదిచ్ఛంతో బ్రహ్మచర్యం చరంతి
తత్తే పదం సంగ్రహేణ ప్రవక్ష్యే. [redacted]

జీవుడు బ్రహ్మమునం దైక్య మగుట.

సర్వద్వారాణి సంయమ్య మనో హృది నిరుధ్య చ,
మూర్ధ్న్యాధాయాత్మనః ప్రాణమాస్థితో యోగధారణామ్. 12

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ వ్యాహర న్మామనుస్మరన్,
యః ప్రయాతి త్యజన్దేహం స యాతి పరమాం గతిమ్. 13

భావార్థము :—

అర్జునా! ఓ జీవా! వేదములు ఏయొక్క పదమును శ్రేష్ఠమని చెప్పుచున్నవో ఏయొక్క పదమును మహర్షులు, మహాత్ములు, జ్ఞానులు, ఉత్కృష్టమని తలంచి ధ్యానించుచున్నారో, ఏయొక్క ఫలప్రాప్తికై బ్రహ్మచర్య వ్రత మనుష్ఠించుచున్నారో అట్టి శ్రేష్ఠమైన ఓంకార స్వరూపమే, ప్రణవస్వరూపుడైన ఆత్మయే పరబ్రహ్మము; ఇదియే పరమ పదము. ఇట్లు ఓంకార రహస్యమును ఎవరు తెలిసికొని ధ్యానించుచున్నారో, అట్టివారికి సమస్త దుఃఖములు నశించును. కావున ఈ ఓంకారము మోక్షమునకు శ్రేష్ఠమైన సోపానము. ఎవరు దీని రహస్యమును తెలిసికొని 6 అ. 10 శ్లో॥ నందు చెప్పిన ప్రకారము నవద్వారములతో గూడిన ఈ శరీరముతో, సకలేంద్రియములను వానివాని కార్యములనుండి మనస్సును మళ్ళించి నిర్మలభావనగలవాడై 6 అ. 10 శ్లో॥ నందు చెప్పినప్రకారము శ్రద్ధతో ఓంకారధ్యానము జేయువానికి అనగా ప్రణవస్వరూపుడైన బ్రహ్మమును ధ్యానించువానికి, అతడు ఈచిత్రపటమునందు కనపరచిన ప్రకారము ఈ స్థూల శరీరము నశింపజేసికొన్నవాడై ప్రకృతిబంధరహితమైన శుద్ధాత్మ స్వరూపమును పొందుచున్నాడు. 9 అ. 22 శ్లో॥ గమనించుడు.

శ్లో॥ అనన్యచేతాః సతతం యో మాం స్మరతి నిత్యశః,
తస్యాహం సులభః పార్థ నిత్యయుక్తస్య యోగినః. 14

మాముపేత్య పునర్జన్మ దుఃఖాలయ మశాశ్వతమ్,
నాప్నువంతి మహాత్మానః సంసిద్ధిం పరమాం గతాః. 15

ఆబ్రహ్మభువనాల్లోకాః పునరావర్తినోఽర్జున,
మాముపేత్య తు కౌంతేయ పునర్జన్మ న విద్యతే. 16
సహస్రయుగ పర్యంత మహర్యద్బ్రహ్మణో విదుః,
రాత్రిం యుగ సహస్రాంతాం తేఽహోరాత్రవిదో జనాః.
అవ్యక్తాద్వ్యక్తయః సర్వాః ప్రభవంత్యహరాగమే,
రాత్ర్యాగమే ప్రలీయంతే తత్రైవావ్యక్త సంజ్ఞకే. 18
భూతగ్రామః స ఏవాయం భూత్వా భూత్వా ప్రలీయతే,
రాత్ర్యాగమేఽవశః పార్థ ప్రభవ త్యహరాగమే. 19
పరస్తస్మాత్తుభావోఽన్యోఽవ్యక్తోఽవ్యక్తాత్సనాతనః,
యః స సర్వేషు భూతేషు నశ్యత్సు న వినశ్యతి. 20
అవ్యక్తోఽక్షర ఇత్యుక్తస్తమాహుః పరమాం గతిమ్,
యం ప్రాప్య న నివర్తంతే తద్ధామ పరమం మమ. 21
పురుషః స పరః పార్థ భక్త్యా లభ్యస్త్వనన్యయా.
యస్యాంతఃస్థాని భూతాని యేన సర్వమిదం తతమ్ 22
యత్ర కాలే త్వనావృత్తి మావృత్తిం చైవ యోగినః,
ప్రయాతా యాంతి తం కాలం వక్ష్యామి భరతర్షభ. 23
అగ్నిర్జ్యోతిరహ శుక్లః షణ్మాసా ఉత్తరాయణమ్,
తత్ర ప్రయాతా గచ్ఛంతి బ్రహ్మ బ్రహ్మ విదో జనాః. 24
ధూమోరాత్రి స్తథాకృష్ణః షణ్మాసా దక్షిణాయనమ్,
తత్రచాంద్రమసం జ్యోతిర్యోగీ ప్రాప్య నివర్తతే. 25
శుక్లకృష్ణే గతీ హ్యేతే జగతః శాశ్వతే మతే,
ఏకయా యాత్యనావృత్తి మన్యయాఽఽవర్తతే పునః 26

శ్లో॥ నైతే సృతీ పార్థ జానన్యోగీ ముహ్యతి కశ్చన,
తస్మాత్సర్వేషు కాలేషు యోగయుక్తో భవార్జున 27

వేదేషు యజ్ఞేషు తపస్సుచైవ
దానేషు యత్పుణ్యఫలం ప్రదిష్టమ్,
అత్యేతి తత్సర్వమిదం విదిత్వా
యోగీ పరం స్థానముపైతి చాద్యమ్ 28

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతా సూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీ కృష్ణార్జున సంవాదే అక్షర పరబ్రహ్మ యోగోనామ అష్టమోఽధ్యాయః.

ఓమ్

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ గీతా నిష్కామ యోగము

సప్తమోఽధ్యాయః

రాజవిద్యా రాజగుహ్యయోగః.

శ్రీ భగవానువాచ :—

శ్లో॥ ఇదం తు తే గుహ్యతమం ప్రవక్ష్యామ్యనసూయవే,
జ్ఞానం విజ్ఞానసహితం యద్జ్ఞాత్వా మోక్ష్యసేఽశుభాత్. 1

శ్లో॥ రాజవిద్యా రాజగుహ్యం పవిత్రమిదముత్తమమ్,
ప్రత్యక్షావగమం ధర్మ్యం సుసుఖం కర్తుమవ్యయమ్. 2
అశ్రద్దధానాః పురుషా ధర్మస్యాస్య పరంతప,
అప్రాప్య మాం నివర్తంతే మృత్యుసంసారవర్త్మని. 3
మయా తతమిదం సర్వం జగదవ్యక్తమూర్తినా,
మత్స్థాని సర్వభూతాని న చాహం తేష్వవస్థితః. 4
న చ మత్స్థాని భూతాని పశ్య మే యోగమైశ్వరమ్,
భూతభృన్న చ భూతస్థో మమాత్మా భూతభావనః. 5
యథాకాశస్థితో నిత్యం వాయుస్సర్వత్రగో మహాన్,
తథా సర్వాణి భూతాని మత్స్థానీత్యుపధారయ. 6
సర్వభూతాని కౌంతేయ ప్రకృతిం యాంతి మామికామ్,
కల్పక్షయే పునస్తాని కల్పాదౌ విసృజామ్యహమ్. 7
ప్రకృతిం స్వామవష్టభ్య విసృజామి పునః పునః,
భూతగ్రామమిమం కృత్స్న మవశం ప్రకృతేర్వశాత్. 8
న చ మాం తాని కర్మాణి నిబధ్నంతి ధనంజయ!
ఉదాసీనవదాసీన మసక్తం తేషు కర్మసు. 9
మయాధ్యక్షేణ ప్రకృతి స్సూయతే సచరాచరమ్,
హేతునానేన కౌంతేయ! జగద్విపరివర్తతే. 10
అవజానంతి మాం మూఢా మానుషీం తనుమాశ్రితమ్,
పరం భావ మజానంతో మమ భూతమహేశ్వరమ్. 11
మోఘాశా మోఘకర్మాణో మోఘజ్ఞానా విచేతసః,
రాక్షసీ మాసురీం చైవ ప్రకృతిం మోహినీం శ్రితాః. 12

మహాత్మానస్తు మాం పార్థ! దేవీం ప్రకృతిమాశ్రితాః,
భజంత్యనన్యమనసో జ్ఞాత్వా భూతాదిమవ్యయమ్. 13
సతతం కీర్తయంతో మాం యతంతశ్చ దృఢవ్రతాః,
నమస్యంతశ్చ మాం భక్త్యా నిత్యయుక్తా ఉపాసతే. 14
జ్ఞానయజ్ఞేన చాప్యన్యే యజంతో మాముపాసతే,
ఏకత్వేన పృథక్త్వేన బహుధా విశ్వతోముఖమ్. 15
అహం క్రతు రహం యజ్ఞ స్స్వధాహ మహమౌషధమ్,
మంత్రోఽహమహమేవాజ్య మహమగ్నిరహంహుతమ్. 16
పితాఽహమస్య జగతో మాతా ధాతా పితామహః,
వేద్యం పవిత్రమోంకార ఋక్సామ యజురేవ చ. 17
గతిర్భర్తాప్రభుస్సాక్షీ నివాస శ్శరణం సుహృత్,
ప్రభవః ప్రళయఃస్థానం నిధానం బీజమవ్యయమ్. 18
తపామ్యహమహం వర్షం నిగృహ్ణామ్యుత్సృజామి చ,
అమృతం చైవ మృత్యుశ్చ స దసచ్చాహ మర్జున. 19
త్రైవిద్యా మాం సోమపాః పూతపాపా
యజ్ఞైరిష్ట్వా స్వర్గతిం ప్రార్థయంతే,
తే పుణ్యమాసాద్య సురేంద్రలోక
మశ్నంతి దివ్యాన్ దివి దేవభోగాన్. 20
తే తం భుక్త్వా స్వర్గలోకం విశాలం
క్షీణే పుణ్యే మర్త్యలోకం విశంతి,
ఏవం త్రయీధర్మమనుప్రపన్నా
గతాగతం కామకామా లభంతే 21

నన్ను నమ్మిన భక్తులను స్వయముగా ఆదరించెదను.

శ్లో॥ అనన్యాశ్చింతయంతో మాం యే జనాః పర్యుపాసతే,
తేషాం నిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమం వహామ్యహమ్. 22

భావార్థము :—

అర్జునా ! ఓ జీవా ! అజ్ఞానముతో గూడిన మానవులు కేవల అల్పసుఖములకు నాశించి యజ్ఞ యాగాది మొదలగు కామ్యక కర్మముల నాచరింతురు. ఇట్లు క్షణికములైన భోగభాగ్యము లనుభవించుచు, జనన మరణమను దుఃఖప్రవాహమున బడి దుఃఖముల ననుభవించు వారికి మోక్ష మెట్లు లభించగలదు ? మరియును,

నాయొక్క భక్తులు, "ఆ పరబ్రహ్మమే అంతర్యామియై ఆత్మస్వరూపుడై, బుద్ధీంద్రియములకు సాక్షియై స్వయంజ్యోతి స్వరూపుడై ప్రకాశించుచున్నాడు. ఆ పరబ్రహ్మమే, ఆత్మ, ఆత్మకున్ను, పరబ్రహ్మమునకున్ను ఎంతమాత్రము భేదము లేదు" అను దృఢభావన గలవారై, నాయందే మనస్సుంచి అనన్య చింతతో ధ్యానించుకాలమందు నా భక్తుల హృదయమునందు జ్ఞాన స్వరూపుడనై అవతరించి సూర్యప్రకాశము అంధకారమును నశింపజేసినట్లు కామక్రోధము లనెడు దుర్గుణములవలన, యోగ ధ్యానములకు భంగము గలుగనీయక యోగక్షేమము నేనే వహించెదను. అనగా నా భక్తులకు నా ప్రాప్తికై యోగమును, పునర్జన్మ నివృత్తియనెడు మోక్షమును నేనే ఇచ్చుచున్నాను. 10 అ. 38 శ్లో॥ గమనించుడు.

శ్లో॥ యేఽప్యన్యదేవతాభక్తా యజంతే శ్రద్ధయాన్వితాః,
తేఽపి మామేవ కౌంతేయ ! యజం త్యవిధిపూర్వకమ్. 23
అహం హి సర్వయజ్ఞానాం భోక్తాచ ప్రభురేవ చ,
న తు మామభిజానంతి తత్త్వేనాఽతశ్చ్యవంతితే. 24

శ్లో॥ యాంతి దేవవ్రతా దేవాన్
పితౄన్ యాంతి పితృవ్రతాః.
భూతాని యాంతి భూతేజ్యా
యాంతి మద్యాజినోఽపి మామ్. 25

పత్త్రం పుష్పంఫలంతోయం యో మే భక్త్యాప్రయచ్ఛతి,
తదహం భక్త్యుపహృత మశ్నామి ప్రయతాత్మనః. 26

యత్కరోషి యదశ్నాసి యజ్జుహోషి దదాసి యత్,
యత్తపస్యసి కౌంతేయ ! తత్కురుష్వ మదర్పణమ్ 27

శుభాశుభఫలై రేవం మోక్ష్యసే కర్మబంధనైః,
సన్న్యాసయోగయుక్తాత్మా విముక్తో మాముపైష్యసి. 28

సమోఽహం సర్వభూతేషు
న మే ద్వేష్యోఽస్తి న ప్రియః,
యే భజంతి తు మాం భక్త్యా
మయి తే తేషు చాప్యహమ్. 29

అపి చేత్సుదురాచారో భజతే మా మనన్యభాక్,
సాధురేవ సమంతవ్య స్సమ్యగ్వ్యవసితోహి సః. 30

క్షిప్రం భవతి ధర్మాత్మా శశ్వచ్ఛాంతిం నిగచ్ఛతి,
కౌంతేయ ! ప్రతిజానీహి నమే భక్తః ప్రణశ్యతి. 31

మాం హి పార్థ ! వ్యపాశ్రిత్య
యేఽపిస్యుః పాపయోనయః,
స్త్రియో వైశ్యా స్తథా శూద్రా

శ్లో॥ కిం పునర్బ్రాహ్మణాః పుణ్యా భక్తా రాజర్షయ _స్తథా,
అనిత్యమసుఖం లోక మిమం ప్రాప్య భజస్వ మామ్. 33
మన్మనా భవ మద్భక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కురు,
మామేవైష్యసి యుక్త్వైవ మాత్మానం మత్పరాయణః. 34

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మ విద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీ కృష్ణార్జునసంవాదే రాజవిద్యా రాజగుహ్య
యోగోనామ నవమోఽధ్యాయః.

ఓమ్

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రీ గీతా నిష్కామ యోగము

దశమోఽ ధ్యాయః.

విభూతియోగః.

శ్రీ భగవానువాచ :—

శ్లో॥ భూయ ఏవ మహాబాహో శృణు మే పరమం వచః,
య _త్తేఽహం ప్రీయమాణాయ వక్ష్యామి హితకామ్యయా. 1
న మే విదుః సురగణాః ప్రభవం న మహర్షయః,
అహమాదిర్హి దేవానాం మహర్షీణాం చ సర్వశః. 2

శ్లో॥ యో మామజమనాదిం చ వేత్తి లోకమహేశ్వరమ్,
అసమ్మూఢః స మర్త్యేషు సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే. 3
బుద్ధిర్జ్ఞానమసమ్మోహః క్షమా సత్యం దమః శమః,
సుఖం దుఃఖం భవోభావో భయం చాభయమేవ చ. 4
అహింసా సమతా తుష్టిస్తపోదానం యశోఽయశః
భవంతి భావా భూతానాం మత్త ఏవ పృథగ్విధాః. 5
మహర్షయః సప్త పూర్వే చత్వారో మనవస్తథా,
మద్భావా మానసా జాతా యేషాం లోక ఇమాః ప్రజాః. 6
ఏతాం విభూతిం యోగం చ మమ యోవేత్తి తత్త్వతః,
సోఽవికంపేన యోగేన యుజ్యతే నాత్ర సంశయః. 7
అహం సర్వస్య ప్రభవో మత్తః సర్వం ప్రవర్తతే,
ఇతి మత్వా భజంతే మాం బుధా భావ సమన్వితాః. 8
మచ్చిత్తా మద్గతప్రాణా బోధయంతః పరస్పరమ్,
కథయంతశ్చ మాం నిత్యం తుష్యంతి చ రమంతి చ. 9
తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్,
దదామి బుద్ధియోగం తం యేన మాముపయాంతి తే. 10
తేషామేవానుకంపార్థ మహమజ్ఞానజం తమః,
నాశయామ్యాత్మభావస్థో జ్ఞానదీపేన భాస్వతా. 11

అర్జున ఉవాచ :—
పరం బ్రహ్మ పరం ధామ పవిత్రం పరమం భవాన్,
పురుషం శాశ్వతం దివ్య మాదిదేవ మజం విభుమ్. 12

శ్లో॥ ఆహుస్త్వా మృషయః సర్వే దేవర్షిర్నారద స్తథా.
అసితో దేవలో వ్యాసః స్వయం చైవ బ్రవీషి మే. 13
సర్వమేతదృతం మన్యే యన్మాం వదసి కేశవ,
న హి తే భగవన్వ్యక్తిం విదుర్దేవా న దానవాః. 14
స్వయమేవాత్మ నాత్మానం వేత్థ త్వం పురుషోత్తమ,
భూతభావన భూతేశ దేవదేవ జగత్పతే 15
వక్తుమర్హ స్య శేషేణ దివ్యాహ్యాత్మవిభూతయః,
యాభిర్విభూతిభిర్లోకానిమాం స్త్వం వ్యాప్య తిష్ఠసి. 16
కథం విద్యామహం
యోగింస్త్వాం సదా పరిచింతయన్,
కేషు కేషు చ భావేషు
చింత్యోఽసి భగవన్మయా. 17
విస్తరేణాత్మనో యోగం విభూతిం చ జనార్దన,
భూయః కథయతృప్తిర్హి శృణ్వతో నాస్తిమేఽమృతమ్. 18
శ్రీ భగవానువాచ :—
హంత తే కథయిష్యామి దివ్యా హ్యాత్మవిభూతయః,
ప్రాధాన్యతః కురుశ్రేష్ఠ నాస్త్యంతో విస్తరస్య మే. 19
అహమాత్మా గుడాకేశ సర్వభూతాశయస్థితః,
అహమాదిశ్చ మధ్యం చ భూతానా మంత ఏవ చ 20
ఆదిత్యానామహం విష్ణుర్జ్యోతిషా రవిరంశుమాన్,
మరీచి ర్మరుతా మస్మి నక్షత్రాణా మహం శశీ. 21

శ్లో॥ వేదానాం సామవేదోఽస్మి దేవానామస్మి వాసవః,
ఇంద్రియాణాం మనశ్చాస్మి భూతానామస్మి చేతనా. 22

రుద్రాణాం శంకరశ్చాస్మి విత్తేశో యక్షరక్షసామ్,
వసూనాం పావకశ్చాస్మి మేరుః శిఖరిణా మహమ్. 23

పురోధసాం చ ముఖ్యం మాం
విద్ధి పార్థ బృహస్పతిమ్,
సేనానీనా మహం స్కందః
సరసా మస్మి సాగరః 24

మహర్షీణాం భృగురహం గిరామస్మ్యేక మక్షరమ్,
యజ్ఞానాం జపయజ్ఞోస్మి స్థావరాణాం హిమాలయః. 25

అశ్వత్థః సర్వవృక్షాణాం దేవర్షీణాం చ నారదః,
గంధర్వాణాం చిత్రరథః సిద్ధానాం కపిలో మునిః. 26

ఉచ్చైఃశ్రవసమశ్వానాం విద్ధి మామమృతోద్భవమ్,
ఐరావతం గజేంద్రాణాం నరాణాం చ నరాధిపమ్. 27

ఆయుధానా మహం వజ్రం ధేనూనామస్మి కామధుక్,
ప్రజనశ్చాస్మి కందర్పః సర్పాణామస్మి వాసుకిః. 28

అనంతశ్చాస్మి నాగానాం వరుణో యాదసామహమ్,
పితౄణామర్యమాచాస్మి యమః సంయమతామహమ్. 29

ప్రహ్లాదశ్చాస్మి దైత్యానాం కాలః కలయతామహమ్,
మృగాణాం చ మృగేంద్రోహం వైనతేయశ్చ పక్షిణామ్. (30)

శ్లో॥ పవనః పవతామస్మి రామః శస్త్రభృతామహమ్,
ఝషాణాం మకరశ్చాస్మి స్రోతసామస్మి జాహ్నవీ. 31

సర్గాణామాదిరంతశ్చ మధ్యంచైవాహమర్జున,
అధ్యాత్మవిద్యా విద్యానాం వాదః ప్రవదతామహమ్. 32

అక్షరాణామకారోఽస్మి ద్వంద్వః సామాసికస్య చ,
అహమేవాక్షయః కాలో ధాతాహం విశ్వతోముఖః. 33

మృత్యుః సర్వహరశ్చాహముద్భవశ్చ భవిష్యతామ్,
కీర్తిః శ్రీర్వాక్ చ నారీణాం స్మృతిర్మేధా ధృతిః క్షమా. 34

బృహత్సామ తథాసామ్నాం గాయత్రి ఛందసామహమ్,
మాసానాం మార్గశీరోఽ హమృతూనాం కుసుమాకరః. 35

ద్యూతం ఛలయతామస్మి తేజస్తేజస్వినా మహమ్,
జయోఽస్మి వ్యవసాయోఽస్మి సత్త్వం సత్త్వవతామహమ్.

వృష్ణీనాం వాసుదేవోఽస్మి పాండవానాం ధనంజయః,
మునీనామప్యహం వ్యాసః కవీనాముశనా కవిః. 37

దండో దమయతామస్మి నీతిరస్మి జిగీషతామ్,
మౌనం చైవాస్మి గుహ్యానాం జ్ఞానం జ్ఞానవతామహమ్. 38

యచ్చాపి సర్వభూతానాం బీజం తదహమర్జున,
న తదస్తి వినా యత్స్యాన్మయా భూతం చరాచరమ్. 39

నాంతోఽస్తి మమ దివ్యానాం విభూతీనాం పరంతప,

స గు ణ ధ్యా న ము.

ఏషతూద్దేశతః ప్రోక్తో విభూతేర్విస్తరో మయా. 40
యద్యద్విభూతి మత్సత్త్వం శ్రీమదూర్జితమేవ వా.
తత్తదేవావగచ్ఛ త్వం మమ తేజోంశసంభవమ్. 41

శ్లో॥ అథవా బహునైతేన
కిం జ్ఞాతేన తవార్జున,
విష్టభ్యాహమిదం కృత్స్న
మేకాంశేన స్థితో జగత్. 42

భావార్థము :—

అర్జునా! ఓ జీవా! ఈ చరాచరాత్మకములైన సర్వభూతము లకు ఏది బీజమో, అదియే మాయాశక్తి. అనగా శబ్ద బ్రహ్మము నేనే. ఈ ప్రపంచమునందు నేనులేని వస్తువేదియులేదు. నా లీలా విభూతములు అనంతములై ఉన్నవి. కావున వర్ణించుటకు సాధ్య పడదు. కాని, సత్యముతో గూడినవి, ఐశ్వర్యముతోగూడినవి, ప్రకా శముతోగూడినవి, నీతి- బుద్ధి- బలములతో గూడినవి అన్నియు నాఅంశములే యని తెలియుము.

ఓ జీవా! అట్లు వేరువేరుగా తెలిసికొనుటవలన నీకేమిలాభ మున్నది ? నాయొక్క స్వరూపమిట్టిదని తెలియనివారు ఏదో నొక దేవతను నుపాశింతురు; కాని నీవంటి జ్ఞానికి కాదు. ఈ ప్ర పంచమునందుగల చరాచరములు అనగా, నేయే వస్తువులను తాకుచున్నావో, నేయే వస్తువులను జూచుచున్నావో, నేయే వస్తువు లను పలుకుచున్నావో, నేయే వస్తువులను మనస్సునందు తలచు చున్నావో, (సంకల్పించుచున్నావో) సమస్తము నా అంశములే యని తెలియుము. అంతయేల నీవంటి జ్ఞానులకు నా ఈ విశ్వ రూప ధ్యానమే శ్రేష్ఠమైనది. కావున ప్రతివారికి చిత్రపటము

సందు కనబరచిన ప్రకారము సగుణధ్యానమే శ్రేష్ఠమయినది. 11 అ. 10-11 శ్లో॥ గమనించుడు.

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతా సూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జున సంవాదే విభూతియోగో నామ
దశమోఽధ్యాయః.

ఓమ్.

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ గీతా నిష్కామయోగము

ఏ కా ద శో ఽ ధ్యా యః

విశ్వరూప సందర్శనయోగః

అర్జున ఉవాచః—

శ్లో॥ మదనుగ్రహాయ పరమం
గుహ్య మధ్యాత్మ సంజ్ఞితమ్।
య త్త్వయో క్తం వచ స్తేన
మోహోఽయం విగతో మమ. 1

భవాప్యయౌ హి భూతానాం శ్రుతౌ వి స్తరశో మయా,
త్వ త్తః కమలప త్త్రాక్ష మాహాత్మ్య మపి చావ్యయమ్. 2

శ్లో॥ ఏవమేతద్యథాత్థ త్వ మాత్మానం పరమేశ్వర,
ద్రష్టుమిచ్ఛామి తే రూప మైశ్వరం పురుషోత్తమ. 3

మన్యసే యది తచ్ఛక్యం
మయా ద్రష్టు మితి ప్రభో!
యోగేశ్వర! తతో మే త్వం
దర్శయాత్మాన మవ్యయమ్. 4

శ్రీ భగవానువాచ :—

పశ్యమే పార్థ! రూపాణి శతశోఽథ సహస్రశః,
నానావిధాని దివ్యాని నానావర్ణాకృతీని చ. 5

పశ్యాదిత్యాన్ వసూన్ రుద్రా నశ్వినౌ మరుత స్తథా,
బహూన్యదృష్టపూర్వాణి పశ్యాశ్చర్యాణి భారత. 6

ఇహైకస్థం జగత్కృత్స్నం పశ్యాద్య సచరాచరం,
మమ దేహే గుడాకేశ! యచ్చాన్యద్ద్రష్టు మిచ్ఛసి. 7

న తు మాం శక్యసే ద్రష్టు మనేనైవ స్వచక్షుషా,
దివ్యం దదామి తే చక్షుః పశ్య మే యోగమైశ్వరమ్. 8

సఞ్జయ ఉవాచ :—

ఏవముక్త్వా తతో రాజన్
మహాయోగేశ్వరో హరిః,
దర్శయామాస పార్థాయ
పరమం రూపమైశ్వరమ్. 9

శ్రీకృష్ణ భగవానుడు విశ్వరూపదర్శన మొసగుట.

శ్లో॥ అనేక వక్త్రనయన మనేకాద్భుత దర్శనమ్,
అనేక దివ్యాభరణం దివ్యానేకోద్యతాయుధమ్. 10

దివ్యమాల్యాంబరధరం
దివ్యగంధానులేపనమ్,
సర్వాశ్చర్యమయం దేవ
మనంతం విశ్వతోముఖమ్. 11

భావార్థము :—

మహనీయులారా ! దయానిధి శ్రీకృష్ణ భగవానుడు, ప్రేమ స్వరూపుడైన అర్జునునిజూచి, అర్జునా ! ఓ జీవా ! నీవు ఏ రూప మును జూడగోరితివో, ఆరూపము అత్యద్భుతమై అనంతరూపము లతో, సమస్తమునకు ఆధారభూతమైయుండు నా ఈ విశ్వరూప మును నీవుండుచోటనే దర్శింపుమని అర్జునునకు దివ్యదృష్టి నొసంగెను.

అర్జునుడు (జీవుడు) దివ్యదృష్టిద్వారా, ప్రథమమున, నొకే రూపమును దర్శించి పిమ్మట అనేక రూపములు, అనేక నేత్ర ములు, అనేక హస్తములు, అనేక ఉదరములు, ఆశ్చర్యకరమైన వస్తువులు, అనేక దివ్యాభరణములు, ప్రచండములైన దివ్యాయుధ ములు, రజస్తమోగుణములకు సంబంధించిన ఘోరరూపము లను, సాత్విక గుణమునకు సంబంధించిన దివ్యమాలలను, దివ్య రత్నాభరణములను, దివ్య గంధమును ధరించిన, సౌమ్యరూపము లను, సమస్తలోకములకు సమస్త తత్వములకు ఆశ్రయస్థానమై, మూడు కాలములయందును, అన్నిదిక్కులయందును అంతటను వ్యాపించినదై, అది మధ్యాంతములేని దివ్యతేజస్సుగల యోగ మాయాశక్తితోగూడిన విశ్వరూపమును దర్శించెను. (కర్మచక్షు వులద్వారా దర్శించెను)

మహనీయులారా ! జీవ స్వరూపుడైన అర్జునుడు, జ్ఞానదృష్టి ద్వారా ఏ రూపమును దర్శించెను ? అనగా దీనిభావము గమనిం చుడు. విచార శక్తితోగూడిన మరియొక అంతర జగత్తునందును,

బాహ్య జగత్తునందును, ప్రతిక్షణమును ఎరుక, మెరుపులు, శబ్దములు, అపశబ్దములు నడచుచునేయున్నవి. ఆశ్చర్యమైన ఈ రెండుజగత్తులయొక్క యథార్థమును దెలసికొన్నవారు, యొక చైతన్య శక్తివలన, సమస్త కార్యములు నడుచుచున్నపని బాగుగా దెలియుదురు. అనగా జీవుడు శరిరమునందు భగవానునివిశ్వరూపమును ననుభపమూలఘుగా పొందగలడు. లేక తన ఆత్మస్వరూపము సమస్త బ్రహ్మాండమంతయు నాపరించుకొని, యొక స్వరూపముగా నున్నదని తెలిసికొను చున్నాడు. 12 అ. 6,7 శ్లో॥ గమనించుడు.

శ్లో॥ దివి సూర్యసహస్రస్య భవేద్యుగపదుత్థితా,
యది భాస్సదృశీ సా స్యాద్భాసస్తస్య మహాత్మనః. 12
తత్రైకస్థం జగత్కృత్స్నం ప్రవిభక్తమనేకధా,
అపశ్యద్దేవదేవస్య శరీరే పాండవస్తదా. 13
తతస్స విస్మయావిష్టో హృష్టరోమా ధనంజయః,
ప్రణమ్య శిరసా దేవం కృతాంజలి రభాషత. 14

అర్జున ఉవాచః—

పశ్యామి దేవాంస్తవ దేవ దేహే
సర్వాంస్తథా భూతవిశేష సంఘాన్,
బ్రహ్మాణమీశం కమలాసనస్థం
ఋషీంశ్చ సర్వా నురగాంశ్చ దివ్యాన్. 15
అనేక బాహూదర వక్త్ర నేత్రం
పశ్యామి త్వాం సర్వతోఽనంతరూపం,

శ్లో॥ నాంతం న మధ్యం న పున స్తవాది
పశ్యామి విశ్వేశ్వర విశ్వరూప. 16
కిరీటినం గదినం చరణం చ
తేజోరాశిం సర్వతో దీప్తిమంతం,
పశ్యామి త్వాం దుర్నిరీక్ష్యంసమంతా
ద్దీప్తానలార్కద్యుతి మప్రమేయం. 17
త్వమక్షరం పరమం వేదితవ్యం
త్వమస్య విశ్వస్య పరంనిధానం,
త్వమవ్య యశ్శాశ్వత ధర్మగోప్తా
సనాతన స్త్వం పురుషోమతోమే. 18
అనాది మధ్యాంత మనంత వీర్య
మనంతబాహుం శశిసూర్యనేత్రం,
పశ్యామి త్వాం దీప్తహుతాశ వక్త్రం
స్వతేజసా విశ్వమిదం తపంతమ్. 19
దా వా పృథివ్యోరిదమంతరం హి
వ్యాప్తం త్వయైకేన దిశ శ్చ సర్వాః.
దృష్ట్వాఽద్భుతం రూపముగ్రం తవేదం
లోకత్రయం ప్రవ్యథితం మహాత్మన్. 20
అమీ హి త్వాం సురసంఘా విశంతి
కేచిద్భీతాః ప్రాంజలయో గృణంతి,
స్వస్తీత్యుక్త్వా మహర్షి సిద్ధసంఘాః
స్తువంతి త్వాం స్తుతిభిః పుష్కలాభిః. 21

శ్లో॥ రుద్రాదిత్యా వసవో యే చ సాధ్యాః
విశ్వేఽ శ్వినౌ మరుత శ్చోష్మపాశ్చ,
గంధర్వ యక్షాసుర సిద్ధసంఘాః
వీక్షంతే త్వా విస్మితా శ్చైవ సర్వే. 22

రూపం మహ త్తే బహు వక్త్ర నేత్రం
మహాబాహో ! బహు బాహూరుపాదమ్,
బహూదరం బహు దంష్ట్రాకరాళం
దృష్ట్వా లోకాః ప్రవ్యథితా స్తథాఽహమ్. 23

నభస్స్పృశం దీప్త మనేకవర్ణం
వ్యాత్తాననం దీప్తవిశాలనేత్రమ్,
దృష్ట్వాహి త్వాం ప్రవ్యథితాంతరాత్మా
ధృతిం న విందామి శమం చ విష్ణో ! 24

దంష్ట్రాకరాళాని చ తే ముఖాని
దృష్ట్వైవ కాలానల సన్నిభాని,
దిశో న జానే న లభే చ శర్మ
ప్రసీద దేవేశ ! జగన్నివాస ! 25

అమీ చ త్వాం ధృతరాష్ట్రస్య పుత్రాః
సర్వే సహైవావనిపాల సంఘైః,
భీష్మో ద్రోణ స్సూతపుత్ర స్తథాఽసౌ
సహాస్మదీయైరపి యోధముఖ్యైః. 26

శ్లో॥ వక్త్రాణి తే త్వరమాణా విశంతి
దంష్ట్రాకరాళాని భయానకానీ,
కేచిద్విలగ్నా దశనాంతరేషు
సందృశ్యంతేచూర్ణితై రుత్తమాంగైః. 27
యథా నదీనాం బహవోఽంబువేగా
స్సముద్రమే వాభిముఖా ద్రవంతి,
తథా తవామీ నరలోకవీరా
విశంతి వక్త్రా ణ్యభివిజ్వలంతి. 28
యథా ప్రదీప్తం జ్వలనం పతంగా
విశంతి నాశాయ సమృద్ధవేగాః,
తథైవ నాశాయ విశంతిలోకా
స్తవాపి వక్త్రాణి సమృద్ధవేగాః: 29
లేలిహ్యసే గ్రసమాన స్సమంతా
ల్లోకాన్ సమగ్రాన్ వదనైర్జ్వలద్భిః,
తేజోభి రాపూర్య జగత్సమగ్రం
భాస స్తవోగ్రాః ప్రతపంతి విష్ణో. 30
ఆఖ్యా హి మే కో భవా నుగ్రరూపో
నమోఽస్తు తే దేవవర ప్రసీద,
విజ్ఞాతు మిచ్ఛామి భవంతమాద్యం
నహి ప్రజానామి తవప్రవృత్తిమ్. 31

శ్రీ భగవానువాచః—

కాలోఽస్మి లోకక్షయకృత్ప్రవృద్ధో
లోకాన్ సమాహర్తు మిహప్రవృత్తః,

శ్లో॥ ఋతేఽపి త్వాం న భవిష్యంతి సర్వే
యేఽవస్థితాః ప్రత్యనీకేషు యోధాః. 32
తస్మా త్త్వ ముత్తిష్ఠ యశో లభస్వ
జిత్వా శత్రూ న్భుంక్ష్వ రాజ్యం సమృద్ధమ్,
మయైవైతే నిహతాః పూర్వమేవ
నిమిత్తమాత్రం భవ సవ్యసాచిన్. 33
ద్రోణం చ భీష్మం చ జయద్రథం చ
కర్ణం తథాఽన్యానపి యోధవీరాన్,
మయా హతాం స్త్వం జహి మావ్యథిష్ఠా
యుద్ధ్యస్వ జేతాసి రణే సపత్నాన్. 34

సంజయ ఉవాచ :—

ఏతచ్ఛ్రుత్వా వచనం కేశవస్య
కృతాంజలి ర్వేపమానః కిరీటీ,
నమస్కృత్వా భూయ ఏవాహ కృష్ణం
సగద్గదం భీతభీతః ప్రణమ్య. 35

అర్జున ఉవాచ :—

స్థానేహృషీకేశతవప్రకీర్త్యా జగత్ప్రహృష్యత్యనురజ్యతే చ,
రక్షాంసి భీతాని దిశో ద్రవంతి సర్వేనమస్యంతిచ సిద్ధసంఘాః.
కస్మాచ్చతే న నమేరన్ మహాత్మన్
గరీయసే బ్రహ్మణోఽప్యాదికర్త్రే,
అనంత ! దేవేశ జగన్నివాస
త్వమక్షరం సదసత్తత్పరం యత్. 37

శ్లో॥ త్వమాదిదేవః పురుషః పురాణ
స్త్వమస్య విశ్వస్య పరంనిధానమ్,
వేత్తాసి వేద్యం చ పరం చ ధామ
త్వయాతతం విశ్వమనంతరూప ! 38
వాయుర్యమోఽగ్నిర్వరుణః శశాంకః
ప్రజాపతి స్త్వం ప్రపితామహశ్చ,
నమోనమ స్తేఽస్తు సహస్ర కృత్వః
పునశ్చభూయోఽపి నమోనమ స్తే. 39
నమః పురస్తా దథ పృష్ఠత స్తే
నమోఽస్తుతె సర్వత ఏవ సర్వ,
అనంతవీర్యామితవిక్రమ స్త్వం
సర్వం సమాప్నోషి తతోఽసి సర్వః. 40
సఖేతి మత్వా ప్రసభం యదు క్తం
హే కృష్ణ హే యాదవ హే సఖేతి,
అజానతా మహిమానంత వేదం
మయా ప్రమాదాత్ప్రణయేన వాపి. 41
యచ్చావహాసార్థ మసత్కృతోఽసి
విహార శయ్యాసన భోజనేషు,
ఏకోఽథవాప్యచ్యుత తత్సమక్షం
తత్క్షామయే త్వామహమప్రమేయమ్. 42
పితాఽసి లోకస్య చరాచరస్య
త్వమస్య పూజ్యశ్చ గురుర్గరీయాన్,

శ్లో॥ న త్వత్సమోఽస్త్యభ్యధికః కుతోఽన్యో
లోకత్రయేఽప్యప్రతిమప్రభావ. 43
తస్మాత్ప్రణమ్య ప్రణిధాయ కాయం
ప్రసాదయే త్వామహమీశ మీడ్యమ్,
పితేవ పుత్రస్య సఖేవ సఖ్యుః
ప్రియః ప్రియాయార్హసి దేవ సోఢుమ్. 44
అదృష్టపూర్వం హృషితోఽస్మి దృష్ట్వా
భయేన చ ప్రవ్యథితం మనో మే,
తదేవ మే దర్శయ దేవ రూపం
ప్రసీద దేవేశ జగన్నివాస. 45
కిరీటినం గదినం చక్రహస్త
మిచ్ఛామి త్వాం ద్రష్టుమహం తథైవ,
తేనైవ రూపేణ చతుర్భుజేన
సహస్రబాహో భవ విశ్వమూర్తే. 46

శ్రీ భగవానువాచ :—

మయా ప్రసన్నేన తవార్జునేదం
రూపం పరం దర్శిత మాత్మయోగాత్,
తేజోమయం విశ్వమనంతమాద్యం
యన్మే త్వదన్యేన నదృష్టపూర్వం. 47
న వేదయజ్ఞాధ్యయనైర్న దానై
ర్న చ క్రియాభి ర్న తపోభి రుగ్రైః,
ఏవం రూపః శక్య అహం నృలోకే
ద్రష్టుం త్వదన్యేన కురుప్రవీర. 48

శ్లో॥ మా తే వ్యథా మా చ విమూఢభావో
దృష్ట్వా రూపం ఘోరమీదృఙ్మమేదమ్,
వ్యపేతభీః ప్రీతమనాః పునస్త్వం
తదేవ మే రూప మిదం ప్రపశ్య. 49

సంజయ ఉవాచః—

ఇత్యర్జునం వాసుదేవస్తథోక్త్వా
స్వకం రూపం దర్శయామాస భూయః,
ఆశ్వాసయామాస చ భీతమేనం
భూత్వా పునః సౌమ్యవపుర్మహాత్మా. 50

అర్జున ఉవాచ :—

దృష్ట్వేదం మానుషం రూపం
తవ సౌమ్యం జనార్దన,
ఇదానీమస్మి సంవృత్తః
సచేతాః ప్రకృతిం గతః. 51

శ్రీ భగవానువాచః—

సుదుర్దర్శమిదం రూపం దృష్టవానసి యన్మమ,
దేవా అప్యస్య రూపస్య నిత్యం దర్శనకాంక్షిణః. 52
నాహం వేదైర్న తపసా న దానేన న చేజ్యయా,
శక ఏవంవిధో ద్రష్టుం దృష్టవానసి మాం యథా. 53
భక్త్యా త్వనన్యయా శక్య అహమేవం విధోర్జున,
జ్ఞాతుం ద్రష్టుం చ తత్త్వేన ప్రవేష్టుంచ పరంతప. 54

శ్లో॥ మత్కర్మకృన్మత్పరమో మద్భక్తః సంగవర్జితః,
నిర్వైరః సర్వభూతేషు యః స మామేతి పాండవ. 55

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతా సూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీ కృష్ణార్జున సంవాదే విశ్వరూపసందర్శనయోగోనామ
ఏకాదశోఽధ్యాయః.

ఓమ్

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ గీతా నిష్కామ యోగము

ద్వా ద శో ఽ ధ్యా య ః

భ క్తి యో గ ః.

అర్జున ఉవాచః—

శ్లో॥ ఏవం సతతయుక్తా యే భక్తా స్త్వాం పర్యుపాసతే,
యే చాప్యక్షరమవ్యక్తం తేషాం కే యోగవిత్తమాః. 1

శ్రీ భగవానువాచ :—

మయ్యావేశ్య మనో యే మాం నిత్యయుక్తా ఉపాసతే,
శ్రద్ధయా పరయోపేతా స్తే మే యుక్తతమా మతాః. 2

యే త్వక్షరమనిర్దేశ్య మవ్యక్తం పర్యుపాసతే,
సర్వత్రగ మచింత్యం చ కూటస్థ మచలం ధ్రువమ్. 3

సన్నియమ్యేంద్రియగ్రామం సర్వత్ర సమబుద్ధయః,
తే ప్రాప్నువంతి మామేవ సర్వభూతహితే రతాః. 4

క్లేశోఽధికతర స్తేషా మవ్యక్తాసక్త చేతసామ్,
అవ్యక్తా హి గతిర్దుఃఖం దేహవద్భిరవాప్యతే 5

సంసార సముద్రమునుండి సులభముగా తరించుట.

శ్లో॥ యే తు సర్వాణి కర్మాణి మయి సన్న్యస్య మత్పరాః,
అనన్యేనైవ యోగేన మాం ధ్యాయంత ఉపాసతే. 6
తేషా మహం సముద్ధర్తా మృత్యుసంసారసాగరాత్,
భవామి న చిరా త్పార్థ! మయ్యావేశిత చేతసామ్. 7

భావార్థము :—

అర్జునా! ఓ జీవా! దేహాభిమానము గలవానికి, నిర్గుణోపాసనము జేయుట మిగులకష్టము. ఏలననగా, ముముక్షువులు ఎంతటి వైరాగ్యము గలవారైనను ఇంద్రియములను నిగ్రహింపవచ్చును.

రాగద్వేషములను, కామక్రోధాది దుర్గుణములను జయింప వచ్చును. కాని దేహాభిమానము బొత్తిగా వదలుటకు సాధ్య పడదు. కావున సులభముగా ధ్యానించుటకు, నా స్వరూపము పొందుటకు, సగుణోపాసనమే శ్రేష్ఠము. కావున,

ఓ జీవా! యెట్టియెడట, సగుణబ్రహ్మము అనగా, సర్వా త్మకస్వరూపమైన విశ్వరూపమును ధ్యానించుచు సమస్త కర్మ ములు నాకర్పించి నాయందే మనస్సుంచి 6 అ. 10 శ్లో॥ నందు చెప్పినప్రకారము, ఏకాగ్రచిత్తము గలవాడై, నన్నే ధ్యానించు చున్న వారిని భవబంధములను నశింపజేసి జనన మరణము లనెడి దుఃఖములనుండి చిత్రపటమునందు కనబరచిన ప్రకా రము జ్ఞానమను ఓడచే శీఘ్రముగా తరింపజేయుచున్నాను.

మహానీయులారా! ఇందుకు భావమును గమనించుడు. భక్తుని హృదయమందు మనస్సు అనెడు మదపుటేనుగు సంకల్ప వికల్పములనెడు రెండు దంతములచేత ధైర్యమనెడు వృక్షమును కదల్చి నాశనము జేయుచున్నది. కావున సద్గురువానుగ్రహము వలన నిర్మలభక్తియనెడు గొలుసుచే బంధించిన యెడల పరమా త్మను గ్రహము బొందుటకు మహాసులభము. మరియును,

ఈ అధ్యాయమునందు 13 శ్లో॥ నుండి 20 వ శ్లోకమువరకు చెప్పబడిన విషయములు ధర్మమార్గములు; అమృతవిషయ ములు. ముక్తిమార్గమునకు సోపానములని భావించి ఎవరు ఆత్మ స్వరూపుడగు నన్నే ప్రాప్యముగ నమ్మి, శ్రద్ధతోను,అత్యంతప్రేమ తోను ప్రతినిత్యము స్తోత్రధ్యానములు సలుపువారు పరమభక్తులు నాకత్యంత ప్రియులని శ్రీకృష్ణ పరమాత్మ చెప్పియున్నాడు. 13 అ. 20 శ్లో॥ అభిప్రాయము గమనించుడు.

శ్లో॥ మయ్యేవ మన ఆధత్స్వ మయి బుద్ధిం నివేశయ,
నివసిష్యసి మయ్యేవ అత ఊర్ధ్వం న సంశయః. 8
అథ చిత్తం సమాధాతుం న శక్నోషి మయి స్థిరమ్,
అభ్యాసయోగేన తతో మామిచ్ఛాప్తుం ధనంజయ. 9
అభ్యాసేఽప్యసమర్థోఽసి మత్కర్మపరమో భవ.
మదర్థమపి కర్మాణి కుర్వ న్సిద్ధి మవాప్స్యసి. 10
అథైవమప్యశక్తోఽ సి కర్తుం మద్యోగమాశ్రితః,
సర్వకర్మఫలత్యాగం తతః కురు యతాత్మవాన్. 11
శ్రేయో హి జ్ఞాన మభ్యాసాత్ జ్ఞానాద్ ధ్యానం విశిష్యతే,
ధ్యానా త్కర్మఫలత్యాగ స్త్యాగా చ్ఛాంతి రనంతరమ్. 12
అద్వేష్టా సర్వభూతానాం మైత్రః కరుణ ఏవ చ,
నిర్మమో నిరహంకారః సమదుఃఖసుఖః క్షమీ. 13
సంతుష్ట స్సతతం యోగీ యతాత్మా దృఢనిశ్చయః,
మయ్యర్పిత మనోబుద్ధి ర్యో మద్భక్త స్సమే ప్రియః. 14
యస్మాన్నోద్విజతే లోకో లోకాన్నోద్విజతే చ యః,
హర్షామర్షభయోద్వేగై ర్ముక్తో య స్సచ మే ప్రియః. 15
అనపేక్ష శ్శుచి ర్దక్ష ఉదాసీనో గతవ్యథః,
సర్వారంభ పరిత్యాగీ యో మద్భక్తస్స మే ప్రియః. 16
యో న హృష్యతి న ద్వేష్టి న శోచతి న కాంక్షతి,
శుభాశుభ పరిత్యాగీ భక్తిమాన్ య స్స మే ప్రియః. 17
సమశ్శత్రౌ చ మిత్రే చ తథా మానావ మానయోః,
శీతోష్ణసుఖదుఃఖేషు సమస్సంగ వివర్జితః. 18

శ్లో॥ తుల్యనిందాస్తుతి ర్మౌనీ సంతుష్టో యేన కేనచిత్,
అనికేతః స్థిరమతి ర్భక్తిమాన్మే ప్రియోనరః. 19
యే తు ధర్మ్యామృతమిదం యథోక్తం పర్యుపాసతే,
శ్రద్ధధానా మత్పరమా భక్తాస్తేఽతీవ మే ప్రియాః. 20

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతా సూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీ కృష్ణార్జున సంవాదే భక్తి యోగో నామ
ద్వాదశోఽధ్యాయః.

ఓమ్.

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ గీతా నిష్కామయోగము

త్ర యో ద శో ఽ ధ్యా యః

క్షేత్ర క్షేత్రజ్ఞ విభాగ యోగః

అర్జున ఉవాచ :—

ప్రకృతిం పురుషం చైవ క్షేత్రం క్షేత్రజ్ఞ మేవ చ,
ఏతద్వేదితుమిచ్ఛామి జ్ఞానం జ్ఞేయం చ కేశవ. 1

శ్లో॥ ఇదం శరీరం కౌంతేయ క్షేత్రమి త్యభిధీయతే,
ఏతద్యో వేత్తి తం ప్రాహుః క్షేత్రజ్ఞ ఇతి తద్విదః. 2

క్షేత్రజ్ఞం చాపి మాం విద్ధి
సర్వక్షేత్రేషు భారత,
క్షేత్ర క్షేత్రజ్ఞయోర్ జ్ఞానం
యత్తత్ జ్ఞానం మతం మమ. 3

తత్ క్షేత్రం యచ్చ యాదృక్చ
యద్వికారి యతశ్చ యత్,
స చ యో యత్ప్రభావశ్చ
తత్సమాసేన మే శృణు. 4

ఋషిభిర్బహుధా గీతం ఛందోభిర్వివిధైః పృథక్,
బ్రహ్మసూత్రపదైశ్చైవ హేతుమద్భిర్వినిశ్చితైః. 5

మహాభూతాన్యహంకారో బుద్ధి రవ్యక్త మేవ చ,
ఇంద్రియాణి దశైకం చ పంచ చేంద్రియగోచరాః. 6

ఇచ్ఛా ద్వేషః సుఖం దుఃఖం సంఘాతశ్చేతనా ధృతిః,
ఏతత్ క్షేత్రం సమాసేన సవికారముదాహృతమ్. 7

అమానిత్వ మదంభిత్వ మహింసా క్షాంతి రార్జవమ్,
ఆచార్యోపాసనం శౌచం స్థైర్య మాత్మవినిగ్రహః. 8

ఇంద్రియార్థేషు వైరాగ్య మనహంకార ఏవ చ
జన్మ మృత్యు జరావ్యాధి దుఃఖదోషానుదర్శనమ్. 9

శ్లో॥ అసక్తి రనభిష్వంగః పుత్రదారగృహాదిషు,
నిత్యం చ సమచిత్తత్త్వ మిష్టానిష్టోప పత్తిషు. 10
మయి చానన్యయోగేన భక్తిరవ్యభిచారిణీ,
వివిక్తదేశ సేవిత్వ మరతి ర్జనసంసది. 11

అధ్యాత్మజ్ఞాన నిత్యత్వం తత్త్వజ్ఞానార్థ దర్శనమ్,
ఏతత్ జ్ఞానమితి ప్రోక్త మజ్ఞానం యదతోఽన్యథా. 12

జ్ఞేయం యత్తత్ప్రవక్ష్యామి యద్ జ్ఞాత్వాఽమృతమశ్నుతే,
అనాదిమత్పరం బ్రహ్మ న సత్త న్నాసదుచ్యతే. 13

సర్వతః పాణిపాదం తత్సర్వతోఽక్షి శిరోముఖమ్,
సర్వతశ్శ్రుతి మల్లోకే సర్వమావృత్య తిష్ఠతి. 14
సర్వేంద్రియ గుణాభాసం సర్వేంద్రియ వివర్జితమ్,
అసక్తం సర్వభృచ్చైవ నిర్గుణం గుణభోక్తృ చ. 15

బహి రంతశ్చ భూతానా మచరం చరమేవ చ,
సూక్ష్మత్వాత్తదవిజ్ఞేయం దూరస్థం చాంతికే చ తత్. 16

అవిభక్తంచ భూతేషు విభక్తమివ చ స్థితిమ్,
భూతభర్తృ చ తద్ జ్ఞేయం గ్రసిష్ణు ప్రభవిష్ణు చ. 17

జ్యోతిషా మపి తజ్జ్యోతి స్తమసః పర ముచ్యతే,
జ్ఞాన జ్ఞేయం జ్ఞానగమ్యం హృది సర్వస్య నిష్ఠితం. 18

ఇతి క్షేత్రం తథాజ్ఞానం జ్ఞేయం చోక్తం సమాసతః,
మద్భక్త ఏతద్విజ్ఞాయ మద్భావాయోపపద్యతే. 19

ప్ర కృ తి పు రు షు లు .

శ్లో॥ ప్రకృతిం పురుషంచైవ విద్ధ్యనాదీ ఉభావపి,
వికారాం శ్చ గుణాంశ్చైవ విద్ధి ప్రకృతి సంభవాన్.20

భావార్థము :—

అర్జునా ! ఓ జీవా ! ప్రకృతి పురుషులయొక్క సంగతి బాగుగా గ్రహించుము. ప్రకృతిపురుషులు, వీరిద్దరు అనాదులు.

పంచభూతములతో గూడిన శరీరము, త్రిగుణములు, షడ్భావ వికారములు, 25 తత్వములు, సమస్తము ప్రకృతివలన బుట్టినవి. ప్రకృతి అనగా అవిద్య యనియు, అజ్ఞానమనియు, క్షేత్రమనియు చెప్పబడును.

పురుషు డనగా, నిర్గుణో బ్రహ్మమనియు, పరమపురుషు డనియు సమస్త భూతములయందు అంతర్యామియై, ఆత్మ స్వరూపుడై, సకల భూతములను నాడించు సూత్రధారియనియు, పరమాత్మయనియు క్షేత్రజ్ఞుడనియు చెప్పబడును. ఈ పరమాత్మ ప్రకృతితో సంబంధించి యుండునప్పుడు జీవుడనియు, క్షేత్రజ్ఞుడనియు చెప్పబడును. ప్రకృతి పురుషుల సంయోగమువలననే, సకల భూతములతో సముదాయమైన ప్రపంచము ఉత్పత్తి అయినది. ఈ ప్రపంచమునందు ప్రకృతి పురుషులులేని పదార్థమేదియులేదు. సత్వరజస్తమో గుణములవలన గలిగెడు సుఖదుఃఖములు, మోహాదులు మొదలగు వికారము లన్నియు ప్రకృతి వలన బుట్టినవి. కాని, నిర్వికారమైన పురుషుని కెంతమాత్రము సంబంధములేదని తెలియుము. అనగా ప్రతివారును, ఈ శరీరమునకు ఈ శరీరమునందు అంతర్యామియైన ఆత్మస్వరూపమునకు ఎంతమాత్రము సంబంధములేదని భావించవలయును. 14 అ. 27 శ్లో॥ గమనించుడు.

శ్లో॥ కార్యకారణ కర్తృత్వే హేతుః ప్రకృతిరుచ్యతే,
పురుషస్సుఖదుఃఖానాం భోక్తృత్వే హేతురుచ్యతే. 21
పురుషః ప్రకృతిస్థో హి భుంక్తే ప్రకృతిజాన్ గుణాన్,
కారణం గుణసంగోఽస్య సదసద్యోని జన్మసు. 22

శ్లో॥ ఉపద్రష్టాఽనుమంతా చ భర్తా భోక్తా మహేశ్వరః,
పరమాత్మేతి చాప్యుక్తో దేహేఽస్మిన్ పురుషః పరః. 23

య ఏవం వేత్తి పురుషం ప్రకృతిం చ గుణైస్సహ,
సర్వథా వర్తమానోఽపి న స భూయోఽభిజాయతే. 24

ధ్యానేనాత్మని పశ్యంతి కేచిదాత్మానమాత్మనా,
అన్యే సాంఖ్యేన యోగేన కర్మయోగేన చాపరే. 25

అన్యే త్వేవమజానంతః శ్రుత్వాన్యేభ్య ఉపాసతే,
తేపిచాతి తరంత్యేవ మృత్యుం శ్రుతి పరాయణాః. 26

యావత్సంజాయతే కించిత్సత్త్వం స్థావరజంగమం,
క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞ సంయోగా త్తద్విద్ధి భరతర్షభ. 27

సమం సర్వేషు భూతేషు తిష్ఠంతం పరమేశ్వరమ్,
వినశ్యత్స్వవినశ్యంతం యః పశ్యతి స పశ్యతి. 28

సమం పశ్యన్ హి సర్వత్ర సమవస్థితమీశ్వరం,
న హి నస్త్యాత్మనాత్మానం తతో యాతి పరాం గతిమ్. 29

ప్రకృత్యైవ చ కర్మాణి క్రియమాణాని సర్వశః,
యః పశ్యతి తథాత్మాన మకర్తారం స పశ్యతి. 30

యదా భూతపృథగ్భావ మేకస్థ మనుపశ్యతి,
తత ఏవ చ విస్తారం బ్రహ్మ సంపద్యతే తదా. 31

అనాదిత్వాన్నిర్గుణత్వాత్పరమాత్మాఽయమవ్యయః,
శరీరస్థోఽపి కౌంతేయ న కరోతి న లిప్యతే, 32

శ్లో॥ యథా సర్వగతం సౌక్ష్మ్యా దాకాశం నోపలిప్యతే,
సర్వత్రావస్థితో దేహే తథాఽత్మా నోపలిప్యతే. 33

యథా ప్రకాశయత్యేకః కృత్స్నం లోకమిమం రవిః,
క్షేత్రం క్షేత్రీ తథా కృత్స్నం ప్రకాశయతి భారత. 34

క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞయోరేవ మంతరం జ్ఞానచక్షుషా,
భూతప్రకృతిమోక్షం చ యేవిదు ర్యాంతి తే పరమ్. 35

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మ విద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీ కృష్ణార్జునసంవాదే క్షేత్ర క్షేత్రజ్ఞ
విభాగ యోగోనామ త్రయోదశోఽధ్యాయః.

ఓమ్

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రీ గీతా నిష్కామ యోగము

చతుర్దశో௨ ధ్యాయః.

గుణత్రయ విభాగ యోగః.

శ్రీ భగవానువాచ :—

శ్లో॥ పరంభూయః ప్రవక్ష్యామి జ్ఞానానాం జ్ఞానము త్తమమ్,
యద్ జ్ఞాత్వా మునయః స్సర్వే పరాం సిద్ధి మితో గతాః. 1
ఇదం జ్ఞానముపాశ్రిత్య మమ సాధర్మ్యమాగతాః,
సర్గే௨ప నోపజాయంతే ప్రళయే న వ్యథంతి చ. 2
మమ యోనిర్మహద్బ్రహ్మ తస్మిన్గర్భం దధామ్యహమ్,
సంభవ స్సర్వభూతానాం తతోభవతి భారత ! 3
సర్వయోనిషు కౌంతేయ మూ ర్తయః సంభవంతి యాః,
తాసాం బ్రహ్మ మహద్యోనిరహం బీజప్రదః పితా. 4
స త్త్వం రజ స్తమ ఇతిగుణాః ప్రకృతిసంభవాః,
నిబధ్నంతి మహాబాహో దేహే దేహీన మవ్యయమ్. 5
తత్ర స త్త్వం నిర్మలత్వాత్ప్రకాశక మనామయం,
సుఖసంగేన బధ్నాతి జ్ఞానసంగేన చానఘ. 6
రజో రాగాత్మకం విద్ధి తృష్ణాసంగసముద్భవం,
తన్నిబధ్నాతి కౌంతేయ కర్మసంగేన దేహినం. 7

శ్లో॥ తమ స్త్వజ్ఞానజం విద్ధి మోహనం సర్వదేహినామ్,
ప్రమాదాలస్యనిద్రాభి స్తన్నిబధ్నాతి భారత. 8

సత్త్వం సుఖే సంజయతి రజః కర్మణి భారత,
జ్ఞానమావృత్య తు తమః ప్రమాదే సంజయత్యుత. 9

రజ స్తమశ్చాభిభూయ సత్త్వం భవతి భారత,
రజః సత్త్వం తమశ్చైవ తమః సత్త్వం రజ స్తథా. 10

సర్వద్వారేషు దేహేఽస్మిన్ప్రకాశ ఉపజాయతే,
జ్ఞానం యదా తదా విద్యాద్వివృద్ధం స త్త్వమిత్యుత. 11

లోభః ప్రవృత్తిరారంభః కర్మణా మశమః స్పృహా,
రజస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే భరతర్షభ. 12

అప్రకాశోఽప్రవృత్తిశ్చ ప్రమాదో మోహ ఏవ చ,
తమస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే కురునందన. 13

యదా సత్త్వే ప్రవృద్ధే తు ప్రళయం యాతి దేహభృత్,
తదోత్తమవిదాం లోకా నమలా న్ప్రతిపద్యతే. 14

రజసి ప్రళయం గత్వా కర్మసంగిషు జాయతే,
తథా ప్రలీన స్తమసి మూఢయోనిషు జాయతే. 15

కర్మణః సుకృతస్యాహుః సాత్త్వికం నిర్మలం ఫలం,
రజసస్తు ఫలం దుఃఖ మజ్ఞానం తమసః ఫలం. 16

సత్త్వా త్సంజాయతే జ్ఞానం రజసో లోభ ఏవ చ,
ప్రమాదమోహౌ తమసో భవతోఽజ్ఞాన మేవ చ. 17

శ్లో॥ ఊర్ధ్వం గచ్ఛంతి సత్త్వస్థా మధ్యే తిష్ఠంతి రాజసాః,
జఘన్యగుణవృత్తిస్థా అధో గచ్ఛంతి తామసాః. 18

నాన్యం గుణేభ్యః కర్తారం యదా ద్రష్టాఽనుపశ్యతి,
గుణేభ్యశ్చ పరం వేత్తి మద్భావం సోఽధిగచ్ఛతి. 19

గుణానేతానతీత్య త్రీన్దేహీ దేహసముద్భవాన్,
జన్మమృత్యుజరాదుఃఖై ర్విముక్తోఽ మృతమశ్నుతే. 20

అర్జున ఉవాచ :—

కై ర్లింగై స్త్రీన్గుణానేతా నతీతో భవతి ప్రభో,
కిమాచారః కథం చై తాం స్త్రీన్గుణా నతివర్తతే. 21

శ్రీ భగవానువాచ:—

ప్రకాశం చ ప్రవృత్తిం చ మోహమేవ చ పాండవ,
న ద్వేష్టి సంప్రవృత్తాని న నివృత్తాని కాంక్షతి. 22

ఉదాసీనవదాసీనో గుణై ర్యో న విచాల్యతే,
గుణా వర్తంత ఇత్యేవ యోఽవతిష్ఠతి నేంగతే. 23

సమదుఃఖసుఖః స్వస్థః సమలోష్టాశ్మ కాంచనః.
తుల్యప్రియాప్రియో ధీరస్తుల్యనిందాత్మ సంస్తుతిః. 24

మానావమానయోస్తుల్య స్తుల్యో మిత్రారిపక్షయోః,
సర్వారంభపరిత్యాగీ గుణాతీతః స ఉచ్యతే. 25

మాం చ యోఽవ్యభిచారేణ భక్తియోగేన సేవతే,
స గుణాన్సమతీత్యైతాన్బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే. 26

శుద్ధాత్మ స్వరూపము (పరబ్రహ్మము)

శ్లో॥ బ్రహ్మణో హి ప్రతిష్ఠాహమమృతస్యాఽవ్యయస్యచ,
శాశ్వతస్య చ ధర్మస్య సుఖస్యైకాంతికస్య చ. 27

భావార్థము :—

అర్జునా! ఓ వివేకా! నాశరహితుడను, అవ్యయుడను, నిర్మలుడను, జ్ఞానయోగముచేత తెలియదగినవాడను, అఖండ సచ్చిదా

నంద స్వరూపుడను, నిర్వికల్పుడను, అయిన నేను సగుణ బ్రహ్మమునకును మోక్షస్థానమునకును నేనే ఆశ్రయము. కావున,

ఓ జీవా! నిర్గుణధ్యానము చేయువారికి నిర్గుణ స్వరూపముగానే అనగా ఏవికారములు లేని నిర్మలమైన ఆకాశముగా నుందును. సగుణస్వరూపమునైన నన్ను ధ్యానించుచుండు భక్తుల క్షేమము కొరకై నేను రూపములను ధరింతును. కావున నీవును, హృదయ కమలమునందు స్వయంజ్యోతి స్వరూపమై ప్రకాశించుచున్న సచ్చిదానంద బ్రహ్మమే తాసని సదా ఆత్మానుసంధానపరుడై, యుండినచో ప్రకృతికి సంబంధములైన త్రిగుణములు, వీటికి సంబంధించిన సమస్త విషయవాసనలు నశించి నిర్గుణ బ్రహ్మ స్వరూపమును అనగా పునర్జన్మములేని శాశ్వతమైన మోక్షమును పొందగలవు. 15 అ. 1 2-3 శ్లో॥ అభిప్రాయము గమనించుడు.

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతా సూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీ కృష్ణార్జున సంవాదే గుణత్రయ విభాగ
యోగో నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః.

ఓమ్.

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ గీతా నిష్కామయోగము

పంచదశోఽధ్యాయః

పురుషోత్తమ ప్రాప్తి యోగః

అశ్వత్థ వృక్షము (లేక) సంసార వృక్షము.

శ్రీ భగవానువాచ:—

శ్లో॥ ఊర్ధ్వమూల మధఃశాఖ మశ్వత్థం ప్రాహురవ్యయం,
ఛందాంసి యస్య పర్ణాని యస్తం వేద స వేదవిత్. 1

అధశ్చోర్ధ్వం ప్రసృతాస్తస్య శాఖా
గుణప్రవృద్ధా విషయ ప్రవాళాః,
అధశ్చ మూలాన్యను సంతతాని
కర్మానుబంధీని మనుష్యలోకే. 2

న రూపమస్యేహ తథోపలభ్యతే
నాంతో న చాది ర్న చ సంప్రతిష్ఠా,
అశ్వత్థమేనం సువిరూఢమూల
మసంగశ స్త్రేణ దృఢేన ఛిత్వా. 3

భావార్థము :—

అర్జునా ! ఓ వివేకా ! ఇంతవరకు ప్రకృతి పురుషుల సంగతి, ప్రకృతి పురుషులు సంయోగమువలననే సంసార మేర్పడిన సంగతియు విశదముగజెప్పితిని. అయితే ప్రకృతి రజ స్తమో గుణములను మూడు దారములుగా జేసికొని ఈ జీవుని సంబంధించి సుఖ దుఃఖములు గలుగజేయుచున్నది. కావుననే జీవుడు సుఖ దుఃఖములను ననుభవించినట్లు తెలియుచున్నది.

ప్రకృతివలన గలిగిన సంసారము మోక్షమునకు బోవు దారి కడ్డముగా పడియున్నది. కావున దీనికి సంసార వృక్షమనియు అశ్వత్థవృక్ష మనియు చెప్పబడును. ఈ వృక్షముయొక్క విషయములు వివరముగా చెప్పుచున్నాను వినుము.

ప్రకృతియను మాయయే వేరుగాపుట్టి, ఈవేరును స్థిరముగా జేసికొని క్రమక్రమముగా విస్తరించి బ్రహ్మాండముగా పెరుగు చున్నది. అలాగుననే, బుద్ధి యను వేరునుండి బుట్టి ఈ వేరును గట్టిపరచి క్రమక్రమముగా పెరుగుచున్నది. కాపుననే ఈ బుద్ధి మూలముగా చెప్పబడును. ఎట్లనగా,

ఒక మూలమునుండి విస్తారముగా కొమ్మలు, రెమ్మలు, ఆకులు పుష్పములు, పిందెలు, కాయలు పెరుగునట్లు ఈ బుద్ధి నుండి సమస్త వికారములు బుట్టుచున్నవి. కాపున ఈ బుద్ధికి మూలను అని చెప్పబడును. ఈ అశ్వత్థ వృక్షమునకు నేత్రేంద్రియాదులను నవరంధ్రములే, తొఱ్ఱలనియు, పెద్దపెద్ద కొమ్మలు ఇంద్రియములుగాను, శబ్దాది విషయములు చిగురులుగాను, ధర్మాధర్మములు పుష్పములుగాను, ఆకులు వేదశాస్త్రములు గాను, సుఖ దుఃఖములు పండ్లుగాను తెలియుము. వృక్షము, పక్షులకు ఆశ్రయముగా నుండునట్లు సమస్తప్రాణులకు ఈ వృక్షము జీవనాధారమైనది. బహు పురాతన మైనది. ప్రకృతి అధిష్ఠానముగా కనబడుచుండు సంసారవృక్షము పరమాత్మ, విహరించుటకు స్థానముగానున్నది. అనగా ఆత్మ అవిద్యావలన సంసారత్వమును ననుభవించునట్లు తెలియుచున్నది, కాపున యిట్టి సంసార వృక్షమును "అసంగశస్త్రేణ దృఢేనఛిత్వా" అనునట్లు అహంబ్రహ్మాస్మి అను అసంగ శస్త్రముచే (దృఢమైన జ్ఞానమను ఖడ్గముచే) వేర్లతోగూడ సమూలముగా ఛేదించినవాడు ప్రకృతికి సంబంధించిన సంసార భవబంధము లన్నియు నశింపజేసికొనినవాడై శాశ్వతమైన (పునర్జన్మములేని) మోక్షము ననుభవించుచున్నాడు.

మహనీయులారా! భావార్థగీతామృతము 15 అ. 1-3 శ్లో॥ యందు చెప్పబడిన సంసారవృక్షముయొక్క రహస్యములను గమనించుడు. 16 వ అధ్యాయము అభిప్రాయము గమనించుడు.

శ్లో॥ తతః పదం తత్పరిమార్గితవ్యం
యస్మిన్గతా న నివర్తంతి భూయః,
తమేవ చాద్యం పురుషంప్రపద్యే
యతః ప్రవృత్తిః ప్రసృతా పురాణీ. 4
నిర్మానమోహా జితసంగదోషా
అధ్యాత్మనిత్యా వినివృత్త కామాః,
ద్వంద్వైర్విముక్తాః సుఖదుఃఖసంజ్ఞై
ర్గచ్ఛంత్యమూఢాః పదమవ్యయం తత్. 5

న తద్భాసయతే సూర్యో న శశాంకో న పావకః,
యద్గత్వా న నివర్తంతే తద్ధామ పరమం మమ. 6
మమైవాంశో జీవలోకే జీవభూతః సనాతనః,
మనఃషష్ఠానీంద్రియాణి ప్రకృతిస్థాని కర్షతి. 7
శరీరం యదవాప్నోతి యచ్చాప్యుత్క్రామతీశ్వరః,
గృహీత్వైతాని సంయాతి వాయుర్గంధానివాశయాత్, 8
శ్రోత్రం చక్షుః స్పర్శనం చ రసనం ఘ్రాణమేవ చ,
అధిష్ఠాయ మనశ్చాయం విషయానుప సేవతే. 9
ఉత్క్రామంతం స్థితం వాపి భుంజానం వా గుణాన్వితమ్,
విమూఢా నానుపశ్యంతి పశ్యంతి జ్ఞాన చక్షుషః. 10

శ్లో॥ యతంతో యోగినశ్చైనం
పశ్యంత్యాత్మన్యవస్థితమ్,
యతంతోఽ ప్యకృతాత్మానో
నైనం పశ్యంత్యచేతసః. 11

యదాదిత్యగతం తేజో
జగద్భాసయతేఽ ఖిలమ్,
యచ్చంద్రమసి యచ్చాగ్నౌ
తత్తేజో విద్ధి మామకమ్. 12

గామావిశ్య చ భూతాని
ధారయామ్యహ మోజసా,
పుష్ణామి చౌషధీః సర్వాః
సోమో భూత్వా రసాత్మకః. 13

అహం వైశ్వానరో భూత్వా
ప్రాణినాం దేహమాశ్రితః,
ప్రాణాపానసమాయుక్తః
పచామ్యన్నం చతుర్విధమ్. 14

సర్వస్యచాహం హృది సన్నివిష్టో
మత్తః స్మృతిర్ జ్ఞానమపోహనం చ,
వేదైశ్చ సర్వైరహమేవ వేద్యో
వేదాంత కృద్వేదవిదేవ చాహమ్. 15

ద్వావిమౌ పురుషౌ లోకే క్షరశ్చాక్షర ఏవ చ,
క్షరః సర్వాణి భూతాని కూటస్థోఽక్షర ఉచ్యతే. 16

శ్లో॥ ఉత్తమః పురుషస్త్వన్యః పరమాత్మేత్యుదాహృతః,
యోలోకత్రయమావిశ్య బిభర్త్యవ్యయ ఈశ్వరః. 17
యస్మాత్క్షరమతీతోఽహమక్షరాదపి చోత్తమః,
అతోఽస్మి లోకే వేదే చ ప్రథితః పురుషోత్తమః. 18
యో మామేవమసమ్మూఢో జానాతి పురుషోత్తమ,
స సర్వవిద్భజతి మాం సర్వభావేన భారత. 19
ఇతి గుహ్యతమం శాస్త్ర మిద ముక్తం మయానఘ,
ఏతద్బుద్ధ్వా బుద్ధిమాన్స్యాత్కృత్యకృత్యశ్చ భారత. 20

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతా సూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీ కృష్ణార్జున సంవాదే పురుషోత్తమ ప్రాప్తియోగోనామ పంచదశోఽధ్యాయః.

ఓమ్

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ గీతా నిష్కామ యోగము

షోడశోఽధ్యాయః

దైవాసుర సంపద్విభాగ యోగః.

శ్రీ భగవానువాచ :—

శ్లో॥ అభయం సత్త్వసంశుద్ధిర్ జ్ఞానయోగ వ్యవస్థితిః,
దాన దమశ్చ యజ్ఞశ్చ స్వాధ్యాయ స్తప ఆర్జవం. 1

శ్లో॥ అహింసా సత్య మక్రోధస్త్యాగః శాంతి రపై శునం,
దయా భూతేష్వలోలుప్త్వం మార్దవం హ్రీరచాపలమ్. 2

తేజః క్షమా ధృతిః శౌచ మద్రోహో నాతిమానితా,
భవంతి సంపదం దైవీమభిజాతస్య భారత! 3

దంభో దర్పోఽతిమానశ్చ క్రోధః పారుష్య మేవ చ
అజ్ఞానం చాభిజాతస్య పార్థ! సంపద మాసురీమ్. 4

దైవీ సంపద్విమోక్షాయ నిబంధాయాసురీ మతా,
మా శుచః సంపదం దైవీ మభిజాతోఽసి పాండవ! 5

ద్వౌభూతసర్గౌ లోకేఽస్మిన్ దైవ ఆసుర ఏవ చ,
దైవో విస్తరశః ప్రోక్త ఆసురం పార్థ! మే శృణు 6

ప్రవృత్తిం చ నివృత్తిం చ జనా న విదు రాసురాః,
న శౌచం నాపి చాఽఽచారో న సత్యం తేషు విద్యతే. 7

అసత్యమప్రతిష్ఠం తే జగదాహు రనీశ్వరం,
అపరస్పరసంభూతం కిమన్యత్కామహైతుకం.

ఏతాం దృష్టిమవష్టభ్య నష్టాత్మానోఽల్పబుద్ధయః,
ప్రభవం త్యుగ్రకర్మాణః క్షయాయ జగతోఽహితాః. 9

కామ మాశ్రిత్య దుష్పూరం దంభమాన మదాన్వితాః,
మోహాద్గృహీత్వాఽ సద్గ్రాహాన్ప్రవర్తంతేఽశుచివ్రతాః. 10

చింతామపరిమేయాం చ ప్రళయాంతా ముపాశ్రితాః,
కామోపభోగ పరమా ఏతావదితి నిశ్చితాః. 11

శ్లో॥ ఆశాపాశశతై ర్బద్ధాః కామక్రోధపరాయణాః,
ఈహంతే కామభోగార్థమన్యాయేనార్థసంచయాన్. 12

ఇదమద్య మయా లబ్ధ మిదం ప్రాప్స్యే మనోరథం,
ఇదమస్తీదమపి మే భవిష్యతి పునర్ధనం. 13

అసౌ మయా హతః శత్రు ర్హనిష్యే చాపరానపి,
ఈశ్వరోఽహమహం భోగీ సిద్ధోఽహం బలవాన్ సుఖీ. 14

ఆఢ్యోఽభిజనవానస్మి కోఽన్యోఽస్తి సదృశో మయా,
యక్ష్యే దాస్యామి మోదిష్య ఇత్యజ్ఞానవిమోహితాః. 15

అనేకచిత్త విభ్రాంతా మోహజాల సమావృతాః,
ప్రసక్తాః కామభోగేషు పతంతి నరకేఽశుచౌ. 16

ఆత్మసంభావితాః స్తబ్ధా ధనమానమదాన్వితాః,
యజంతే నామయజ్ఞైస్తే దంభే నావిధిపూర్వకం. 17

అహంకారం బలం దర్పం కామం క్రోధం చ సంశ్రితాః.
మామాత్మ పరదేహేషు ప్రద్విషంతోఽభ్యసూయకాః. 18

తానహం ద్విషతః క్రూరాన్సంసారేషు నరాధమాన్,
క్షిపామ్యజస్ర మశుభానా సురీష్వేవ యోనిషు. 19

ఆసురీం యోనిమాపన్నా మూఢా జన్మని జన్మని,
మామప్రాప్యైవ కౌంతేయ తతో యాంత్యధమాంగతిం. 20

త్రివిధం నరకస్యేదం ద్వారం నాశనమాత్మనః,

కాముడు, క్రోధుడు, లోభుడు అను మూడు గృహములు.

శ్లో॥ కామఃక్రోధ స్తథాలోభ స్తస్మాదేత త్త్రియం త్యజేత్. 21
ఏతైర్విముక్తః కౌంతేయ తమోద్వారై స్త్రిభిర్నరః,
ఆచరత్యాత్మనః శ్రేయ స్తతో యాతి పరాం గతిం. 22

భావార్థము :—

అర్జునా ! ఓ జీవా ! ఇంతవరకు నీకు చెప్పిన అసురగుణములు (దుర్గుణములు) ప్రకృతికి సంబంధించిన తమోగుణము వలన బుట్టిన కామక్రోధ లోభములు అను ఈ మూడును, "ఆత్మను" నరకమునందు పడద్రోయుటకు మహా శక్తిసామర్థ్యములు గలవి. కావున జనన మరణములు లేని శాశ్వత మోక్ష

స్థానమును, పొందగోరువారు ఆత్మానాత్మ విచార జ్ఞానమువలనను, దృఢమైన అభ్యాస వైరాగ్యములచేతను ప్రయత్న పూర్వకముగా ఈ మూటిని త్యజించవలయును. అట్టివాడు నాకు మిగుల ప్రియుడు. ఇందుకు అంతర భావము గమనించుడు. మోక్షలక్ష్మి యను, నొక కోట గలదు. ఆ కోటకు అసాధ్యమైన ద్వారము కలదు. ఆ ద్వారమునకు ధనము, కాంతయును దట్టమైన రెండు తలుపులు గలవు. ఆ తలుపులు, కామ మను అడ్డ గడియచే గట్టిగా బిగింపబడి యున్నవి. ఎవరు కామమను నడ్డగడియను ప్రయత్నపూర్వకముగా తీసివేయగలరో, అనగా, కామమును ముందు జయించుచున్నారో, అట్టివారు, ధనము, కాంతయును, రెండు తలుపులను ఛేధించినవారై అసాధ్యమైనమిగుల సూక్ష్మ ద్వారమను కోటనందు ప్రవేశించి మోక్షలక్ష్మియను అఖండ సచ్చిదానంద పరబ్రహ్మస్వరూపమును పొంది నిత్యానందమనుభవించ గలరు.

మహనీయులారా ! ఈ స్థూల శరీరము నశించుటకు పూర్వమే ఎవడు కామక్రోధములవలన గలుగు ఉద్రేకములను అణచిపెట్ట గలడో, అట్టివాడే జ్ఞాని (యోగి). అట్టి జ్ఞానము బొందుటవలన, "పూర్వజన్మము లన్నియును సూత్రధారుడు బొమ్మల నాడించు నట్లు, ఆత్మస్వరూపుడవగు నీవే, ఆయా ఇంద్రియములద్వారా, ఏ యే కాలమందు, ఏయేకార్యములుజరుగవలెనో ఆ యా ఇంద్రియముద్వారా జరిపించుచున్నావు కాని, ఈ కర్మములయొక్క కర్తృత్వము నా కెంతమాత్రము లేదు" అనెడి దృఢబుద్ధి (మనో నిశ్చయము) గలవానికి కర్మములయొక్క ఫలాఫలములు అనగా, పుణ్యపాపములు ఎంతమాత్రము అంటనేరవు. అప్పుడు ఈ కామ

క్రోధ లోభములు పూర్తిగా నశించుచున్నవి. ఇట్లు త్యజించువాడు నాకు మిగుల ప్రియుడు. శాశ్వతమైన ఆత్మానందము జెందు చున్నాడు. 17 అ. 4-5-6 శ్లో॥ అభిప్రాయమును గమనించుడు.

శ్లో॥ యః శాస్త్ర విధీముత్సృజ్య వర్తతే కామకారతః,
న స సిద్ధిమవాప్నోతి న సుఖం న పరాం గతిం. 23
తస్మాచ్ఛాస్త్రం ప్రమాణం తే కార్యాకార్య వ్యవస్థితౌ,
జ్ఞాత్వా శాస్త్రవిధానోక్తం కర్మ కర్తు మిహార్హ సి. 24

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతా సూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీ కృష్ణార్జున సంవాదే దైవాసుర సంపద్విభాగ యోగోనామ షోడశోఽధ్యాయః.

ఓమ్

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రీ గీతా నిష్కామ యోగము

సప్తదశోఽ ధ్యాయః.

శ్రద్ధాత్రయ విభాగ యోగః.

అర్జున ఉవాచ :—

శ్లో॥ యే శాస్త్ర విధిముత్సృజ్య యజంతే శ్రద్ధయాన్వితాః,
తేషాం నిష్ఠా తు కా కృష్ణ! సత్త్వమాహో రజస్తమః.1

శ్రీ భగవానువాచ :—

శ్లో॥ త్రివిధా భవతి శ్రద్ధా దేహినాం సా స్వభావజా,
సాత్త్వికీ రాజసీ చైవ తామసీ చేతి తాం శృణు. 2

సత్త్వానురూపా సర్వస్య శ్రద్ధా భవతి భారత,
శ్రద్ధామయోఽయం పురుషో యో యచ్ఛ్రద్ధస్స ఏవ సః. 3

దేవతాపూజ. రాక్షస పూజ. తామస పూజ.

శ్లో॥ యజంతే సాత్త్వికా దేవాన్ యక్షరక్షాంసి రాజసాః,
ప్రేతాన్ భూతగణాంశ్చాన్యే యజంతే తామసా జనాః. 4

అశాస్త్రవిహితం ఘోరం తప్యంతే యే తపో జనాః,
దంభాహంకారసంయుక్తాః కామరాగబలాన్వితాః. 5

॥ కర్శయంతశ్శరీరస్థం భూతగ్రామ మచేతసః,
మాంచైవాంతశ్శరీరస్థం తాన్ విద్ధ్యాసురనిశ్చయాన్.

భావార్థము :—

అర్జునా ! ఓవివేకా ! ప్రకృతికి సంబంధములైన త్రిగుణములవలననే మానవునికి శ్రద్ధ ఏర్పడుచున్నది. ఎట్లనగా, సాత్త్విక శ్రద్ధ యనియు, రాజసశ్రద్ధ యనియు, తామసశ్రద్ధ యనియు, మూడు విధములుగనున్నవి. ఎవరెవరిశ్రద్ధ వారివారి కర్తవ్యములతో తెలియుచుండును. ఎట్లనగా, సాత్త్వికగుణ స్వభావ శ్రద్ధగలవాడు, మోక్షాపేక్ష గలవాడై నిష్కామ భావనతో, నన్నుద్దేశించి, (1నెం. చిత్రపటము ప్రకారము) దేవతామూర్తులను పూజించును. వీరు దైవ సంపత్తి గలవారు.

రాజసగుణ స్వభావ శ్రద్ధ గలవారు, ఐహిక సుఖములను కోరి (2 నెం. చిత్రపటము ప్రకారము) యజ్ఞయాగాది క్రియలు చేత యక్షరాక్షసులను, ఇంద్రాదిఅష్టదిక్పాలకులను ఆరాధింతురు. ఇంకను ఆదిత్యాది నవగ్రహములను ఆరాధింతురు. వీరు అసుర సంపత్తి గలవారని తెలియుము.

తామసగుణ శ్రద్ధగలవారు, కేవలము అజ్ఞానముతో గూడిన బుద్ధి గలవారై తుచ్ఛఫలముల కాశించి కాళి, దుర్గి, మారి అంకాళమ్మ,పోలేరమ్మ, కాటేరి మొదలగు క్షుద్రదేవతలను (3నెం. చిత్ర పటము ప్రకారము) జీవహింసాది కృత్యములచేత ఆరాధింతురు. వీరు అజ్ఞానముతో గూడిన నరాధములనితెలియుము. మరియును

కొందరు, కామ క్రోధ దంభా అహంకారాది గుణములుగల వారై, దేవతారాధనలు ఉపవాసనావ్రతాది క్రియలను ఆచరిం

చుచు లోకులుజూచి మెచ్చుకొనుటకొరకై, డంభముతో, భగవద్భక్తులమనియు, సదాచార సంపన్నుల మనియు, తమ్ము తాము పొగడుకొనుచు, బంగారు విగ్రహములు, వెండి విగ్రహములు-వెండి పాత్రలు మొదలగునవి అంగడివలె పరచిపెట్టి, అలంకార వైభవములతో, పూజా విధానములు సలుపు చుందురు. మరికొందరు ఏకాదశి, శివరాత్రి మొదలగు వ్రత దినములయందు నన్ను ధ్యానించు మార్గము తెలియక, శరీరములను శుష్కింపజేసికొనుచున్నారు.

అట్టివారు పూజించు కాలమంతయు వారి మనస్సు, బహిర్ముఖమై, "వానిని ఎట్లు మోసగింతును. వాని ద్రవ్యమెట్లు అపహరింతును. నేనెప్పుడు కోటీశ్వరు డగుదును, నేనెప్పుడు దివాన్ బహద్దూర్, రాయబహద్దూర్ మొదలగు బిరుదులతో లోకమునందు కీర్తిగాంతును" అను మొదలగుదురాలోచనలతో పూజించు కాలమంతయు వారు సంకల్పవికల్పములతో గూడియుండుదురు. కాని, ఆత్మ స్వరూపుడగు పరమాత్మను తెలిసికొని పూజింపజాలకున్నారు. ఇంకను త్రిగుణ స్వభావముల గలుగునట్టి శ్రద్ధలతో నాచరించు, కర్మములు, యజ్ఞములు, జపములు, తపములు, దానములు, వీటియొక్క భావన, శ్రీ భావార్థ గీతామృతము 17 అధ్యాయమునందు గమనించుడు.

శ్లో॥ ఆహార స్త్వపి సర్వస్య త్రివిధో భవతి ప్రియః,
యజ్ఞ స్తప స్తథా దానం తేషాం భేద మిమం శృణు. 7
ఆయుస్సత్త్వబలారోగ్య సుఖప్రీతి వివర్ధనాః,
రస్యాః స్నిగ్ధాః స్థిరా హృద్యా ఆహారాస్సాత్త్వికప్రియాః. 8

శ్లో॥ కట్వమ్లలవణాత్యుష్ణ తీక్ష్ణరూక్షవిదాహినః,
ఆహారా రాజసస్యేష్టా దుఃఖశోకా మయప్రదాః. 9
యాతయామం గతరసం పూతి పర్యుషితం చ యత్,
ఉచ్ఛిష్టమపి చామేధ్యం భోజనం తామసప్రియమ్. 10
అఫలాకాంక్షిభిర్యజ్ఞో విధిదృష్టో య ఇజ్యతే,
యష్టవ్యమేవేతి మనస్సమాధాయ స సాత్త్వికః 11
అభిసంధాయ తు ఫలం దంభార్థమపి చైవ యత్,
ఇజ్యతే భరతశ్రేష్ఠ తం యజ్ఞం విద్ధి రాజసమ్. 12
విధిహీన మసృష్టాన్నం మంత్రహీన మదక్షిణమ్,
శ్రద్ధావిరహితం యజ్ఞం తామసం పరిచక్షతే. 13
దేవద్విజగురుప్రాజ్ఞ పూజనం శౌచమార్జవమ్,
బ్రహ్మచర్య మహింసా చ శారీరం తప ఉచ్యతే. 14
అనుద్వేగకరం వాక్యం సత్యం ప్రియహితం చ యత్,
స్వాధ్యాయాభ్యసనం చైవ వాఙ్మయం తప ఉచ్యతే. 15
మనఃప్రసాద స్సౌమ్యత్వం మౌనమాత్మ వినిగ్రహః,
భావసంశుద్ధిరిత్యేత త్తపో మానస ముచ్యతే. 16
శ్రద్ధయా పరయా త ప్తం తప స్త త్త్రివిధం నరైః,
అఫలాకాంక్షిభి ర్యుక్తై స్సాత్త్వికం పరిచక్షతే. 17
సత్కారమానపూజార్థం తపో దంభేన చైవ యత్,
క్రియతే తదిహ ప్రోక్తం రాజసం చలమధ్రువమ్. 18
మూఢగ్రాహేణాత్మనో యత్పీడయా క్రియతే, తపః,
పరస్యోత్సాదనార్థం వా తత్తామస ముదాహృతమ్. 19

శ్లో॥ దాతవ్యమితి యద్దానం దీయతేఽనుపకారిణే,
దేశే కాలే చ పాత్రే చ తద్దానం సాత్త్వికం స్మృతమ్. 20
యత్తుప్రత్యుపకారార్థం ఫలముద్దిశ్య వా పునః,
దీయతే చ పరిక్లిష్టం తద్దానం రాజసం స్మృతమ్. 21
అదేశకాలే యద్దాన మపాత్రేభ్యశ్చ దీయతే,
అసత్కృత మవజ్ఞాతం తత్తామస ముదాహృతమ్. 22
ఓం తత్సదితి నిర్దేశో బ్రహ్మణ స్త్రివిధః స్మృతః,
బ్రాహ్మణా స్తేన వేదాశ్చ యజ్ఞాశ్చ విహితాః పురా. 23
తస్మాదోమిత్యుదాహృత్య యజ్ఞదానతపః క్రియాః,
ప్రవర్తంతే విధానోక్తా స్సతతం బ్రహ్మవాదినామ్. 24
తదిత్యనభిసంధాయ ఫలం యజ్ఞ తపఃక్రియాః,
దానక్రియాశ్చ వివిధాః క్రియంతే మోక్షకాంక్షిభిః. 25
సద్భావే సాధుభావే చ సదిత్యేతత్ప్రయుజ్యతే,
ప్రశ స్తేకర్మణి తథా సచ్ఛబ్దః పార్థ! యుజ్యతే. 26
యజ్ఞే తపసి దానే చ స్థితి స్సదితిచోచ్యతే.
కర్మచైవ తదర్థీయం సదిత్యేవాభిధీయతే. 27
అశ్రద్ధయా హుతం దత్తం తప స్తప్తం కృతం చ యత్,
అసదిత్యుచ్యతే పార్థ న చ తత్ప్రేత్య నో ఇహ. 28

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మ విద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీ కృష్ణార్జునసంవాదే శ్రద్ధాత్రయ
విభాగ యోగోనామ సప్తదశోఽధ్యాయః.

ఓమ్

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ గీతా నిష్కామ యోగము

అష్టాదశోఽధ్యాయః

మోక్షసన్న్యాసయోగః.

అర్జున ఉవాచ :—

శ్లో॥ సన్న్యాసస్య మహాబాహో తత్త్వమిచ్ఛామి వేదితుమ్,
త్యాగస్య చ హృషీకేశ పృథక్కేశిని సూదన. 1

శ్రీ భగవానువాచ :—

కామ్యానాం కర్మణాం న్యాసం సన్న్యాసం కవయో విదుః,
సర్వకర్మ ఫలత్యాగం ప్రాహుస్త్యాగం విచక్షణాః. 2

త్యాజ్యం దోషవదిత్యేకే కర్మ ప్రాహుర్మనీషిణః,
యజ్ఞదాన తపః కర్మ న త్యాజ మితి చాపరే. 3

నిశ్చయం శృణు మే తత్ర త్యాగే భరతసత్తమ!
త్యాగో హి పురుషవ్యాఘ్ర త్రివిధః సంప్రకీర్తితః. 4

యజ్ఞదానతపఃకర్మ న త్యాజ్యం కార్యమేవ తత్,
యజ్ఞో దానం తపశ్చైవ పావనాని మనీషిణామ్. 5

ఏతాన్య పి తు కర్మాణి సంగం త్యక్త్వా ఫలాని చ,
కర్తవ్యానీతి మే పార్థ నిశ్చితం మత ముత్తమమ్. 6

నియతస్య తు సన్న్యాసః కర్మణో నోపపద్యతే,
మోహాత్తస్య పరిత్యాగస్తామసః పరికీర్తితః. 7

శ్లో॥ దుఃఖమిత్యేవ యత్కర్మ కాయక్లేశ భయాత్త్యజేత్,
స కృత్వా రాజసం త్యాగం నైవ త్యాగఫలం లభేత్. 8
కార్యమిత్యేవ యత్కర్మ నియతం క్రియతేఽర్జున,
సంగం త్యక్త్వా ఫలంచైవ స త్యాగ స్సాత్త్వికోమతః. 9
న ద్వేష్ట్యకుశలం కర్మ కుశలే నానుషజ్జతే,
త్యాగీ సత్త్వ సమావిష్టో మేధావీ ఛిన్నసంశయః. 10
న హి దేహభృతా శక్యం త్యక్తుం కర్మాణ్యశేషతః,
యస్తు కర్మ ఫలత్యాగీ స త్యాగీత్యభిధీయతే. 11
అనిష్ట మిష్టం మిశ్రం చ త్రివిధం కర్మణఃఫలమ్,
భవత్యత్యాగినాం ప్రేత్య న తు సన్న్యాసినాం క్వచిత్. 12
పంచైతాని మహాబాహో కారణాని నిబోధ మే,
సాంఖ్యే కృతాంతే ప్రోక్తాని సిద్ధయే సర్వకర్మణామ్. 13
అధిష్ఠానం తథా కర్తా కరణం చ పృథగ్విధం,
వివిధాశ్చ పృథక్చేష్టా దైవంచైవాత్ర పంచమమ్. 14
శరీరవాఙ్మనోభిర్యత్కర్మ ప్రారభతే నరః,
న్యాయ్యంవా విపరీతం వా పంచైతే తస్య హేతవః 15
తత్రైవం సతి కర్తార మాత్మానం కేవలం తు యః,
పశ్యత్యకృతబుద్ధిత్వా న్న స పశ్యతి దుర్మతిః. 16
యస్య నాహంకృతో భావో బుద్ధిర్యస్య న లిప్యతే,
హత్వాపి స ఇమాంల్లోకా న్న హంతి న నిబధ్యతే. 17

శ్లో॥ జ్ఞానం జ్ఞేయం పరిజ్ఞాతా త్రివిధా కర్మచోదనా,
కరణం కర్మ కర్తేతి త్రివిధః కర్మసంగ్రహః. 18

జ్ఞానం కర్మ చ కర్తా చ త్రిధైవ గుణభేదతః,
ప్రోచ్యతే గుణసంఖ్యానే యథావచ్ఛృణు తాన్యపి. 19

సర్వభూతేషు యేనైకం భావమవ్యయ మీక్షతే,
అవిభక్తం విభక్తేషు తద్జ్ఞానం విద్ధి సాత్త్వికం 20

పృథక్త్వేన తు యద్జ్ఞానం నానాభావాన్ పృథగ్విధాన్,
వేత్తి సర్వేషు భూతేషు తద్జ్ఞానం విద్ధి రాజసం. 21

యత్తు కృత్స్నవదేకస్మి న్కార్యే సక్తమహైతుకం,
అతత్త్వార్థవదల్పం చ తత్తామస ముదాహృతం. 22

నియతం సంగరహిత మరాగద్వేషతః కృతం,
అఫలప్రేప్సునాకర్మ యత్తత్సాత్త్విక ముచ్యతే 23

యత్తు కామేప్సునా కర్మ సాహంకారేణ వా పునః,
క్రియతే బహుళాయాసం తద్రాజస ముదాహృతం. 24

అనుబంధం క్షయం హింసా మనపేక్ష్య చ పౌరుషం,
మోహాదారభ్యతేకర్మ యత్తత్తామస ముచ్యతే 25

ముక్తసంగోఽనహంవాదీ ధృత్యుత్సాహ సమన్వితః,
సిద్ధ్యసిద్ధ్యోర్నిర్వికారః కర్తా సాత్త్విక ఉచ్యతే. 26

రాగీ కర్మఫలప్రేప్సు ర్లుబ్ధో హింసాత్మకోఽశుచిః,
హర్షశోకాన్వితః కర్తా రాజసః పరికీర్తితః. 27

శ్లో॥ అయుక్తః ప్రాకృతః స్తబ్ధశ్శఠో నైకృతికోఽలసః,
విషాదీ దీర్ఘ సూత్రీ చ కర్తా తామస ఉచ్యతే. 28
బుద్ధేర్భేదం ధృతేశ్చైవ గుణతస్త్రివిధం శృణు,
ప్రోచ్యమానమశేషేణ పృథక్త్వేన ధనంజయ ! 29
ప్రవృత్తించ నివృత్తించ కార్యాకార్యే భయాభయే,
బంధం మోక్షం చ యా వేత్తి బుద్ధిస్సా పార్థ ! సాత్త్వికీ.
యయా ధర్మమధర్మం చ కార్యం చాకార్య మేవ చ.
అయథావత్ప్రజానాతి బుద్ధిస్సా పార్థ ! రాజసీ. 31
అధర్మం ధర్మమితి యా మన్యతే తమసావృతా,
సర్వార్థాన్ విపరీతాంశ్చ బుద్ధిస్సా పార్థ ! తామసీ. 32
ధృత్యా యయా ధారయతే మనః ప్రాణేంద్రియక్రియాః,
యోగేనావ్యభిచారిణ్యా ధృతి స్సా పార్థ! సాత్త్వికీ. 33
యయా తు ధర్మకామార్థా న్ధృత్యా ధారయతేఽర్జున,
ప్రసంగేన ఫలాకాంక్షీ ధృతిః సా పార్థ రాజసీ. 34
యయా స్వప్నం భయం శోకం విషాదం మదమేవ చ,
న విముంచతి దుర్మేధా ధృతిః సా పార్థ ! తామసీ. 35
సుఖం త్విదానీం త్రివిధం శృణు మే భరతర్షభ,
అభ్యాసాత్ రమతే యత్ర దుఃఖాంతం చ నిగచ్ఛతి. 36
యత్తదగ్రే విషమివ పరిణామేఽమృతోపమం,
తత్సుఖం సాత్త్వికం ప్రోక్తమాత్మ బుద్ధిప్రసాదజం. 37

శ్లో॥ విషయేంద్రియ సంయోగాద్యత్తదగ్రేఽ మృతోపమం.
పరిణామే విషమివ తత్సుఖం రాజసం స్మృతం. 38
యదగ్రే చానుబంధే చ సుఖం మోహనమాత్మనః,
నిద్రాలస్య ప్రమాదోత్థం తత్తామస ముదాహృతం. 39
న తదస్తి పృధివ్యాం వా దివి దేవేషు వా పునః,
సత్త్వంప్రకృతిజైర్ముక్తం యదేభిః స్యాత్త్రిభిర్గుణైః. 40
బ్రాహ్మణ క్షత్రియవిశాం శూద్రాణాం చ పరంతప,
కర్మాణి ప్రవిభక్తాని స్వభావప్రభవైర్గుణైః. 41
శమో దమస్తపః శౌచం క్షాంతిరార్జవ మేవ చ,
జ్ఞానం విజ్ఞానమాస్తిక్యం బ్రహ్మకర్మ స్వభావజమ్. 42
శౌర్యం తేజో ధృతిర్దాక్ష్యం యుద్ధేచాప్య పలాయనమ్,
దానమీశ్వరభావశ్చ క్షాత్రం కర్మ స్వభావజం. 43
కృషి గోరక్ష వాణిజ్యం వైశ్యకర్మ స్వభావజం,
పరిచర్యాత్మకం కర్మ శూద్రస్యాపి స్వభావజం. 44
స్వే స్వే కర్మణ్యభిరతః సంసిద్ధిం లభతే నరః,
స్వకర్మనిరతః సిద్ధిం యథావిందతి తచ్ఛృణు. 45
యతః ప్రవృత్తిర్భూతానాం యేన సర్వమిదం తతమ్,
స్వకర్మణా తమభ్యర్చ్య సిద్ధిం విందతి మానవః. 46
శ్రేయాన్స్వధర్మో విగుణః పరధర్మాత్స్వనుష్ఠితాత్,
స్వభావనియతం కర్మ కుర్వన్నాప్నోతి కిల్బిషం. 47

శ్లో॥ సహజం కర్మ కౌంతేయ సదోషమపి న త్యజేత్,
సర్వారంభా హి దోషేణ ధూమేనాగ్నిరివావృతాః. 48

అసక్తబుద్ధిః సర్వత్ర జితాత్మా విగతస్పృహః,
నైష్కర్మ్యసిద్ధిం పరమాం సన్న్యాసే నాధిగచ్ఛతి. 49

సిద్ధిం ప్రాప్తో యథా బ్రహ్మ తథాప్నోతి నిబోధ మే,
సమాసేనైవ కౌంతేయ! నిష్ఠా జ్ఞానస్య యా పరా. 50

బుద్ధ్యా విశుద్ధయా యుక్తో ధృత్యాత్మానం నియమ్య చ,
శబ్దాదీ న్విషయాం స్త్యక్త్వా రాగద్వేషౌ వ్యుదస్య చ 51

వివిక్తసేవీ లఘ్వాశీ యతవాక్కాయ మానసః,
ధ్యానయోగపరో నిత్యం వైరాగ్యం సముపాశ్రితః. 52

అహంకారం బలం దర్పం కామం క్రోధం పరిగ్రహమ్,
విముచ్య నిర్మమః శాంతో బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే. 53

బ్రహ్మభూతః ప్రసన్నాత్మా న శోచతి న కాంక్షతి,
సమః సర్వేషు భూతేషు మద్భక్తిం లభతే పరామ్. 54

భక్త్యా మామభిజానాతి యావాన్యశ్చాస్మి తత్త్వతః,
తతో మాం తత్త్వతో జ్ఞాత్వా విశతే తదనంతరమ్. 55

సర్వకర్మాణ్యపి సదా కుర్వాణో మద్వ్యపాశ్రయః,
మత్ప్రసాదా దవాప్నోతి శాశ్వతం పదమవ్యయం. 56

చేతసా సర్వకర్మాణి మయి సన్న్యస్య మత్పరః,
బుద్ధియోగ ముపాశ్రిత్య మచ్చిత్తః సతతం భవ. 57

శ్లో॥ మచ్చిత్తః సర్వదుర్గాణి మత్ప్రసాదాత్తరిష్యసి,
అథచేత్త్వ మహంకారా న్న శ్రోష్యసి వినంక్ష్యసి. 58

యద్యహంకార మాశ్రిత్య న యోత్స్య ఇతి మన్యసే,
మిథ్యైవ వ్యవసాయ స్తే ప్రకృతిస్త్వాం నియోక్ష్యతి. 59

స్వభావజేన కౌంతేయ! నిబద్ధః స్వేన కర్మణా,
కర్తుం నేచ్ఛసి యన్మోహాత్కరిష్యస్యవశోఽపి తత్. 60

ఈశ్వరః సర్వభూతానాం హృద్దేశేఽర్జున! తిష్ఠతి,
భ్రామయన్సర్వభూతాని యంత్రరూఢాని మాయయా. 61

త మేవ శరణం గచ్ఛ సర్వభావేన భారత!
తత్ప్రసాదాత్పరాం శాంతిం స్థానం ప్రాప్స్యసి శాశ్వతమ్.

ఇతి తే జ్ఞాన మాఖ్యాతం గుహ్యా ద్గుహ్యతరం మయా,
విమృశ్యైతదశేషేణ యథేచ్ఛసి తథా కురు. 63

సర్వగుహ్యతమం భూయః శృణు మే పరమం వచః,
ఇష్టోఽసి మే దృఢమితి తతోవక్ష్యామి తే హితం. 64

మన్మనా భవ మద్భక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కురు,
మా మే వైష్యసి సత్యం తే ప్రతిజానే ప్రియోఽసి మే. 65

సర్వధర్మాన్పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ,
అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మాశుచః. 66

ఇదంతే నాఽతపస్కాయ నాఽభక్తాయ కదాచన,
నచాఽశుశ్రూషవేవాచ్యం నచమాం యోఽభ్యసూయతి. 67

శ్లో॥ య ఇదం పరమం గుహ్యం మద్భక్తేష్వభి ధాస్యతి,
భక్తిం మయి పరాం కృత్వా మామేవైష్యత్య సంశయః. 68
న చ తస్మాన్మనుష్యేషు కశ్చిన్మే ప్రియకృత్తమః,
భవితా న చ మే తస్మా దన్యః ప్రియతరో భువి. 69
అధ్యేష్యతే చ య ఇమం ధర్మ్యం సంవాద మావయోః,
జ్ఞానయజ్ఞేన తేనాహ మిష్టస్స్యా మితి మే మతిః. 70
శ్రద్ధావా ననసూయశ్చ శృణుయాదపి యో నరః,
సోఽపి ముక్తశ్శుభాన్లోకా న్ప్రాప్నుయాత్పుణ్యకర్మణామ్.
కచ్చిదేతచ్ఛ్రుతం పార్థ! త్వయైకాగ్రేణ చేతసా,
కచ్చిదజ్ఞాన సమ్మోహః ప్రణష్టస్తే ధనంజయ! 72

అర్జున ఉవాచ :—

నష్టో మోహః స్మృతిర్లబ్ధా త్వత్ప్రసాదాన్మయాచ్యుత,
స్థితోఽస్మి గతసందేహః కరిష్యే వచనం తవ. 73

సంజయ ఉవాచ :—

ఇత్యహం వాసుదేవస్య పార్థస్య చ మహాత్మనః,
సంవాదమిమ మశ్రౌష మద్భుతం రోమహర్షణమ్. 74
వ్యాసప్రసాదా చ్ఛ్రుతవా నేతద్గుహ్యతమం పరం,
యోగం యోగేశ్వరాత్కృష్ణా త్సాక్షాత్కథయతః స్వయమ్॥

రాజ న్సంస్మృత్య సంవాద మిమ మద్భుతం,
కేశవార్జునయోః పుణ్యం హృష్యామి చ ముహుర్ముహుః.

తచ్చ సంస్మృత్య సంస్మృత్య రూపమత్యద్భుతం హరేః,
విస్మయో మే మహాన్రాజన్హృష్యామి చ పునః పునః. 7

శ్రీ కృష్ణార్జునులుండుచోట, లక్ష్మి, జయము, ఐశ్వర్యము, నీతి స్థిరముగా నుండును.

యత్ర యోగేశ్వరః కృష్ణో యత్ర పార్థో ధనుర్ధరః,
తత్ర శ్రీ ర్విజయో భూతి ర్ధ్రువానీతి ర్మతి ర్మమ॥ 78

భావార్థము :—

అర్జునా ! నిశ్చల బుద్ధి గల ఓ వివేకా ! మన యిరువురి సంవాద రూపమయిన, ఈ గీతారహస్యము మహాశ్రేష్ఠమైన జ్ఞానమును గలుగజేయునట్టిదియై ముక్తికి కారణమైయున్నది. కావున ఇంతవరకు నేను జెప్పిన రహస్యములను తెలిసికొని ఏకాంతభక్తి గలవాడై, నియమము తప్పక శ్రద్ధతో అచరించువాడు ఎట్టిదురాచారుడైనను, ఎట్టి కులహీనుడైనను సమస్త యజ్ఞములు జేయువానికంటెను శ్రేష్ఠమయిన జ్ఞాన యజ్ఞముతో అరాధించు వాడగుచున్నాడు. దేహాంతమునందు అఖండానంద మను మోక్షము జెందు చున్నాడు.

మహనీయులారా ! ఈ గీతయందు చెప్పబడిన రహస్యములను బాగుగా దెలిసికొని, తద్రీతిగా అనుష్ఠించుటయే జ్ఞాన యజ్ఞమని చెప్పబడును. కావున జ్ఞానయజ్ఞము యొక్క ముఖ్యమైన భావమును గమనించుడు.

శ్రీ సద్గురు మూర్తిస్వరూపుడైన శ్రీకృష్ణ భగవానుడు ఉపదేశించిన ప్రకారము ఈ గీతాజ్ఞాన మంతయును చిత్తము అనగా (మనశ్శాంతిపై) అధారపడియున్నది. ఎట్లనగా, ఎవ్వనిలో ఈ విశ్వమంతయును నిమిడియున్నదో, ఎవ్వడు ఆత్మకుఅంతరాత్మయై సమస్త యింద్రియములద్వారా సమస్త కార్యములు జరిపించుచున్నాడో, అట్టి ఆత్మస్వరూపమునుగుర్తించుటయే శుద్ధమైన జ్ఞానము; అదియే ఆత్మ సాక్షాత్కారము.

మరియును, "నేనె ఆత్మ స్వరూపుడైన పరబ్రహ్మము. నాకు ఏ భావమునుగాని, ఏ శబ్దముగాని, ఏ కార్యముగాని, విధియు

సంబంధము లేదు. నేను ఇంద్రియాతీతుడను, చిదానందస్వరూపుడను, ఇంకను అస్తిత్వముకాని, నాస్తిత్వముగాని, ద్వంద్వ భావములుగాని, మూఢవిశ్వాసములుగాని, జాతి, నీతి, కుల, మత భేదములుగాని, ద్వైతముగాని, అద్వైతముగాని, మొదలగునవి ఏవియు నాకుసంబంధములేదు. నేను నిర్మలుడను, నేను ఆనంద స్వరూపుడను, సత్యస్వరూపుడను, నేనే ఆత్మ స్వరూపుడను, సర్వము ఆత్మస్వరూపమే"యని సదాకాలము, ఆత్మానుసంధానముపలన సమస్తము అదృశ్యమై పోవును.

ఇట్లు గీతారహస్యముతెలిసికొని అనుష్టించుటయే, జ్ఞానయజ్ఞమనబడును. ఇదియే గీతయం దుపదేశింపబడిన నిష్కామకర్మ యోగమని తెలియవలయును. మరియును,

మహాత్ములైన యోగీశ్వరుల హృదయకమలమందు నివసించి సదానందమును గలిగించువాడును, సర్వజ్ఞుడును, సర్వశక్తిగలవాడును, తన్ను నమ్మిన భక్తుల, దుఃఖముల నశింపజేసి, నిత్య సుఖముల నొసంగుటకై సగుణరూపమున అవతరించిన, శ్రీకృష్ణభగవానుడును, శత్రు సంహారకుడును, వైరాగ్యమను, గాండీవమును ధరించి అఖండజ్ఞానముపొందినఅర్జునుడును, ఎవరి గృహమందు ఎవరి హృదయమందు సదా నివసించుచున్నారో, అట్టి పవిత్రమైన గృహమందు, రాజ్యలక్ష్మి, జయలక్ష్మి, ధనలక్ష్మి, (అష్టైశ్వర్యములు) నీతిలక్ష్మి, (న్యాయము) స్థిరముగ నుండునని శ్రీకృష్ణభగవానుడు, యీ అధ్యాయము 68 శ్లోకమందు స్పష్టముగ చెప్పియున్నాడు.

మహానీయులు, ఇందుకు భావమును గమనించుడు. సమస్త విషయేంద్రియములను తన స్వాధీనమునందుంచుకొని, అహంకార మమకారములను అణచిపెట్టి, పరిశుద్ధ హృదయులై నిశ్చల జ్ఞానముతో గూడిన శ్రీసద్గురుమూర్తి అనుగ్రహ కటాక్షమును పొందిన, శిష్యులు స్త్రీలుగాని, పురుషులుగాని ఎవరైనను సరియే శాంతి శమదమాది గుణములుగలవారై, అష్టాంగయోగసాధనములచే దృఢమైన వైరాగ్యమను గాండీవముచే అంతఃశత్రువులగు కామక్రోధాది ఇంద్రియ వర్గములను జయించి అంతర్యామి ఆత్మ స్వరూపుడైన పరబ్రహ్మమే నేను. నేనే ఆత్మస్వరూపుడను అను దృఢభావనతో ధ్యానించుచు సదా ఆత్మానందము జెందుచున్న శిష్యుడున్ను పవిత్రహృదయముగల గురుమూర్తి వీరిరువురు ఎచ్చట నివసించుచున్నారో అట్టి పవిత్రస్థానమునందు, లక్ష్మి, జయము, మోక్షలక్ష్మి, నీతి, సదా నివసించి (అష్టైశ్వర్యములతో) యుందురని నా నిశ్చయభావము.

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతానూపనిషత్సు బ్రహ్మ విద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీ కృష్ణార్జునసంవాదే మోక్షసన్న్యాస
యోగోనామఅష్టా దశోఽధ్యాయః.

శ్రీ కృ ష్ణా ర్ప ణ మ స్తు.

ఓమ్

శ్రీ గీతా నిష్కామ యోగము

గీ తా త త్వ ర హ స్య ము

ఆత్మ స్వరూపులారా !

బ్రహ్మనిష్ఠుడు—పరబ్రహ్మస్వరూపుడు; శ్రీకృష్ణభగవానుడు.

వివేకుడు(జీవుడు)మనస్సునకు నివృత్తి దేవికికుమారుడు అర్జునుడు

నిశ్చలబుద్ధి-సంజయుడు, సారథి, సర్వయింద్రియములను జయించిన నిశ్చలబుద్ధి.

మూలజ్ఞానము—రజస్తమోగుణములుగల ధృతరాష్ట్రుడు, గ్రుడ్డివాడు (అజ్ఞాని).

పాండురాజు—శుద్ధ సాత్విక గుణములుగల జ్ఞాని.

వస్తు విచారుడు; సంతోషుడు—వివేకుని సేనాధిపతులు.

మనస్సు—ఈశ్వరునకు, మాయకు గలిగిన పుత్రుడు.

క్షమ—వివేకుని సేనానాయకురాలు.

మనస్సు (రజోగుణము)—	భీష్ముడు	వీరు
బుద్ధి— ,,	ద్రోణుడు	వివేకుని
చిత్తము— ,,	కృపాచార్యుడు	ప్రధానమంత్రులు.
అహంకారుడు ,,	అశ్వత్థాముడు	(అంతఃకరణము)

మతీదేవి—వివేకుని (జీవుని) భార్య.

ఉపనిషద్దేవి—వివేకునిభార్య, జ్ఞానమునకు తల్లి.

శ్రద్ధ—సత్వపుత్రి, శాంతికి తల్లి.

శాంతి, కరుణ, మైత్రి—వివేకుని సహచారిణులు.

సంకల్పుడు—మనస్సునకు సహచరుడు.

[illegible]గ్యుడు—మనస్సునకు పుత్రుడు.

జ్ఞానము—వివేకునికి, ఉపనిషద్దేవికి పుత్రుడు.
విష్ణుభక్తి, సరస్వతి—వివేకుని ఇష్టదేవతలు.
పురుషుడు—జీవుడు.
నిధిధ్యాసుడు—భక్తిదేవియొక్క దూత.
మహామోహుడు—మనస్సునకు ప్రవృత్తిదేవియొక్క పుత్రుడు దుర్యోధనుడు.

మహామోహుని (దుర్యోధనుని) సేనాధిపతులు.

(1) ప్రతినాయకుడు. (2) కాముడు. (3) క్రోధుడు. (4) లోభుడు. (5) డంభుడు, (6) అహంకారుడు. (7) చార్వాకుడు. (8) దిగంబరుడు. (9) సిద్ధాంతి. (10) బుద్ధాగముడు. (11) సోమసిద్ధాంతుడు. వీరు మహా మోహుని పరివారము.
నాస్తికత—మహామోహుని ఉపపత్ని.
రతి, హింస, తృష్ణ—వరుసగా కామునికి, క్రోధునికి, లోభునికి భార్యలు.

వివేకుని (అర్జునుని) సేనాధిపతులు.

(1) శమము, (2) వస్తువిచారము, (3) సంతోషము, (4) సాధు సంతతి, (5) ధృతి, (6) అస్తేయము, (7) ఇంద్రియ నిగ్రహము (8) దమము, (9) తితీక్ష, (10) ఉపరతి, (11) శ్రద్ధ, (12) సమాధానము, (13) యమ, (14) నియమ, (15) ఆసన, (16) ప్రాణాయామము, (17) ప్రత్యాహారము, (18) ధ్యాన, ధారణ, (19) సవికల్ప, (20) నిర్వికల్ప, (21) విరక్తి, (22) బ్రహ్మభక్తి, (23) శ్రవణ మనన నిధి ధ్యాసలు మొదలగు సేనానాయకులు వివేకుని పరివారము.

యుద్ధమనగా, సమస్త అహంకార, మమకారాదులు మొదలగు ఇంద్రియ విషయవాసనలను జయించుట. ఇట్లు శరీరపరముగా, అంతరభావము నెరిగి దుర్గుణములను తొలగించి, సద్గుణములను నెలకొల్పి మోక్షసామ్రాజ్యమందు పట్టాభిషిక్తుడగుటయే (ఆత్మానందమనుభవించుటయే) గీతాశయము. మరియును,

ప్రకృతికి సంబంధమైన జీవునకు పరబ్రహ్మ స్వరూపుడైన
శ్రీ సద్గురు మూర్తిచే ఉపదేశింపబడిన బ్రహ్మజ్ఞానము
గలిగించునట్టి యోగశాస్త్రమునందు, అంత
రార్థము, మోక్షసన్యాసయోగమువరకుగల
పదునెనిమిది అధ్యాయముల
సారామృతము
సంపూర్ణము.

ఓం తత్ సత్.

శ్రీకృష్ణ పరమాత్మనే నమః.